

PRAKSISOVERSIGTER • SAMLET UDGAVE

# Praksis inden for *køberet*

*Mangler, reklamation og købers beføjelser efter købeloven.*

OVERSIGTER

9

AFGØRELSE

276

PERIODE

2000–2026

## 9 OVERSIGTER

# Indhold

|    |                                                                           |         |
|----|---------------------------------------------------------------------------|---------|
| 01 | Afgrænsningen mellem handelskøb, forbrugerkøb og civilkøb                 | 29 afg. |
| 02 | Brugt bil købt af privat – mangler og "som beset"                         | 12 afg. |
| 03 | Gyldigt ejendomsforbehold og sælgers separatistret                        | 36 afg. |
| 04 | Handelsagent- og eneforhandleraftaler (provision, opsigelse, godtgørelse) | 36 afg. |
| 05 | Købesummens betaling og berigtigelse i løsørekøb                          | 27 afg. |
| 06 | Mangelsbeføjelser ved køb (købeloven §§ 76-79)                            | 49 afg. |
| 07 | Mangler ved løsøre i handelskøb og civilkøb (købeloven §§ 42-54)          | 34 afg. |
| 08 | Reklamation over mangler ved løsørekøb (købeloven §§ 47-54 og 81-86)      | 32 afg. |
| 09 | Risikoens overgang ved løsørekøb                                          | 21 afg. |

Hver oversigt er et selvstændigt kapitel med introduktion, principper, gennemgang, lovgrundlag og citerede afgørelser. Titlerne er klikbare, og kapitlerne findes også som bogmærker i PDF-læseren.

# 01

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over afgrænsningen mellem handelskøb, forbrugerkøb og civilkøb

*Kvalifikationen efter købelovens §§ 1 a, 4 og 4 a – og hvilket regelsæt den udløser*

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 29 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Købeloven opererer med tre køb: forbrugerkøb (§ 4 a), handelskøb (§ 4) og det residuale civilkøb, der er alt, hvad der hverken er det ene eller det andet. Kvalifikationen er ikke en formalitet: den afgør, om køberen har en »straks«-undersøgelses- og reklamationspligt efter §§ 51-52, eller den ufravigelige toårige reklamationsret efter §§ 81-83; om risikoen kan overgå efter § 17, stk. 2, eller den præceptive § 73; og om aftalefriheden i § 1, stk. 1, gælder fuldt ud, eller om § 1, stk. 2, spærrer for fravigelser til skade for køberen. Praksis fra domstolene, Forbrugerklagenævnet og Forbrugerombudsmanden viser, at kvalifikationen næsten altid beror på en konkret helhedsvurdering af parternes stilling og køkets formål – og at det er sælgeren, der bærer bevisbyrden for, at et køb ikke er et forbrugerkøb.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Købeloven gælder for alle køb bortset fra fast ejendom, og lovens tre spor – forbrugerkøb, handelskøb og civilkøb – udmøntes teknisk gennem § 1 a, stk. 2 og 3, der positivt opregner, hvilke bestemmelser der henholdsvis kun gælder og ikke gælder i forbrugerkøb.
- 02** Civilkøbet er residuelt: det er ikke defineret i loven, men er alt det, der hverken opfylder handelskøbsdefinitionen i § 4 eller forbrugerkøbsdefinitionen i § 4 a.
- 03** Handelskøb kræver to kumulative betingelser: begge parter skal være »handlende« i § 4, stk. 2's forstand, og købet skal være indgået »i eller for deres bedrift« – er kun den ene part handlende, er købet ikke et handelskøb.
- 04** Et køb foretaget af et selskab til brug i virksomheden er handelskøb, selv om genstanden også anvendes privat (BS-1013/2010-VLR).
- 05** Sælgeren har bevisbyrden for, at et køb ikke er et forbrugerkøb, jf. § 4 a, stk. 1, 2. pkt. – en forhandler, der sælger fra sit forretningssted på egen slutseddel, løfter ikke bevisbyrden ved efterfølgende at hævde, at salget var privat.
- 06** Køberens status afgøres af formålet med købet: køb af driftsinventar, råvarer og genstande til videresalg falder uden for forbrugerkøbsreglerne, mens hobby- og fritidsformål holder købet inde.

- 07** Ved blandet privat og erhvervmæssig anvendelse er det afgørende, hvad genstanden »hovedsagelig« er bestemt til – et avlsdyr købt med henblik på systematisk opdræt og videresalg er erhvervmæssigt køb.
- 08** Ikke-erhvervsdrivende foreninger kan efter omstændighederne være forbrugere, men en forening, der driver salg af et vist omfang og en vis varighed, optræder selv som erhvervsdrivende.
- 09** Efter § 4 a, stk. 2, bliver et køb fra en ikke-erhvervsdrivende sælger alligevel til forbrugerkøb, hvis aftalen er indgået eller formidlet for sælgeren af en erhvervsdrivende.
- 10** Ved lov nr. 1173 af 8. juni 2021 blev forbrugerkøbsbegrebet udvidet til digitalt indhold og digitale tjenester, herunder mod betaling med personoplysninger, mens køb af levende heste omvendt blev flyttet ud i civil-/handelskøb, jf. § 4 a, stk. 8.
- 11** Kvalifikationen som handelskøb udløser den skærpede undersøgelsespligt i § 51 og »straks«-reklamationen i § 52 – men fristen løber først, når manglen kunne konstateres, og skjulte mangler kan reklameres senere.
- 12** Uden for forbrugerkøb er købeloven fuldt deklaratorisk, og aftale, handelsbrug og sædvane går forud – parternes faktiske samhandelspraksis kan derfor sætte selv en klar ansvarsbegrænsning ud af kraft (H-43-06).
- 13** I forbrugerkøb kan §§ 73-79 og §§ 81-87 m.fl. ikke fraviges til skade for køberen, jf. § 1, stk. 2, der gennemfører varedirektivets artikel 21, stk. 1.
- 14** Mindre erhvervsdrivende, der falder uden for forbrugerbeskyttelsen, er efter forarbejderne henvist til aftalelovens § 36 – som domstolene anvender med tilbageholdenhed, men dog anvender ved ekstreme misforhold (Sag 109/2011).

## § 1 Lovens tre spor: anvendelsesområdet i § 1 a og det residuale civilkøb

Købeloven indeholder ikke én samlet regulering, men tre delvis overlappende regelsæt, hvis indbyrdes afgrænsning styres af [købelovens § 1 a](#). Efter [§ 1 a, stk. 1](#) gælder loven »for alle køb, bortset fra køb af fast ejendom«, og efter [stk. 4](#) ikke for køb omfattet af den internationale købelov.

Selve sporinddelingen sker i stk. 2 og 3, der er bygget op som to modsatrettede opregninger:

| Bestemmelse                   | Funktion            | Indhold                                                                                                                                               |
|-------------------------------|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <a href="#">§ 1 a, stk. 2</a> | Positiv afgrænsning | §§ 72-87 gælder <b>kun</b> i forbrugerkøb                                                                                                             |
| <a href="#">§ 1 a, stk. 3</a> | Negativ afgrænsning | § 5, §§ 10-13, § 17, stk. 2, § 21, stk. 2, § 42, § 43, stk. 1 og 2, § 44, §§ 46-49, §§ 52-54, § 57, stk. 1, og § 58 gælder <b>ikke</b> i forbrugerkøb |

Af forarbejderne til den oprindelige indsættelse af § 1 a fremgår formålet direkte:

*Forslaget præciserer anvendelsesområdet for købelovens regler. I stk. 1 angives det i overensstemmelse med den gældende ordning, at loven gælder for alle køb, bortset fra køb af fast ejendom. [...] I stk. 2 angives det, at de nye regler i §§ 72–86 kun gælder i forbrugerkøb. Af stk. 3 fremgår det, hvilke regler der ikke skal gælde i forbrugerkøb.*

Opregningen i stk. 3 er senere udvidet ad flere omgange – §§ 12, 13 og § 21, stk. 2, blev tilføjet som konsekvens af nye leveringsregler i § 74, og § 46, § 57, stk. 1, og § 58 blev tilføjet ved [lov nr. 1173 af 8. juni 2021](#), fordi varedirektivet og direktivet om digitalt indhold nu regulerer de samme spørgsmål i selvstændige forbrugerkøbsbestemmelser.

Det centrale er, at loven definerer to af de tre kategorier – forbrugerkøb i [§ 4 a](#) og handelskøb i [§ 4](#) – mens **civilkøbet ikke er defineret nogen steder**. Civilkøbet er residualet: køb, hvor betingelserne for hverken handelskøb eller forbrugerkøb er opfyldt. Det gælder typisk køb mellem to privatpersoner, køb hvor kun den ene part er erhvervsdrivende uden at være »handlende«, og – som det væsentligste praktiske tilfælde – køb hvor en erhvervsdrivende sælger til en køber, der selv handler som led i sit erhverv, uden at begge parter opfylder handelskøbsdefinitionen.

Forbrugerklagenævnet bruger netop udtrykket »civilt køb« om denne restkategori. I sagen om tilretning af en brudekjole, [17/02094](#), fandt nævnet, at sælgeren ikke var CVR-registreret, ikke havde fast forretningssted, ikke markedsførte sig som skrædder, og at aftalen måtte antages indgået på baggrund af et privat bekendtskab. Nævnet konkluderede derfor, »at der derfor var tale om et civilt køb«, og afviste sagen som liggende uden for sin kompetence.

LOV

[Købeloven § 1a, stk. 1-4](#)[Købeloven § 4](#)[Købeloven § 4a](#)PRAKSIS **Forbrugerklagenævnet** · Køb af tilretning af brudekjole blev ikke anset som forbrugerkøb

20.09.2017

## Handelskøbsdefinitionen i § 4: »mellem handlende i eller for deres bedrift«

§ 2

[Købelovens § 4, stk. 1](#) definerer handelskøb som »køb, som indgås mellem handlende i eller for deres bedrift«. Definitionen indeholder to kumulative krav – en **personel** betingelse (begge parter skal være handlende) og en **funktionel** betingelse (købet skal have forbindelse med bedriften).

[§ 4, stk. 2](#) opregner kredsen af »handlende«: enhver, der gør sig til bedrift at afhænde dertil indkøbte varer, at drive vekselerer- eller bankforretning, forsikringsvirksomhed, kommissionshandel, forlagsvirksomhed, apotek, beværtning, håndværk eller fabrik, at overtage udførelse af bygnings- eller anlægsarbejder eller at befordre personer, gods eller meddelelser. Undtaget er den, der uden anden medhjælp end sin ægtefælle, sine børn under 15 år og sit hustyende driver beværtning, håndværk, befordringsvirksomhed eller »sådan ringe handel«, hvortil ikke kræves særlig adkomst.

De oprindelige forarbejder fra 1905 forklarer, hvorfor begge betingelser er nødvendige:

*Der kan ikke fra den materielle Retfærdigheds Synspunkt anføres nogen fyldestgørende Grund til, at de strængere Regler om Handelskøbet, f. Eks. om Køberens Undersøgelsespligt (§ 51) skal anvendes paa et Køb mellem Handlende, naar denne deres personlige Egenskab ikke netop staar i Forbindelse med Købet. Kun naar selve Købet staar i direkte Forbindelse med Parternes Handelsdrift, gør de for Handelskøbet særlige Hensyn sig gældende med tilstrækkelig Styrke.*

Forarbejderne præciserer samtidig, at »for deres Bedrift« rækker videre end videresalgskøb og også omfatter køb af driftsmidler – »en Handlendes Køb af Kontorrekvisiter og en Fabrikants eller Haandværkers Køb af Maskiner, Kul og lign.«. Og de tilføjer udtrykkeligt, at aktieselskaber og andre sammenslutninger ikke uden videre er handlende, men kun »for saa vidt de drive en af de af Paragrafen omfattede Virksomheder«; det samme gælder stat og kommune.

I praksis er den funktionelle betingelse ofte det afgørende. I **BS-1013/2010-VLR** ([BS-1013/2010-VLR](#)) fastslog Vestre Landsret som det første, at købet af en brugt Volkswagen Touareg var et handelskøb, fordi bilen var købt af Banbury Danmark ApS og anvendt i virksomheden – og at dette gjaldt »uanset eventuelt privat brug«. Kvalifikationen var ikke uden betydning: sælgeren gjorde netop gældende, at reklamationen var for sen, fordi der var tale om handelskøb, men landsretten fandt reklamationen rettidig »også selv om der er tale om et handelskøb«, og tilkendte et forholdsmæssigt afslag på 10.000 kr.

At »handlende«-begrebet skal bedømmes selvstændigt og konkret, illustreres af **BS-52536/2022-SHR** ([BS-52536/2022-SHR](#)). Sø- og Handelsretten fandt her, at sælgeren af en lodsbåd på auktion **ikke** var »handlende« ved dette enkeltstående auktionssalg, jf. [§ 48](#), 2. pkt., hvorfor køberen kun kunne påberåbe sig mangler, hvis båden ikke svarede til betegnelsen, eller hvis sælgeren havde handlet svigagtigt. Ingen af delene var tilfældet, og sælgeren blev frifundet. Dette svarer til, hvad 1905-forarbejderne selv forudsatte: at begrebet »Handlende«, hvor det forekommer andre steder i loven end [§ 4](#), »maa ske efter en selvstændig Bedømmelse og uden Hensyn til Regelen i [§ 4](#)«.

## LOV

[Købeloven § 4, stk. 1, 2](#)[Købeloven § 48](#)[Købeloven § 51](#)

## PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten nedsætter afslag i købspris for brugt bil

04.04.2011

**Sø- og Handelsretten** · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbåd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang

22.03.2024

## § 3 Forbrugerkøbsdefinitionen i § 4 a, stk. 1, og sælgerens bevisbyrde

[Købelovens § 4 a, stk. 1](#) definerer forbrugerkøb som »et køb, som en køber (forbruger) foretager hos en erhvervsdrivende, der handler som led i sit erhverv, når køberen hovedsagelig handler uden for sit erhverv«. Bestemmelsen afsluttes med den processuelt afgørende regel: »Sælgeren har bevisbyrden for, at købet ikke er et forbrugerkøb.«

Forarbejderne til den oprindelige indsættelse af [§ 4 a](#) i 1978 beskriver konstruktionen præcist:

*Afgrænsningen af disse køb sker ved en beskrivelse af parterne i aftalen. Sælgeren skal være en erhvervsdrivende, der handler som led i sit erhverv. Køberen – forbrugeren – beskrives gennem sit formål med købet. En forbruger er en person, der har købt en genstand, der hovedsageligt er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse, d.v.s. privat brug eller forbrug.*

Bevisbyrdereglen har stor praktisk vægt i sager, hvor en erhvervsdrivende efterfølgende hævder at have solgt »privat«. Forbrugerklagenævnet har i en række bilsager afvist denne indsigelse. I [2003-521/7-95](#) havde en bilforhandler solgt en bil, der stod parkeret bag forretningen, og udstedt en dags dato-kvittering med sit private navn. Nævnet lagde vægt på, at køberen henvendte sig i forretningen i åbningstiden, at der var sammenfald mellem virksomhedens og kvitteringens adresse og telefonnummer, og at der ikke var noteret noget forbehold som »bilen er solgt privat«. Sælgeren havde derfor ikke løftet bevisbyrden.

Samme linje ses i [2004-521/7-332](#), hvor nævnet tilføjede den principielt vigtige bemærkning, at selv hvis salget var sket af direktørens privatbil, ville det stadig være anset for sket som led i hans erhverv som autoforhandler. I [2002-521/7-1610](#) var det afgørende, at aftalen var oprettet på en professionel salgsslutseddel fortrykt med »Tilsluttet Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark« og underskrevet »for sælgerfirmaet«. Og i [2004-521/7-741](#), hvor forhandleren hævdede at have solgt på vegne af sin søn, lagde nævnet vægt på, at checken var udstedt til forhandleren, at bilen var udstillet og afhentet på forretningsstedet, og at der ikke forelå skriftlig dokumentation for, at køberen ved aftaleindgåelsen var bekendt med sønnens rolle.

Bevisbyrden kan dog løftes. I [01-11-7950](#) fandt nævnet efter en samlet vurdering, at købet ikke var sket som led i sælgerens erhvervsvirksomhed: bilen var annonceret i privatkategorien på guloggratis.dk, køberen var oplyst om, at bilen tilhørte sælgerens hustru, der blev ikke udarbejdet slutseddel, betalingen skete med check udstedt til sælgeren personligt, og handlen fandt sted på en privatadresse, der ikke fremstod som forretningssted. Nævnet fremhævede udtrykkeligt, at det **ikke** ændrede vurderingen, at annoncens telefonnummer var registreret til sælgerens virksomhed, at checken efterfølgende blev indsat på virksomhedens konto, eller at bilen havde været indregistreret i sælgerens navn.

Spejlbilledligt vurderes det, om en fysisk person over for køberen har fremtrådt som erhvervsdrivende. I [01-08-7486](#) blev en hundeopdrætter anset for erhvervsdrivende, fordi hun solgte via Dansk Kennel Klubs hvalpeliste, brugte en standardkontrakt med sit eget virksomhedsnavn og logo, ejede en hundesalon og omtalte sig selv som »opdrætter«. I [01-12-3099](#) faldt vurderingen omvendt ud: parterne var kommet i kontakt som genboer og ikke på baggrund af markedsføring, og sælgeren havde kun haft to små kuld. Nævnet formulerede den generelle standard således, at det ikke er et krav, at personen udelukkende er erhvervsdrivende, har fast forretningssted eller tilsigter gevinst – men »virksomheden skal dog have et vist omfang og en vis varighed«, og markedsføring kan have betydning.

|         |                                                                                                                                    |                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Forbrugeraftaleloven § 2, stk. 1, 2</a>                                                                                | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sag afvist: Køb af hund mellem genboer ikke omfattet af Forbrugerklagenævnets kompetence             |                                        | 29.04.2013 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet afviste sag om bilkøb, da sælger ikke handlede som erhvervsdrivende             |                                        | 14.05.2012 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sælger af hund anset for at være erhvervsdrivende – Forbrugerklagenævnets kompetence                 |                                        | 05.02.2009 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forhandler solgte bil på vegne af sin søn – Forbrugerklagenævnets kompetence                         |                                        | 23.12.2005 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt |                                        | 26.09.2005 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbrugerkøb?                              |                                        | 31.12.2003 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnets kompetence ved bilkøb – spørgsmål om forbrugerkøb eller privatsalg             |                                        | 31.12.2002 |

## Køberens formål: »hovedsagelig uden for sit erhverv« ved blandet anvendelse

§ 4

Køberkriteriet er formålsbestemt: genstanden skal hovedsagelig være bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse. Forarbejderne til § 4 a afgrænser dette negativt og bredt:

*Efter den foreslåede definition omfattes erhvervsmæssige køb ikke af forbrugerbeskyttelsesreglerne. Det gælder såvel køb af driftsinventar og driftsmateriel som køb af genstande til videresalg eller til brug som råvare i produktion.*

Ved blandet anvendelse er ordet »hovedsagelig« afgørende, og vurderingen er konkret. I [01-10-5714](#) havde køberen erhvervet en hund med henblik på avl og videresalg af hvalpe, havde til hensigt at sælge et kuld om året i 10-15 år og havde afholdt betydelige udgifter til klargøring som avlshund. Nævnet fandt, at køberen »overvejende havde købt hunden til avl og videresalg af hvalpe i et ikke ubetydeligt omfang og af en ikke ubetydelig varighed«, hvorfor købet ikke var et forbrugerkøb efter [§ 4 a](#).

Omvendt kan formelle erhvervsindici ikke i sig selv gøre et køb erhvervsmæssigt. I **BS-12209/2023-VLR** ([BS-12209/2023-VLR](#)) gjorde modparten gældende, at der forelå et erhvervskøb, fordi bygningen i BBR var registreret under anvendelseskode 216 (erhvervsbygning), fordi købernes advokat havde forespurgt på hektarstøtterettigheder, og fordi bygningen var prissat til 0 kr. Køberne – begge it-folk uden landbrugsbaggrund eller CVR-nummer – havde købt til jagt og rekreativ brug. Landsretten tiltrådte byrettens vurdering af, at køberne havde erhvervet ejendommen til ikke-erhvervsmæssig anvendelse og skulle anses som **forbrugere**. Afgørelsen illustrerer, at registreringsmæssige og skattetekniske forhold viger for køkets reelle formål.

At bedømmelsen kan skifte fra aftale til aftale for den samme person, fremgår af Forbrugerombudsmandens udtalelse i sagen om telefonisk indhentning af markedsføringssamtykke, [fom-80850](#). Ombudsmanden fremhævede, at det afgørende er, »om personen handler hovedsageligt uden for sit erhverv i den konkrete samtale«, og fandt, at økonomi-, HR- og it-ansvarlige næppe kunne anses som forbrugere, når henvendelsen angik produkter inden for deres erhverv.

## LOV

[Købeloven § 4a, stk. 1](#)

## PRAKSIS

**Landsretten** · Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom 04.02.2025

**Forbrugerklagenævnet** · Forbrugerklagenævnet afviste at behandle klage vedrørende køb af hund til avl, da køberen blev anset for at handle som erhvervsdrivende 23.11.2011

**Forbrugerombudsmanden** · Lovlighed af telefonisk kontakt til virksomhedsansatte for indhentning af samtykke til elektronisk markedsføring 17.04.2015

## § 5 Foreninger, klubber og andre juridiske personer på købersiden

Forarbejderne til § 4 a tager udtrykkeligt stilling til foreningskøb og tilslutter sig købelovsudvalgets synspunkt om, at »køb, som foretages af ikke-erhvervsdrivende foreninger, f. eks. sportsklubber, må anses som forbrugerkøb, medmindre købet undtagelsesvist har et erhvervsmæssigt sigte«. Justitsministeriet tilføjede dog en vigtig præcisering:

*Der kan imidlertid være grund til i denne forbindelse at fremhæve, at en genstand ikke nødvendigvis må anses for købt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse, fordi der ikke med den virksomhed, hvori genstanden anvendes, tilstræbes en økonomisk gevinst. Indkøber f. eks. en fond, der driver en række plejehjem, et antal senge til disse hjem, kan sengene ikke anses for at være indkøbt til privat brug, og købet er derfor ikke et forbrugerkøb.*

Forbrugerombudsmanden har bekræftet denne linje i nyere praksis. I [fom-101557](#) – en sag om leasingaftaler om sodavandmaskiner og mobilladestandere indgået med frivillige foreninger – orienterede ombudsmanden leasingvirksomhederne om, at forbrugere oftest er fysiske personer, men at juridiske personer efter omstændighederne også kan anses som forbruger. Ombudsmanden henviste til [markedsføringslovens § 1 a](#),

hvorefter en juridisk person, der hovedsagelig handler uden for sit erhverv, sidestilles med en forbruger, og til at det »altid vil bero på en konkret vurdering, hvor der blandt andet lægges vægt på den juridiske persons størrelse, indtægter, formål og aktiviteter«. Ombudsmanden bemærkede, at danske domstole i flere tilfælde har anset frivillige foreninger samt sports- og fritidsklubber for forbrugere.

En forening kan omvendt selv optræde som erhvervsdrivende. I [fom-80781](#) planlagde en idrætsforening at sælge 1.200 par strømper med klubnavn ved dør-til-dør-salg 1-2 gange årligt over perioder på op til to måneder. Forbrugerombudsmanden vurderede – med vægt netop på salgsperiodernes varighed og omfanget af salget – at aktiviteten var erhvervsmæssig, og at forbuddet mod uanmodet personlig henvendelse i [forbrugeraftalelovens § 4, stk. 1](#) derfor fandt anvendelse. Kriterierne »omfang« og »varighed« går dermed igen på begge sider af aftalen.

|         |                                                                                                                                 |                                        |                                          |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Forbrugeraftaleloven § 4, stk. 1</a>                                                                                | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 1</a> | <a href="#">Markedsføringsloven § 1a</a> |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Forbrugerombudsmandens vurdering af forbrugerbegrebet i leasingaftaler med frivillige foreninger |                                        | 05.04.2024                               |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Idrætsforenings salg af strømper ved dør-til-dør salg er omfattet af Forbrugeraftaleloven        |                                        | 11.12.2018                               |

## § 6 Den formidlede handel: § 4 a, stk. 2, om erhvervsdrivende mellemmand

[Købelovens § 4 a, stk. 2](#) udvider forbrugerkøbsbegrebet: »Som forbrugerkøb anses under i øvrigt samme betingelser som nævnt i stk. 1 endvidere køb fra ikke-erhvervsdrivende, hvis aftalen om køb er indgået eller formidlet for sælgeren af en erhvervsdrivende.«

Bestemmelsen dækker den situation, hvor den egentlige sælger er privatperson, men hvor en erhvervsdrivende – typisk en bilforhandler eller kommissionær – indgår eller formidler aftalen. Forarbejderne viser, at der lå en reel afvejning bag. Købelovudvalget havde foreslået, at mellemmanden skulle hæfte som sælger, bl.a. fordi køberen »ikke har sagkundskab og faciliteter til selv at afhjælpe mangelen«, og fordi reglen ville tilskynde erhvervsdrivende mellemmand til at udvise forsigtighed med de oplysninger, de giver køberen. Justitsministeriet valgte en mildere løsning:

*Justitsministeriet har forståelse for udvalgets forslag, men vil ikke afvise, at det i visse tilfælde kan være betænkeligt at pålægge en erhvervsdrivende, der indgår eller formidler en aftale om et køb, fuldt ansvar som sælger. Den erhvervsdrivendes medvirken er ikke sjældent relativt begrænset, og han får som regel i forhold til genstandens værdi kun et mindre vederlag.*

Derimod blev køberens adgang til at reklamere over for mellemmanden med virkning for sælgeren fastholdt og optaget som en særlig regel.

Sondringen mellem stk. 1 og stk. 2 har praktisk betydning i bilhandel, hvor det ofte er uklart, om forhandleren sælger for egen regning, for en anden privatperson eller privat. Forbrugerklagenævnets praksis viser, at det afgørende er, hvad køberen med føje kunne antage. I [2004-521/7-741](#) blev handlen anset for indgået med forhandleren selv, fordi bilen var udstillet og afhentet på forretningsstedet, checken var udstedt til forhandleren, og der ikke forelå dokumentation for, at køberen ved aftaleindgåelsen var bekendt med, at sønnen var sælger. Uanset om resultatet nås ad stk. 1 (forhandleren er selv sælger) eller stk. 2 (forhandleren har formidlet for en privat sælger), er konsekvensen den samme: købet behandles som forbrugerkøb.

LOV

Købeloven § 4a, stk. 2

PRAKSIS

**Forbrugerklagenævnet** · Forhandler solgte bil på vegne af sin søn – Forbrugerklagenævnets kompetence

23.12.2005

**Forbrugerklagenævnet** · Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbrugerkøb?

31.12.2003

## § 7 Digitalt indhold og digitale tjenester: udvidelsen i § 4 a, stk. 3-7

Ved lov nr. 1173 af 8. juni 2021, der trådte i kraft 1. januar 2022, blev forbrugerkøbsbegrebet gennemgribende udvidet med seks nye stykker i § 4 a. Efter § 4 a, stk. 3 anses aftaler om levering af digitalt indhold eller en digital tjeneste som forbrugerkøb, når leveringen er forbundet med en modydelse i form af enten et pengebeløb eller et digitalt udtryk for værdi (nr. 1) eller personoplysninger (nr. 2), medmindre oplysningerne udelukkende behandles med henblik på leveringen eller for at opfylde retlige krav.

Forarbejderne fastslår udtrykkeligt, at udvidelsen **kun** angår forbrugersporet:

*Forslaget indebærer, at købelovens forbrugerkøbsregler udvides til også at omfatte aftaler om levering af digitale tjenester. Der foreslås ingen ændringer i reglerne om andre køb (handelskøb og civilkøb), der således fortsat ikke vil omfatte aftaler, som udelukkende eller overvejende vedrører levering af en digital tjeneste.*

Dette er en væsentlig asymmetri: fra 2022 dækker forbrugerkøbsreglerne aftaletyper, som handelskøbs- og civilkøbsreglerne slet ikke omfatter. Forarbejderne nævner som konkrete eksempler, at aftaler om beskedtjenester som WhatsApp og Messenger samt kommunikationstjenester som Skype, Zoom og Teams fremover er omfattet, medmindre tjenesten anvender numre i en national eller international nummerplan – mens aftaler om telefon- eller bredbåndsforbindelse fortsat falder uden for.

§ 4 a, stk. 4 undtager otte kategorier, herunder andre tjenesteydelser end digitale (nr. 1), elektroniske kommunikationstjenester (nr. 2), sundhedsydelser leveret af autoriserede sundhedspersoner (nr. 3), hasardspil (nr. 4) og finansielle tjenesteydelser (nr. 5).

En særskilt kvalifikationsakse følger af § 4 a, stk. 6 om **varer med digitale elementer** som defineret i § 3 a, nr. 4: en løsøregenstand, der integrerer eller er indbyrdes forbundet med digitalt indhold eller en digital tjeneste, sådan at fraværet heraf ville forhindre genstanden i at opfylde sin funktion. Sådanne køb behandles som udgangspunkt efter reglerne for løsøregenstande, ikke efter særreglerne for digitalt indhold – og ved tvivl om, hvorvidt leveringen af det digitale element er en del af købsaftalen, gælder en **formodning** for, at det er omfattet. Omvendt fastslår § 4 a, stk. 7, at et fysisk medium, der udelukkende bruges som bærer af digitalt indhold – f.eks. en dvd – behandles efter reglerne om digitalt indhold.

Forarbejderne henfører udtrykkeligt hjemmelen: »De foreslåede § 4 a, stk. 3-7, jf. de gældende § 4 a, stk. 1 og 2, og § 2, stk. 1, gennemfører varedirektivets artikel 3 og direktivet om digitalt indholds artikel 3.« Efter varedirektivets artikel 3, stk. 3 finder direktivet ikke anvendelse på aftaler om levering af digitalt indhold eller digitale tjenester, men dog på digitalt indhold integreret i eller forbundet med varer – den kompetencedeling, som § 4 a, stk. 6, spejler i dansk ret. Aftaler om digitalt indhold og digitale tjenester som sådan reguleres af direktiv (EU) 2019/770 om levering af digitalt indhold og digitale tjenester.

LOV

Købeloven § 3a

Købeloven § 4a, stk. 3-7

## § 8 Levende heste ud af forbrugerkøbet: § 4 a, stk. 8

Købelovens § 4 a, stk. 8 fastslår kortfattet: »Køb af levende heste anses ikke som forbrugerkøb.« Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 1173 af 8. juni 2021 med virkning fra 1. januar 2022, og forarbejderne præciserer rækkevidden:

*Forslaget indebærer, at køb af levende heste fremover ikke vil være omfattet af købelovens regler om forbrugerkøb, selv om betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Sådanne køb vil i stedet fremover være omfattet af købelovens regler om civil- og handelskøb. Den foreslåede bestemmelse omfatter alle typer af heste, herunder ponyer. Den foreslåede bestemmelse omfatter kun køb af levende heste. Køb af eksempelvis hestekød vil således fortsat være omfattet af købelovens regler om forbrugerkøb.*

Hjemlen er varedirektivets artikel 3, stk. 5, litra b, hvorefter medlemsstaterne kan udelukke aftaler om salg af levende dyr fra direktivets anvendelsesområde. Danmark har udnyttet optionen – men kun for heste, ikke for levende dyr generelt.

Virkningen af kvalifikationen som civilkøb er markant, hvilket ses af hestesagen i BS-44568/2021-ODE (BS-44568/2021-ODE) og ankesagen BS-47535/2023-OLR (BS-47535/2023-OLR). Her var sælgeren amatørtrytter uden særlig hestefaglig indsigt, og køberen professionel hestetræner med egen virksomhed inden for hovbeskæring og hestetæpapi. Retterne anvendte konsekvent § 52 om reklamation og § 58 om hændelig undergang – bestemmelser, der efter § 1 a, stk. 3 netop ikke gælder i forbrugerkøb. Sælgeren gjorde gældende, at der var reklameret for sent, og at forholdene var omfattet af købers undersøgelsespligt. Retten i Odense fandt dog reklamationen af 13. oktober 2021 rettidig, fordi de bagvedliggende lidelser hverken var konstateret ved handelsundersøgelsen eller uden videre kunne forventes opdaget straks efter overtagelsen, og at hesten led af en væsentlig mangel på handelstidspunktet.

Østre Landsret stadfæstede og tilføjede om det manglende hestepas:

*Det må lægges til grund, at Appellant, tidligere Sagsøgte hverken den 30. juli 2021 [...] eller da Appelindstævnte [...] den 28. september 2021 rykkede for det manglende hestepas, havde rekvireret et sådant.*

Sælgeren gjorde for landsretten netop gældende, at køberen var »professionel og burde selv have forudset, at de oplyste forhold kunne udvikle sig« – et anbringende, der er tænkeligt netop fordi købet ikke var underlagt forbrugerkøbsreglernes ufravigelige beskyttelse. Efter § 4 a, stk. 8, vil hestekøb fremover falde i civil- eller handelskøbssporer **uanset** parternes stilling, og dermed altid være underlagt undersøgelses- og reklamationsnormen i §§ 47 og 51-52.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                        |                |                |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------|----------------|
| LOV     | Købeloven § 1a, stk. 3                                                                                                                                                                                                                                                      | Købeloven § 4a, stk. 8 | Købeloven § 52 | Købeloven § 58 |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler 27.02.2025<br><b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas 14.09.2023 |                        |                |                |

## § 9 Retsvirkning I: undersøgelsespligt og reklamationsnorm

Den mest håndgribelige konsekvens af kvalifikationen er reklamationsnormen. Uden for forbrugerkøb gælder § 47 om virkningen af forudgående undersøgelse, § 51 om undersøgelse efter modtagelsen og § 52, hvorefter

køberen i handelskøb skal reklamere **straks** og ellers uden ugrundet ophold. I forbrugerkøb er alle tre bestemmelser sat ud af kraft ved § 1 a, stk. 3 og erstattet af §§ 81-83.

Praksis viser dog, at »straks« ikke betyder »ved modtagelsen« uden videre – fristen løber, når manglen kunne konstateres. I Genan-sagen **BS-31361/2020-VIB** ([BS-31361/2020-VIB](#)), der udtrykkeligt anvendte § 4, § 51 og § 52, havde køberen af gummigranulat til kunstgræsbaner alene kontrolleret fragtbrev, datablad og labels ved modtagelsen; en fuld sigteanalyse blev først foretaget senere. Retten udtalte:

*Da der er tale om mangler ved produktet, som Laidarz ikke har været i stand til at konstatere umiddelbart ved leveringen, er Laidarz' reklamation ca. et halvt år senere rettidig.*

Modsat gik det i **P-4-15** ([P-4-15](#)), hvor Sø- og Handelsrettens skifteret koblede kvalifikationen direkte sammen med retsfølgen:

*[...] finder retten, idet der er tale om et handelskøb, hvor Reka tilmed var den teknisk professionelle part, at denne straks ved modtagelsen af effekterne burde have undersøgt, om Reka også havde modtaget de nødvendige licensnøgler, og at Reka – i det omfang det modtagne ikke var i overensstemmelse med det forventede – burde have reklameret over for konkursboet.*

Reklamation mere end et år efter modtagelsen medførte endeligt rettighedstab, selv om retten samtidig fandt, at licensnøglerne var »en meget væsentlig og helt naturlig accessorisk del af det købte materiel«.

Samme streng linje ses i **H-94-02** ([H-94-02](#)), hvor køberen af folie først reagerede efter anden delleverance: reklamationen var rettidig for forhold opstået efter dette tidspunkt, men »for sen i forhold til produktionen af de to første leverancer«, og modkravet bortfaldt derfor helt. Tilsvarende i **BS-48793/2020-KBH** ([BS-48793/2020-KBH](#)), hvor køberens indsigelser mod pris og mængde ved en lædervarehandel blev anset for fremsat for sent.

Reklamationsnormen i § 52 anvendes desuden analogt uden for egentlige køb. I **BS-16756/2024-OLR** ([BS-16756/2024-OLR](#)) om værkstedsydelse på en mejetærsker udtalte Østre Landsret:

*Allerede fordi det således ikke ses dokumenteret, at der er reklameret straks over for nogen af de opkrævede beløb, jf. princippet i købelovens § 52, tager landsretten Appellinstævnte A/S' tidligere Sagsøger A/S krav til følge.*

Undersøgelsespligtens indhold beror dog på branchens forhold. I **H-43-06** ([H-43-06](#)) fandt Sø- og Handelsretten, at teltproducenten ikke havde svigtet sin undersøgelsespligt, fordi en kontrol ville have krævet udrulning og gennemlysning af 500 m lange baner, hvilket hverken var praktisk muligt eller sædvanligt i branchen – og fordi sælgeren sædvanligvis selv markerede fejl på rullens kant.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                |                                |                                |                                                                    |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">KøbeLoven § 1a, stk. 3</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <a href="#">KøbeLoven § 47</a> | <a href="#">KøbeLoven § 51</a> | <a href="#">KøbeLoven § 52</a> |                                                                    |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationspligt<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om manglende betaling for leveret folie: Fortolkning af ordreændring og reklamationsfrist<br><b>Byretten</b> · Sag om manglende betaling for gummigranulat: Afvigelse fra tolerancegrænse og rettidig reklamation |                                |                                |                                | 14.03.2025<br>23.06.2017<br>11.08.2009<br>20.03.2006<br>09.02.2022 |

## Retsvirkning II: det deklaratoriske udgangspunkt mod præceptiviteten

§ 10

Købelovens § 1, stk. 1 indeholder lovens grundnorm: bestemmelserne »kommer kun til anvendelse, for så vidt ikke andet er udtrykkelig aftalt, eller må anses for indeholdt i aftalen eller følger af handelsbrug eller anden sædvane«. De oprindelige 1905-forarbejder betoner dette som lovens bærende princip:

*I Erkendelse af Uheldigheden af paa noget Punkt at undergive det ved Køb eller Bytte stiftede Retsforhold en Tvangsordning, indeholder Udkastet udelukkende Bestemmelser af den Natur, at det staar Parterne frit for selv at ordne deres Mellemværende paa anden Maade. Dette har man fundet det nødvendigt udtrykkelig at udtale i Udkastets første Paragraf, hvis Regel derfor danner saa at sige en underforstaaet Baggrund for alle de efterfølgende Bestemmelser.*

At handelsbrug og sædvane går forud for loven, er ikke teoretisk. I **H-43-06** (**H-43-06**) tilsidesatte Sø- og Handelsretten leverandørens ansvarsbegrænsning i salgs- og leveringsbetingelserne netop under henvisning til parternes mangeårige samhandelspraksis. Retten lagde vægt på vidneforklaringen om, at:

*salgs- og leveringsbetingelserne blev håndteret pragmatisk alt afhængig af, hvem kunden var, og der har været flere tilfælde, hvor Duratex af hensyn til kunderelationen har ydet en erstatning, der var højere end varens pris.*

Ansvarsbegrænsningen var dermed fraveget ved parternes faktiske adfærd, og erstatningen blev fastsat til 400.000 kr. svarende til skønsmandens værdiforringelse på 40 %.

I forbrugerkøb gælder det modsatte udgangspunkt. Efter § 1, stk. 2 kan § 2, stk. 1, § 4 a, § 50, §§ 55 og 56, § 57, stk. 2, §§ 73-79, § 80, stk. 1, og §§ 81-87 ikke fraviges til skade for køberen. Opregningen fik sin nuværende form ved **lov nr. 1173 af 8. juni 2021**, hvor en lang opregning af enkeltparagraffer blev erstattet af en samlet henvisning til §§ 73-79. Forarbejderne angiver hjemlen udtrykkeligt: »Med de foreslåede ændringer gennemfører købelovens § 1, stk. 2, varedirektivets artikel 21, stk. 1, og direktivet om digitalt indholds artikel 22, stk. 1.« Efter **varedirektivets artikel 21, stk. 1** er en aftale, der til skade for forbrugeren fraviger de nationale gennemførelsesforanstaltninger, ikke bindende for forbrugeren – mens **stk. 2** ikke er til hinder for mere vidtgående aftalemæssige ordninger til fordel for forbrugeren.

Beskyttelsen rækker videre end den oprindelige køber. Efter § 1, stk. 3 kan § 54, stk. 4 ikke fraviges til skade for en **senere erhverver**, som hovedsagelig handler uden for sit erhverv. Spørgsmålet om, hvilke beføjelser en senere køber kan gøre gældende, når vedkommende er indtrådt i sælgerens krav mod den oprindelige forhandler, er aktuelt for Højesteret: Procesbevillingsnævnet meddelte i **25/24714** 3.-instansbevilling i en sag, hvor køberen af en brugt projektor havde ophævet købet direkte over for den oprindelige forhandler med krav om tilbagebetaling af den oprindelige købesum på 108.000 kr., mens by- og landsret kun tilkendte hans egen betaling på 50.000 kr.

LOV

Købeloven § 1, stk. 1-3

Købeloven § 54, stk. 4

PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold

11.08.2009

**Procesbevillingsnævnet** · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler

15.01.2026

## § 11 Retsvirkning III: risikoovergang, forsinkelse og fixkøb

Kvalifikationen slår også igennem på risiko- og forsinkelsesreglerne. Uden for forbrugerkøb gælder § 17, herunder stk. 2, hvorefter risikoen ved køb af bestemte genstande, der skal hentes af køberen, overgår allerede når genstanden holdes klar til levering på det aftalte tidspunkt. I forbrugerkøb er § 17, stk. 2, sat ud af kraft, jf. § 1 a, stk. 3, og erstattet af den ufravigelige § 73. Forarbejderne til den oprindelige § 1 a begrundet dette direkte:

*Begrundelsen for forslaget om at ophæve denne regel er navnlig, at det ikke kan anses for rimeligt, at en forbruger, der har bestilt en bestemt vare, som han skal hente på sælgerens forretningssted, skal betale købesummen, hvis genstanden f. eks. beskadiges ved en brand eller bliver stjålet ved et indbrud, før han henter den.*

I **BS-52536/2022-SHR** (**BS-52536/2022-SHR**) blev risikoreglen afgørende. Sø- og Handelsretten lagde til grund, at afsejlingen den 9. september 2022 var den endelige afhentning og ikke en prøvesejlads, hvorved båden var godkendt i overensstemmelse med auktionsbetingelserne og risikoen overgået, jf. § 17. Køberen – der havde erfaring med lignende auktionskøb, vidste at båden var 24 år gammel og havde ligget stille siden 2018 – havde hverken foretaget serviceeftersyn eller aftalt prøvesejlads. Motorhavariet en time efter afsejling måtte køberen derfor selv bære.

Tilsvarende gælder for forsinkelse. § 21, stk. 2 om købers hæveadgang ved forsinkelse gælder ikke i forbrugerkøb, jf. § 1 a, stk. 3; i stedet regulerer § 74 spørgsmålet udtømmende. Forarbejderne til 2013-ændringen udtrykker det klart: »Tilsvarende er tilføjelsen af købelovens § 21, stk. 2, om købers adgang til at hæve på grund af forsinkelse en konsekvens af, at § 74, stk. 2, som foreslås ændret, udtømmende regulerer dette spørgsmål i relation til forbrugerkøb.«

Forbrugerklagenævnets afgørelse i 21/11199 illustrerer § 74's funktion i praksis. Nævnet fandt, at der forelå leveringsforsinkelse efter § 74, stk. 1, men at forbrugeren ikke var berettiget til at ophæve efter § 74, stk. 2, fordi han ikke havde fremsat påkrav om levering og selv havde bedt om at udskyde leveringstidspunktet ti måneder. Forbrugerklagebureauets øvrige særregler – afhjælpning og omlevering efter § 78 a – anvendes tilsvarende alene i forbrugerkøb, jf. § 1 a, stk. 2; se f.eks. 23/13446 om ophævelse af køb af en robotplæneklipper, hvor manglen ikke var afhjulpet inden for rimelig tid.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                        |                |                           |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------|---------------------------|
| LOV     | Købeloven § 17, stk. 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Købeloven § 21, stk. 2 | Købeloven § 73 | Købeloven § 74, stk. 1, 2 |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåb erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024<br><b>Forbrugerklagenævnet</b> · Ophævelse af køb af robotplæneklipper grundet manglende afhjælpning inden for rimelig tid 26.03.2024<br><b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger ikke berettiget til at ophæve køb af specialfremstillet bjælkehytte, trods leveringsforsinkelse 19.12.2022 |                        |                |                           |

## § 12 Den mindre erhvervsdrivende: henvisningen til aftalelovens § 36

Grænsedragningen efterlader en gruppe købere uden købelovsbeskyttelse: den mindre erhvervsdrivende, som reelt står i samme forhandlingsposition som en forbruger, men som handler som led i sit erhverv. Dette problem blev identificeret allerede i forarbejderne til § 4 a:

*Købelovudvalget fremhæver i betænkningen s. 16, at man har været opmærksom på, at navnlig mindre erhvervsdrivende i visse situationer kan have et lignende behov for beskyttelse som privatpersoner. Det synes dog ikke muligt at finde en generelt anvendelig afgrænsning af de køb, hvor de særlige beskyttelsesregler skulle finde anvendelse. Udvalget peger imidlertid på, at man i det væsentlige vil kunne imødekomme behovet for beskyttelse af mindre erhvervsdrivende ved anvendelse af aftalelovens § 36 om tilsidesættelse af urimelige aftaler.*

Justitsministeriet tilsluttede sig og forudsatte udtrykkeligt, at gennemførelsen af forbrugerkøbsreglerne måtte antages at bevirke, »at det i videre omfang end hidtil bliver muligt for en erhvervsmæssig køber at påberåbe sig § 36«. Ministeriet pegede desuden på markedsføringslovens forbudsmulighed og på muligheden for at indføre regres for detailhandlere mod producent og mellemhandlere.

Domstolene anvender [aftalelovens § 36](#) i erhvervsforhold, men med betydelig tilbageholdenhed. I **Sag 109/2011** ([Sag 109/2011](#)) blev bestemmelsen anvendt ved et ekstremt misforhold: en farveprinter med en markedspris på ca. 7.500 kr. var leaset for 22.000 kr. om måneden i 72 måneder, i alt over 1,5 mio. kr. Højesteret udtalte:

*Højesteret finder, at Siemens Finans – som ikke selv havde haft kontakt til FOA/KLS vedrørende kontraktens indgåelse – burde have hæftet sig ved, at de samlede leasingydelser var på over 1,5 mio. kr. for en tilsyneladende almindelig kontormaskine, og at Siemens Finans derfor burde have undersøgt, hvad det var for en maskine, kontrakten angik, og listeprisen herfor.*

Da også leasingtageren havde udvist betydelig uagtsomhed, blev aftalen ikke ophævet, men forpligtelsen nedsat til halvdelen.

Uden for sådanne ekstremer står erhvervsaftaler ved magt. I **9-2407/2012** ([9-2407/2012](#)) fastholdt landsretten en standardklausul, der udelukkede ansvar for indirekte tab, med henvisning til, at parterne handlede »som erhvervsdrivende på lige fod«, og at sådanne klausuler er branchestandard i maskinbranchen. Køberen fik alene de direkte udbedringsomkostninger på 350.000 kr., ikke de påståede 850.000 kr. i driftstab. Tilsvarende i **BS-24164/2023-OLR** ([BS-24164/2023-OLR](#)), hvor en enkeltmandsvirksomheds indsigelse mod misligholdelsesvilkåret i to leasingaftaler blev afvist:

*... aftalevilkåret i punkt 14, stk. 2, i de generelle betingelser i begge leasingaftaler er aftaleretligt forpligtende for Appellant, tidligere Sagsøgte, og at der ikke er grundlag for at tilsidesætte vilkåret i medfør af aftalelovens § 36.*

Sammenholdt viser praksis, at § 36 ikke fungerer som et funktionelt sidestykke til forbrugerbeskyttelsen, men som en snæver sikkerhedsventil ved kvalificeret ubalance. Kvalifikationen som erhvervskøb har derfor reelle konsekvenser for den mindre erhvervsdrivende – også når vedkommende i praksis ikke har større forhandlingsstyrke end en forbruger. Om urimelige vilkår i egentlige forbrugeraftaler henvises til [aftalelov-31-38](#) og [forbrugerbeskyttelse](#).

|         |                                                                                                                                              |                                        |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Aftaleloven § 36</a>                                                                                                             | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi                 |                                        | 12.04.2013 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven |                                        | 21.02.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Erstatningskrav for Mangelfuld Maskinleverance og Tilsidesættelse af Standardkontraktvilkår                             |                                        | 16.03.2012 |

## § 13 Sammenfatning: kvalifikationens metode og konsekvenser

Kvalifikationen af et løsørekøb følger en fast tretrinssprøve, hvor rækkefølgen har betydning.

**Trin 1 – er det et forbrugerkøb?** Prøv § 4 a først. Er sælgeren erhvervsdrivende og handler som led i sit erhverv, og handler køberen hovedsagelig uden for sit erhverv, er købet et forbrugerkøb. Er sælgeren privatperson, men aftalen indgået eller formidlet for ham af en erhvervsdrivende, er købet alligevel forbrugerkøb, jf. [stk. 2](#). Vedrører aftalen digitalt indhold eller en digital tjeneste mod betaling eller personoplysninger, gælder [stk. 3](#) med undtagelserne i [stk. 4](#). Angår købet en levende hest, er svaret altid nej, jf. [stk. 8](#). Tvivl om resultatet falder ud til køberens fordel: sælgeren bærer bevisbyrden.

**Trin 2 – er det et handelskøb?** Er begge parter »handlende« efter § 4, [stk. 2](#), og er købet indgået i eller for deres bedrift, foreligger handelskøb. Er kun den ene part handlende, eller savner købet forbindelse til bedriften, er svaret nej.

**Trin 3 – ellers er det et civilkøb.** Civilkøbet er ikke defineret i loven og har ingen egne regler; det følger købelovens almindelige del uden hverken handelskøbets skærpselser eller forbrugerkøbets beskyttelse.

Konsekvenserne kan opstilles skematisk:

| Spørgsmål              | Forbrugerkøb                               | Handelskøb                                         | Civilkøb                                            |
|------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Aftalefrihed           | Begrænset, jf. <a href="#">§ 1, stk. 2</a> | Fuld, jf. <a href="#">§ 1, stk. 1</a>              | Fuld, jf. <a href="#">§ 1, stk. 1</a>               |
| Undersøgelsespligt     | §§ 47 og 51 gælder ikke                    | <a href="#">§ 51</a> – straks efter modtagelsen    | <a href="#">§ 51</a> – så snart forholdene tillader |
| Reklamation            | §§ 81-83 (ufravigelig)                     | <a href="#">§ 52</a> – »straks«                    | <a href="#">§ 52</a> – »uden ugrundet ophold«       |
| Risikoovergang         | <a href="#">§ 73</a> (ufravigelig)         | <a href="#">§ 17</a> , også <a href="#">stk. 2</a> | <a href="#">§ 17</a> , også <a href="#">stk. 2</a>  |
| Forsinkelse/hæveadgang | <a href="#">§ 74</a> (udtømmende)          | <a href="#">§ 21</a> , også <a href="#">stk. 2</a> | <a href="#">§ 21</a> , også <a href="#">stk. 2</a>  |

De gennemgående træk i praksis er tre. For det første er kvalifikationen **konkret og formålsbestemt**: formelle indicier som CVR-registrering, BBR-koder eller annoncekategori indgår, men er ikke afgørende – det er køkets reelle formål og parternes fremtræden over for hinanden, der styrer. For det andet er **bevisbyrden i § 4 a, stk. 1, 2. pkt., en reel byrde**, som en erhvervsdrivende sælger sjældent løfter ved efterfølgende at hævde, at salget var privat, jf. rækken af bilsager fra Forbrugerklagenævnet. For det tredje kobler domstolene ofte kvalifikationen og retsfølgen **eksplicit** sammen – »idet der er tale om et handelskøb, hvor Reka tilmed var den teknisk professionelle part« – hvilket understreger, at kvalifikationsspørgsmålet ikke kan udskydes til en efterprøvelse af de materielle mangelsbeføjelser.

Denne oversigt angår alene kvalifikationen og dens valg af regelsæt. De materielle mangelsbeføjelser behandles under [mangelsbeskyttelse](#), Forbrugerklagenævnets konkrete mangels- og afhjælpningspraksis under [forbrugerklage-vare-tjenester](#), og privat bilkøb »som beset« under [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#).

LOV

[Købeloven § 1, stk. 1, 2](#)
[Købeloven § 1a, stk. 2, 3](#)
[Købeloven § 4, stk. 1, 2](#)
[Købeloven § 4a, stk. 1-8](#)

PRAKSIS

**Landsretten** · Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler

27.02.2025

|                                                                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Landsretten</b> · Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom             | 04.02.2025 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationspligt | 23.06.2017 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbrugerkøb?                             | 31.12.2003 |

## REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

|                  |          |                |           |
|------------------|----------|----------------|-----------|
| Aftaleloven § 36 |          | Købeloven § 1  | stk. 1-3  |
| Købeloven § 1a   | stk. 1-4 | Købeloven § 4  | stk. 1, 2 |
| Købeloven § 4a   | stk. 1-8 | Købeloven § 52 |           |

## MATERIALE Citerede afgørelser

29 afgørelser

### HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

1

|            |                                                                                                          |          |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 12.04.2013 | Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi | 109-2011 |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

### LANDSRETTE · ANKEINSTANS

6

|            |                                                                                                                         |             |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 14.03.2025 | Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation              | 10227-12007 |
| 27.02.2025 | Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler            | 10720-12735 |
| 21.02.2025 | Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven | 10244-12026 |
| 04.02.2025 | Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom                        | 10398-12237 |
| 16.03.2012 | Erstatningskrav for Mangelfuld Maskinleverance og Tilsidesættelse af Standardkontraktvilkår                             | 9-2407/2012 |
| 04.04.2011 | Landsretten nedsætter afslag i købspris for brugt bil                                                                   | 2450-2924   |

### SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

4

|            |                                                                                                                    |                   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 22.03.2024 | Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbad erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang | BS-52536/2022-SHR |
| 23.06.2017 | Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationspligt                | P-4-15            |
| 11.08.2009 | Erstatning for mangelfuld teltduk og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                        | H-43-06           |

|            |                                                                                               |         |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 20.03.2006 | Sag om manglende betaling for leveret folie: Fortolkning af ordreændring og reklamationsfrist | H-94-02 |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------|

|                            |   |
|----------------------------|---|
| BYRET TEN · FØRSTE INSTANS | 3 |
|----------------------------|---|

|            |                                                                                                |             |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 14.09.2023 | Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas | 10378-12209 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|

|            |                                                                                                    |           |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 09.02.2022 | Sag om manglende betaling for gummigranulat: Afvigelse fra tolerancegrænse og rettidig reklamation | 1169-1421 |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|

|            |                                          |           |
|------------|------------------------------------------|-----------|
| 20.09.2021 | Sag om manglende betaling for lædervarer | 1516-1831 |
|------------|------------------------------------------|-----------|

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS | 11 |
|--------------------------------------------|----|

|            |                                                                                           |          |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 26.03.2024 | Ophævelse af køb af robotplæneklipper grundet manglende afhjælpning inden for rimelig tid | 23/13446 |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

|            |                                                                                                           |          |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 19.12.2022 | Forbruger ikke berettiget til at ophæve køb af specialfremstillet bjælkehytte, trods leveringsforsinkelse | 21/11199 |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

|            |                                                                  |          |
|------------|------------------------------------------------------------------|----------|
| 20.09.2017 | Køb af tilretning af brudekjole blev ikke anset som forbrugerkøb | 17/02094 |
|------------|------------------------------------------------------------------|----------|

|            |                                                                                          |            |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 29.04.2013 | Sag afvist: Køb af hund mellem genboer ikke omfattet af Forbrugerklagenævnets kompetence | 01-12-3099 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|            |                                                                                          |            |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 14.05.2012 | Forbrugerklagenævnet afviste sag om bilkøb, da sælger ikke handlede som erhvervsdrivende | 01-11-7950 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|            |                                                                                                                                         |            |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 23.11.2011 | Forbrugerklagenævnet afviste at behandle klage vedrørende køb af hund til avl, da køberen blev anset for at handle som erhvervsdrivende | 01-10-5714 |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|            |                                                                                      |            |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 05.02.2009 | Sælger af hund anset for at være erhvervsdrivende – Forbrugerklagenævnets kompetence | 01-08-7486 |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|            |                                                                              |                |
|------------|------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 23.12.2005 | Forhandler solgte bil på vegne af sin søn – Forbrugerklagenævnets kompetence | 2004-521/7-741 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------|----------------|

|            |                                                                                                      |                |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 26.09.2005 | Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt | 2004-521/7-332 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|

|            |                                                                         |               |
|------------|-------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 31.12.2003 | Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbrugerkøb? | 2003-521/7-95 |
|------------|-------------------------------------------------------------------------|---------------|

|            |                                                                                          |                 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 31.12.2002 | Forbrugerklagenævnets kompetence ved bilkøb – spørgsmål om forbrugerkøb eller privatsalg | 2002-521/7-1610 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|

|                                             |   |
|---------------------------------------------|---|
| FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS | 3 |
|---------------------------------------------|---|

|            |                                                                                                  |  |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 05.04.2024 | Forbrugerombudsmandens vurdering af forbrugerbegrebet i leasingaftaler med frivillige foreninger |  |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|            |                                                                                           |  |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 11.12.2018 | Idrætsforenings salg af strømper ved dør-til-dør salg er omfattet af Forbrugeraftaleloven |  |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|            |                                                                                                                  |  |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 17.04.2015 | Lovlighed af telefonisk kontakt til virksomhedsansatte for indhentning af samtykke til elektronisk markedsføring |  |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                              |   |
|----------------------------------------------|---|
| PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS | 1 |
|----------------------------------------------|---|

---

|            |                                                                                                                                                       |          |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 15.01.2026 | Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler | 25/24714 |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

---

# 02

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over brugt bil købt af privat – mangler og "som beset"

*Retsgrundlaget ved civilkøb – købelovens §§ 42, 47, 52 og 54*

Version 2 · Opdateret 16. jul. 2026 · 12 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Køber man en brugt bil af en privatperson, er der tale om et civilkøb, ikke et forbrugerkøb. Det afgør hele mangelsbedømmelsen: købelovens § 1 a, stk. 2, bestemmer udtrykkeligt, at §§ 72-87 – hele forbrugerkøbsbeskyttelsen med oplysningspligt, afhjælpning, omlevering og toårsfrist – "kun gælder i forbrugerkøb". Privatkøbet hviler i stedet på lovens almindelige regler: § 42 om ophævelse og forholdsmæssigt afslag, § 47 om købers undersøgelsespligt (som "som beset"-forbeholdet spiller sammen med), § 52 om reklamation uden ugrundet ophold og § 54 om den absolutte toårsfrist. Denne oversigt fastlægger det korrekte retsgrundlag og afgrænsningen mod forbrugerkøb; den offentliggjorte praksis om privatsalg af biler specifikt er sparsom, og de tilgængelige bilafgørelser angår gennemgående erhvervsmæssigt salg.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Købelovens §§ 72-87 gælder efter § 1 a, stk. 2, kun i forbrugerkøb og kan ikke påberåbes ved køb af en bil fra en privatperson.
- 02 Ved civilkøb af en bestemt genstand giver § 42, stk. 1, køber valget mellem ophævelse og forholdsmæssigt afslag – men ikke krav på afhjælpning eller omlevering, som er forbrugerkøbsbeføjelser efter § 78.
- 03 En uvæsentlig mangel berettiger efter § 42, stk. 1, 2. pkt., ikke til ophævelse, medmindre sælgeren har handlet svigagtigt.
- 04 Erstatning ved civilkøb kræver efter § 42, stk. 2, enten manglende tilsikrede egenskaber, sælgerens forsømmelse eller svig – der er ikke et objektivt mangelsansvar.
- 05 Har køberen undersøgt bilen eller fået lejlighed til det, afskærer § 47 ham fra at påberåbe sig mangler, som undersøgelsen burde have afsløret – medmindre sælgeren har handlet svigagtigt.
- 06 Svig hos sælgeren gennembryder både § 42's væsentlighedskrav, § 47's undersøgelsespligt og § 54's toårsfrist, og er derfor det centrale omdrejningspunkt ved urigtige oplysninger om kilometerstand, ulykkehistorik eller servicebog.

- 07** Reklamation skal efter § 52, stk. 1, ske uden ugrundet ophold, efter at køberen har opdaget eller burde have opdaget manglen, og fortabes ellers.
- 08** Den absolutte frist er efter § 54, stk. 1, to år fra bilens overgivelse, medmindre sælgeren har indestået i længere tid eller handlet svigagtigt.
- 09** Om et salg er forbrugerkøb eller civilkøb beror på en konkret vurdering af sælgerens optræden – CVR-registrering, fast forretningssted, markedsføring og aftalens udformning – ikke på parternes egen betegnelse.
- 10** Køberen bærer bevisbyrden for, at manglen var til stede ved leveringen; fejl, der er typiske brugsomstændigheder eller ikke kan føres tilbage til leveringstidspunktet, er ikke mangler.

## § 1 Privatkøb af bil er civilkøb – forbrugerkøbsreglerne gælder ikke

Udgangspunktet er, at købeloven gælder for alle køb bortset fra fast ejendom, jf. [købeloven § 1 a, stk. 1](#). Men lovens beskyttelseskapitel er skarpt afgrænset:

*§ 1 a, stk. 2: "§§ 72-87 gælder dog kun i forbrugerkøb."*

Det betyder, at hele det apparat, som køberne af brugte biler oftest tror, de har – sælgerens oplysningspligt i [§ 76](#), mangelsbeføjelserne med afhjælpning og omlevering i [§ 78](#), tilbageholdsretten i [§ 79, stk. 2](#) og toårsfristen i [§ 83, stk. 1](#) – **ikke** kan påberåbes over for en privat sælger. Der er ikke tale om regler, der kan anvendes analogt; § 1 a, stk. 2, er en udtrykkelig anvendelsesbegrænsning.

Spejlbilledet står i [§ 1 a, stk. 3](#), som opregner de bestemmelser, der **ikke** gælder i forbrugerkøb – og som dermed netop er civilkøbets regelsæt: bl.a. [§ 42](#), [§§ 46-49](#) og [§§ 52-54](#).

De to regelsæt er altså gensidigt udelukkende. Ved køb af en brugt bil hos en autoforhandler gælder §§ 72-87; ved køb af samme bil af naboen gælder §§ 42, 47 og 52-54. Det er ikke en gradsforskel i beskyttelsesniveau, men to forskellige regelsæt med forskellige beføjelser, frister og beviskrav.

En afledt konsekvens er, at Forbrugerklagenævnet ikke kan behandle tvisten. Nævnets kompetence forudsætter en aftale mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, og ved et privatsalg findes der ingen erhvervsdrivende at klage over. Køberen er henvist til de almindelige domstole.

LOV

[Købeloven § 1a, stk. 1, 2, 3](#)[Købeloven § 76](#)[Købeloven § 78](#)[Købeloven § 79, stk. 2](#)[Købeloven § 83, stk. 1](#)

## Grænsen mellem privat og erhvervsmæssigt salg afgøres af sælgerens optræden

§ 2

Fordi retsvirkningerne er så forskellige, er det første stridspunkt ofte, om sælgeren i realiteten handlede erhvervsmæssigt. Forbrugerklagenævnets egen praksis viser, at afgrænsningen beror på en konkret helhedsvurdering af sælgerens optræden – ikke på parternes betegnelse af handlen.

I **17/02094** afviste nævnet at behandle en sag, fordi der var tale om et **civilt køb**. Nævnet lagde vægt på, at sælgeren ikke var CVR-registreret, ikke havde fast forretningssted, ikke markedsførte sig i branchen, at aftalen måtte antages indgået på baggrund af et privat bekendtskab, og at det var uklart, om ydelsen overhovedet skulle leveres mod betaling. At køberen subjektivt havde "indtryk af, at vedkommende var en fagperson med et firma", var ikke tilstrækkeligt.

Modsat i **13/10654**, hvor nævnet fandt sælgeren erhvervsdrivende og dermed antog sagen. Vurderingen byggede på "en samlet betragtning af sælgerens forhold, herunder udformningen af sælgerens hjemmeside og den anvendte købsaftale, som fik sælgeren til at fremstå som erhvervsdrivende for forbrugeren".

De to afgørelser tegner tilsammen kriterierne, som også slår igennem ved bilhandel:

- **CVR-registrering** og fast forretningssted
- **Markedsføring** – annoncerer sælgeren som professionel, og med hvilken frekvens?
- **Aftalens udformning** – bruges standardiserede slutsedler og forretningsbetingelser?
- **Relationens karakter** – privat bekendtskab eller anonym markedskontakt?

Sælger man som privatperson flere biler om året via professionelt udformede annoncer, er der reel risiko for, at handlen bliver kvalificeret som forbrugerkøb – med den fulde beskyttelse i §§ 72-87 til følge, og uden mulighed for at fraskrive sig den, jf. den ufravigelighed der gælder i forbrugerkøb.

LOV

KøbeLoven § 1a, stk. 2

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Køb af tilretning af brudekjole blev ikke anset som forbrugerkøb

20.09.2017

Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om mangler ved kattekøb: Mellemøbetændelse og øremider ikke tilstrækkeligt til ophævelse eller erstatning

17.10.2014

## "Som beset" virker gennem § 47 – ikke som en generel § 3 ansvarsfraskrivelse

"Som beset" er ikke et lovbestemt begreb. Forbeholdet henter sin retsvirkning fra samspillet med købers undersøgelsespligt:

*§ 47: "Har køberen før køkets afslutning undersøgt salgsgenstanden eller uden skellig grund undladt at efterkomme sælgerens opfordring til at undersøge den, eller er der før køkets afslutning givet ham lejlighed til at undersøge en prøve af salgsgenstanden, kan han ikke påberåbe sig mangler, der ved sådan undersøgelse burde være opdaget af ham, medmindre sælgeren har handlet svigagtigt."*

Tre træk ved bestemmelsen er afgørende for rækkevidden af "som beset":

1. **Afskæringen er knyttet til, hvad undersøgelsen burde have afsløret.** Ordlyden rammer "mangler, der ved sådan undersøgelse burde være opdaget". Forhold, som en besigtigelse og prøvekørsel ikke kan afdække – skjult korrosion under undervognsbehandling, en manipuleret kilometertæller, en overmalet

kollisionsskade, et begyndende motorhavari – ligger uden for bestemmelsens ordlyd og afskæres derfor ikke.

2. **Undersøgelsens intensitet afhænger af omstændighederne.** Hvad der "burde" opdages, må bedømmes i lyset af bilens pris og alder, sælgerens egne oplysninger og eventuelle opfordringer til at lade bilen gennemgå. En billig, ældre bil bærer en større egenrisiko end en dyr bil solgt med fyldig servicehistorik.
3. **Svig gennembryder alt.** Undtagelsen "medmindre sælgeren har handlet svigagtigt" er ubetinget. Har sælgeren afgivet urigtige oplysninger om kilometerstand, ulykkeshistorik eller servicebog – eller aktivt skjult en kendt fejl – falder § 47's afskæring bort, uanset hvor grundigt køberen kunne have undersøgt bilen.

Et "som beset"-forbehold flytter altså ikke den skjulte mangel over på køberen; det skærper i praksis den undersøgelsesbyrde, § 47 allerede pålægger ham. Vil sælgeren gå videre og fraskrive sig ansvaret for skjulte fejl, er der tale om en egentlig ansvarsfraskrivelse, hvis gyldighed kan prøves efter **aftaleloven § 36** – navnlig hvor forbeholdet er generelt og upræciseret, hvor sælgeren sad inde med viden, køberen ikke havde, eller hvor styrkeforholdet mellem parterne er skævt.

LOV

Aftaleloven § 36

Købeloven § 47

## § 4 Mangelsbeføjelserne ved civilkøb: § 42's enten-eller

Konstateres en mangel, som ikke er afskåret af § 47, er beføjelserne ved civilkøb markant snævrere end i forbrugerkøb:

*§ 42, stk. 1: "Angår købet en bestemt genstand, og lider denne af en mangel, kan køberen hæve købet eller kræve et forholdsmæssigt afslag i købesummen. Må manglen anses som uvæsentlig, er køberen dog ikke berettiget til at hæve købet, medmindre sælgeren har handlet svigagtigt."*

En brugt bil er en bestemt genstand (species), og bestemmelsen er dermed den centrale hjemmel. Bemærk hvad der **ikke** står: der er intet krav på afhjælpning og ingen ret til omlevering. Det trinvis system – afhjælpning eller omlevering først, ophævelse eller afslag først derefter – er forbeholdt forbrugerkøb, jf. § 78, stk. 1. Ved privatkøb står køberen direkte over for valget mellem ophævelse og forholdsmæssigt afslag. Omvendt kan den private sælger ikke afværge et berettiget krav ved at tilbyde at reparere bilen.

**Væsentlighedskravet** er tærsklen for ophævelse. Er manglen uvæsentlig, er ophævelse udelukket – medmindre sælgeren har handlet svigagtigt, hvilket gør svigsspørgsmålet afgørende også her. Motor-, gearkasse- eller chassisskader, hvor reparationen udgør en betydelig del af bilens værdi, ligger typisk over tærsklen; slidtage, der svarer til bilens alder og kilometerstand, gør ikke.

**Erstatning** er ved civilkøb undtagelsen, ikke reglen:

*§ 42, stk. 2: "Savnede genstanden ved køkets afslutning egenskaber, som må anses tilsikrede, eller er manglen efter køkets indgåelse forårsaget ved sælgerens forsømmelse, eller har sælgeren handlet svigagtigt, kan køberen kræve skadeserstatning."*

Der er altså tre – og kun tre – indgange til erstatning for følgetab som slæbevogn, lejebil eller undersøgelsesomkostninger: manglende tilsikrede egenskaber, sælgerens forsømmelse eller svig. Den private

sælger hæfter ikke objektivt. En konkret tilsikring ("motoren er nyrenoveret", "bilen har aldrig været skadet") er derfor ofte køberens eneste vej til mere end tilbagebetaling eller afslag.

Procesbevillingsnævnet har meddelt 3.-instansbevilling i sagen **25/24714** om ophævelsesbeføjelser for en køber af en brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod den oprindelige forhandler – en sag, der efter nævnets angivelse af retsgrundlaget angår netop § 42.

LOV

Købeloven § 42, stk. 1, 2

Købeloven § 78, stk. 1

PRAKSIS

**Procesbevillingsnævnet** · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler

15.01.2026

## § 5 Reklamation: § 52's "uden ugrundet ophold" og § 54's toårsfrist

Køberen kan tabe et ellers berettiget krav ved at vente. To frister løber parallelt.

**Den relative frist i § 52, stk. 1:**

*"Viser det sig, at den solgte genstand lider af en mangel, har køberen, såfremt han vil påberåbe sig manglen, at give sælgeren meddelelse derom i handelskøb straks og ellers uden ugrundet ophold. Afgiver han ikke sådan meddelelse, uagtet han har opdaget eller burde have opdaget manglen, kan han ikke senere gøre den gældende."*

Fristen løber fra opdagelsen – eller fra det tidspunkt, hvor manglen **burde** være opdaget. En bil, der begynder at støje eller ryge, sætter dermed fristen i gang, selv om køberen først lader den undersøge måneder senere. Vil køberen hæve købet, kræver § 52, stk. 2 desuden en særskilt meddelelse herom uden ugrundet ophold.

**Den absolutte frist i § 54, stk. 1:**

*"Har køberen ikke inden to år efter genstandens overgivelse til ham meddelt sælgeren, at han vil påberåbe sig en mangel, kan han ikke senere gøre den gældende, medmindre sælgeren har påtaget sig at indestå for genstanden i længere tid eller har handlet svigagtigt."*

Toårsfristen ved privatkøb har altså hjemmel i § 54 – ikke i § 83, som er forbrugerkøbets tilsvarende regel. Undtagelserne er indeståelse i længere tid og, igen, svig.

Hertil kommer, at reklamation og forældelse er to selvstændige spor. Procesbevillingsnævnet har i **25/12614** meddelt 3.-instansbevilling om forældelsesfristens begyndelsestidspunkt for et mangelskrav mod sælger. Byretten fastlagde her begyndelsestidspunktet for kravet inden for kontrakt efter [forældelsesloven § 2, stk. 3](#) til tidspunktet for **risikoens overgang** – "i overensstemmelse med princippet i [købeloven § 17](#)" – sammenholdt med suspensionsreglen i [§ 3, stk. 2](#). Vestre Landsret stadfæstede, og Højesteret skal nu prøve spørgsmålet. Sagen angår fast ejendom, men det principielle spørgsmål om koblingen mellem risikoens overgang og forældelsesfristens start har bredere rækkevidde for mangelskrav i kontrakt.

LOV

Forældelsesloven § 2, stk. 3

Forældelsesloven § 3, stk. 2

Købeloven § 17

Købeloven § 52, stk. 1, 2

Købeloven § 54, stk. 1

PRAKSIS

**Procesbevillingsnævnet** · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om forældelsesfristens begyndelsestidspunkt ved mangelskrav mod sælger og ejendomsmægler

28.08.2025

## § 6 Bevisbyrden for at manglen forelå ved leveringen

Ved civilkøb bærer køberen bevisbyrden for, at manglen var til stede ved leveringen. Der findes ingen formodningsregel til hans fordel – den formodning, der vender bevisbyrden i de første måneder, er en forbruger købsregel. Det er ofte det, der afgør sagen, når en fejl først viser sig et stykke tid efter handlen.

To tilbagevendende skæringslinjer kan udledes af mangelsbedømmelsen i den tilgængelige praksis:

**Typiske brugsomstændigheder er ikke mangler.** I **2002-521/7-1568** afviste Forbrugerklagenævnet et krav vedrørende et stenslag i frontruden. Nævnet lagde vægt på, at stenslaget ikke var nævnt i en synsrapport en måned efter leveringen, og at et stenslag "betragtes som en typisk brugsomstændighed" – der var derfor ikke grundlag for at antage, at fejlen forelå ved leveringen. Sikkerhedsmæssige fejl konstateret ved syn kort efter handlen blev derimod anerkendt som mangler, og køberen fik et forholdsmæssigt afslag på 9.000 kr. svarende til udbedringsomkostningerne.

**Kan årsagen ikke føres tilbage til leveringstidspunktet, falder kravet.** I **13/10654** blev et krav afvist, fordi "det ikke blev godtgjort, at mellemøretændelsen kunne føres tilbage til forhold, der var til stede på leveringstidspunktet". Den sagkyndige kunne ikke fastslå årsagen, og nævnet anså forløbet for en hændelig begivenhed. Uden mangel er der heller ikke grundlag for erstatning.

Bevisførelsen står og falder derfor typisk med en **teknisk undersøgelse**. Ved civilkøb betyder det i praksis syn og skøn efter retsplejelovens regler, og køberen bør sikre sig dokumentation, før bilen repareres eller skilles ad. At undersøgelsen skal gennemføres kontradiktorisk, illustreres af **26-01617**, hvor en klager mistede sit krav, fordi han uden vægtige grunde nægtede modpartens medarbejder adgang til besigtigelsen: den sagkyndige erklæring kunne da ikke lægges til grund, og da en sagkyndig undersøgelse var nødvendig for at fastslå manglen, kunne kravet ikke tages til følge.

### LOV

[Købeloven § 42, stk. 1](#)
[Købeloven § 47](#)

### PRAKSIS

**Forbrugerklagenævnet** · Badeværelsesmøbel – Forbruger nægtet medhold efter at have blokeret erhvervsdrivendes medarbejder fra sagkyndig besigtigelse 29.06.2026

**Forbrugerklagenævnet** · Afgørelse om mangler ved kattekøb: Mellemøretændelse og øremider ikke tilstrækkeligt til ophævelse eller erstatning 17.10.2014

**Forbrugerklagenævnet** · Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil 31.12.2002

## § 7 Bilpraksis fra domstolene og nævnet angår erhvervsmæssigt salg – og kan ikke overføres uden videre

Den offentliggjorte praksis om mangler ved brugte biler er ganske omfattende, men hviler gennemgående på forbruger købsreglerne, fordi sælgeren har været forhandler. Afgørelserne skal derfor læses med forbehold, når spørgsmålet er et privatsalg. Nedenfor er de centrale bilafgørelser med den hjemmel, de faktisk er afgjort på:

| Afgørelse       | Tema                                   | Hjemmel         | Overførbar til privatkøb?              |
|-----------------|----------------------------------------|-----------------|----------------------------------------|
| BS-874/2008-VLR | Motorhavari tre måneder efter levering | §§ 77 a, 78, 79 | Nej – bygger på forbruger købsreglerne |

|                        |                                               |                     |                                                          |
|------------------------|-----------------------------------------------|---------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>BS-877/2008-VLR</b> | Hævelse af bilkøb pga. mangler ved levering   | §§ 76, 77 a, 78, 79 | Nej – samme regelsæt                                     |
| <b>01-08-6681</b>      | Manglende oplysning om motorændring og afgift | §§ 76, 78           | Nej – § 76 gælder kun forbrugerkøb                       |
| <b>2005-521/7-860</b>  | Urigtig grøn ejeravgift på prisskilt          | §§ 76, 78           | Nej – men parallellen til svig efter § 42 er nærliggende |
| <b>2003-521/7-10</b>   | Sikkerhedsmæssige fejl, beregning af afslag   | §§ 76, 78, 42       | Delvist – afslagsberegningen sker efter § 42             |

**BS-874/2008-VLR** illustrerer dog to spørgsmål, der stiller sig ens uanset regelsæt. Om manglens tilstedeværelse ved leveringen udtalte Vestre Landsret:

*"Efter syns- og skønsmandens erklæringer og forklaringer lægges det til grund, at der gennem nogen tid har været et unormalt slid på ventilmekanismen ved en af motorens cylindre, som til sidst medførte, at ventilen den 20. maj 2006 knækkede i cylinderen og derved forårsagede en pludselig skade på cylinderen og et stempel i motoren."*

Et gradvist udviklet slid, der kulminerer i et pludseligt havari, kan altså føres tilbage til leveringstidspunktet – den analyse er lige så relevant ved civilkøb, hvor køberen blot selv skal løfte beviset. Om købers tabsbegrænsning ved fortsat kørsel trods mislyd fandt landsretten:

*"Der er efter bevisførelsen, herunder syns- og skønsmandens forklaringer og erklæringer om, hvorledes den oprindelige mangel ved motoren må antages at have givet sig til kende, ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at Part 1 burde have indset, at hans fortsatte brug af bilen indebar en risiko for, at der ville indtræde en videregående skade på motoren."*

Landsretten lagde her udtrykkeligt bevisbyrden for, at sælgeren havde opfordret køberen til at standse kørslen, på "den professionelle part" – en fordeling, der ikke uden videre kan overføres til et forhold mellem to private.

**2003-521/7-10** viser til gengæld en beregningsmetode, der er umiddelbart anvendelig, fordi afslaget blev udmålt efter [§ 42, stk. 1](#): bilens værdi uden mangler blev sat til 25.000 kr. og med mangler til 10.000 kr., altså en værdiforringelse på 60 %, hvorefter den aftalte kontantpris blev nedsat forholdsmæssigt med samme procentsats. Det forholdsmæssige afslag udmåles altså som en **relativ** reduktion af købesummen efter værdiforringelsen – ikke nødvendigvis krone for krone efter reparationsprisen.

Endelig peger **13/00316** på et spørgsmål, der også opstår ved privat ophævelse: om sælgeren kan kræve fradrag for køberens nytte af bilen i den tilbagebetalte købesum. Nævnets flertal afviste fradrag og henviste til, at retspraksis "generelt har været tilbageholdende med at tillade fradrag for nytte ved ophævelse af køb", med henvisning til Højesterets dom UfR 2014.578 H, hvor der blev foretaget et fradrag på 10 % af købsprisen pr. år for brugen af et tv.

Praksis specifikt om privatsalg af biler med "som beset"-forbehold er sparsom i det offentliggjorte materiale. Retsstillingen må derfor i vidt omfang udledes af lovteksten selv – hvilket gør § 47's svigsundtagelse og § 42's væsentligheds- og erstatningsbetingelser til de reelle omdrejningspunkter i den konkrete sag.

|         |                                                                                                           |                                |                                |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 42, stk. 1, 2</a>                                                                 | <a href="#">Købeloven § 47</a> | <a href="#">Købeloven § 78</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Ophævelse af bilkøb grundet motorskade og tvist om tilbagelevering af bytteyder      |                                |                                | 12.05.2009 |
|         | <b>Landsretten</b> · Dom om hævelse af bilkøb grundet mangler ved levering                                |                                |                                | 06.02.2009 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om køleskabs temperaturbegrænsning berettiger ophævelse |                                |                                | 17.12.2014 |

|                                                                                                                                |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om motorændring og afgiftsbetaling ved salg af brugt bil                     | 15.05.2009 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger berettiget til afslag i købesum pga. urigtig oplysning om grøn ejerafgift på prisskilt | 27.10.2006 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum                               | 31.12.2003 |

## REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

|                                  |           |                                |           |
|----------------------------------|-----------|--------------------------------|-----------|
| <a href="#">Aftaleloven § 36</a> |           | <a href="#">Købeloven § 1a</a> | stk. 2, 3 |
| <a href="#">Købeloven § 42</a>   | stk. 1, 2 | <a href="#">Købeloven § 47</a> |           |
| <a href="#">Købeloven § 52</a>   | stk. 1    | <a href="#">Købeloven § 54</a> | stk. 1    |

## MATERIALE Citerede afgørelser

12 afgørelser

|                                              |                                                                                                                                                       |                 |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| LANDSRETTE · ANKEINSTANS                     |                                                                                                                                                       | 2               |
| 12.05.2009                                   | Ophævelse af bilkøb grundet motorskade og tvist om tilbagelevering af bytteyder                                                                       | 6991-8387       |
| 06.02.2009                                   | Dom om hævelse af bilkøb grundet mangler ved levering                                                                                                 | 6884-8267       |
| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS   |                                                                                                                                                       | 8               |
| 29.06.2026                                   | Badeværelsesmøbel – Forbruger nægtet medhold efter at have blokeret erhvervsdrivendes medarbejder fra sagkyndig besigtigelse                          | 26-01617        |
| 20.09.2017                                   | Køb af tilretning af brudekjole blev ikke anset som forbrugerkøb                                                                                      | 17/02094        |
| 17.12.2014                                   | Manglende oplysning om køleskabs temperaturbegrænsning berettiger ophævelse                                                                           | 13/00316        |
| 17.10.2014                                   | Afgørelse om mangler ved kattekøb: Mellemørebetændelse og øremider ikke tilstrækkeligt til ophævelse eller erstatning                                 | 13/10654        |
| 15.05.2009                                   | Manglende oplysning om motorændring og afgiftsbetaling ved salg af brugt bil                                                                          | 01-08-6681      |
| 27.10.2006                                   | Forbruger berettiget til afslag i købesum pga. urigtig oplysning om grøn ejerafgift på prisskilt                                                      | 2005-521/7-860  |
| 31.12.2003                                   | Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum                                                                                    | 2003-521/7-10   |
| 31.12.2002                                   | Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil                                                                             | 2002-521/7-1568 |
| PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                                       | 2               |
| 15.01.2026                                   | Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler | 25/24714        |
| 28.08.2025                                   | Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om forældelsesfristens begyndelsestidspunkt ved mangelskrav mod sælger og ejendomsmægler                  | 25/12614        |

# 03

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over gyldigt ejendomsforbehold og sælgers separatistret

*Gyldighedsbetingelser efter kreditaftaleloven §§ 34 og 50-51 og den tingsretlige beskyttelse i køberens konkurs*

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 36 afgørelser · 2000-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Ejendomsforbeholdet er sælgerens vigtigste sikkerhed i kredittøb: retten til at tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke betaler, og dermed at stå som separatist frem for simpel kreditor, hvis køberen går konkurs. I forbrugerkredittøb er gyldigheden lovbundet af de fire kumulative betingelser i kreditaftaleloven § 34, stk. 1, mens erhvervskøb reguleres af lovens kapitel 11, hvor §§ 35 og 41-42 og § 48, stk. 2, netop ikke gælder, og hvor sælgeren efter § 51, stk. 3, altid har krav på det overskydende beløb. Ved siden af de lovbestemte krav gælder ulovbestemte betingelser udviklet i teori og retspraksis – det solgte skal kunne individualiseres og må ikke være bestemt til videresalg, forarbejdning eller forbrug – og praksis fra navnlig Sø- og Handelsrettens skifteret viser, at det er dér de fleste forbehold falder.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Ejendomsforbehold i forbrugerkredittøb er kun gyldigt, hvis alle fire betingelser i kreditaftaleloven § 34, stk. 1, er opfyldt kumulativt: aftalt senest ved overgivelsen, samlet beløb over 2.000 kr. inklusive erlagt udbetaling, ikke variabelt lånebeløb, og mindst 20 pct. af kontantprisen erlagt ved overgivelsen.
- 02** Forbeholdet skal være aftalt SENEST ved overgivelsen – et forbehold, der først etableres ved fakturaer afsendt efter leveringen eller ved en efterfølgende aftale i anledning af misligholdelse, er ugyldigt.
- 03** Ejendomsforbehold kræver ikke tinglysning for at være gyldigt; tinglysning i bilbogen er derimod sikringsakt for motorkøretøjer efter tinglysningsloven § 42 d og afgør beskyttelsen mod godtroende aftaleerhververe og mod retsforfølgning.
- 04** Det solgte skal kunne individualiseres – en aftale, der ikke angiver de senere leverancers antal, art eller type, bærer ikke et ejendomsforbehold i efterleverancerne.
- 05** Sammenblanding med køberens øvrige formue afskærer separatistretten: er værdien ikke længere identificerbar, er kravet et simpelt krav efter konkursloven § 97.
- 06** Kreditaftalelovens kapitel 11 om erhvervskøb gælder ikke for erhvervsdrivendes køb til videresalg eller af materialer, der indgår i virksomhedens produktion, jf. § 2, 2. pkt.

- 07** Separatistret efter konkursloven § 82 forudsætter ejendomsret eller panteret – et rent pengekrav mod boet giver ikke separatiststilling, uanset hvor tæt det er knyttet til et bestemt aktiv.
- 08** Et separatistkrav skal anmeldes og prøves af kurator, før det kan indbringes for skifteretten efter konkursloven § 133.
- 09** Er ejendomsforbeholdet ugyldigt efter § 34, kan fogedretten stadig henvise kreditgiver til tilbagetagelse efter § 30, stk. 1, men kreditgiver får da kun restfordringen under de skærpede betingelser i § 41.
- 10** I erhvervskøb med ejendomsforbehold kan kreditgiver ikke gøre udlæg i det solgte, men kan vælge mellem tilbagetagelse og udlæg i køberens øvrige aktiver, jf. § 51, stk. 1.
- 11** Reglerne om køb med ejendomsforbehold kan efter § 7, stk. 2, heller ikke i erhvervskøb fraviges til skade for køberen.
- 12** Ejendomsforbehold er ikke pant – forbuddet mod underpant i kreditkøb i § 21 rammer ikke et gyldigt ejendomsforbehold.
- 13** Køberen bærer risikoen for det solgte, mens forbeholdet består, og forsømmelighed ved brug eller opbevaring kan udgøre de 'særlige omstændigheder', der giver kreditgiver krav på restfordringen.
- 14** Uberettiget videresalg eller overdragelse af det forbeholdte gods uden kreditgivers samtykke er misligholdelse og åbner for udlæg efter § 42, stk. 2, i forbrugerkreditkøb.

## Ejendomsforbeholdets retlige karakter og placering i kreditaftaleloven

§ 1

Et ejendomsforbehold er ikke en panteret, men et forbehold af selve ejendomsretten. Legaldefinitionen står i [kreditaftaleloven § 4, nr. 16](#):

*Køb med ejendomsforbehold: Et kreditkøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser. Som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den.*

Sondringen mellem forbehold og pant er ikke akademisk. [Kreditaftaleloven § 21, stk. 1](#) forbyder kreditgiver at få pant i det solgte i forbindelse med aftalens indgåelse eller leveringen – men forbuddet rammer ikke et gyldigt ejendomsforbehold. Det Finansielle Ankenævn afviste netop i [196/2006](#) en klagers synspunkt om, at bilfinansiering i et trepartsforhold indebar ulovlig pantsætning, og fastslog, at sikkerheden var etableret som et lovligt ejendomsforbehold i overensstemmelse med [§ 34](#), ikke som pant i strid med [§ 21](#).

Loven er bygget op i to spor. Kapitel 10 (§§ 34-48) regulerer køb med ejendomsforbehold i forbrugerkreditkøb; kapitel 11 (§§ 49-52) regulerer kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb. Anvendelsesområdet for erhvervssporet er afgrænset i [§ 2](#):

*Lovens kapitel 11 gælder for kredittøb, der ikke er forbrugerkøb. Kapitel 11 gælder dog ikke for erhvervsdrivendes køb til videresalg eller af materialer, der indgår i virksomhedens produktion.*

Af forarbejderne til [lovforslaget til kreditaftaleloven \(1989 LSF 78\)](#) fremgår om § 2, at bestemmelsen samler de regler, der efter kredittøbsloven gjaldt for ikke-forbrugerkøb, og at 2. pkt. svarer til kredittøbslovens § 5, stk. 2. Undtagelsen for varer bestemt til videresalg og produktionsmaterialer er den lovfæstede kerne i den ulovbestemte lære om, at ejendomsforbehold ikke kan tages i genstande, der er bestemt til at forsvinde ved omsætning, forarbejdning eller forbrug.

Endelig er reglerne ufravigelige begge veje: [§ 7, stk. 2](#) bestemmer, at reglerne i ikke-forbrugerkøb kan fraviges ved aftale, "dog ikke til skade for køberen ifølge et køb med ejendomsforbehold".

LOV

[Kreditaftaleloven § 2](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)[Kreditaftaleloven § 7, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 21, stk. 1](#)

PRAKSIS

**Det finansielle ankenævn** · Indsigelse mod tinglysningsafgifter ved bilfinansiering med ejendomsforbehold

08.11.2006

## § 2 De fire kumulative gyldighedsbetingelser i kreditaftaleloven § 34

For forbrugerkredittøb er gyldigheden udtømmende reguleret i [kreditaftaleloven § 34, stk. 1](#):

*Ejendomsforbehold er kun gyldigt, såfremt*

- 1. det er aftalt senest ved overgivelsen af det købte til forbrugeren,*
- 2. det samlede beløb, der skal betales, jf. § 8, stk. 2, nr. 7, inklusive den erlagte udbetaling overstiger 2.000 kr.,*
- 3. kredittøbet ikke er sket i henhold til en aftale om kredit med variabelt lånebeløb og*
- 4. sælgeren ved overgivelsen af det købte er fyldestgjort for mindst 20 pct. af kontantprisen.*

Betingelserne er kumulative. Svigter blot én af dem, er forbeholdet ugyldigt – med de retsvirkninger, der er beskrevet nedenfor i afsnittet om fagedrettens prøvelse.

To undtagelser og en begrænsning knytter sig hertil:

- **Bogsalg.** Efter [§ 34, stk. 2](#) er det ved salg af bøger uanset stk. 1, nr. 4, tilstrækkeligt, at sælgeren – inden nogen del af det købte overgives – er fyldestgjort for et beløb svarende til det største beløb, der efter aftalen forfalder inden for en måned.
- **Forbud mod krydssikring.** Efter [§ 34, stk. 3](#) kan ejendomsforbehold ikke aftales til sikkerhed for, at forbrugeren opfylder sine forpligtelser efter et *andet* køb eller i øvrigt betaler beløb, som kreditor ikke kan godskrive sig efter [§ 38](#). Forbeholdet er accessorisk til den konkrete handel og kan ikke gøres til et generelt sikkerhedsinstrument.

**Bestemmelsens historik.** § 34 viderefører kredittøbslovens § 22; forarbejderne til den oprindelige lov nøjes med at konstatere, at "Bestemmelsen svarer til kredittøbslovens § 22". I [LOV nr 398 af 13/06/1990](#) krævede § 34, stk. 1, nr. 4, at sælgeren var fyldestgjort for mindst **30 pct.** af kontantprisen. Kravet blev nedsat til 20 pct. ved [LOV nr 226 af 06/04/1994](#) om ophævelse af bestemmelser, der alene havde til formål at begrænse forbrugeres adgang til køb på kredit.

Ved **lov nr. 1243 af 18. december 2012** blev § 34, stk. 1, nr. 2, nyaffattet, så det udtrykkeligt fremgår, at en erlagt udbetaling indgår i opgørelsen af "det samlede beløb, der skal betales". Af bemærkningerne fremgår, at der var tale om en præcisering af gældende ret:

*Efter Justitsministeriets opfattelse er der med definitionen fra 2010 af "samlet beløb, der skal betales af forbrugeren" ikke tåltænkt nogen materielle ændringer af kreditaftalelovens § 29, stk. 2, nr. 1 eller 2, om forbrugers misligholdelse eller § 34, stk. 1, nr. 2, om et ejendomsforbeholds gyldighed.*

Henvisningen i nr. 2 blev i øvrigt opdateret fra den tidligere § 9, stk. 1, nr. 5, til § 8, stk. 2, nr. 7, som konsekvens af gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet ved **lov nr. 535 af 26. maj 2010**.

**Aktuel retstilstand.** Den konsoliderede tekst står i **LBK nr 817 af 06/08/2019**. Der er ingen vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer af §§ 34, 50 eller 51. Den store revision ved **lov nr. 1322 af 20. november 2025**, der træder i kraft 20. november 2026, ændrer definitionerne i § 4 og oplysningspligten ved kreditorskifte i § 33, men lader gyldighedsbetingelserne for ejendomsforbehold urørte.

LOV

Kreditaftaleloven § 4

Kreditaftaleloven § 33

Kreditaftaleloven § 34, stk. 1-3

Kreditaftaleloven § 38

### § 3 Aftaletidspunktet: forbeholdet skal foreligge senest ved overgivelsen

Kravet i § 34, stk. 1, nr. 1 om, at forbeholdet skal være aftalt senest ved overgivelsen, er den betingelse, der oftest er afgørende i praksis. Efter overgivelsen kan sælgeren ikke længere ensidigt – eller ved efterfølgende aftale – skabe sig en tingsretlig position i det allerede leverede.

Det klareste eksempel er Sø- og Handelsrettens skifterets dom i **P-11-04**. En leverandør af edb-udstyr havde indgået en hovedkontrakt med ejendomsforbehold og foretog derefter en række efterleverancer. Efter køberens konkurs betalte leverandøren 162.992 kr. til boet for at få udstyret udleveret og krævede beløbet tilbage under henvisning til **konkurslovens § 82**. Skifteretten fandt, at der var aftalt ejendomsforbehold for det udstyr, der var direkte omfattet af hovedkontrakten, men ikke for efterleverancerne. Om fakturaerne, der bar samhandelsbetingelser med ejendomsforbehold, bemærkede retten, at de først blev sendt dagen *efter*, at varerne var afsendt, og at der derfor heller ikke ad den vej kunne stiftes et ejendomsforbehold. Boet blev frifundet.

Samme grænse trækkes i forbrugerforhold. I Det Finansielle Ankenævns sag **317/2005** var et tv finansieret uden ejendomsforbehold. Da lånet blev misligholdt, underskrev forbrugeren i 1995 en aftale om at overdrage tv'et til banken til salg. Nævnets flertal fandt, at der reelt var tale om et forsøg på *efterfølgende* at etablere et ejendomsforbehold, og at dette var ugyldigt i medfør af **kreditaftaleloven § 34, stk. 1**. Konsekvensen var, at bankens hjemtagelse af tv'et blev bedømt efter **§ 48, stk. 2**, hvorefter kreditgiver ikke kunne opretholde yderligere krav mod forbrugeren.

Mønsteret er dermed konsistent: et ejendomsforbehold er en del af købeaftalen, ikke et inkassoinstrument, der kan tilføjes bagefter.

LOV

Konkursloven § 82

Kreditaftaleloven § 34, stk. 1

Kreditaftaleloven § 48, stk. 2

PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Sag om gyldigheden af ejendomsforbehold ved efterleverancer af EDB-udstyr i konkursbo 29.04.2005

Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold 26.01.2006

## § 4 Individualiseringskravet – forbeholdet skal knytte sig til en identificerbar genstand

Ud over de lovbestemte betingelser gælder et ulovbestemt krav om, at det forbeholdte skal kunne individualiseres. Kravet følger af forbeholdets natur: der kan kun forbeholdes ejendomsret til noget, der lader sig udpege.

I [P-11-04](#) var det netop den manglende specifikation, der afgjorde sagen. Kontrakten indeholdt en generel klausul om, at efterleverancer kunne købes "på samme vilkår", men skifteretten udtalte:

*Efter ordlyden af denne kontrakt finder skifteretten det imidlertid ikke godtgjort, at ejendomsforbeholdet i kontrakten kan udstrækkes til også at omfatte efterleverancer. Skifteretten har i denne forbindelse lagt vægt på, at kontrakten ikke indeholder en nærmere angivelse af efterleverancerne, hverken for så vidt angår varernes antal, art eller type.*

Boet gjorde tillige gældende – uden at retten fandt anledning til at gå videre – at et ejendomsforbehold ikke kan tages alene ved henvisning til generelle leveringsbetingelser, men skal fremhæves særligt.

Den tilsvarende betragtning slår igennem, når det forbeholdte er penge eller andet fungibelt. I [P-12-17](#) var en andelshavers overdragelsessum indbetalt på andelsboligforeningens almindelige driftskonto kort før foreningens konkurs. Skifteretten fastslog:

*Retten finder, at der herved er sket en sammenblanding med andelsboligforeningens øvrige formue, og at købesummen derfor ikke har været tilstrækkeligt individualiseret.*

Da betingelserne for separatistret efter [konkursloven § 82](#) dermed ikke var opfyldt, blev boet frifundet – uanset at det havde været "meget nærliggende" at indbetale på særskilt konto. Samme problemstilling gik igen i [BS-25530/2023-SHR](#) om separatistkrav på spillermidler i et konkursramt spilleselskab, hvor manglende identifikation af midlerne ligeledes var afgørende, jf. [konkurslovens §§ 82 og 97](#).

Budskabet til den sælger, der vil sikre sig, er derfor dobbelt: forbeholdet skal (i) være aftalt inden overgivelsen og (ii) angive de konkrete genstande – antal, art og type – så de kan udskilles fra køberens øvrige formue.

|         |                                                                                                                                   |                                   |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Konkursloven § 82</a>                                                                                                 | <a href="#">Konkursloven § 97</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om separatistkrav ved konkurs i spilleselskab - manglende identifikation af spillermidler |                                   | 05.03.2024 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs  |                                   | 16.08.2018 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om gyldigheden af ejendomsforbehold ved efterleverancer af EDB-udstyr i konkursbo               |                                   | 29.04.2005 |

## § 5 Videresalg, forarbejdning og forbrug – når forbeholdet ikke kan tages eller falder bort

Ejendomsforbehold forudsætter, at genstanden fortsat kan tages tilbage *in natura*. Er den bestemt til at blive videresolgt, forarbejdet, sammenføjet med andet eller forbrugt, forsvinder forbeholdets genstand – og dermed forbeholdet.

Lovgiver har selv skrevet den tanke ind i [kreditaftaleloven § 2, 2. pkt.](#): kapitel 11 om ikke-forbruger køb "gælder dog ikke for erhvervsdrivendes køb til videresalg eller af materialer, der indgår i virksomhedens produktion". Forarbejderne til bestemmelsen henviser til, at 2. pkt. svarer til kreditkøbslovens § 5, stk. 2, dvs. at afgrænsningen er videreført uændret fra det tidligere regelsæt.

At det i praksis er vanskeligt at fastholde en tingsretlig position i et varelager, illustreres af [P-20-13](#). En leverandør havde et konsignationslager hos den senere konkursramte køber og anmeldte separatistkrav for "de genstande, som Sagsøgeren har leveret i henhold til parternes konsignationsaftale og som ikke af Sagsøgte forud for Sagsøgtes konkurs er solgt". Kurator afviste at udlevere varelageret, varerne blev solgt, og påstanden måtte undervejs ændres til et beløbskrav. Skifteretten afviste sagen, bl.a. fordi påstanden ikke var tilstrækkelig konkretiseret, og fordi de nye krav ikke havde været prøvet af kurator, jf. [konkursloven § 133](#). Sagen viser, at et forbehold i omsætningsvarer i praksis ofte er tabt, allerede fordi de konkrete genstande ikke længere kan udpeges, når boet indtræder.

Den praktiske konsekvens er, at leverandører til produktions- og handelsvirksomheder må søge deres sikkerhed andetsteds – typisk gennem virksomhedspant eller underpant i driftsinventar efter [tinglysningsloven § 47 b, stk. 2](#), der netop tillader pantsætning af driftsinventar og driftsmateriel, men samtidig udtrykkeligt ikke er til hinder for, at genstandene "udskilles ifølge en regelmæssig drift af virksomheden". Om afgrænsningen til underpant i løsøre henvises til [underpant-i-loesoere-tinglysning](#).

LOV

[Konkursloven § 133](#)
[Kreditaftaleloven § 2](#)
[Tinglysningsloven § 47b, stk. 2](#)

PRAKSIS **Sø- og Handelsretten** · Afvisning af sag om separatistkrav og massekrav i konkursbo

28.02.2014

## § 6 Sælgers separatistret i køberens konkurs efter konkursloven § 82

Retsvirkningen af et gyldigt ejendomsforbehold er, at det solgte ikke tilhører køberen og derfor ikke indgår i konkursmassen. [Konkursloven § 82](#) er kortfattet:

*Hvad der tilhører tredjemand eller af andre grunde ikke kan inddrages i konkursmassen, udleveres til den berettigede.*

Bestemmelsen forudsætter en tinglig ret. Sø- og Handelsrettens skifteret lagde i [P-0012-99](#) til grund, at separatistret kræver ejendomsret eller panteret, og afviste Skatteministeriets krav på et inddrevet erstatningsbeløb som separatistkrav; ministeriet havde alene et simpelt krav efter [konkursloven § 97](#). Et pengekrav – hvor nært det end er knyttet til et bestemt aktiv – bliver ikke til separatistret.

En stribe skifteretsafgørelser illustrerer, hvordan spørgsmålet om, hvem der ejer aktivet, afgøres konkret:

| Afgørelse                                                 | Aktiv                                             | Retsgrundlag i afgørelsen       |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------|
| <a href="#">P-13-04</a> (2005)                            | Kunstværker – reelt salg eller lån med sikkerhed? | Konkursloven §§ 39 og 93        |
| <a href="#">P-8-08</a> (2008)                             | Luksusbil – tilbageholdsret og ejendomsforbehold  | Konkursloven § 98               |
| <a href="#">P-14-09</a> og <a href="#">P-25-09</a> (2010) | Smykker                                           | Købeloven § 28, stk. 2, og § 30 |

|                                          |                                       |                                                                |
|------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| <a href="#">BS-15281/2018-SHR</a> (2019) | Porsche Cayenne i sale and lease back | Konkursloven §§ 97 og 133                                      |
| <a href="#">BS-3798/2019-SHR</a> (2019)  | Toyota Supra i sale and lease back    | Konkursloven §§ 58, 82 og 133; købeloven § 28, stk. 2, og § 40 |

Sagerne om "sale and lease back" er særligt instruktive, fordi de tvinger skifteretten til at afgøre, om der overhovedet er sket en reel ejendomsovergang, eller om konstruktionen dækker over et lån med sikkerhed. I [P-14-09](#) og [P-25-09](#) trækkes sondringen mellem erhvervelse før og under ægteskab og gaveoverdragelse ind i samme vurdering.

Samspillet med købelovens hæveregler er centralt. Efter [købeloven § 28, stk. 2](#) kan sælgeren ikke hæve købet, når genstanden allerede er overgivet til køberen, "medmindre han enten må anses at have taget forbehold i så henseende, eller genstanden afvises af køberen". Ejendomsforbeholdet er netop et sådant forbehold – og dermed hjemlen til at hæve og vindicere efter overgivelsen. Går køberen konkurs, suppleres billedet af [købeloven § 39](#) om standsningsret og [§ 40](#), hvorefter sælgeren kan forlange, at boet uden ugrundet ophold tager stilling til, om det vil indtræde i købet, jf. også [konkursloven § 55](#), [§ 56](#) og [§ 58](#).

Endelig er separatistkravet underlagt konkurslovens processuelle spor. I [P-10-08](#) udtalte skifteretten, at et separatistkrav – som andre krav mod boet – skal anmeldes og prøves af kurator, og at der ikke kan anlægges sag ved skifteretten, før dette er sket, jf. [konkursloven § 133](#). Samme spor følges i [P-20-13](#) og i sagen om forudbetalt købesum for vinduer, [P.28-06](#). Også byretterne behandler separatistkrav i denne ramme, jf. [BS-47788/2023-SVE](#) om tinglysningsafgift som separatistkrav i et advokatanpartsselskabs konkursbo.

|         |                                                                                                                                          |                                   |                                    |                                      |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Konkursloven § 82</a>                                                                                                        | <a href="#">Konkursloven § 97</a> | <a href="#">Konkursloven § 133</a> | <a href="#">Konkursloven § 55-58</a> |
|         | <a href="#">Købeloven § 28, stk. 2</a>                                                                                                   | <a href="#">Købeloven § 39-40</a> |                                    |                                      |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om ejendomsret til Toyota Supra i 'sale and lease back'-forhold under konkurs                          |                                   |                                    | 19.12.2019                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Tvist om ejendomsret til Porsche Cayenne ved sale and lease back-aftale under konkurs                      |                                   |                                    | 19.09.2019                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Afvisning af sag om separatistkrav og massekrav i konkursbo                                                |                                   |                                    | 28.02.2014                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om separatistrettigheder til smykker i konkursbo                                                       |                                   |                                    | 11.10.2010                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Afvisning af sag om separatistkrav i konkursbo, da krav ikke var prøvet af kurator                         |                                   |                                    | 27.10.2008                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om tilbageholdsret og ejendomsforbehold i konkursbo vedrørende luksusbil                               |                                   |                                    | 18.07.2008                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om separatistkrav i konkursbo vedrørende forudbetalt købesum for vinduer                         |                                   |                                    | 07.11.2007                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om separatistret til kunstværker i konkursbo – Spørgsmål om reelt salg eller lån med sikkerhed         |                                   |                                    | 11.03.2005                           |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Separatistkrav i selskabstømmersag - Skatteministeriet mod Toft & Madsen Holding ApS |                                   |                                    | 22.02.2000                           |
|         | <b>Byretten</b> · Dom om tinglysningsafgift som separatistkrav i konkursbo                                                               |                                   |                                    | 25.04.2024                           |

## § 7 Beskyttelse mod udlægshavere og godtroende erhververe – sikringsakten i bilbogen

Gyldighed og tingsretlig beskyttelse er to forskellige spørgsmål. [Kreditaftaleloven § 34](#) stiller ingen krav om tinglysning – det blev udtrykkeligt fastslået af fogedretten i [FS-14488/2017-GLO](#), hvor retten bemærkede,

at bestemmelsen "opstiller betingelserne for gyldighed af ejendomsforbehold, men kræver ikke tinglysning for gyldighed".

For motorkøretøjer gælder derimod en selvstændig sikringsakt. [Tinglysningsloven § 42 d, stk. 1](#) bestemmer:

*Ejendomsforbehold og underpant i de i § 42 c nævnte køretøjer skal tinglyses for at opnå beskyttelse mod aftaler, der i god tro indgås om køretøjet, og mod retsforfølgning.*

[Stk. 2](#) modificerer dette: ejendomsforbehold skal ikke tinglyses for at opnå beskyttelse mod retsforfølgning, hvis køretøjet hverken er eller tidligere har været registreret i Centralregisteret for Motorkøretøjer – medmindre køretøjet fritages for registrering. Overdragelse af forbeholdet skal efter [stk. 7](#) selv tinglyses for at være beskyttet. De praktiske krav til anmeldelsen fremgår af [bekendtgørelse om tinglysning i bilbogen](#), hvis [§ 14](#) kræver oplysning om det lånte beløb, rente, kreditaftalens anslåede løbetid og respekterede foranstående hæftelser, mens [§ 19](#) regulerer tinglysning af overdragelse ved påtegning.

Konsekvensen af forsømt sikringsakt ses direkte i [FS-14488/2017-GLO](#): en bil købt på kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold blev i april 2016 solgt af debtors kæreste til et værksted uden debtors viden. Ejendomsforbeholdet blev først tinglyst i august 2016 – efter salget – og kreditgiver kunne derfor ikke vindicere over for den godtroende erhverver, men måtte aflyse forbeholdet. Fogedretten fremmede alligevel sagen til udlæg efter [kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#), fordi debitor havde medansvar for, at bilen ikke kunne tilbagetages:

*Debitor 1 har forklaret, at hun indleverede bilen på det værksted, hvor hendes ekskæreste arbejdede, og at hun først spurgte ekskæresten nærmere ind til bilen ca. et halvt år efter.*

Kendelsen blev stadfæstet i [BS-2651/2017-OLR](#). Er godset uigenkaldeligt gået over til tredjemand, afviser fogedretten begæring om indsættelse i besiddelsen, jf. [FS-3037/2008-RAN](#). Selve ekstinktions- og godtroslæren behandles nærmere under [vindikation-ekstinktion-godtroserhvervelse](#).

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                |                                                   |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Kreditaftaleloven § 34</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <a href="#">Kreditaftaleloven § 42, stk. 2</a> | <a href="#">Tinglysningsloven § 42d, stk. 1-2</a> |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold 23.01.2018<br><b>Byretten</b> · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold 23.11.2017<br><b>Byretten</b> · Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand 16.06.2008 |                                                |                                                   |

## § 8 Køberens brugsret, hæftelse og risikoen, mens forbeholdet består

Mens forbeholdet består, har køberen brugsretten, men ikke rådighedsretten. Det følger af forbeholdets formål, at køberen ikke må disponere over godset uden kreditgivers samtykke.

I [FS-1919/2012-KOL](#) havde debitor overdraget en bil købt med ejendomsforbehold til sin samlever for at opnå en billigere bilforsikring:

*Skyldneren forklarede, at det er rigtigt, at hun har overdraget bilen, som er købt med ejendomsforbehold, til sin samlever uden forinden at indhente rekvirentens samtykke. Hun vidste ikke, at dette var påkrævet.*

Fogedretten anså overdragelsen som misligholdelse og fandt kreditgiver berettiget til at kræve det skyldige beløb efter [kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#), men udsatte sagen, indtil bilen var realiseret, fordi kravet skulle opgøres som "det ovenfor opgjorte skyldige beløb fratrukket bilens værdi". Opgørelsen følger [§ 38](#) og [§ 39](#), hvorefter det solgte værdi skal indgå til fordel for forbrugeren, ansat af fogedretten efter [§ 47](#).

**Risikoen.** Købelovens udgangspunkt i [§ 17, stk. 1](#) er, at sælgeren bærer faren indtil levering. Efter overgivelsen bærer køberen risikoen, og i forbrugerkreditkøb får dette selvstændig betydning gennem [kreditaftaleloven § 41](#): kreditgiver har kun krav på restfordringen, hvis "særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis forbrugeren har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen".

Forbrugerklagenævnet illustrerede sammenhængen i [2003-521/7-10](#): forbrugeren havde afmeldt nummerplader og opsagt kaskoforsikringen i strid med kontrakten, og fogedretten udleverede derefter bilen til finansieringsselskabet. Nævnet fandt, at det primært skyldtes forbrugeren eget forhold, at bilen ikke kunne tilbagegives, og at forbrugeren derfor var afskåret fra at hæve købet efter [købeloven § 57](#) – men samtidig at parternes mellemværende skulle opgøres efter kreditaftalelovens kapitel 10, hvilket i den konkrete sag gav en saldo i forbrugerenes favør. Nævnet understregede desuden, at fogedrettens kendelse kun bandt forholdet mellem finansieringsselskabet og forbrugeren og ikke afskar mangelsindsigelser over for sælgeren, jf. [kreditaftaleloven § 32](#) og [§ 33, stk. 1](#). Tilsvarende blev en forbrugers ønske om at returnere en bil finansieret med ejendomsforbehold behandlet i [2001-521/7-1462](#).

Er det forbeholdte gået til grunde eller totalskadet, skifter sporet fra tilbagetagelse til udlæg. I [FS-9771/2016-KOL](#) og den efterfølgende kendelse i [BS-75/2018-VLR](#) var bilen tilbageleveret i totalskadet stand. Vestre Landsret afgrænsede de to hjemler skarpt:

*Nordania Finans A/S har i juni 2016 fået bilen udleveret. Uanset oplysningerne om bilens stand og værdi er der herefter ikke grundlag for at foretage udlæg i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2. Derimod foreligger der efter sagens oplysninger sådanne særlige omstændigheder, at restfordringen kan gøres gældende mod DB1 i medfør af kreditaftalelovens § 41.*

Tilsvarende tvister om restgæld efter salg af det forbeholdte gods ses i [BS-268/2011-ALB](#) og i Det Finansielle Ankenævns sag [118/2025](#) om en motorcykel finansieret med ejendomsforbehold.

|         |                                                                                                                           |                                                |                                           |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Kreditaftaleloven § 41</a>                                                                                    | <a href="#">Kreditaftaleloven § 42, stk. 2</a> | <a href="#">Kreditaftaleloven § 38-39</a> |
|         | <a href="#">Købeloven § 17, stk. 1</a>                                                                                    |                                                |                                           |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven                                |                                                | 13.04.2018                                |
|         | <b>Byretten</b> · Fogedretssag om udlæg efter tilbagelevering af totalskadet bil                                          |                                                | 16.01.2018                                |
|         | <b>Byretten</b> · Sag om udlæg efter uretmæssig overdragelse af bil købt med ejendomsforbehold                            |                                                | 30.03.2012                                |
|         | <b>Byretten</b> · Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold                   |                                                | 08.03.2011                                |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum                          |                                                | 31.12.2003                                |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen       |                                                | 31.12.2002                                |
|         | <b>Det finansielle ankenævn</b> · 118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold |                                                | 27.11.2025                                |

## § 9 Fogedrettens prøvelse af forbeholdets gyldighed og virkningen af ugyldighed

Fogedretten er den instans, der i praksis prøver, om et ejendomsforbehold er gyldigt. Grundlaget for den umiddelbare fogedforretning er [kreditaftaleloven § 36, stk. 1](#): kreditgiver kan søge sig fyldestgjort gennem tilbagetagelse ved fogedrettens hjælp, hvis kontrakten er underskrevet af forbrugeren, overgivet i genpart og indeholder ejendomsforbehold. Efter [§ 36, stk. 3](#) kan tilbagetagelse uanset forbrugersens samtykke ikke ske, hvis genstanden ville være undtaget fra udlæg efter [retsplejeloven § 509, stk. 1](#) eller [§ 515, stk. 2](#).

Er forbeholdet **ikke** gyldigt, er retsvirkningen ikke, at kreditgiver mister ethvert middel – men at han bliver stillet som en kreditgiver uden forbehold. [Kreditaftaleloven § 30, stk. 1](#) giver fogedretten adgang til at henvise en kreditgiver *uden* ejendomsforbehold til så vidt muligt at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte. Vestre Landsret fastslog i [BS-2099/2008-VLR](#), at kompetencen hertil ligger hos fogedretten, og at påberåbelsen ikke er en indsigelse mod kravet:

*Det følger af kreditaftalelovens § 30, stk. 1, at kompetencen til at henvise en kreditgiver, der ikke har ejendomsforbehold, til at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte, ligger hos fogedretten.*

Fogedrettens kendelse blev ophævet og sagen hjemvist, fordi fogedretten skulle drøfte, om kreditaftalelovens tilbagetagesregler fandt anvendelse.

Det afgørende led er [§ 30, stk. 2](#): er forbeholdet ugyldigt, fordi betingelserne i [§ 34](#) ikke er opfyldt, og træffer fogedretten beslutning efter stk. 1, har kreditgiver **kun** under de i [§ 41](#) fastsatte betingelser krav på det beløb, hvormed tilgodehavendet overstiger det solgtes værdi ved tilbagetagelsen. Ugyldighed rammer altså ikke tilbagetagelsen som sådan, men afskærer det personlige restkrav, medmindre der foreligger "særlige omstændigheder". Samme begrænsning følger af [§ 30, stk. 2, 2. pkt.](#), når trangsbeneficiet efter [§ 36, stk. 3](#) hindrer tilbagetagelse.

Højesteret har i [BS-35/2022-HJR](#) af 11. maj 2023 præciseret samspillet mellem de to udlægshjemler og fastslået, at anvendelse af [§ 42, stk. 2](#) afskærer efterfølgende anvendelse af [§ 41](#); underinstansens afgørelse er [FS-3887/2020-FRB](#). Højesteret har endvidere i [BS-39568/2019-HJR](#) af 17. januar 2020 taget stilling til restkrav efter tilbagetagelse af en bil med ejendomsforbehold i et dødsbo med [§§ 35, 41](#) og [48, stk. 2](#) som ramme.

At fyldestgørelsen som udgangspunkt skal gå gennem fogedretten, er blevet indskærpet af Det Finansielle Ankenævn i [299/2025](#) og [220/2025](#): en forbruger kan ikke tvinge kreditgiver til en udenretlig tilbagetagelse, fordi [§ 48, stk. 2](#) forudsætter gensidig accept, og fordi kun fogedretten kan fastsætte og tilkende restfordringen. Øvrige eksempler på fogedrettens behandling ses i [BS-1280/2008-VLR](#) og [FS-6537/2018-SON](#). Selve tilbagetagesforretningen og opgørelsen af restkrav behandles nærmere under [ejendomsforbehold-tilbagetagelse-forbruger kreditkoeb](#) og [fogedretsbehandling](#).

## LOV

[Kreditaftaleloven § 30, stk. 1-2](#)[Kreditaftaleloven § 36, stk. 1, 3](#)[Kreditaftaleloven § 41](#)[Kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#)[Retsplejeloven § 509, stk. 1](#)

## PRAKSIS

**Højesteret** · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41

11.05.2023

**Højesteret** · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo

17.01.2020

**Landsretten** · Landsrettens kendelse om hjemvisning af sag vedrørende udlæg

30.01.2009

**Landsretten** · Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil

15.08.2008

**Byretten** · Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41

05.05.2021

**Byretten** · Fogedretssag om motorcykel: Indsættelse i besiddelse uden yderligere udlæg

13.06.2019

|                                                                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Det finansielle ankenævn · Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet | 18.02.2026 |
| Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil     | 10.10.2025 |

## § 10 Ejendomsforbehold i handels- og erhvervskøb – kapitel 11

For kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, gælder et selvstændigt regelsæt. [Kreditaftaleloven § 50, stk. 1](#) bestemmer, at kapitel 10 finder tilsvarende anvendelse på sådanne køb med ejendomsforbehold, men [stk. 2](#) undtager en række af de forbrugerbeskyttende regler:

*§ 34, stk. 1, nr. 4, § 35, §§ 41-42, § 45, stk. 2, og § 48, stk. 2, finder ikke anvendelse på de i stk. 1 nævnte køb.*

Det betyder konkret, at

- **udbetalingskravet på 20 pct.** ([§ 34, stk. 1, nr. 4](#)) ikke gælder i erhvervskøb – de øvrige tre betingelser i § 34, stk. 1, samt stk. 3, gælder derimod fortsat,
- **tvangsordningen om tilbagetagelse** i [§ 35](#) ikke gælder,
- **begrænsningen af restkravet** i [§ 41](#) og udlægsreglen i [§ 42](#) ikke gælder, og
- **sanktionen ved udenretlig tilbagetagelse** i [§ 48, stk. 2](#) ikke gælder.

I stedet står [§ 51](#). Efter [stk. 1](#) kan kreditgiver ikke gøre udlæg i det solgte, men kan søge sig fyldestgjort enten ved tilbagetagelse – dog med respekt af transgbeneficiet i [§ 36, stk. 3](#) – eller ved udlæg i køberens øvrige aktiver. Efter [stk. 2](#) kan fogedretten henvise kreditgiver til tilbagetagelse, hvis udlæg skønnes at ville medføre urimeligt tab eller væsentlige ulemper for køberen. Og [stk. 3](#) fastslår den centrale forskel til forbrugerkøb:

*Er det solgtes værdi mindre end kreditgiverens tilgodehavende efter § 38, har kreditgiveren krav på betaling af det overskydende beløb. For sit krav kan kreditgiveren foretage udlæg hos køberen på grundlag af fogedrettens opgørelse af kravet. Det samme gælder, hvis § 36, stk. 3, hindrer tilbagetagelse, eller hvis det solgte ikke findes hos køberen under tilbagetagelesforretningen.*

Forarbejderne til kapitlet er udtrykkelige om, at reglen viderefører kreditkøbslovens § 27:

*Det fastslås hermed, at sælgeren i et ikke-forbrugerkøb altid har krav på betaling af det overskydende beløb, hvis det solgtes værdi er mindre end kreditgiverens tilgodehavende, hvis det solgte er omfattet af tvangsbeneficiet, eller hvis det solgte ikke findes hos køberen. Dette svarer til retstilstanden efter kreditkøbsloven.*

Erhvervskøberen er dermed personligt ansvarlig for hele differencen – hvor forbrugerkøberen efter [§ 41](#) kun hæfter under skærpede betingelser.

Til gengæld er kapitel 11 delvis præceptivt til fordel for køberen: efter [§ 7, stk. 2](#) kan reglerne i ikke-forbrugerkøb fraviges ved aftale, men "ikke til skade for køberen ifølge et køb med ejendomsforbehold". Værnetinget for tilbagetagelse er reguleret i [§ 52](#), og [§ 49](#) udstrækker generalklausulen i § 22 og betalingsreglerne i §§ 25-29 til erhvervskøb. Endelig gælder afgrænsningen i [§ 2, 2. pkt.](#): hele kapitel 11 er uanvendeligt på erhvervsdrivendes køb til videresalg eller af produktionsmaterialer.

## § 11 Omkvalifikation: lejekontrakter, leasing og sale-and-lease-back

Fordi ejendomsforbeholdet er lovreguleret og forbundet med ufravigelige betingelser, er der en løbende fristelse til at give konstruktionen et andet navn. Lovgiver har lukket den vej i [kreditaftaleloven § 4, nr. 16, 2. pkt.](#): som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, "eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den". Bestemmelsen svarer til den oprindelige § 6, stk. 2, i [LOV nr 398 af 13/06/1990](#), og forarbejderne til § 19 bemærker udtrykkeligt, at reglen medfører, at kreditvilkårsreglerne "også [finder] anvendelse på køb med ejendomsforbehold, der er betegnet som en lejekontrakt".

Den omvendte kvalifikationsøvelse går igen i konkurspraksis, hvor spørgsmålet er, om en overdragelse er reel, eller om der bag facaden ligger et lån med sikkerhed i det "solgte". Det var kernen i [P-13-04](#) om separatistret til kunstværker, hvor skifteretten netop skulle afgøre, om der var tale om reelt salg eller lån med sikkerhed.

Sø- og Handelsrettens skifteret har behandlet to nært beslægtede bilsager om "sale and lease back" i 2019. I [BS-15281/2018-SHR](#) af 19. september 2019 var tvisten ejendomsretten til en Porsche Cayenne, afgjort inden for rammerne af [konkursloven § 97](#) og [§ 133](#). I [BS-3798/2019-SHR](#) af 19. december 2019 var det ejendomsretten til en Toyota Supra i et tilsvarende forhold, og retsgrundlaget var her [konkursloven § 82, § 58, stk. 1](#) og [§ 133, stk. 1](#) sammenholdt med [købeloven § 28, stk. 2](#) og [§ 40](#). Kombinationen af netop disse bestemmelser er sigende: spørgsmålet om separatistret afgøres ved at koble konkurslovens § 82 sammen med købelovens hæve- og indtrædelsesregler.

Afgrænsningen til de egentlige omkvalifikationssager behandles selvstændigt under [lejekøb-ejendomsforbehold-tilbagebetaling](#) og [leasing-kvalifikation-og-misligholdelse](#).

LOV

[Konkursloven § 58, stk. 1](#)[Konkursloven § 82](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)[Købeloven § 28, stk. 2](#)[Købeloven § 40](#)

|         |                                                                                                                                  |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om ejendomsret til Toyota Supra i 'sale and lease back'-forhold under konkurs                  | 19.12.2019 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Tvist om ejendomsret til Porsche Cayenne ved sale and lease back-aftale under konkurs              | 19.09.2019 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om separatistret til kunstværker i konkursbo – Spørgsmål om reelt salg eller lån med sikkerhed | 11.03.2005 |

## § 12 Sammenfatning – den praktiske tjekliste

Praksis tegner et ret entydigt billede af, hvad der skal til, for at et ejendomsforbehold holder hele vejen til separatistretten:

- Aftalt i tide.** Forbeholdet skal være en del af købeaftalen senest ved overgivelsen, jf. [§ 34, stk. 1, nr. 1](#). Fakturaer afsendt efter levering ([P-11-04](#)) eller aftaler indgået i anledning af misligholdelse ([317/2005](#)) er for sent.
- De øvrige lovbetingelser opfyldt.** Samlet beløb over 2.000 kr. inklusive udbetaling, ikke variabelt lånebeløb, og i forbrugerkøb mindst 20 pct. af kontantprisen erlagt ved overgivelsen. Ingen krydssikring for andre fordringer, jf. [§ 34, stk. 3](#).

3. **Genstanden individualiseret.** Antal, art og type skal fremgå, så godset kan udskilles fra køberens formue (P-11-04, P-12-17, BS-25530/2023-SHR).
4. **Ikke bestemt til videresalg, forarbejdning eller forbrug.** Undtagelsen i § 2, 2. pkt. afskærer erhvervsdrivendes køb til videresalg og produktionsmaterialer fra kapitel 11, og konsignations- og varelagersager ender i praksis sjældent med separatistret (P-20-13).
5. **Sikringsakten iagttaget for motorkøretøjer.** Tinglysning i bilbogen efter [tinglysningsloven § 42 d](#) er ikke gyldighedsbetingelse, men afgør beskyttelsen mod godtroende erhververe og retsforfølgning (-FS-14488/2017-GLO og BS-2651/2017-OLR).
6. **Kravet anmeldt og prøvet.** I konkurs skal separatistkravet anmeldes og prøves af kurator, før skifteretten kan tage stilling, jf. [konkursloven § 133](#) (P-10-08).

Svifter én af de fire første betingelser i forbrugerkreditkøb, er forbeholdet ugyldigt, og kreditgiver falder tilbage på § 30, stk. 1 med den begrænsning, der følger af § 30, stk. 2 – restfordringen kan da kun gøres gældende under betingelserne i § 41. Svifter individualiseringen eller er godset forsvundet i køberens omsætning, er sælgeren simpel kreditor efter [konkursloven § 97](#). I erhvervskøb er positionen omvendt gunstigere for kreditgiver: § 51, stk. 3 giver altid krav på det overskydende beløb, og § 41 gælder ikke.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                |                                                  |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Konkursloven § 97</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <a href="#">Konkursloven § 133</a>             | <a href="#">Kreditaftaleloven § 30, stk. 1-2</a> |
|         | <a href="#">Kreditaftaleloven § 34, stk. 1, 3</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <a href="#">Kreditaftaleloven § 51, stk. 3</a> | <a href="#">Tinglysningsloven § 42d</a>          |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold 23.01.2018<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om separatistkrav ved konkurs i spillerselskab - manglende identifikation af spillermidler 05.03.2024<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs 16.08.2018<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Afvisning af sag om separatistkrav og massekrav i konkursbo 28.02.2014<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Afvisning af sag om separatistkrav i konkursbo, da krav ikke var prøvet af kurator 27.10.2008<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om gyldigheden af ejendomsforbehold ved efterleverancer af EDB-udstyr i konkursbo 29.04.2005<br><b>Byretten</b> · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold 23.11.2017<br><b>Det finansielle ankenævn</b> · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold 26.01.2006 |                                                |                                                  |

## REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

|                                        |        |                                         |        |
|----------------------------------------|--------|-----------------------------------------|--------|
| <a href="#">Konkursloven § 82</a>      |        | <a href="#">Kreditaftaleloven § 2</a>   |        |
| <a href="#">Kreditaftaleloven § 30</a> | stk. 2 | <a href="#">Kreditaftaleloven § 34</a>  | stk. 1 |
| <a href="#">Kreditaftaleloven § 50</a> | stk. 2 | <a href="#">Kreditaftaleloven § 51</a>  | stk. 3 |
| <a href="#">Købeloven § 28</a>         | stk. 2 | <a href="#">Tinglysningsloven § 42d</a> | stk. 1 |

## MATERIALE Citerede afgørelser

35 afgørelser

## HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

|            |                                                                                                      |                   |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 11.05.2023 | Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41 | 3215-3818         |
| 17.01.2020 | Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo            | bs-39568-2019-hjr |

## LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

4

|            |                                                                                         |           |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 13.04.2018 | Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven                   | 1472-1784 |
| 23.01.2018 | Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold | 6808-8177 |
| 30.01.2009 | Landsrettens kendelse om hjemvisning af sag vedrørende udlæg                            | 6482-7777 |
| 15.08.2008 | Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil                                          | 1364-1651 |

## SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

12

|            |                                                                                                            |                      |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 05.03.2024 | Afgørelse om separatistkrav ved konkurs i spilleselskab - manglende identifikation af spillermidler        | BS-25530/2023-SHR    |
| 19.12.2019 | Dom om ejendomsret til Toyota Supra i 'sale and lease back'-forhold under konkurs                          | BS-3798/2019-SHR     |
| 19.09.2019 | Tvist om ejendomsret til Porsche Cayenne ved sale and lease back-aftale under konkurs                      | BS-15281/2018-SHR    |
| 16.08.2018 | Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs         | P-12-17              |
| 28.02.2014 | Afvisning af sag om separatistkrav og massekrav i konkursbo                                                | P-20-13              |
| 11.10.2010 | Sag om separatistrettigheder til smykker i konkursbo                                                       | P-14-09 og P-25-09 A |
| 27.10.2008 | Afvisning af sag om separatistkrav i konkursbo, da krav ikke var prøvet af kurator                         | P-10-08              |
| 18.07.2008 | Sag om tilbageholdsret og ejendomsforbehold i konkursbo vedrørende luksusbil                               | P-8-08               |
| 07.11.2007 | Afgørelse om separatistkrav i konkursbo vedrørende forudbetalt købesum for vinduer                         | P.28-06              |
| 29.04.2005 | Sag om gyldigheden af ejendomsforbehold ved efterleverancer af EDB-udstyr i konkursbo                      | P-11-04              |
| 11.03.2005 | Sag om separatistret til kunstværker i konkursbo – Spørgsmål om reelt salg eller lån med sikkerhed         | P-13-04              |
| 22.02.2000 | Sø- og Handelsretten: Separatistkrav i selskabstømmersag - Skatteministeriet mod Toft & Madsen Holding ApS | P-0012-99            |

## BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

8

|            |                                                                                                             |            |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 25.04.2024 | Dom om tinglysningsafgift som separatistkrav i konkursbo                                                    | 9579-11163 |
| 05.05.2021 | Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41 | 3212-3814  |

|                                                |                                                                                                               |                 |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 13.06.2019                                     | Fogedretssag om motorcykel: Indsættelse i besiddelse uden yderligere udlæg                                    | 688-783         |
| 16.01.2018                                     | Fogedretssag om udlæg efter tilbagelevering af totalskadet bil                                                | 1471-1783       |
| 23.11.2017                                     | Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold                                  | 6807-8176       |
| 30.03.2012                                     | Sag om udlæg efter uretmæssig overdragelse af bil købt med ejendomsforbehold                                  | 6986-8382       |
| 08.03.2011                                     | Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold                         | 2325-2768       |
| 16.06.2008                                     | Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand                                               | 1294-1563       |
| DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                               | 5               |
| 18.02.2026                                     | Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet                         | 299/2025        |
| 27.11.2025                                     | 118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold                       | 118/2025        |
| 10.10.2025                                     | Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil                             | 220/2025        |
| 08.11.2006                                     | Indsigelse mod tinglysningsafgifter ved bilfinansiering med ejendomsforbehold                                 | 196/2006        |
| 26.01.2006                                     | Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold                  | 317/2005        |
| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS     |                                                                                                               | 2               |
| 31.12.2003                                     | Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum                                            | 2003-521/7-10   |
| 31.12.2002                                     | Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen                         | 2001-521/7-1462 |
| PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS    |                                                                                                               | 2               |
| 21.09.2023                                     | Uenighed om parkeringsforbud i venstre side af vej på Refshaleøen                                             | park-2768       |
| 23.12.2022                                     | Kontrolafgift for fejlintastning af registreringsnummer ved digital betaling: Forveksling af tal og bogstaver | park-1784       |

# 04

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over handelsagent- og eneforhandleraftaler (provision, opsigelse, godtgørelse)

*Kvalifikation, provision, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter handelsagentloven – og analogien til eneforhandleren*

Version 2 · Opdateret 16. jul. 2026 · 36 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Retsforholdet mellem agenturgiver og selvstændig handelsagent reguleres af handelsagentloven (lov nr. 272 af 2. maj 1990), der gennemfører Rådets direktiv 86/653/EØF om selvstændige handelsagenter. Loven er i udgangspunktet deklatorisk, men indeholder en hård kerne af ufravigelige regler – navnlig opsigelsesvarslet i § 22 og goodwillgodtgørelsen i §§ 25-27 – som hverken kan fraviges ved aftale eller ved lovvalg. Praksis er koncentreret i Sø- og Handelsretten, som gennemgående kvalificerer forholdet efter dets reelle indretning frem for kontraktens betegnelse, og som udmåler godtgørelsen skønsmæssigt inden for loftet i § 26. Den ulovregulerede eneforhandler falder uden for loven, men både domstolene og skattemyndighederne behandler forhandlerens kundekreds som tilhørende leverandøren – hvilket får afgørende betydning for, hvad forhandleren kan kræve ved ophør.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Handelsagentloven er som udgangspunkt deklatorisk, jf. § 1, stk. 1, men §§ 22 og 25-27 kan ikke fraviges til skade for agenten – heller ikke ved en lovvalgsaftale, jf. § 1, stk. 2.
- 02 Kvalifikationen efter § 2 sker på grundlag af forholdets reelle indretning, ikke kontraktens betegnelse: en aftale benævnt "Commission Agent Agreement" blev anset for et agentforhold, fordi agenten faktisk handlede i agenturgiverens navn (H-0276-98).
- 03 Loven omfatter kun "salg eller køb af varer". Salg af flybilletter blev anset for en tjenesteydelse uden for loven (H-9-06), og ved komplekse skræddersyede anlæg må det vurderes, om vareelementet er dominerende (BS-15088/2024-SHR).
- 04 Den, der bestiller i eget navn, fakturerer kunden til egen pris og bærer transport-, kredit- og rentetab, er forhandler og ikke agent – og handelsagentloven finder da ikke anvendelse (H-83-07).
- 05 Opsigelsesvarslet efter § 22, stk. 1, er 1 måned pr. påbegyndt år og maksimalt 6 måneder; efter forarbejderne er varslet 6 måneder allerede efter 5 år og 1 dag.

- 06 Kortere varsel kan ikke aftales forudgående, jf. § 22, stk. 2, 1. pkt.; den eneste undtagelse er, at agenten selv kan opsig med 3 måneders varsel efter 3 års forløb, jf. 2. pkt.
- 07 Ophævelse efter § 24 kræver væsentlig misligholdelse, men hverken loven eller aftalen kræver, at der først gives en frist til at opfylde (nachfrist), jf. BS-16965/2020-SHR.
- 08 Vedvarende forsinket provisionsbetaling kombineret med manglende nota efter § 13 udgør væsentlig misligholdelse – og agenturgiverens interne it-problemer fritager ikke (BS-16965/2020-SHR).
- 09 Ophævelse uden forudgående advarsel er som udgangspunkt uberettiget, når misligholdelsen ikke er dokumenteret (H-0111-99).
- 10 Godtgørelse efter § 25 forudsætter kumulativt nye kunder eller betydelig udvidelse af kundekredsen, fortsatte betydelige fordele for agenturgiveren, og at betaling er rimelig.
- 11 "Nye kunder" omfatter efter forarbejderne også genoplivede kunder og kunder, der introduceres for et nyt produkt – og betingelsen er opfyldt, selv om gamle kunder er faldet fra, så det samlede kundetal er lavere end ved starten.
- 12 Mister agenturgiveren licensen til det mærke, agenten førte, og går over til et mærke med en anden karakter, har agenturgiveren ikke "betydelige fordele" af den skabte kundekreds – og godtgørelse bortfalder (BS-298/2006-HJR).
- 13 Udløb af en tidsbegrænset aftale er ikke opsigelse fra agentens side og udelukker derfor ikke godtgørelse efter § 27 (BS-431/2006-HJR).
- 14 Godtgørelsen udmåles skønsmæssigt inden for loftet i § 26 (gennemsnitligt årligt vederlag over de seneste 5 år) – praksis lander typisk klart under maksimum.
- 15 Godtgørelse efter § 25 og erstatning efter § 6 er selvstændige krav, der kan kumuleres, fx ved uberettiget ophævelse uden varsel – men agenten skal nedlægge påstand om begge (H-0111-99).
- 16 Kravet på godtgørelse bortfalder, hvis agenten ikke inden 1 år efter ophøret har meddelt agenturgiveren, at krav vil blive fremsat, jf. § 28.
- 17 EU-Domstolen fortolker direktivets art. 17 beskyttelsesorienteret: enhver fortolkning til skade for agenten er udelukket, og opregningen af fortabelsesgrunde i art. 18 er udtømmende (C-645/16).
- 18 "Tab af provision" omfatter hypotetiske fremtidige provisioner af forretninger, der ville være indgået, hvis kontrakten var fortsat – og aftalt engangsprovision udelukker ikke godtgørelse (C-574/21).
- 19 Provisionsretten i direktivets art. 7, stk. 1, litra b, for forretninger med tidligere skaffede kunder er deklatorisk og kan fraviges ved aftale (C-64/21).

- 20** Direktivets ufravigelige beskyttelse forudsætter en nær forbindelse til Unionen; agenturgiverens etablering i en medlemsstat er ikke tilstrækkelig, når agenten virker udelukkende uden for EU (C-507/15) – hvilket svarer til § 1, stk. 3.
- 21** Agentstatus udelukkes hverken af, at agenten arbejder fra agenturgiverens lokaler, eller af at agenten varetager andre – også ikke-sekundære – opgaver, forudsat selvstændigheden bevares (C-452/17).
- 22** Eneforhandleren er ikke omfattet af handelsagentloven, og godtgørelse ved ophør forudsætter særlige omstændigheder – bl.a. at forhandlerens kundekreds faktisk overgår til leverandøren (H-98-01).
- 23** Kundekredsen i et eneforhandlerforhold tilhører leverandøren, fordi leverandøren ved opsigelse kan afskære forhandleren fra den – vederlag ved ophør er derfor ikke goodwill, men godtgørelse for opgivelse af agentur eller lignende (SKM2001.185.HR og SKM2002.359.HR).
- 24** Godtgørelse efter § 25 er ikke betaling for goodwill og er derfor ikke omfattet af virksomhedspant i goodwill efter tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 7 (BS-50460/2020-HJR).

## § 1 Retsgrundlaget: en deklaratorisk lov med en ufravigelig kerne

Retsforholdet mellem agenturgiver og selvstændig handelsagent reguleres af [handelsagentloven](#) – lov nr. 272 af 2. maj 1990 om handelsagenter og handelsrejsende – der gennemfører **Rådets direktiv 86/653/EØF** om samordning af medlemsstaternes lovgivning om selvstændige handelsagenter. Loven afløste kommissionslovens kapitel III-IV og er ikke ændret siden vedtagelsen; den er aldrig blevet konsolideret i en lovbekendtgørelse.

Udgangspunktet er aftalefrihed. Efter [§ 1, stk. 1](#) kan loven fraviges ved aftale, medmindre andet er angivet, og reglerne i kapitel 3 om handelsrejsende kan desuden fraviges ved sædvane. Men loven indeholder en hård kerne af præceptive bestemmelser, der ikke kan fraviges til skade for agenten:

| Bestemmelse                            | Indhold                                                        | Ufravigelighedens rækkevidde                                                             |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| <a href="#">§ 3, § 4, § 5</a>          | Ret til skriftligt aftaledokument; parternes loyalitetspligter | Kan slet ikke fraviges ved aftale                                                        |
| <a href="#">§ 11, stk. 2</a>           | Senere forfald end tredjemands opfyldelse                      | Aftale herom er <b>ugyldig</b>                                                           |
| <a href="#">§ 12, § 13, § 14, § 15</a> | Betaling, nota, provisionsbortfald, oplysningspligt            | Kan ikke ved forudgående aftale fraviges til skade for agenten                           |
| <a href="#">§ 22</a>                   | Opsigelsesvarsel                                               | Kortere varsel kan ikke aftales forudgående                                              |
| <a href="#">§§ 25-28</a>               | Godtgørelse ved ophør                                          | Kan ikke ved forudgående aftale fraviges til skade for agenten, jf. <a href="#">§ 29</a> |
| <a href="#">§ 30</a>                   | Konkurrenceklausul                                             | Kun bindende inden for lovens rammer; maks. 2 år                                         |

Denne kerne beskyttes tillige mod omgåelse via lovvalg. Efter [§ 1, stk. 2](#) kan de ufravigelige regler i §§ 22 og 25-27 heller ikke fraviges ved en lovvalgsaftale, hvis forholdet uden lovvalgsaftalen ville være underkastet dansk ret. Omvendt åbner [§ 1, stk. 3](#) for fuld aftalefrihed, når agentens hverv efter kontrakten skal udføres uden for

EU/EFTA og Norden – dog kun hvis der ikke i udførelseslandet eller agentens hjemland gælder ufravigelige regler om opsigelse og godtgørelse.

Denne sidste ventil blev anvendt i **H-98-01** (Chemimpo mod Danisco), hvor Sø- og Handelsretten lagde til grund, at der i Sydafrika ikke findes ufravigelige regler om opsigelse og godtgørelse i agenturforhold. Kontraktens erstatningsbegrænsning kunne derfor gyldigt fravige §§ 25-27, og agenten måtte nøjes med den allerede modtagne kompensation svarende til 6 måneders provision.

EU-Domstolen har anlagt en parallel afgrænsning i **C-507/15** (Agro mod Petersime), hvor en tyrkisk agent for en belgisk agenturgiver havde valgt belgisk ret. Domstolen fastslog, at direktivets ufravigelige beskyttelse forudsætter en nær forbindelse til Unionen:

*Med henblik på at ensrette konkurrencevilkårene mellem handelsagenterne inden for EU, er det således ikke nødvendigt at tilbyde handelsagenter, som er etableret og udøver deres virksomhed uden for EU, en beskyttelse svarende til den, der gælder for agenter, som er etableret og/eller udøver deres virksomhed inden for EU.*

Agenturgiverens etablering i en medlemsstat er altså ikke i sig selv tilstrækkelig til at udløse den præceptive beskyttelse – en konklusion, der ligger tæt op ad systematikken i § 1, stk. 3.

LOV

Handelsagentloven § 1, stk. 1-3

Handelsagentloven § 11, stk. 2

Handelsagentloven § 29

Handelsagentloven § 30

**PRAKSIS** **EU-Domstolen** · Handelsagenturdirektivets territoriale rækkevidde: Ingen ufravigelig beskyttelse for agenter, der udelukkende opererer i Tyrkiet 15.02.2017

**Sø- og Handelsretten** · Sag om erstatning for opsigelse af eneagent- og eneforhandlerkontrakt 02.09.2003

## § 2 Kvalifikationen efter § 2: "selvstændigt og vedvarende at virke for salg eller køb af varer"

Lovens anvendelsesområde afgrænses af definitionen i § 2:

*Ved en handelsagent forstås i denne lov den, som for en anden (agenturgiveren) mod vederlag har påtaget sig for dennes regning selvstændigt og vedvarende at virke for salg eller køb af varer ved at indhente tilbud (ordre) til agenturgiveren eller ved i dennes navn at indgå aftale herom.*

Bestemmelsen svarer til direktivets **artikel 1, stk. 2**, og EU-Domstolen har i **C-452/17** (Zako mod Sanidel) udlagt den som tre kumulative – og udtømmende – betingelser: selvstændig mellemmand, vedvarende antagelse og salgsformidlende virksomhed. Domstolen afviste, at der kan opstilles supplerende krav:

*For at kunne anses for »handelsagent« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 86/653 er det således tilstrækkeligt, at en person opfylder disse tre betingelser, uafhængigt af den måde, hvorpå personen udøver sin virksomhed.*

Konkret fastslog Domstolen, at hverken det forhold, at agenten arbejder fra agenturgiverens forretningssted, eller at agenten samtidig varetager andre – og ikke blot sekundære – opgaver for agenturgiveren, udelukker agentstatus. Det afgørende er alene, om selvstændigheden bevares. Domstolen fremhævede, at en modsat fortolkning ville lade agenturgiveren omgå direktivets ufravigelige regler ved blot at indskrive andre opgaver i aftalen.

**Vare eller tjenesteydelse.** Den danske lovs væsentligste afgrænsning ligger i ordene "salg eller køb af **varer**". Formidling af tjenesteydelser falder uden for. I **H-9-06** blev salg af flybilletter anset for en tjenesteydelse og dermed ikke omfattet af handelsagentlovens regler om godtgørelse. Tilsvarende måtte Sø- og Handelsretten i **BS-15088/2024-SHR** tage stilling til, om handelsagentloven overhovedet fandt anvendelse ved formidling af komplekse, skræddersyede procesanlæg – en ydelse, hvor projektering, montage og tilpasning kan overskygge selve vareelementet, så forholdet nærmer sig værksleje.

Den afgrænsning har ingen parallel i EU-Domstolens nyere praksis, fordi flere medlemsstater – bl.a. Polen og Tjekkiet – frivilligt har udstrakt direktivet til tjenesteydelser. Domstolen har i både **C-64/21** og **C-574/21** accepteret sin kompetence netop på det grundlag, at national ret havde udvidet anvendelsesområdet, og at en ensartet fortolkning derfor var i Unionens interesse. Dansk ret har ikke foretaget en sådan udvidelse, og varekravet i § 2 står derfor som en reel, selvstændig hurdle.

**Realitet frem for betegnelse.** Kvalifikationen beror på forholdets faktiske indretning, ikke på kontraktens overskrift. I **H-0276-98** havde parterne underskrevet en aftale benævnt "Commission Agent Agreement", hvorefter sagsøger skulle handle i eget navn for sagsøgtes regning. Retten så bort fra betegnelsen:

*Uanset kontrakten mellem parterne betegnes kommissionsaftale handlede sagsøger i 4 ud af 5 tilfælde som agent i sagsøgtes navn, hvilket skete efter ønske fra kunderne, og sagsøgte var bekendt hermed. [...] Parternes forhold findes derfor reelt at have fungeret som et agentforhold, hvorfor handelsagentlovens regler om godtgørelse finder anvendelse i stedet for kontraktens § 13, stk. 2.*

Den kontraktuelle fraskrivelse af godtgørelse blev dermed sat til side af den præceptive § 25. Samme realitetsbetragtning bar **BS-35878/2018-SHR** om leverancer til Forsvaret, hvor de facto-agentstatus blev anerkendt, selv om "agent" alene var anvendt som intern systembetegnelse.

| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 2</a> <a href="#">Handelsagentloven § 25</a>                                                                             |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til godtgørelse ved kontraktens ophør: Fortolkning af tab af provision og betydningen af engangsprovision      | 23.03.2023 |
|         | <b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til provision for eksisterende kunder og muligheden for at fravige direktiv 86/653/EØF                         | 13.10.2022 |
|         | <b>EU-Domstolen</b> · Betingelser for status som selvstændig handelsagent: Virksomhedsudøvelse fra agenturgiverens lokaler og varetagelse af sideopgaver | 21.11.2018 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om agentprovision og anvendelse af handelsagentloven ved salg af komplekse procesanlæg                                 | 26.08.2025 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagentstatus, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter ophør af samarbejde om leverancer til Forsvaret           | 25.03.2020 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Salg af flybilletter anset for tjenesteydelse og ikke omfattet af Handelsagentlovens regler om godtgørelse                 | 12.07.2007 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision                                              | 17.05.2000 |

## § 3 Grænsen til forhandleren: hvem bærer risikoen og fastsætter prisen?

Den praktisk vigtigste afgrænsning går mellem handelsagenten, der formidler for agenturgiverens regning, og forhandleren, der køber og videresælger for egen regning. Sondringen er afgørende, fordi forhandleren falder helt uden for loven.

Sø- og Handelsretten opstillede kriterierne i **H-83-07** (B.O. Nielsen mod GTS Guss). Samarbejdet om støbegods til Siemens Wind Power var aldrig skriftligt reguleret, og agenten påberåbte sig både opsigelsens rubricering som "Handelsagenturkontrakt", vidneforklaringer om agentrollen og en mail om "vor provision på 4 %". Retten lagde alligevel afgørende vægt på den faktiske transaktionsstruktur:

- B.O. Nielsen bestilte varerne i **eget navn**
- GTS Guss fakturerede B.O. Nielsen, der selv fakturerede Siemens til en **højere pris**
- B.O. Nielsen bar transportomkostninger og rentetab
- Videresalgsprisen bestod af indkøbspris + transport + en **variabel avance** – der var intet bevis for en aftalt fast provisionssats

*Under hensyn til det ovenfor anførte samt idet der ikke med hensyn til parternes indretning af deres samhandelsforhold foreligger oplysninger, der på afgørende måde taler for en anden vurdering, finder retten, at B.O. Nielsen har fungeret som selvstændig forhandler.*

Handelsagentloven fandt derfor ikke anvendelse, jf. § 2, og retten tilføjede, at der heller ikke på andet grundlag var krav mod GTS Guss. Dommen er illustrativ, fordi samme virksomhed ubestridt virkede som **agent** i forhold til en anden aftager (MAN Diesel) – den samme mellemmand kan altså have dobbeltrolle, og kvalifikationen må foretages kunde for kunde.

Den dobbeltrolle gik igen i **H-98-01**, hvor Chemimpo var både eneagent (60-80 % af omsætningen) og eneforhandler (resten) for Danisco i Sydafrika og Zimbabwe, og hvor retten måtte tage stilling til de to spor hver for sig.

EU-Domstolen har i **C-452/17** anvist, hvilke momenter der indgår i selvstændighedsvurderingen: opgavernes art, vilkårene for varetagelsen, de øvrige opgavers andel af den samlede virksomhed, metoden for vederlagsfastsættelse – og navnlig, om mellemmanden bærer en reel økonomisk risiko. Netop risikobæringen var det bærende i **H-83-07**: B.O. Nielsen bar debitorrisikoen over for GTS Guss, hvilket blev bekræftet af, at GTS Guss havde et stort tilgodehavende, da betalingerne standsede.

#### LOV Handelsagentloven § 2

|         |                                                                                                                                                           |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>EU-Domstolen</b> · Betingelser for status som selvstændig handelsagent: Virksomhedsudøvelse fra agentur giverens lokaler og varetagelse af sideopgaver | 21.11.2018 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om Agentur vs. Forhandlerforhold og Godtgørelse ved Samarbejdes Ophør                                             | 29.10.2010 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for opsigelse af eneagent- og eneforhandlerkontrakt                                                       | 02.09.2003 |

## § 4 Provisionsretten under agenturforholdet – §§ 9 og 10

§ 9 opregner tre selvstændige grundlag for provision af aftaler indgået, mens agenturforholdet består:

1. aftalen er kommet i stand **ved agentens medvirken**,
2. aftalen er uden agentens medvirken indgået med en tredjemand, som agenten **tidligere har skaffet** som kunde for så vidt angår lignende aftaler, eller
3. agenten har fået overdraget et **bestemt geografisk område eller en bestemt kundekreds**, og aftalen er uden agentens medvirken indgået med en tredjemand, der hører til området eller kundekredsen.

Nr. 2 svarer til direktivets **artikel 7, stk. 1, litra b**, og EU-Domstolen har i **C-64/21** (Rigall Arteria mod Bank Handlowy) fastslået, at bestemmelsen er **deklaratorisk** og kan fraviges ved aftale. Domstolen lagde vægt på tre forhold: bindeordet "eller" mellem litra a og b indicerer et valg; direktivet angiver udtrykkeligt, når en bestemmelse er præceptiv; og den tilsvarende bestemmelse blev under lovgivningsprocessen fjernet fra listen over præceptive regler:

*Det fremgår af den almindelige opbygning af direktiv 86/653, at når en bestemmelse heri ikke kan fraviges, har EU-lovgiver nøje angivet dette. Det gælder navnlig artikel 10, stk. 4, artikel 11, stk. 3, og artikel 12, stk. 3, i direktiv 86/653, der alle – ligesom direktivets artikel 7 – findes i dets kapitel III om vederlaget til agenten.*

Domstolen bemærkede endvidere pragmatisk, at en præceptiv regel ikke nødvendigvis ville gavne agenterne: agenturgivere kunne reagere ved at nedsætte grundprovisionen, begrænse omkostningsgodtgørelser eller helt ophøre med at bruge agenter. Da handelsagentlovens § 9 ikke er nævnt blandt de ufravigelige bestemmelser i § 1, stk. 2, må samme resultat gælde i dansk ret.

**Efterprovision.** § 10 sikrer agenten provision af aftaler indgået **efter** ophøret. Efter stk. 1 gælder det, hvis tredjemands tilbud er kommet frem inden ophøret; efter stk. 2, hvis aftalen "hovedsagelig er bragt i stand ved dennes virksomhed under agenturforholdets beståen og den er indgået inden for rimelig tid efter forholdets ophør". Stk. 3 løser konflikten med den tiltrædende agent: denne har ikke ret til provision af en aftale, som den fratrådte agent har krav på – medmindre det på grund af omstændighederne er rimeligt at dele. Efterprovisionen var i spil i bl.a. **H-82-09** om ophøret af et 42-årigt handelsagentur, **H-0121-93** og **BS-35878/2018-SHR**.

**Provisionsgrundlaget fortolkes efter aftalens ordlyd.** I **H 89/05** stod striden om, hvorvidt provisionen omfattede hele kundens omsætning eller kun omsætning fra brugere oprettet inden en skæringsdato. Retten holdt sig til ordlyden:

*Efter ordlyden af agentaftalen af 26. marts 2003 var det afgørende for retten til provision således, at der var formidlet ordre til en virksomhed, hvorimod antallet af brugere i den enkelte virksomhed var uden betydning.*

Agenturgiverens interne ønske om en begrænsning var aldrig forelagt agenten, og retten fandt intet grundlag for at antage, at agenten havde tiltrådt en så væsentlig ændring. Loyalitetspligten efter § 4 sætter dog en grænse for provisionskravet: i **H-0276-98** blev et krav om provision af et efterfølgende leveret lakværk afvist, fordi leverancen skete som led i et forlig mellem agenturgiveren og kunden, og "[e]t agentforhold indebærer en loyalitetsforpligtelse for agenten til at udføre opfølgende arbejde på allerede indgåede aftaler".

LOV

[Handelsagentloven § 1, stk. 2](#)
[Handelsagentloven § 4](#)
[Handelsagentloven § 9](#)
[Handelsagentloven § 10, stk. 1-3](#)

|         |                                                                                                                                                |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til provision for eksisterende kunder og muligheden for at fravige direktiv 86/653/EØF               | 13.10.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagentstatus, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter ophør af samarbejde om leverancer til Forsvaret | 25.03.2020 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om ophør af 42-årigt handelsagentur: Goodwill, opsigelsesvarsel og efterprovision                            | 09.02.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om beregningsgrundlag for provision ved formidling af telefonmøder                                           | 08.01.2008 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning, efterprovision og godtgørelse ved ophør af agenturaftale                                      | 23.06.2000 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision                                    | 17.05.2000 |

## § 5 Forfald, nota og indsigt – §§ 11-15 som beskyttelsens rygrad

Provisionsreglernes ufravigelige del er ikke selve provisionsretten, men **afregningsdisciplinen**. Det er her, agenturgiveren i praksis kommer i konflikt med loven.

Efter § 11, stk. 1 forfalder provisionen, så snart enten agenturgiveren har leveret/betalt, eller tredjemand har opfyldt – eller skulle have opfyldt, hvis agenturgiveren havde opfyldt sin del. § 11, stk. 2 er formuleret usædvanligt skarpt:

*En aftale, hvorefter provisionen forfalder på et senere tidspunkt, end hvad der følger af stk. 1, nr. 2, er ugyldig.*

Der er altså ikke blot tale om en fravigelighedsbegrænsning, men om ugyldighed. § 12 kræver betaling senest sidste dag i måneden efter det kvartal, hvor retten forfalder, og § 13 pålægger agenturgiveren inden samme frist at sende en nota, der "skal indeholde alle væsentlige oplysninger, der har tjent som grundlag for beregning af provisionsbeløbene". Begge er ufravigelige til skade for agenten. § 15 supplerer med en ret til at kræve alle nødvendige oplysninger, herunder uddrag af forretningsbøger, og – hvis agenturgiveren afslår, eller der er begrundet tvivl – en ret til at kræve revisoradgang efter stk. 2.

Denne indsichtsret rækker ind i processen. I **BS-29720/2025-HJR** havde en skønsmand under et syn og skøn om agentprovision fået midlertidig adgang til agenturgiverens fortrolige bogholderi på vilkår, at materialet ikke blev udleveret til agenten. Højesteret bekræftede som udgangspunkt, at skønsforretninger normalt ikke bør bygge på materiale, der er skjult for parterne, men fandt, at det landsretsgodkendte skønstema reelt forudsatte adgangen, og at agenten ved ikke at reagere på skønsmandens redegørelse måtte anses for at have accepteret fremgangsmåden. Kendelsen henviser netop til, at adgang til fortrolige oplysninger i handelsagentrelationer typisk følger § 15, stk. 2, og at spørgsmål om udlevering må afgøres efter almindelige editionsregler frem for ved at forkaste skønnet.

At § 13 ikke er en ordensforskrift, viser **BS-16965/2020-SHR**: netop den manglende dokumentation efter § 13 – kombineret med forsinket betaling – bar ophævelsen af agentaftalen. Se afsnittet om ophævelse nedenfor.

LOV

[Handelsagentloven § 11, stk. 1, 2](#)

[Handelsagentloven § 12](#)

[Handelsagentloven § 13](#)

[Handelsagentloven § 15, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

**Højesteret** · Højesterets afgørelse om gyldigheden af en skønserklæring baseret på fortrolige bogføringsdata i sag om handelsagentprovision

11.11.2025

**Sø- og Handelsretten** · Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse

08.11.2022

## § 6 Provisionens bortfald og tilbagebetaling – § 14 og risikoen for tredjemands misligholdelse

§ 14 placerer risikoen for, at tredjemand ikke opfylder. Hovedreglen i stk. 1 er restriktiv: agentens krav bortfalder **kun**, hvis det godtgøres, at aftalen ikke opfyldes, **og** dette ikke skyldes omstændigheder, der kan tilregnes agenturgiveren. Stk. 2 lukker en oplagt omgåelsesmulighed: har agenturgiveren uden agentens samtykke givet tredjemand henstand eller aftalt ophævelse, påvirker det ikke provisionskravet. Stk. 3 giver forholdsmæssig

provision ved delvis opfyldelse, stk. 4 gør stk. 1-3 ufravigelige til skade for agenten, og stk. 5 fastslår, at agenten ved bortfald efter stk. 1 skal tilbagebetale modtagne beløb.

Bestemmelsen blev prøvet i **BS-45862/2021-SHR** (Alpha Insurance under konkurs mod First Marine). Forsikringsagenten First havde tegnet arbejdsskadeforsikringer for Alpha under en "Binding Authority Agreement", hvis pkt. 26 forpligtede agenten til at refundere provision på "all cancelled or terminated insurances". Da Alpha gik konkurs og Finanstilsynet trak koncessionen, bortfaldt forsikringerne pr. 31. maj 2018, og boet krævede provisionen tilbage.

First påberåbte sig bl.a. § 14 og kommissionslovens § 27, stk. 2 og gjorde gældende, at en mellemmands ret til kommission efter almindelige obligationsretlige principper alene bortfalder på grund af kundens forhold – ikke hovedmandens konkurs. Retten fandt imidlertid, at den aftalte klausul efter en almindelig forståelse af ordlyden dækkede konkurssituationen, og at parternes faste praksis understøttede dette:

*Bortfald af forsikringer som følge af forsikringsselskabets konkurs er ikke direkte nævnt i pkt. 26 eller i øvrigt i aftalen, men efter en almindelig forståelse af ordlyden af bestemmelsen falder denne situation ind under pkt. 26.*

Tilbagebetalingspligten blev dog begrænset af parternes underliggende princip om, at præmie og provision skulle følges ad. Boet kunne derfor kun kræve provision tilbage i det omfang, forsikringstagerne faktisk havde anmeldt ristornokrav – 20 % af 1.914.689,58 kr., dvs. 382.937,92 kr. Dommen illustrerer, at § 14 ikke er en ubetinget værnsregel: hvor parterne har aftalt en klar refusionsklausul, og forholdet ikke er omfattet af lovens varekrav, slår aftalen igennem.

LOV

Handelsagentloven § 14, stk. 1-5

Kommissionsloven § 27, stk. 2

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af agentprovision efter konkurs i forsikringsselskab

08.03.2023

## § 7 Opsigelsesvarslet efter § 22 – trappen, loftet og asymmetriforbuddet

§ 22 gennemfører direktivets artikel 15 og gælder kun **tidsubestemte** aftaler. Systematikken har fire lag:

| Stykke | Regel                                                                                                                                          |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Stk. 1 | 1 måneds varsel i første år, forlænget med 1 måned pr. påbegyndt år, maksimalt 6 måneder – medmindre andet er aftalt                           |
| Stk. 2 | Kortere varsler kan <b>ikke</b> aftales forudgående. Eneste undtagelse: agenten kan aftale at opsiges med 3 måneders varsel efter 3 års forløb |
| Stk. 3 | Aftales længere varsler, må agenturgiverens varsel ikke være kortere end agentens                                                              |
| Stk. 4 | Opsigelse sker – hvis andet ikke er aftalt – til udgangen af en kalendermåned                                                                  |

Forarbejderne til **lovforslaget** præciserer beregningen skarpt:

*Opsigelsesvarslerne beregnes som nævnt på grundlag af hvert påbegyndt år, således at varslet f.eks. allerede efter 5 år og 1 dag vil være 6 måneder.*

Valget af 6 måneder – frem for direktivets grundlæggende maksimum på 3 måneder, jf. artikel 15, stk. 2 – var udtryk for et bevidst beskyttelsesvalg. Arbejdsgruppen var enig om at foreslå det maksimale varsel fastsat til

6 måneder, "navnlig under hensyn til, at et varsel på mindst 6 måneder må anses for rimeligt ved opsigelse af langvarige agenturforhold", jf. [betænkning nr. 1151/1988, s. 105](#), og Justitsministeriet tilsluttede sig.

Asymmetrien mellem parterne er tilsigtet. Forarbejderne begrunder undtagelsen i stk. 2, 2. pkt., med, at "[a]genturgiveren har i almindelighed ikke samme beskyttelsesbehov i forbindelse med aftalens ophør, hvilket er baggrunden for, at det tillades at aftale et kortere varsel for agenten". Stk. 3 sikrer omvendt, at aftalefriheden opad ikke bruges til at binde agenten hårdere end agenturgiveren.

**Tidsbegrænsede aftaler.** § 22 gælder ikke direkte for tidsbestemte aftaler. Ved vurderingen af, om en aftale er tidsbestemt, lægges der efter forarbejderne "navnlig vægt på, om sluttidspunktet er angivet med en sådan nøjagtighed, at parterne på forhånd er klar over, hvornår aftalen ophører". § 23 fanger dog videreførelsestilfældet: fortsætter en tidsbestemt aftale efter periodens udløb, finder § 22 tilsvarende anvendelse, og den tidsbestemte periode medregnes ved beregningen af varslet.

Varslet var centralt i [H-82-09](#) om et 42-årigt agentur – hvor 6-månedersloftet i sagens natur var nået mange gange – og i [H-0139-99](#) samt [BS-35878/2018-SHR](#). I [H-98-01](#) fandt retten det aftalte varsel på 6 måneder rimeligt både for agentur- og forhandlerdelen – og bemærkede samtidig, at agenten burde have været forberedt på, at koncernændringer kunne føre til, at agenturgiveren selv overtog repræsentationen, og hverken havde sikret sig kontraktmæssigt eller indrettet sig herpå.

|         |                                                                                                                                                |                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 22, stk. 1-4</a>                                                                                               | <a href="#">Handelsagentloven § 23</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagentstatus, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter ophør af samarbejde om leverancer til Forsvaret |                                        | 25.03.2020 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om ophør af 42-årigt handelsagentur: Goodwill, opsigelsesvarsel og efterprovision                            |                                        | 09.02.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for opsigelse af eneagent- og eneforhandlerkontrakt                                            |                                        | 02.09.2003 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om godtgørelse og opsigelsesvarsel ved ophør af agenturaftale mellem dansk agent og svensk savværk           |                                        | 09.02.2001 |

## Ophævelse ved væsentlig misligholdelse – § 24 og erstatning efter §

### § 8 6

§ 24 giver hver af parterne ret til at hæve uden varsel, "hvis den anden part i væsentlig grad har undladt at opfylde sine forpligtelser efter aftalen eller loven". Bestemmelsen suppleres af § 6, stk. 1, hvorefter en part, der forsømmer sine pligter, skal erstatte den forvoldte skade – med en skarp reklamationsregel i stk. 2: den, der vil kræve erstatning, skal underrette uden ugrundet ophold, ellers **fortabes** retten. Stk. 3 undtager tilfælde, hvor modparten har handlet i strid med almindelig hæderlighed eller groft uagtsomt.

**Agenturgiverens misligholdelse.** Ledende er [BS-16965/2020-SHR](#). Modeselskabet IJH indførte i slutningen af 2018 et nyt it-system, hvilket standsede de automatiske provisionsrapporter. Provisionen for oktober-december 2018 blev udbetalt i to rater – halvdelen i januar 2019, resten først i marts – og på ophævelsestidspunktet den 10. april 2019 var yderligere over 1 mio. kr. forfaldet. Agenterne modtog heller ikke det dokumentationsgrundlag, de havde krav på efter aftalen og § 13; de opgørelser, der endelig kom, var ufuldstændige og fejlbehæftede. Retten fandt ophævelsen berettiget:

*Henset hertil, til den betydelige forsinkelse med betaling af provisionen for oktober-december 2018 og til de yderligere forfaldne krav på ophævelsestidspunktet finder retten, at IJH væsentligt havde misligholdt agentaftalen, og at*

*ophævelsen af aftalen [...] derfor var berettiget. Det forhold, at IJH havde it-mæssige udfordringer, kan ikke føre til, at misligholdelsen ikke var væsentlig.*

Lige så vigtigt afviste retten et krav om nachfrist:

*Det følger endvidere hverken af agentaftalen eller af handelsagentloven, at den misligholdende part skal have en frist til at opfylde sine forpligtelser, før der kan ske ophævelse.*

Agenterne fik som følge heraf **både** erstatning efter § 6, stk. 1, for tabt provision i den aftalte 12-måneders opsigelsesperiode **og** godtgørelse efter § 25 – 200.000 EUR henholdsvis 125.000 EUR til den ene agent, 65.000 EUR og 75.000 EUR til den anden.

**Agentens misligholdelse.** Omvendt skal agenturgiveren løfte bevisbyrden. I **H-0111-99** ophævede agenturgiveren aftalen med øjeblikkelig virkning under henvisning til klager over agents person, tidsaftaler og kollektionernes stand. Retten afviste:

*Der er ikke grundlag for at fastslå at sagsøgeren misligholdt sine forpligtelser på en sådan måde at sagsøgte var berettiget til at ophæve aftalen, i hvert fald ikke uden advarsel. Sagsøgte har ikke dokumenteret at have givet en advarsel, og ophævelsen af agenturaftalen er derfor ikke berettiget.*

Tilsvarende afviste retten i **H-54-12** (Myklestad mod Bodum), at agents forhandling af en knivblok fra Scanpan og en termokande fra Erik Bagger udgjorde en overtrædelse af konkurrenceklausulen. Retten lagde vægt på, at Scanpans kerneområde var gryder og pander, at knivblokken var et tilbehørsprodukt, at skiftet til Scanpan var en naturlig følge af tabet af et andet agentur, og at Erik Baggers sortiment som helhed var væsensforskelligt og prismæssigt adskilte sig. Der forelå derfor ikke direkte konkurrence, ophævelsen var uberettiget, og agenten bevarede sin godtgørelse. Spørgsmålet om, hvornår indtagelsen af et konkurrerende mærke berettiger ophævelse, var også tema i **H-34-16** og – sammen med en konkurrenceklausul – i **BS-404/2021-SHR**.

At loyalitetsvurderingen er konkret, viser **H-0276-98**, hvor agents arbejde for en anden virksomhed i opsigelsesperioden **ikke** var illoyalt: agenturgiveren kendte relationen, der var ikke tale om konkurrerende varer, men de samme varer, og det var i overensstemmelse med agenturgiverens ønsker, at agenten fandt en efterfølger. Yderligere ophævelsestvister findes i **H-82-00** og **H-0004-00**. Om ophævelse og erstatning i kontraktforhold i almindelighed henvises til **misligholdelse-ophævelse-erstatning-kontrakt**.

## LOV

[Handelsagentloven § 6, stk. 1-3](#)

[Handelsagentloven § 13](#)

[Handelsagentloven § 24](#)

[Handelsagentloven § 25](#)

|         |                                                                                                                                                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Sag om ophævelse af handelsagenturaftale og krav om erstatning                                                     | 15.09.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse | 08.11.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for bortkomne æg, uretmæssig ophævelse af agentaftale og overtrædelse af konkurrenceklausul                            | 08.04.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Agentur-tvist om ophævelse, goodwillgodtgørelse og mistet provision efter indtagelse af konkurrerende mærke                              | 01.06.2018 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om handelsagents krav på godtgørelse efter opsigelse af agenturaftale - Konkurrenceklausul og loyalitetspligt                        | 06.02.2014 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Tvistsag om agenturkontrakt: Ophævelse, opsigelse og godtgørelse                                                                         | 09.01.2006 |

|                                                                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af agenturaftale og krav om godtgørelse efter handelsagentloven | 16.01.2001 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision    | 17.05.2000 |

## § 9 Godtgørelsen efter § 25 – modellen, de kumulative betingelser og forholdet til erstatning

§ 25 er lovens tyngdepunkt og var i 1990 en nyskabelse. Forarbejderne er utvetydige:

*Den foreslåede bestemmelse om godtgørelse i forbindelse med agenturaftalens ophør er ny i forhold til gældende ret. Kommissionsloven indeholder ingen regler herom, og der eksisterer ingen almindelig kutyme for, at der ydes en sådan godtgørelse.*

Direktivets **artikel 17** gav medlemsstaterne et valg mellem en **godtgørelsesmodel** (stk. 2) og en **erstatningsmodel** (stk. 3). Efter **betænkning nr. 1151/1988, s. 117** bygger godtgørelsesmodellen især på vesttysk ret ("Ausgleich" efter HGB § 89 b), mens erstatningsmodellen er inspireret af fransk ret. Arbejdsgruppen – og dermed loven – valgte den tyske model.

Betingelserne i stk. 1 er **kumulative**:

- Nr. 1, første led:** agenten har skaffet nye kunder eller en betydelig udvidelse af handelen med den bestående kundekreds
- Nr. 1, andet led:** forbindelsen med disse kunder vil fortsat give agenturgiveren betydelige fordele
- Nr. 2:** betaling af godtgørelse er rimelig under hensyn til samtlige omstændigheder, herunder navnlig agentens tab af provision

Efter **stk. 2** anvendes reglen tilsvarende, hvis aftalen ophører på grund af agentens død. Betænkningen præciserer, at dødsboet kan kræve godtgørelse, at dødsfaldet kan indgå i rimelighedsvurderingen, og at der ikke er grundlag for godtgørelse, hvis agenturforholdet fortsætter med arvingerne, jf. **s. 127**.

**Godtgørelse er ikke erstatning.** Forarbejderne fremhæver udtrykkeligt, at de to krav kan kumuleres:

*Betaling af godtgørelse hindrer ikke, at agenten kan kræve erstatning, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, f.eks. i tilfælde, hvor agenturgiveren uberettiget ophæver aftalen uden overholdelse af det gældende opsigelsesvarsel. I så fald kan der blive tale om både erstatning efter forslagens § 6 og godtgørelse i medfør af § 25.*

Det er ikke en teoretisk pointe. I **H-0111-99** havde agenten under sagen alene rejst krav efter § 25, stk. 1, nr. 1, og var derfor **afskåret** fra at kræve erstatning for manglende opsigelsesvarsel – trods at ophævelsen var uberettiget. **BS-16965/2020-SHR** viser den korrekte fremgangsmåde: begge krav blev nedlagt og begge tilkendt.

**Endelighed.** Forarbejderne indeholder en vigtig præklusionsregel:

*Er der i forbindelse med agenturforholdets ophør truffet aftale eller afgørelse om godtgørelse, vil parterne ikke senere kunne kræve efter- eller tilbagebetaling, selv om skønnet viser sig at være forkert. Kun hvis der er taget forbehold herom, eller hvis der er givet urigtige oplysninger, kan der blive tale om en efterregulering.*

**Agenturgiverens ophør eller overdragelse.** Afvikles eller ophører agenturgiverens virksomhed i forbindelse med agenturforholdets ophør, har agenten ikke krav på godtgørelse – agenturgiveren har da ingen fordel af agentens arbejde. Overdrages virksomheden derimod helt eller delvis, påvirker det i princippet ikke kravet.

**Underagenter.** Betænkningen fastslår på s. 127, at "[e]n underagent har dog ikke adgang til i medfør af § 25 at kræve godtgørelse fra agenturgiveren" – underagenten må holde sig til hovedagenten. EU-Domstolen har i **C-593/21** (Herios) behandlet netop udligningsgodtgørelsen i underagenturforhold ved direkte videreførelse af kunder og rimelighedsvurderingen i den sammenhæng.

|         |                                                                                                                                                                 |                                                   |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 6</a>                                                                                                                           | <a href="#">Handelsagentloven § 25, stk. 1, 2</a> |            |
| PRAKSIS | EU-Domstolen · Handelsagenters ret til udligningsgodtgørelse i underagenturforhold ved direkte videreførelse af kunder                                          |                                                   | 13.10.2022 |
|         | Sø- og Handelsretten · Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse |                                                   | 08.11.2022 |
|         | Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af agenturaftale og krav om godtgørelse efter handelsagentloven                                                         |                                                   | 16.01.2001 |

## § 10 "Nye kunder" og "fortsatte betydelige fordele" – § 25, stk. 1, nr. 1

Første betingelse er den mest omtvistede. Forarbejderne udlægger "nye kunder" bredt:

»Nye kunder« kan også være kunder, som agenturgiveren tidligere har haft forbindelse med, hvis denne forbindelse har været ophørt i nogen tid, og er blevet genoplivet af agenten. Der kan også være tale om en ny kunde, hvis agenten introducerer kunden som køber af et nyt produkt, selvom kunden tidligere har aftaget andre typer produkter fra agenturgiveren.

Og endnu vigtigere:

Hvis agenten har skaffet nye kunder, er denne betingelse opfyldt, også selvom gamle kunder er faldet fra, og det samlede antal kunder er mindre end ved agenturforholdets start.

Det er altså ikke nettotilvæksten, der tæller. EU-Domstolen har i **C-315/14** (Marchon) tilføjet en tilsvarende relativisering på EU-plan: vurderingen af, om en kunde er "ny", skal foretages i forhold til de varer eller varemærkesegmenter, agenten er betroet – en kunde, som agenturgiveren i forvejen handler med, kan derfor være en ny kunde for det segment, agenten har fået overdraget.

**Agenten skal have "skaffet" kunden.** Efter forarbejderne kræver det, at agenten har medvirket til agenturgiverens første aftale med kunden, jf. § 9, nr. 1, eller ved sin markedsføring har forårsaget, at kunden indgik aftale direkte med agenturgiveren.

**Formodning for fortsættelse.** Om andet led anfører forarbejderne:

Fordelen vil især være udsigten til en længerevarende forretningsforbindelse med de kunder, som agenten har skaffet. Der vil være en formodning for, at en fast forretningsforbindelse, som agenten har etableret mellem kunden og agenturgiveren, fortsætter, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

Denne formodning kan brydes – og gør det i praksis. Det klareste eksempel er **BS-298/2006-HJR** (Gerry Weber), der stadfæstede Sø- og Handelsrettens dom i **H-86-02**. Agenten havde i en årrække ført Etienne Aigner i Norden for FCF. Da FCF mistede licensen, fortsatte agenten med Etienne Aigner for den nye licenshaver, mens

FCF gik over til eget mærke, Youmanis – ca. 30 % billigere, rettet mod en yngre målgruppe og med en anden stil. Højesteret fandt formodningen brudt:

*Under agenturforholdet var Etienne Aigner produkterne de eneste, som FCF solgte i Norden [...] Efter ophøret fortsatte [agenten] med at sælge Etienne Aigner produkter for den nye producent Modiva. FCF gik efter ophøret over til at sælge Youmanis produkter, der havde en noget anden karakter, og selskabet havde i den forbindelse ikke betydelige fordele af den kundekreds, som [agenten] havde skabt.*

Højesteret tilkendte derfor ingen godtgørelse. Afgørelsen viser, at loyalitet knyttet til *mærket* frem for til *agenturgiveren* kan sætte hele godtgørelseskravet ud af kraft.

**Få, men værdifulde kunder.** Antallet er ikke afgørende. I **H-0276-98** havde agenten kun formidlet fem handler på fire år:

*Retten lægger til grund, at sagsøger har skaffet sagsøgte nye kunder. Der er ikke tale om mange kunder, men sagsøgtes maskiner er dyre, individuelle maskiner, som der ikke er hyppigt salg af. Retten finder endvidere, at sagsøger har skabt betydelige fordele for sagsøgte ved at have fungeret som døråbner på markedet og skaffet kontakt til potentielle kunder samt skaffet referencer til andre kunder.*

Da maskinernes levetid var flere år, kunne det manglende genkøb endnu ikke tillægges vægt. Godtgørelsen blev sat til 500.000 kr.

**Betydelig udvidelse af den bestående kundekreds.** I **H-110-04** (Grieser & Koch mod KE Fibertec) udgjorde nye kunder ca. 90 % af omsætningen, og retten fandt betingelsen opfyldt trods et vigende tysk marked:

*Selvom der i Tyskland i 2003 måtte være et vigende marked, finder retten, at Grieser & Koch gennem sit arbejde har skabt et sådant kendskab til Fibertecs produkter, at det fremover vil give Fibertec betydelige fordele.*

Højesteret stadfæstede i **BS-431/2006-HJR**:

*Det lægges efter bevisførelsen til grund, at Part 1 GmbH gennem sådan indsats og ved direkte henvendelse til mulige kunder har tilført KE Fibertec A/S en betydelig omsætning i Tyskland og skaffet Fibertec en position på markedet, som efter agenturforholdets ophør fortsat ville give Fibertec betydelige fordele.*

|         |                                                                                                                                                   |                                                |            |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 9</a>                                                                                                             | <a href="#">Handelsagentloven § 25, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesterets dom om afvisning af handelsagentgodtgørelse ved mærkeskifte og ophør af licensaftale                              |                                                | 13.06.2008 |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteret tilkendte agent godtgørelse efter udløb af tidsbegrænset agentaftale                                               |                                                | 26.02.2008 |
|         | <b>EU-Domstolen</b> · Fortolkning af 'nye kunder' under handelsagentdirektivet: Ret til godtgørelse ved salg af nye varemærkesegmenter (C-315/14) |                                                | 06.04.2016 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Godtgørelse ved ophør af agenturaftale - manglende forlængelse ikke misligholdelse                                  |                                                | 12.09.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om godtgørelse til handelsagent efter ophør af agentaftale vedrørende dametøj                                   |                                                | 09.06.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision                                       |                                                | 17.05.2000 |

## § 11 i § 26 Rimelighedsvurderingen og udmålingen – § 25, stk. 1, nr. 2, og loftet

Selv når nr. 1 er opfyldt, skal betaling være **rimelig**. Forarbejderne anviser, hvad der indgår:

*Der skal tages hensyn til samtlige omstændigheder, herunder navnlig agentens tab af provision af aftale med kunderne. Der tænkes her navnlig på tab af provision ved forventet gentagelse af ordrer, som agenten har skaffet. Herudover kan f.eks. aftalens varighed, agentens omkostninger, intensiteten af agentens arbejde og forhold i forbindelse med ophøret være af betydning.*

Betænkningen s. 127 tilføjer konkurrenceklausulen som moment:

*[D]et forekommer naturligt, at der ved rimelighedsvurderingen tages hensyn til, om der er pålagt agenten en konkurrenceklausul, idet dette taler for, at agenten har en kundekreds, som agenturgiveren vil udnytte. Hvis agenten har fået vederlag for konkurrencebegrænsningen, bør dette forhold imidlertid også indgå i bedømmelsen.*

Højesteret fulgte dette i **BS-431/2006-HJR**:

*Ved rimelighedsbedømmelsen efter handelsagentlovens § 25, stk. 1, nr. 2, skal der i første række tages hensyn til, hvad Part 1 GmbH kan antages efter markedsforholdene [...] at ville have opnået i provision [...] Der må endvidere på den ene side tages hensyn til, at Part 1 GmbH var underlagt en konkurrenceklausul, og på den anden side også tages hensyn til, at der var tale om et tidsbegrænset agenturforhold, som imidlertid var et led i et videregående samarbejde.*

**"Tab af provision" er fremadrettet.** EU-Domstolen fastslog i **C-574/21** (QT mod O2), at udtrykket omfatter hypotetiske fremtidige provisioner:

*»handelsagentens tab af provision« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 17, stk. 2, litra a), andet led, i direktiv 86/653, [er] den provision, som handelsagenten skulle have modtaget, hvis agenturkontrakten havde været ved, og som svarer til de fordele for agenturgiveren, der består efter agenturkontraktens ophør.*

En indskrænkende fortolkning, der kun omfattede allerede gennemførte forretninger, ville overlappe med direktivets art. 7 og 8 og gøre art. 17 delvis overflødig. Domstolen fastslog desuden, at aftalt **engangsprovision** ikke i sig selv udelukker godtgørelse: dækker engangsprovisionen alene selve kontraktindgåelsen og ikke kundeforholdets langsigtede værdi, har agenten fortsat et provisionstab for den fremtidige merværdi.

**Løftet.** § 26 sætter maksimum til 1 års vederlag beregnet på grundlag af det gennemsnitlige årlige vederlag i de seneste 5 år – eller i hele perioden, hvis aftalen har været kortere. Loftet er en beregningsregel, ikke et udgangspunkt. Praxis lander gennemgående klart under maksimum:

| Sag                               | Agenturets varighed | Maksimum / påstand    | Tilkendt           | Bærende hensyn                                                        |
|-----------------------------------|---------------------|-----------------------|--------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| <b>H-0276-98</b>                  | ca. 1992-1997       | 1.250.000 kr. påstået | <b>500.000 kr.</b> | Døråbner; få, men dyre maskiner; usikkert genkøb                      |
| <b>H-0111-99</b>                  | 1993-1998           | 200.000 kr. påstået   | <b>100.000 kr.</b> | Agenturgiverens virksomhed betydeligt udvidet gennem agentens arbejde |
| <b>H-110-04 / BS-431/2006-HJR</b> | 1994-2003           | 102.415 € påstået     | <b>100.000 €</b>   | Nye kunder ~90 % af omsætningen; konkurrenceklausul; delt skyld       |

|                                   |           |                                          |                                            |                                                                                                               |
|-----------------------------------|-----------|------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <a href="#">H-8-12</a>            | 2007-2010 | 1.472.194 SEK påstået                    | <b>700.000 SEK</b> (inkl. restprovision)   | Vendt nedadgående kurve; men små B2B-kunder forsvandt igen; måltal ikke nået; agenturgiverens egen tv-reklame |
| <a href="#">H-54-12</a>           | 2009-2011 | 4.242.250 NOK påstået (≈1 års provision) | <b>1.600.000 NOK</b> (inkl. restprovision) | Kitchen-kæden som ny kunde (~16 mio. NOK); men eksisterende kunder og agenturgiverens tv-kampagner            |
| <a href="#">BS-16965/2020-SHR</a> | 2007-2019 | maks. 236.818 / 132.211 EUR              | <b>125.000 / 75.000 EUR</b>                | 12 års kundeopbygning; men markant omsætningsnedgang og storkundes konkurs                                    |

Mønsteret er tydeligt: retten fastsætter et **skøn** og trækker fra for forhold, agenten ikke kan tage æren for. I **H-8-12** blev det formuleret prægnant:

*Retten har ved fastsættelsen af selve godtgørelsesbeløbet navnlig lagt vægt på, at der i den 5-årige agenturperiode var en betydelig stigning i omsætningen på ca. 7 mio SEK fra ca. 10 mio. SEK, hvilket vel at mærke var efter en 7-årig periode med en væsentlig omsætningsnedgang på ca. 12 mio. SEK fra ca. 22 mio. SEK. Magasin har således både ”knækket” Bodums nedadgående kurve og skabt fremgang.*

*På den anden side har retten lagt vægt på, at mange af de nye kunder, Magasin skaffede, var mindre business-to-business kunder, der er forsvundet igen og derfor ikke har haft særlig værdi for Bodum på længere sigt, samt at de forventede måltal i parternes aftale trods alt slet ikke blev indfriet.*

**Manglende målopfyldelse fjerner ikke kravet.** Både **H-8-12** og **H-54-12** viser, at aftalte omsætningsmål, der blot er udtryk for agenturgiverens forventninger, ikke afskærer godtgørelse – de indgår alene i skønnet. I **H-8-12** lagde retten udtrykkeligt til grund, "at omsætningstallene i parternes agenturaftale kun var udtryk for Bodums forventninger", og at agenten derfor havde krav på godtgørelse.

**Skøn versus regnestykke.** Grænsen mellem det skønsmæssige og det matematiske blev afklaret i **BS-52112/2019-HJR**. Byretten havde fastsat godtgørelsen til 2/3 af maksimalbeløbet efter § 26, men havde ved beregningen fejlagtigt antaget, at bilagets tal var i norske i stedet for danske kroner. Højesteret skelnede skarpt: skønnet (2/3) var fastlagt først, og derefter fulgte en ren matematisk beregning. Fejlen lå alene i valutaantagelsen, og berigtigelse kunne derfor ske efter [retsplejelovens § 221, stk. 1](#) – modsat både byrettens og landsrettens opfattelse.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                        |                                              |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 25, stk. 1</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <a href="#">Handelsagentloven § 26</a> | <a href="#">Retsplejeloven § 221, stk. 1</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Berigtigelse af valutafejl i byretsdom efter retsplejelovens § 221 14.05.2020<br><b>Højesteret</b> · Højesteret tilkendte agent godtgørelse efter udløb af tidsbegrænset agentaftale 26.02.2008<br><b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til godtgørelse ved kontraktens ophør: Fortolkning af tab af provision og betydningen af engangsprovision 23.03.2023<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse 08.11.2022<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om handelsagents krav på godtgørelse efter opsigelse af agenturaftale - Konkurrenceklausul og loyalitetspligt 06.02.2014 |                                        |                                              |

|                                                                                                                                |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagents krav på godtgørelse og provision efter opsigelse af agenturaftale med Bodum | 26.11.2013 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Godtgørelse ved ophør af agenturaftale - manglende forlængelse ikke misligholdelse               | 12.09.2006 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af agenturaftale og krav om godtgørelse efter handelsagentloven                 | 16.01.2001 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision                    | 17.05.2000 |

## § 12 De godtgørelsesudelukkende ophørsgrunde – § 27 – og fristen i § 28

§ 27 gennemfører direktivets artikel 18 og opregner tre – og kun tre – grunde til, at godtgørelse bortfalder:

1. agenturgiveren bringer aftalen til ophør på grund af **væsentlig misligholdelse, der kan tilregnes agenten**,
2. **agenten** bringer aftalen til ophør – medmindre det er berettiget som følge af omstændigheder, der skyldes agenturgiveren, eller agentens alder, svagelighed eller sygdom,
3. agenten **overdrager** efter aftale med agenturgiveren sine rettigheder og pligter til en anden.

Rationalet fremgår af [betænkningen s. 132](#):

*Baggrunden for reglen er, at agenten ikke selv skal kunne udløse et godtgørelseskrav på et for ham gunstigt tidspunkt. Hvis agenten anser kundekredsen for at være af værdi, må han normalt fortsætte kontraktsforholdet.*

**Tilregnelser er et selvstændigt krav.** Betænkningen understreger en ofte overset nuance:

*Hvis agenturgiveren bringer aftalen til ophør på grund af en væsentlig misligholdelse, der ikke kan tilregnes agenten, bortfalder godtgørelseskravet således ikke.*

En berettiget ophævelse er altså ikke i sig selv nok – misligholdelsen skal kunne tilregnes agenten eller dennes ansatte som fejl eller forsømmelse. Betænkningen tilføjer, at misligholdelse, der skyldes pengemangel, også er tilregnelig, og bemærker, at det "må skyldes en oversættelsesfejl, at artikel 18, litra a-b, alene omtaler ophævelse", idet bestemmelsen efter sit indhold bør gælde ved såvel ophævelse som opsigelse.

Højesteret anvendte nr. 1 i [BS-7909/2020-HJR](#), hvor ophævelsen af agenturaftalen var berettiget, og goodwill-godtgørelsen derfor bortfaldt, jf. §§ 25, 27 og 29.

**Udløb er ikke opsigelse.** Den vigtigste danske afklaring af nr. 2 er [BS-431/2006-HJR](#). Agenturgiveren gjorde gældende, at agenten de facto havde opsagt aftalen ved at afslå forlængelse på stort set uændrede vilkår. Højesteret afviste:

*Uanset de nævnte omstændigheder finder Højesteret, at parternes 1999-aftale i overensstemmelse med ordlyden af bestemmelsen om aftalens løbetid i § 22 må forstås således, at agenturforholdet i mangel af en aftale om forlængelse uden videre ophørte den 31. december 2003.*

Da aftalen ophørte ved tidsbegrænsning og ikke ved opsigelse fra agentens side, var agenten ikke afskåret efter § 27. Sø- og Handelsretten havde tilsvarende i [H-110-04](#) afvist, at afvisningen af agenturgiverens omsætningstal udgjorde misligholdelse – bl.a. fordi parternes forslag vedrørte henholdsvis en forhandleraftale og en agenturaftale og derfor ikke var sammenlignelige.

**Opregningen er udtømmende.** EU-Domstolen fastslog i **C-645/16** (CMR mod DTT), at fransk fast retspraksis om, at godtgørelse ikke skulle betales ved ophævelse i en aftalt prøveperiode, var i strid med direktivet. Prøveperioder er ikke forbudt, men deres retsvirkninger må ikke bringe direktivets fulde virkning i fare:

*Der eksisterer i henhold til artikel 1 i direktiv 86/653 tværtimod et forhold mellem en handelsagent og en agenturgiver fra det øjeblik, hvor der indgås en kontrakt [...] uanset om denne kontrakt omfatter en prøveperiode.*

Domstolen fremhævede, at art. 18 er en udtømmende undtagelsesbestemmelse, der skal fortolkes strengt, at art. 19 forbyder fravigelse til skade for agenten før ophøret, og at godtgørelsesordningen ikke sanktionerer opsigelsen, men kompenserer for agentens tidligere ydelser. Konklusionen er programmatisk for hele retsområdet:

*Domstolen har ligeledes præciseret, at med hensyn til formålet med direktiv 86/653 er enhver fortolkning af dets artikel 17, som kan være til skade for handelsagenten, udelukket.*

**Fristen.** § 28 er en absolut faldgrube: kravet **bortfalder**, hvis agenten ikke senest 1 år efter agenturaftalens ophør har meddelt agenturgiveren, at krav på godtgørelse vil blive fremsat. § 29 gør §§ 25-28 ufravigelige ved forudgående aftale til skade for agenten.

LOV

Handelsagentloven § 22

Handelsagentloven § 27

Handelsagentloven § 28

Handelsagentloven § 29

|         |                                                                                                                                               |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse | 28.01.2021 |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteret tilkendte agent godtgørelse efter udløb af tidsbegrænset agentaftale                                           | 26.02.2008 |
|         | <b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til godtgørelse og skadeserstatning ved kontraktens ophør i en prøveperiode                         | 19.04.2018 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Godtgørelse ved ophør af agenturaftale - manglende forlængelse ikke misligholdelse                              | 12.09.2006 |

## § 13 Eneforhandleren og distributøren – det ulovregulerede felt

Eneforhandleren køber og videresælger for egen regning og risiko og er derfor ikke omfattet af [handelsagentloven § 2](#). Der findes ingen dansk lov om forhandler- og distributionsaftaler, og retsforholdet beror derfor på aftalen suppleret af almindelige obligationsretlige grundsætninger. To spørgsmål går igen: **opsigelsesvarslet** og **godtgørelsen**.

**Opsigelsesvarslet.** Der er ikke hjemmel til direkte at anvende § 22, men det almindelige krav om et passende varsel ved opsigelse af et langvarigt løbende samarbejde giver et beslægtet resultat. Ved fastsættelsen indgår samarbejdets varighed, forhandlerens integration i leverandørens afsætning og de specifikke investeringer, forhandleren har foretaget i tillid til aftalen. I **H-98-01** fandt Sø- og Handelsretten det aftalte varsel på 6 måneder rimeligt for både agentur- og forhandlerdelen, men afgørende var, at parterne faktisk havde aftalt et varsel – retten fremhævede, at Chemimpo burde have forudset, at koncernændringer kunne føre til, at Danisco selv overtog repræsentationen, og hverken havde "sikret sig kontraktmæssigt eller indrettet sig herpå".

En opsigelse med dags varsel – eller uden noget reelt varsel – er derimod illoyal, og domstolene skønner da et passende varsel og tilkender erstatning svarende til den mistede indtjening i perioden. Skønnet afhænger af samarbejdets varighed og forhandlerens bundne investeringer.

**Godtgørelsen – analogien og dens grænse.** Spørgsmålet om analog anvendelse af § 25 er rejst gentagne gange. I [H-83-07](#) gjorde forhandleren subsidiært gældende, at der forelå et "maskeret agentforhold", fordi forhandleren ikke selv kunne fastsætte videresalgsprisen – den blev forhandlet direkte mellem leverandøren og slutkunden med forhandleren som bisidder – og mere subsidiært, at der tilkom godtgørelse efter analogi af § 25, fordi forhandleren havde oparbejdet kundekredsen, og leverandøren umiddelbart kunne overtage den. Retten nåede aldrig til analogispørgsmålet: forholdet var et ægte forhandlerforhold, og retten tilføjede, at der heller ikke på andet grundlag var krav.

Det er værd at bemærke, at prisfastsættelsesbeføjelsen ikke i sig selv er afgørende for agentstatus i EU-retlig forstand. Efter [C-452/17](#) er de tre betingelser i art. 1, stk. 2, nødvendige og tilstrækkelige, og supplerende betingelser om virksomhedsudøvelsens vilkår kan ikke opstilles. Det, der tæller, er selvstændigheden og den økonomiske risiko.

I [H-98-01](#) afviste retten et goodwill-krav for forhandlerdelen med tre selvstændige begrundelser, der tilsammen tegner betingelserne for, hvornår en forhandler *kan* få godtgørelse:

- der forelå **ingen særlige omstændigheder**, der kunne begrunde godtgørelse for mistet goodwill,
- forhandleren havde **nægtet at overdrage sit kundekartotek** til leverandøren – hvilket retten kaldte en grundlæggende betingelse for en sådan erstatning, og
- leverandøren havde **hverken tilegnet sig eller lukreret på** forhandlerens kundekreds.

Den sidste betingelse er den centrale: godtgørelse forudsætter, at kundekredsen faktisk overgår til leverandøren og kommer denne til gode – nøjagtig samme tankegang som § 25, stk. 1, nr. 1, andet led.

**Hvem ejer kundekredsen?** Netop dette spørgsmål er afklaret uden for den obligationsretlige praksis – i skatteretten. Højesteret har i to domme fastslået, at kundekredsen i et eneforhandlerforhold tilhører **leverandøren**. I [SKM2001.185.HR](#) tiltrådte Højesteret, "at kundekredsen tilhørte D, idet D ved opsigelse kunne bringe eneforhandleraftalen til ophør", og at vederlaget derfor måtte anses som godtgørelse for opgivelse af agentur eller lignende – ikke som goodwill. Samme ræsonnement bærer [SKM2002.359.HR](#):

*Højesteret bemærkede, at D kunne bringe eneforhandleraftalen til ophør og derved afskære eneforhandleren fra den kundekreds, der efterspurgte D's produkter. Kundekredsen tilhørte derfor D.*

Denne indsigt er ikke blot skatteretlig. Den forklarer, hvorfor både agenten og eneforhandleren er strukturelt sårbare på samme måde – og hvorfor lovgiver valgte at beskytte agenten med en ufravigelig godtgørelsesregel, mens forhandleren står tilbage med aftalen og de almindelige grundsætninger. Ligningsrådet trak konsekvensen i [SKM2004.141.LR](#): da et grossistselskab ville miste sin kundekreds ved eneforhandlingsrettens ophør, skulle der ikke fastsættes goodwill.

Den rent konkurrenceretlige vurdering af eneforhandler- og selektive distributionsaftaler – herunder gruppefritagelsen for vertikale aftaler – falder uden for denne oversigt; se [konkurrenceret](#) og [eu-konkurrenceret](#).

|         |                                                                                                                                                   |                                        |                                                |            |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 2</a>                                                                                                             | <a href="#">Handelsagentloven § 22</a> | <a href="#">Handelsagentloven § 25, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | EU-Domstolen · Betingelser for status som selvstændig handelsagent: Virksomhedsudøvelse fra agenturgiverens lokaler og varetagelse af sideopgaver |                                        |                                                | 21.11.2018 |
|         | Sø- og Handelsretten · Afgørelse om Agentur vs. Forhandlerforhold og Godtgørelse ved Samarbejdes Ophør                                            |                                        |                                                | 29.10.2010 |

## § 14 Godtgørelsens retlige natur: pant, konkurs, skat og moms

Betegnelsen "goodwill-godtgørelse" er indarbejdet i praksis, men juridisk misvisende – og forskellen har mærkbare konsekvenser. [Betænkningen s. 121](#) er præcis:

*Ved godtgørelse til en handelsagent i forbindelse med agenturforholdets ophør er der ikke tale om, at agenten i traditionel juridisk forstand overdrager en kundekreds eller lignende til agenturgiveren. Arbejdsgruppen har derfor – i overensstemmelse med direktivets terminologi – anvendt udtrykket "godtgørelse ved ophør" om den ydelse, agenturgiveren skal betale ved agenturforholdets ophør.*

Udvalget var dog ikke enigt. Tre medlemmer – fra Det danske Handelskammer, Danmarks Agentforening og Danmarks Aktive Handelsrejsende – udtrykte på [s. 120](#) tvivl og mente, at godtgørelsen skulle opfattes som en pligtmæssig betaling for den goodwill, agenten havde tilført agenturgiveren. De henviste bl.a. til direktivets art. 18, litra c, om overdragelse til en ny agent og til art. 17, stk. 4, om ophør ved agentens død.

**Virksomhedspant.** Uenigheden blev afgjort af Højesteret i [BS-50460/2020-HJR](#): virksomhedspant i goodwill omfatter **ikke** godtgørelse efter § 25. Landsretten havde i [BS-34002/2019-OLR](#) begrundet det med netop betænkningens ræsonnement:

*Ifølge retsgrundlaget til loven og betænkning nr. 1151/1988 tilhører kundekredsen altid agenturgiveren. Der er ikke tale om en traditionel juridisk overdragelse af kundekredsen til agenten, som kan pantsættes eller omstødes. Kravet afhænger i stedet af en konkret rimelighedsvurdering, især med udgangspunkt i agentens tab af fremtidig provision.*

Landsretten konkluderede:

*På denne baggrund finder landsretten, at den godtgørelse efter handelsagentlovens § 25, der af voldgiftsretten blev tilkendt Doublezero, ikke kan anses for at udgøre betaling for goodwill omfattet af [Tinglysningsloven § 47 c, stk. 3, nr. 7](#), og dermed af Sydbanks virksomhedspant.*

Konsekvensen var indgribende: agentens betaling af de 750.000 kr. til banken var upantefattet og dermed omstødelig i agentens efterfølgende konkurs, og banken kunne kræve beløbet dækket af selvskyldnerkautionisten.

**Skat.** Skatteretligt behandles godtgørelsen efter [afskrivningslovens § 40, stk. 8, jf. stk. 3](#), som godtgørelse for opgivelse af agentur eller lignende. Fysiske personer skal medregne beløbet i den personlige indkomst. Efter [Den juridiske vejledning C.C.6.4.2.2](#) er "[u]d over egentlige agenturer [...] lignede forhold som fx eneforhandlingsrettigheder, forhandlerprivilegier mv. omfattet af bestemmelsen" – og det er hverken en betingelse, at modtageren havde et egentligt krav, eller at ydelsen erlægges som engangsbeløb. Samme afgrænsning findes i [Cirkulære om beskatning af goodwill mv., afsnit 2.4](#).

Det afgørende kriterium for sondringen mellem goodwill og agenturgodtgørelse er efter vejledningen, **om beløbsmodtageren har ejendomsretten til virksomhedens kundekreds** – og netop derfor faldt eneforhandlernes goodwill-argument i [SKM2001.185.HR](#) og [SKM2002.359.HR](#). Et vederlag kan i øvrigt være sammensat: i TfS 1999, 84 HR fandt Højesteret, at vederlaget dels måtte anses som godtgørelse for opgivelse af agentur, dels som vederlag for at påtage sig konkurrenceklausuler.

At sondringen var forudset, fremgår af, at arbejdsgruppen allerede under lovforberedelsen indhentede Skattedepartementets udtalelse, jf. [betænkningens bilag 6-7, s. 215 ff.](#) Statsskattedirektoratet svarede allerede dengang, at hvor agenten ikke kan overdrage agenturet uden agenturgiverens samtykke, kan ingen del af godtgørelsen anses for vederlag for goodwill, "idet den goodwillværdi der måtte være knyttet til agenturet, rettelig tilhører agenturgiveren og ikke agenten". Lovforarbejderne bemærker, at sondringen mellem godtgørelse og erstatning kan få betydning i bl.a. skattemæssig henseende, jf. [betænkningen s. 119 ff.](#)

**Moms.** Skatterådet har i [SKM2022.281.SR](#) taget stilling til momsbehandlingen af en godtgørelse efter §§ 25-26, jf. [momslovens § 4, stk. 1](#) – et spørgsmål, der er en direkte følge af, at godtgørelsen ikke er vederlag for en overdragelse af et aktiv.

LOV

[Handelsagentloven § 25](#)

[Handelsagentloven § 26](#)

[Momsloven § 4, stk. 1](#)

[Tinglysningsloven § 47c, stk. 3](#)

|         |                                                                                                                          |            |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Virksomhedspant i goodwill omfattede ikke godtgørelse til handelsagent efter handelsagentlovens § 25 | 11.01.2022 |
|         | <b>Landsretten</b> · Sag om kaution, virksomhedspant og godtgørelse efter handelsagentloven                              | 10.06.2020 |
|         | <b>Skatterådet</b> · Momspligt af goodwillgodtgørelse efter handelsagentlovens paragraf 25                               | 31.05.2022 |

## § 15 Handelsrejsende – lovens kapitel 3 og den bevidste asymmetri

Lovens kapitel 3 regulerer den **ansatte** handelsrejsende, defineret i [§ 31](#) som den, der "som led i et tjenesteforhold har påtaget sig at opsøge kunder og herunder virke for salg eller køb af varer, som ikke medføres". [§ 32](#) indeholder et konkurrenceforbud under ansættelsen.

[§ 33](#) foretager en selektiv henvisning til agentreglerne:

*§§ 9-10, § 11, stk. 1, § 12, stk. 1, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1-3 og 5, og § 15, stk. 1-3, anvendes tilsvarende på handelsrejsende, der aflønnes helt eller delvis med provision, idet provisionen for handelsrejsende dog forfalder månedsvis.*

Udvælgelsen er bevidst og fortæller noget væsentligt om lovens systematik. Kun **provisionsreglerne** overføres – og kun deres materielle stykker, ikke de ufravigelighedsklausuler, der følger med i agenturforhold. Efter [§ 1, stk. 1, 2. pkt.](#), kan kapitel 3 endda fraviges ved sædvane. Arbejdsgruppens flertal fandt netop ikke, "at der er grundlag for, at de provisionsregler, der i agenturforhold ikke kan fraviges ved aftale, også gøres ufravigelige i ansættelsesforhold", mens et mindretal foreslog det modsatte, jf. [betænkningen s. 29](#).

Endnu vigtigere: **§§ 22 og 25-27 gælder slet ikke for ansatte handelsrejsende**. Betænkningen begrundet det med, at "disse regler ikke harmonerer med funktionærloven". Den ansatte handelsrejsende er altså beskyttet ad ansættelsesretlig vej, ikke ved goodwillgodtgørelse.

Derimod er der efter forarbejderne "ingen reel forskel på handelsagenter og **selvstændige** handelsrejsende", og for disse gælder samme regler som for handelsagenter. [§ 33](#) tilføjer en teknisk, men praktisk relevant nuance: [§ 14, stk. 5](#), om tilbagebetaling af provision ved bortfald anvendes kun, hvis ansættelsesforholdet **ikke** er omfattet af funktionærloven.

Sondringen mellem lønmodtager og selvstændig er ikke altid enkel. [Vejledning om sygedagpengeforsikringerne i sygedagpengelovens §§ 45 og 55](#) opregner de momenter, der lægges vægt på ved en agenturaftale: om personen

arbejder i eget navn, er agent for flere firmaer, har pligt til personlig udførelse, er underlagt instruktionsbeføjelse, er bundet af firmaets priser eller blot vejledende priser, har fået tildelt et fast distrikt, får anvist kunder, og om agenturgiver refunderer udgifter til rejser og materialer. Vejledningen konkluderer, at personer med agenturaftale "som udgangspunkt anses for at være lønmodtagere, hvis de pågældende er underlagt instruktionsbeføjelse og tilsyn, ikke arbejder i eget navn, men som repræsentant for agenturvirksomheden, er underlagt rapporteringspligt, er omfattet af en konkurrenceklausul, aflønnes ved provision, og der anvises et fast distrikt."

Momenterne overlapper i vidt omfang med selvstændighedsvurderingen efter § 2 og C-452/17 – men bedømmelsen er ikke identisk på tværs af retsområder, og en mellemmand kan meget vel være selvstændig handelsagent efter handelsagentloven og samtidig behandles anderledes i social- eller skatteretlig sammenhæng.

LOV

Handelsagentloven § 1, stk. 1

Handelsagentloven § 2

Handelsagentloven § 31

Handelsagentloven § 32

Handelsagentloven § 33

PRAKSIS

EU-Domstolen · Betingelser for status som selvstændig handelsagent: Virksomhedsudøvelse fra agenturgiverens lokaler og varetagelse af sideopgaver

21. 11. 2018

## § 16 Sammenfatning: hvad praksis lærer os

Handelsagentloven har nu virket i mere end 35 år uden en eneste ændring, og praksis har lagt sig i et forudsigeligt spor.

**Kvalifikationen er porten – og den er trang.** Tre filtre skal passeres, før den ufravigelige beskyttelse overhovedet aktiveres: forholdet skal angå **varer** (ikke tjenesteydelser, jf. H-9-06 og BS-15088/2024-SHR), mellemmanden skal virke **for agenturgiverens regning** (ikke som forhandler for egen regning, jf. H-83-07), og hvervet skal være **geografisk knyttet til EU/EFTA/Norden** (jf. § 1, stk. 3, H-98-01 og C-507/15). Er porten passeret, er beskyttelsen til gengæld robust: kontraktuelle fraskrivelser sættes til side, jf. H-0276-98.

**Realitet slår betegnelse – begge veje.** Retterne ser konsekvent på transaktionsstrukturen: hvem bestiller i hvis navn, hvem fastsætter prisen, hvem bærer debitor- og lagerrisikoen. Det hjælper agenten i H-0276-98 og BS-35878/2018-SHR – men det ramte forhandleren i H-83-07.

**Afregningsdisciplinen er lovens skarpeste våben.** Ikke provisionsretten, men §§ 11-15 er de bestemmelser, agenturgivere reelt falder over. BS-16965/2020-SHR viser, at vedvarende forsinket provision plus manglende nota efter § 13 er ophævelsesgrundlag, at interne it-problemer ikke undskylder, og at der ikke skal gives nachfrist. Konsekvensen – provision, erstatning og godtgørelse, i alt ca. 778.000 EUR – er den dyreste lektie i materialet.

**Godtgørelsen er et skøn, ikke et regnestykke.** Loftet i § 26 nås praktisk taget aldrig. Retterne trækker systematisk fra for det, agenten ikke kan tage æren for: agenturgiverens egen markedsføring (H-8-12-, H-54-12), kunder der forsvandt igen (H-8-12), efterfølgende omsætningsnedgang og kundekonkurser (- BS-16965/2020-SHR), og en allerede eksisterende kundekreds. Omvendt tæller det til agentens fordel at have vendt en negativ kurve, at have været døråbner på et nyt marked, og at være bundet af en konkurrenceklausul. BS-52112/2019-HJR trækker den processuelle konsekvens: skønnet (fx "2/3 af maksimum") fastlægges først og er materielt; den efterfølgende beregning er ren matematik og kan berigtiges efter retsplejelovens § 221.

**§ 27 skal læses snævert.** Opregningen er udtømmende (**C-645/16**), tilregnelse er et selvstændigt krav ud over væsentligheden, og udløb af en tidsbegrænset aftale er ikke opsigelse fra agentens side (**BS-431/2006-HJR**). Men berettiget ophævelse for tilregnelig væsentlig misligholdelse slår kravet helt ud (**BS-7909/2020-HJR**).

### Tre faldgruber for agentens rådgiver:

1. **1-års-fristen i § 28** – meddelelse om, at krav vil blive fremsat, skal gives inden ét år efter ophøret, ellers bortfalder kravet.
2. **Nedlæg begge påstande** – godtgørelse efter § 25 og erstatning efter § 6 er selvstændige krav. Agenten i **H-0111-99** havde kun rejst godtgørelseskravet og var derfor afskåret fra erstatning for manglende varsel, selv om ophævelsen var uberettiget.
3. **Reklamationspligten i § 6, stk. 2** – erstatningskravet fortabes, hvis der ikke reklameres uden ugrundet ophold.

**Eneforhandleren står svagere – men ikke retsløs.** Loven gælder ikke, og analog anvendelse af § 25 er ikke anerkendt i den fundne praksis. Men både **H-98-01** og skatteretten (**SKM2001.185.HR** og **SKM2002.359.HR**) hviler på den samme erkendelse, som bærer § 25: kundekredsen tilhører leverandøren, fordi leverandøren ved opsigelse kan afskære forhandleren fra den. Forhandlerens krav må derfor bygges på aftalen, på kravet om et passende varsel – og på den påvisning, at kundekredsen faktisk er overgået til og kommer leverandøren til gode.

Om afgrænsningen til handelskommission og kommittentens separatistret henvises til **kommissionsaftale-kommittent-separatistret**, om agentens fuldmagt og legitimation over for tredjemand (lovens §§ 16-21) til **fuldmagt-aftaleloven-10-27**, og om de præjudicielle forelæggelser, der har formet direktivets fortolkning, til **præjudicielle-forelæggelser-eu-domstolen**.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                               |                                                                                                                                                                      |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Handelsagentloven § 1, stk. 3</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <a href="#">Handelsagentloven § 6, stk. 2</a> | <a href="#">Handelsagentloven § 26</a>                                                                                                                               |
|         | <a href="#">Handelsagentloven § 27</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <a href="#">Handelsagentloven § 28</a>        |                                                                                                                                                                      |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse<br><b>Højesteret</b> · Berigtigelse af valutafejl i byretsdom efter retsplejelovens § 221<br><b>Højesteret</b> · Højesteret tilkendte agent godtgørelse efter udløb af tidsbegrænset agentaftale<br><b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenters ret til godtgørelse og skadeserstatning ved kontraktens ophør i en prøveperiode<br><b>EU-Domstolen</b> · Handelsagenturdirektivets territoriale rækkevidde: Ingen ufravigelig beskyttelse for agenter, der udelukkende opererer i Tyrkiet<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om agentprovision og anvendelse af handelsagentloven ved salg af komplekse procesanlæg<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagentstatus, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter ophør af samarbejde om leverancer til Forsvaret<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om handelsagents krav på godtgørelse efter opsigelse af agenturaftale - Konkurrenceklausul og loyalitetspligt<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Dom om handelsagents krav på godtgørelse og provision efter opsigelse af agenturaftale med Bodum<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om Agentur vs. Forhandlerforhold og Godtgørelse ved Samarbejdes Ophør<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Salg af flybilletter anset for tjenesteydelse og ikke omfattet af Handelsagentlovens regler om godtgørelse |                                               | 28.01.2021<br>14.05.2020<br>26.02.2008<br>19.04.2018<br>15.02.2017<br>26.08.2025<br>08.11.2022<br>25.03.2020<br>06.02.2014<br>26.11.2013<br>29.10.2010<br>12.07.2007 |

|                                                                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for opsigelse af eneagent- og eneforhandlerkontrakt            | 02.09.2003 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af agenturaftale og krav om godtgørelse efter handelsagentloven | 16.01.2001 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision    | 17.05.2000 |

## REFERENCE Lovgrundlag 9 paragraffer

|                                                 |                                        |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <a href="#">Handelsagentloven § 2</a>           | <a href="#">Handelsagentloven § 9</a>  |
| <a href="#">Handelsagentloven § 11</a> stk. 2   | <a href="#">Handelsagentloven § 13</a> |
| <a href="#">Handelsagentloven § 22</a> stk. 1-4 | <a href="#">Handelsagentloven § 24</a> |
| <a href="#">Handelsagentloven § 25</a> stk. 1   | <a href="#">Handelsagentloven § 26</a> |
| <a href="#">Handelsagentloven § 27</a>          |                                        |

## MATERIALE Citerede afgørelser 36 afgørelser

### HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS 6

|            |                                                                                                                               |                   |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 11.11.2025 | Højesterets afgørelse om gyldigheden af en skønserklæring baseret på fortrolige bogføringsdata i sag om handelsagentprovision | 29720-2025        |
| 11.01.2022 | Virksomhedspant i goodwill omfattede ikke godtgørelse til handelsagent efter handelsagentlovens § 25                          | bs-50460-2020-hjr |
| 28.01.2021 | Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse     | bs-7909-2020-hjr  |
| 14.05.2020 | Berigtigelse af valutafejl i byretsdom efter retsplejelovens § 221                                                            | bs-52112-2019-hjr |
| 13.06.2008 | Højesterets dom om afvisning af handelsagentgodtgørelse ved mærkeskifte og ophør af licensaftale                              | 4537-5440         |
| 26.02.2008 | Højesteret tilkendte agent godtgørelse efter udløb af tidsbegrænset agentaftale                                               | 571-660           |

### EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL 7

|            |                                                                                                                                    |          |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 23.03.2023 | Handelsagenters ret til godtgørelse ved kontraktens ophør: Fortolkning af tab af provision og betydningen af engangsprovision      | C-574/21 |
| 13.10.2022 | Handelsagenters ret til provision for eksisterende kunder og muligheden for at fravige direktiv 86/653/EØF                         | C-64/21  |
| 13.10.2022 | Handelsagenters ret til udligningsgodtgørelse i underagenturforhold ved direkte videreførelse af kunder                            | C-593/21 |
| 21.11.2018 | Betingelser for status som selvstændig handelsagent: Virksomhedsudøvelse fra agenturgiverens lokaler og varetagelse af sideopgaver | C-452/17 |

|                                           |                                                                                                                                          |                   |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 19.04.2018                                | Handelsagenters ret til godtgørelse og skadeserstatning ved kontraktens ophør i en prøveperiode                                          | C-645/16          |
| 15.02.2017                                | Handelsagenturdirektivets territoriale rækkevidde: Ingen ufravigelig beskyttelse for agenter, der udelukkende opererer i Tyrkiet         | C-507/15          |
| 06.04.2016                                | Fortolkning af 'nye kunder' under handelsagentdirektivet: Ret til godtgørelse ved salg af nye varemærkesegmenter (C-315/14)              | C-315/14          |
| <b>LANDSRET TEN · ANKEINSTANS</b>         |                                                                                                                                          | <b>1</b>          |
| 10.06.2020                                | Sag om kaution, virksomhedspant og godtgørelse efter handelsagentloven                                                                   | 1125-1350         |
| <b>SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET</b> |                                                                                                                                          | <b>21</b>         |
| 26.08.2025                                | Sag om agentprovision og anvendelse af handelsagentloven ved salg af komplekse procesanlæg                                               | BS-15088/2024-SHR |
| 15.09.2023                                | Sø- og Handelsretten: Sag om ophævelse af handelsagenturaftale og krav om erstatning                                                     | H-0004-00         |
| 08.03.2023                                | Sag om tilbagebetaling af agentprovision efter konkurs i forsikringsselskab                                                              | BS-45862/2021-SHR |
| 08.11.2022                                | Berettiget ophævelse af agentaftale grundet manglende provisionsbetaling og dokumentation - Krav på provision, erstatning og godtgørelse | BS-16965/2020-SHR |
| 08.04.2022                                | Sag om erstatning for bortkomne æg, uretmæssig ophævelse af agentaftale og overtrædelse af konkurrenceklausul                            | BS-404/2021-SHR   |
| 25.03.2020                                | Dom om handelsagentstatus, opsigelsesvarsel og godtgørelse efter ophør af samarbejde om leverancer til Forsvaret                         | BS-35878/2018-SHR |
| 01.06.2018                                | Agentur-tvist om ophævelse, goodwillgodtgørelse og mistet provision efter indtagelse af konkurrerende mærke                              | H-34-16           |
| 06.02.2014                                | Sag om handelsagents krav på godtgørelse efter opsigelse af agenturaftale - Konkurrenceklausul og loyalitetspligt                        | H-54-12           |
| 26.11.2013                                | Dom om handelsagents krav på godtgørelse og provision efter opsigelse af agenturaftale med Bodum                                         | H-8-12            |
| 09.02.2011                                | Dom om ophør af 42-årigt handelsagentur: Goodwill, opsigelsesvarsel og efterprovision                                                    | H-82-09           |
| 29.10.2010                                | Afgørelse om Agentur vs. Forhandlerforhold og Godtgørelse ved Samarbejdes Ophør                                                          | H-83-07           |
| 08.01.2008                                | Sag om beregningsgrundlag for provision ved formidling af telefonmøder                                                                   | H 89/05           |
| 12.07.2007                                | Salg af flybilletter anset for tjenesteydelse og ikke omfattet af Handelsagentlovens regler om godtgørelse                               | H-9-06            |
| 12.09.2006                                | Godtgørelse ved ophør af agenturaftale - manglende forlængelse ikke misligholdelse                                                       | H-110-04          |
| 09.06.2006                                | Sag om godtgørelse til handelsagent efter ophør af agentaftale vedrørende dametøj                                                        | H-86-02           |
| 09.01.2006                                | Twistsag om agenturkontrakt: Ophævelse, opsigelse og godtgørelse                                                                         | H-82-00           |
| 02.09.2003                                | Sag om erstatning for opsigelse af eneagent- og eneforhandlerkontrakt                                                                    | H-98-01           |

|                                       |                                                                                                        |            |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 09.02.2001                            | Dom om godtgørelse og opsigelsesvarsel ved ophør af agenturaftale mellem dansk agent og svensk savværk | H-0139-99  |
| 16.01.2001                            | Sag om ophævelse af agenturaftale og krav om godtgørelse efter handelsagentloven                       | H-0111-99  |
| 23.06.2000                            | Sag om erstatning, efterprovision og godtgørelse ved ophør af agenturaftale                            | H-0121-93  |
| 17.05.2000                            | Sø- og Handelsretten: Handelsagent eller Kommissionær - Krav om Restprovision                          | H-0276-98  |
| SKATTERÅDET · ADMINISTRATIV MYNDIGHED |                                                                                                        | 1          |
| 31.05.2022                            | Momspligt af goodwillgodtgørelse efter handelsagentlovens paragraf 25                                  | 22-0015553 |

## FORARBEJDE Betænkninger 1 reference

Betænkning om handelsagenter og handelsrejsende  
nr. 1151 · 1988 · Justitsministeriet

# 05

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over købesummens betaling og berigtigelse i løsørekøb

*Samtidighedsgrundsætningen, sælgerens ophævelsesadgang og erstatningsopgørelsen efter købeloven*

Version 2 · Opdateret 4. sep. 2026 · 27 afgørelser · 2005-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Købesummens fastsættelse, forfald og berigtigelse i løsørekøb reguleres af købelovens deklaratoriske regler i §§ 5-16 og af sælgerens misligholdelsesbeføjelser i §§ 28-41. Kernen er samtidighedsgrundsætningen i [købelovens § 14](#) – ydelse mod ydelse – og sælgerens valg efter [§ 28](#) mellem at fastholde og at hæve købet, hvor "i handelskøb anses enhver forsinkelse for væsentlig". Praksis fra Sø- og Handelsretten, landsretterne og byretterne viser et konsekvent mønster: væsentlighedsvurderingen er streng i handelsforhold, men mindre restancer berettiger ikke sælgeren til at standse leverancerne, og erstatningen efter ophævelse skal godtgøres konkret – enten ved et forsvarligt dækningssalg eller ved en dokumenteret abstrakt prisdifference. Højesteret har senest i februar 2026 fastslået, at dækningssalg ikke er en betingelse for erstatning for den positive opfyldelsesinteresse.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Er intet aftalt om prisen, skal køberen betale, hvad sælgeren fordrer, for så vidt det ikke kan anses for ubilligt, jf. købelovens § 5 – i handelsforhold med markedsprisen som primær målestok.
- 02** Er intet aftalt om betalingstiden, forfalder købesummen ved påkrav, jf. købelovens § 12; er en forfaldsdag derimod aftalt eller angivet med "straks"/"snarest muligt", indtræder mora uden påmindelse.
- 03** Samtidighedsgrundsætningen i købelovens § 14 giver hver part ret til at holde sin ydelse tilbage, indtil modydelsen præsteres – men den kan efter forarbejderne ikke bruges til "smaalig eller chikanøs Adfærd", når kun en ringe del af modydelsen mangler.
- 04** Ved forsendelseskøb må sælgeren efter købelovens § 15 ikke undlade at afsende varen, men kan hindre, at den overgives i køberens besiddelse, indtil købesummen er betalt.
- 05** Køberens undladelse af at træffe en "foranstaltning, hvorpå købesummens betaling beror" – bankgaranti, remboursåbning, vekselaccept, specifikation – sidestilles i købelovens § 28, stk. 1, med manglende betaling.

- 06** I handelskøb anses enhver forsinkelse med købesummen for væsentlig, jf. købelovens § 28, stk. 1, 3. pkt.; uden for handelskøb kræves en konkret væsentlighedsvurdering, hvor et påkrav vejer tungt.
- 07** Ubertrettiget ophævelse eller ensidig ændring af betalingsvilkår på grund af beskedne kreditoverskridelser udgør selv en misligholdelse – den part, der hæver på et forkert grundlag, bærer standpunktsrisikoen.
- 08** Er salgsgenstanden overgivet til køberen, kan sælgeren efter købelovens § 28, stk. 2, ikke hæve, medmindre der er taget forbehold (herunder ved aftale om kontant betaling) eller genstanden afvises.
- 09** Sælgeren skal reklamere for at bevare sine beføjelser: uden ugrundet ophold ved fastholdelse efter § 31 og straks i handelskøb ved ophævelse efter § 32.
- 10** Erstatning efter ophævelse udmåles som positiv opfyldelsesinteresse; foretages dækningssalg forsvarligt og inden rimelig tid, lægges den opnåede pris til grund, jf. købelovens § 30, stk. 2.
- 11** Et dækningssalg skal ske på armslængdevilkår og på markedsvilkår – men prisen bedømmes i lyset af de faktiske afsætningsmuligheder og tidspres.
- 12** Højesteret har i BS-36449/2025-HJR fastslået, at dækningssalg ikke er en betingelse for erstatning; sælgeren kan opgøre tabet som den abstrakte prisdifference mellem aftalt pris og godtgjort markedsværdi.
- 13** Bevisbyrden for prisforskellen påhviler sælgeren, og et syn og skøn kan løfte den – men landsretspraksis viser, at en beskeden afvigelse fra den aftalte pris kombineret med manglende salgsbestræbelser kan føre til frifindelse.
- 14** Sælgeren har tabsbegrænsningspligt; afvises et rimeligt tilbud om afvikling af restleverancen, eller er tabsposter udokumenterede, nedsættes eller bortfalder erstatningen.
- 15** Tab, der udspringer af sælgerens egne interne dispositioner (fx valutaafdækning), er ikke en påregnelig følge af købers misligholdelse.
- 16** Bliver køberen insolvent efter køkets afslutning, kan sælgeren efter købelovens § 39 tilbageholde varen eller hindre udlevering, indtil betryggende sikkerhed stilles – og hæve, hvis sikkerhed ikke stilles på opfordring.
- 17** Ubertrettiget tilbageholdelse af en betalt salgsgenstand er ansvarspådragende og forpligter sælgeren til at erstatte køberens dokumenterede afsætningstab.
- 18** Morarente løber fra den aftalte forfaldsdag, jf. rentelovens § 3, stk. 1, og udgør referencesatsen med tillæg af 8 pct., jf. § 5, stk. 1, medmindre en højere rente er gyldigt aftalt mellem erhvervsdrivende.
- 19** Aftalte morarentesatser i forbrugerforhold kan tilsidesættes som urimelige, og et betalingspåkrav kan afvises, hvis rentekravet ikke er begrundet.
- 20** Forudbetaling i forbruger køb kræver aftale og en saglig, rimelig grund; uhjemlet træk før levering strider mod god markedsførings- og erhvervsskik.

## Købelovens deklaratoriske ramme: pris efter § 5, faktura i handelskøb og beregning efter tal, mål og vægt

Købeloven er som udgangspunkt deklaratorisk. Efter [købelovens § 1, stk. 1](#) finder lovens bestemmelser kun anvendelse, "for så vidt ikke andet er udtrykkelig aftalt, eller må anses for indeholdt i aftalen eller følger af handelsbrug eller anden sædvane". Reglerne om købesummens fastsættelse og berigtigelse er derfor i første række udfyldningsregler, som træder til, hvor parterne har været tavse.

Er købet sluttet, men intet aftalt om købesummens størrelse, skal køberen efter [købelovens § 5](#) betale, "hvad sælgeren fordrer, for så vidt det ikke kan anses for ubilligt". Forarbejderne til bestemmelsen forklarer både dens anvendelsesområde og målestokken:

*I de af Bestemmelsen i § 5 alene omfattede Tilfælde, i hvilke Købet trods Mangelen af en "Aftale" om Købesummens Størrelse er endelig indgaaet, og hvor denne Mangel altsaa ikke er et Vidnesbyrd mellem flere andre om, at Forhandlingerne alene er naaet til et rent, foreløbigt Punkt, er det ogsaa det eneste naturlige, at Køberen maa forlade sig paa Sælgerens Fastsættelse af Varens Pris; forudsat at denne holdes indenfor en efter objektive Hensyn bestemt Billigheds-Grænse.*

Om hvad der er "ubilligt", anfører forarbejderne, at der "i første Række [vil] være at tage Hensyn til den Markedspris eller anden 'gangbar' Pris, til hvilke Varer af den omhandlede Art i Øjeblikket forhandles, og i Handelsforhold vil der sjældent være Grund til at afvige fra denne Maalestok". Er prisen ubillig, nedsættes den til det rimelige. Forarbejderne understreger samtidig, at § 5 **ikke** finder direkte anvendelse, når det står fast, at der er truffet aftale om prisen, og tvisten alene angår, hvilken aftale der er indgået – her gælder almindelige bevisregler.

I forbrugerkøb er den tilsvarende regel [købelovens § 72](#), hvorefter køberen skal betale, hvad der "under hensyn til salgsgenstandens art og beskaffenhed, gængs pris ved aftalens indgåelse samt omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt".

I handelskøb – defineret i [købelovens § 4](#) som køb mellem handlende i eller for deres bedrift – suppleres § 5 af [købelovens § 6](#): er en regning (faktura eller nota) tilstillet køberen, og gør han ikke "såsnart ske kan" indsigelse mod den anførte pris, er han pligtig at betale denne, medmindre lavere pris oplyses aftalt, eller regningen er åbenbart urimelig. Bestemmelsens praktiske betydning ses i [BS-54801/2023-VLR](#), hvor Vestre Landsret i [BS-54801/2023-VLR](#) lagde en usigneret ordrebekræftelses vilkår – herunder en indsigelsesfrist på 3 dage mod fakturaer – til grund som bindende, fordi kunden ikke havde protesteret og havde påbegyndt samarbejdet. Kun for den ene faktura, der var rettidigt bestridt, blev kravet nedsat; for de øvrige var indsigelsen for sen. Tilsvarende blev en fakturamodtager i [BS-28970/2021-VLR](#) anset for rette debitor, netop fordi han aldrig havde protesteret mod fakturaen eller gjort gældende, at den skulle stiles til hans selskab.

Skal købesummen beregnes efter tal, mål eller vægt, er det efter [købelovens § 7](#) mængden på tidspunktet for risikoens overgang, der lægges til grund; og skal beregningen ske efter vægt, fradrages indpakningens vægt (taravægten), jf. [købelovens § 8](#).

LOV

[Købeloven § 1, stk. 1](#)[Købeloven § 4](#)[Købeloven § 5](#)[Købeloven § 6](#)[Købeloven § 7](#)[Købeloven § 8](#)[Købeloven § 72](#)

PRAKSIS

|                                                                                                                          |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret: Usigneret ordrebekræftelse anset for bindende i sag om betaling for vikarudlejning | 14.03.2025 |
| <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betaling af faktura for leje af gravemaskine                          | 22.04.2022 |

## § 2 Samtidighedsgrundsætningen i § 14 – Zug um Zug, forsendelseskøb og forbuddet mod chikanøs tilbageholdelse

**Købelovens § 14** udtrykker køkets karakter af gensidigt bebyrdende aftale: er der ikke givet henstand fra nogen af siderne, er sælgeren ikke pligtig at levere, medmindre købesummen samtidig betales, og køberen ikke pligtig at betale, medmindre salgsgenstanden samtidig stilles til hans rådighed.

Forarbejderne til bestemmelsen er usædvanligt klare om både princippet og dets grænser. Om begrundelsen hedder det:

*Medens der som bemærket ikke i Loven kan opstilles almindelige Regler om, hvem af Parterne der skal gøre det første Skridt til Aftalens Opfyldelse, bør den af Køkets gensidig forpligtende Natur følgende Regel om samtidig Udveksling af Ydelserne ("Zug um Zug") positivt udtales og nærmere udformes i enkelte Retninger, i hvilke dens Anvendelse kan volde Tvivl.*

Forbeholdet "er der ikke givet henstand fra nogen af siderne" tager efter forarbejderne sigte på både kreditkøb (sælgeren leverer forud) og prænumerationskøb (køberen betaler forskudsvis), men **kun** når selve købeaftalen begrunder henstanden – senere aftaler om henstand vurderes efter deres eget formål.

Afgørende for praksis er den grænse, forarbejderne trækker:

*Det siger sig selv, at Princippet om samtidig Udveksling af Ydelserne ikke fra nogen af Siderne kan benyttes til smaalig eller chikanøs Adfærd, f. Eks. til at nægte Levering eller Betaling, naar det, der mangler i behørig Opfyldelse fra Medkontrahentens Side, alene er en ringe Del af, hvad der skyldes.*

Denne grænse blev udmøntet i **H 61/04**, hvor en leverandør annullerede forhandlerens kreditfacilitet og herefter alene ville levere mod indbetaling af restgælden og forudbetaling. Sø- og Handelsretten fandt overskridelserne af det aftalte kreditmaksimum for beskedne:

*De overtræk, der forekom i december 2003 og i januar 2004, var så begrænsede, at de efter rettens opfattelse ikke kunne berettigge Pathtrace til den 4. marts 2004 uden varsel eller påkrav at annullere denne kreditfacilitet.*

Retten tilføjede, at leverandøren nok kunne opsige forhandleraftalen med det aftalte varsel, men ikke samtidig ensidigt ændre betalingsvilkårene i opsigelsesperioden. Den ubegrundede overgang til kontantvilkår udgjorde derfor selv en misligholdelse med krav på positiv opfyldelsesinteresse til følge.

Ved forsendelseskøb modificeres § 14 af **købelovens § 15**: sælgeren kan ikke undlade at afsende genstanden, men kan hindre, at den overgives i køberens besiddelse, så længe købesummen ikke er betalt. Overskrides denne ramme, bliver tilbageholdelsen ansvarspådragende. I **H-0086-97** havde et auktionshus tilbageholdt 17.211 betalte minkskind for at sikre et krav mod en mellemmand. Sø- og Handelsretten udtalte:

*På tidspunktet for tilbageholdelsen var Danske Pels Auktioner bekendt med at Interpelz gjorde krav på at få skindene udleveret. Danske Pels Auktioner måtte være klar over at tilbageholdelsen kunne medføre tab for Interpelz.*

Auktionshuset blev dømt til at erstatte hele afsætningstabet på 1.545.108,07 kr., da videresalgsaftalen faldt bort.

Aftales "kontant betaling", forfalder købesummen efter [købelovens § 70](#) samtidig med, at salgsgenstanden stilles til køberens rådighed, jf. §§ 14 og 15. Samtidigheidsgrundsætningen har også en forbrugerbeskyttende side: Forbrugerombudsmanden fastslog i sin afgørelse af 26. marts 2024, [Ulovlig opkrævning af betaling før levering](#), at en virksomhed, der uden aftale trak betaling fra forbrugerens konti, før varerne blev afsendt, handlede i strid med god markedsførings- og erhvervsskik, jf. [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#) og [§ 4](#). Fravigelse af samtidigheidsudgangspunktet forudsætter både aftale og en saglig og rimelig grund – og gælder efter afgørelsen både ved fjernsalg og i fysiske forretninger.

LOV

[KøbeLoven § 14](#)[KøbeLoven § 15](#)[KøbeLoven § 70](#)[Markedsføringsloven § 3, stk. 1](#)[Markedsføringsloven § 4](#)

|         |                                                                                                      |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind         | 20.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kreditaftale mellem leverandør og forhandler  | 23.06.2006 |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik | 26.03.2024 |

## § 3 Forfaldstid: påkravsreglen i § 12, aftalte betalingsvilkår og bevisbyrden for betaling

Er tid for købesummens betaling eller salgsgenstandens levering ikke bestemt, og fremgår det ikke af omstændighederne, at opfyldelse skal ske snarest muligt, skal den ske ved påkrav, jf. [købelovens § 12](#). Forarbejderne præciserer rækkevidden i begge retninger. Er en tid derimod fastsat – også i ubestemt form som "straks", "snarest muligt" eller "i Løbet af Foraaret" – indtræder moravirkningerne uden påmindelse:

*Det fremgaar modsætningsvis af Regelen i § 12, at Opfyldelse fra vedkommende Parts Side i alle saadanne Tilfælde skal ske uden Afventning af nogen Mindelse ("Paakrav") fra Medkontrahenten.*

Forarbejderne advarer samtidig mod at forveksle spørgsmålet om moraens indtræden med spørgsmålet om, hvorvidt en part skal *meddele*, at han fastholder kravet på opfyldelse – det sidste er reguleret særskilt, for sælgerens vedkommende i [§ 31](#). Endelig bemærkes, at den handlepligtige part ved påkrav må levnes den til opfyldelsen nødvendige frist, men at dette "sjældent" har betydning for køberens betaling.

Er et forfaldsvilkår aftalt, er fortolkningen af det ofte tvistens kerne. I [BS-4483/2023-LYN](#) skulle restkøbesummen på 200.000 kr. for en bil ifølge fakturaen "afregnes særskilt ved sagens afslutning". Retten fortolkede vendingen som en henvisning til Skattestyrelsens sag mod sælgerselskabet – ikke den verserende sag om købers hæftelse – og fandt kravet forfaldent:

*Under disse omstændigheder findes det godtgjort, at Nordic Flex Leasing ApS under konkurs' krav mod Sagsøgte ApS på betaling af 200.000 kr. på nuværende tidspunktet er forfaldent til betaling.*

Afgørelsen illustrerer også to praktiske pointer. For det første kunne køberens modregningsindsigelser ikke gennemføres, fordi kravene ikke var gensidige. For det andet fik forfaldstidspunktets forskydning direkte renteretlig virkning: da forfald ikke var indtrådt ved fakturaens udstedelse, kunne der ikke kræves rente efter [rentelovens § 3](#) for tiden før sagens anlæg, og der tilkendtes alene procesrente.

Bevisbyrden for, at betaling faktisk er sket, påhviler køberen. I [BS-11639/2023-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret et betalingskrav, fordi kunden hverken kunne bevise den påståede aftale om fast pris eller den påståede kontante betaling af 55.000 kr.

Betalingsvilkår kan endelig vedtages stiltiende gennem parternes adfærd. I [BS-54801/2023-VLR](#) fastslog Vestre Landsret, at en usigneret ordrebekræftelse med vilkår om 8 dages betalingsfrist, 2 % rente pr. måned og 100 kr. i rykkergebyr var gældende for hele samarbejdsperioden, da kunden ikke havde protesteret og havde påbegyndt aftagelsen.

|         |                                                                                                                                                 |                                |                                |                               |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|-------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 12</a>                                                                                                                  | <a href="#">Købeloven § 13</a> | <a href="#">Købeloven § 31</a> | <a href="#">Renteoven § 3</a> |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster byretsdom: Betalingskrav for VVS-arbejde godkendes, da påstand om kontant betaling ikke blev bevist |                                |                                | 11.04.2025                    |
|         | <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret: Usigneret ordrebekræftelse anset for bindende i sag om betaling for vikarudlejning                        |                                |                                | 14.03.2025                    |
|         | <b>Byretten</b> · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag                                |                                |                                | 21.02.2024                    |

## »Foranstaltning, hvorpå købesummens betaling beror« – § 4 bankgaranti, rembours, vekselaccept og specifikation

[Købelovens § 28, stk. 1](#) sidestiller udtrykkeligt manglende betaling med, at "køberen ikke i rette tid [træffer] foranstaltning, hvorpå købesummens betaling beror". Forarbejderne forklarer, hvorfor lovgiver fandt det nødvendigt at sige det udtrykkeligt, og hvad der menes:

*Ved de udhævede Ord sigtes nærmest til Køberens Undladelse af at foretage de Skridt, hvorved Købesummens endelige Betaling skal forberedes og sikres, saasom Afgivelse af Vekselaccept, Aabning af Rembours, Stillelse af Sikkerhed o. lign. Men ogsaa ethvert andet Forhold fra Køberens Side, som paa Forhaand viser hans Mangel af Evne eller Villie til at betale i rette Tid, vil, i hvert Fald efter Bestemmelsens Analogi, berettigede Sælgeren til at hæve Købet.*

Som eksempler nævner forarbejderne bl.a. manglende afhentning eller fremstilling af fartøj, når betalingstidspunktet er knyttet hertil, uberettiget afvisning af leveringen – "selv om Tidspunktet for Betalingen endnu ikke er kommet" – og vægring ved at oplyse sælgeren om punkter, denne er i begrundet tvivl om. Et særligt tilfælde er **specifikationskøbet**, hvor køberen inden en fastsat frist skal meddele dimensioner eller nuancer; da købesummens endelige størrelse beror herpå, er specifikationen "regelmæssig en 'Foranstaltning, hvorpaa Købesummens Erlæggelse beror'". Kommissionen overvejede – men afviste – at give sælgeren ret til selv at foretage valget efter forbillede i den tyske handelslovbog, og henviste sælgeren til ophævelse med tillæg af erstatning.

Praksis følger denne linje tæt. I [H-32-02](#) havde en tysk parallelimportør både undladt at betale for en leverance og nægtet at stille de aftalte bankgarantier for de kommende leverancer af i alt 713 motorcykler. Sø- og Handelsretten fandt ophævelsen af den samlede aftale berettiget:

*Da Zweirad Technik har undladt dels at betale, dels at stille bankgaranti, findes C. Reinhardt at have god grund til at forvente væsentlig misligholdelse fra Zweirad Techniks side i forbindelse med kommende leverancer.*

Samme mønster ses i [H-67-14](#) om 30.000 minkhvalpe. Sælgeren havde varslet ophævelse, hvis restbeløbet ikke var betalt eller en bankgaranti stillet ved kontortids ophør den 15. juli 2014. Da køberen samme dag meddelte, at betaling først kunne forventes om 2-4 uger, fandt retten, at der forelå en anticiperet betalingsmisligholdelse, der – henset til det udestående beløb, det forventede betalingstidspunkt og den "efterhånden uholdbare situation for minkhvalpene" – måtte anses for væsentlig. Den efterfølgende ophævelse dagen efter var derfor retmæssig.

De to domme viser, at sikkerhedsstillelse i praksis fungerer som selvstændig hovedforpligtelse: udebliver garantien, behøver sælgeren ikke afvente den formelle forfaldsdag.

En særregel gælder ved dokumentkøb. Efter [købelovens § 71](#) kan en køber, der har forpligtet sig til at betale eller acceptere veksel mod konnossement, ikke nægte betaling eller accept, fordi varen endnu ikke er kommet frem, eller fordi han ikke har haft adgang til at undersøge den – dog forudsat at regning (og ved sælgerforsikring police) er kommet ham i hænde. [Købelovens § 16](#) knytter i handelskøb betalingen til udleveringen af det pågældende dokument.

LOV

[Købeloven § 16](#)[Købeloven § 28, stk. 1](#)[Købeloven § 71](#)

PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af købsaftale vedrørende mink - Betalingsmisligholdelse og erstatningsopgørelse 23.10.2015

**Sø- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg 20.01.2006

## § 5 Sælgerens valg mellem fastholdelse og ophævelse efter § 28 – uvæsentlighedsgrænsen og handelskøbsstandarden

Efter [købelovens § 28, stk. 1](#) har sælgeren ved manglende rettidig betaling "valget imellem at fastholde og at hæve købet". Er forsinkelsen af uvæsentlig betydning, kan købet dog ikke hæves – men "i handelskøb anses enhver forsinkelse for væsentlig".

Forarbejderne begrunder ophævelsesadgangen i aftalens gensidigt bebyrdende karakter og understreger to ting, der stadig er styrende. For det første er ophævelsesretten principielt uafhængig af, om køberens undladelse kan tilregnes ham. For det andet kræves der ikke andet påkrav end det, der efter [§ 12](#) måtte være nødvendigt for at gøre forpligtelsen aktuel. Om væsentlighedsvurderingen uden for handelskøb hedder det:

*Saaledes vil f. Eks. en kortvarig Forsinkelse med Købesummens Betaling, der aabenbart ikke skyldes Mangel paa Evne hos Køberen til rettidig Opfyldelse, men f. Eks. kan ses at hidrøre fra Forsinkelse under Postvæsenets Besørgelse eller fra en Fejltagelse fra Køberens Side, udelukke Sælgeren fra at hæve Købet og derigennem fri sig for at opfylde et Køb, der er afsluttet til et tidligere Tidspunkts lavere Pris.*

Forarbejderne fremhæver samtidig, at det, at sælgeren har rettet en påmindelse til køberen, "navnlige vil faa Indflydelse" på væsentlighedsbedømmelsen – og at delvis betaling ofte må behandles efter analogien om mangler, fordi køberen kan have opfattet det indsendte beløb som fuld betaling.

Handelskøbsstandarden hviler på en bevidst lovgivningsteknik. I de almindelige bemærkninger til den oprindelige købelov forklares, at det følger af parternes egenskab af købmænd, at man "tør holde strængere paa en nøjagtig Opfyldelse af de gensidige Pligter og knytte strængere Følger til Undladelsen heraf", og at loven på de punkter, hvor kravene kan udformes skarpt, må give "et klart og utvetydigt Udtryk for den særlige Bedømmelse, som Retsforholdet mellem Parterne i Handelskøb er undergivet".

Retspraksis anvender standarden konsekvent. I [BS-46/2002-SHR](#) udtalte Sø- og Handelsretten:

*Flere af Sgr. ApS' fordringer på Guard var forfaldne til betaling flere måneder forud for, at Sgr. ApS ophævede forhandleraftalen under henvisning til betalingsmisligholdelse. Guards misligholdelse af betalingsforpligtelsen må i et handelsforhold som det foreliggende anses for væsentlig.*

Højesteret tiltrådte i [BS-76/2006-HJR](#) resultatet og formulerede retsfølgen klart:

*På denne baggrund – og uanset om det rejste modkrav på godt 80.000 kr. måtte være berettiget – tiltræder Højesteret, at ophævelsen den 5. april 2002 som følge af manglende betaling var berettiget, og at Appellant ApS har krav på erstatning i form af positiv opfyldelsesinteresse.*

Bemærkelsesværdigt er, at et muligt modkrav ikke i sig selv afskar ophævelsen. I [BS-6750/2021-SHR](#) blev en ophævelse af en eneforhandleraftale ligeledes anset for berettiget: forhandleren havde betalt for sent i 25 ud af 35 tilfælde over otte måneder, otte fakturaer på i alt 456.988,62 kr. var ubestridt ubetalte, og et formelt betalingspåkrav med 10 hverdages frist var forgæves. Samtlige seks modkravsposter blev afvist som udokumenterede.

Den modsatte situation – ophævelse på et for spinkelt grundlag – udløser standpunktsrisiko. Ud over [H 61/04](#) illustrerer [H-20-10](#) dette. En køber hævdede en otteårig leveringskontrakt med den begrundelse, at leverandørens pris ikke længere var "konkurrencedygtig". Sø- og Handelsretten fandt, at bevisbyrden herfor påhvilede køberen, og at den ikke var løftet:

*Retten finder endvidere, at det påhviler 3 BE at bevise, at LTL ikke kunne levere til en konkurrencedygtig pris. Dette bevis er ikke ført og retten finder derfor at måtte give LTL medhold i, at 3 BE er erstatningsansvarlig for uberettiget at have ophævet parternes samhandelskontrakt.*

Også [H-37-10](#) hører hertil: en sælger, der annullerede en indgået aftale under henvisning til en uafklaret mangelsindsigelse fra en tidligere leverance, kunne ikke godtgøre, at forholdene havde en sådan karakter, at de kunne berettigede ophævelsen.

|         |                                                                                                                                                                        |                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 12</a>                                                                                                                                         | <a href="#">Købeloven § 28, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteretsdom i sag om ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler                                                                           |                                        | 17.02.2009 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse                                 |                                        | 20.01.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Uberettiget annulation af aftale om frosne kyllingefødder - Krav på erstatning for tabt avance, men ikke valutatab |                                        | 30.06.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af tøris - Konkurrencedygtig pris                                                          |                                        | 10.01.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kreditaftale mellem leverandør og forhandler                                                                    |                                        | 23.06.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler - erstatning for væsentlig betalingsmisligholdelse                           |                                        | 20.12.2005 |

## Ophævelse afskåret efter § 28, stk. 2, og successive leveringer efter § 29

Er den solgte genstand allerede overgivet til køberen, kan sælgeren efter [købelovens § 28, stk. 2](#) ikke hæve købet, medmindre han enten "må anses at have taget forbehold i så henseende", eller genstanden afvises af køberen.

Forarbejderne præciserer forbeholdets rækkevidde. Kriteriet er bevidst holdt i overensstemmelse med konkurslovgivningens ordning, og det bemærkes, "at en Aftale om 'kontant' Betaling i Almindelighed betragtes som indeholdende et saadant Forbehold". Det er en central praktisk pointe: aftalen om kontant betaling efter [§ 70](#) virker altså både som forfaldsregel og som forbehold, der bevarer ophævelsesadgangen efter udlevering. Den

anden undtagelse – at genstanden afvises af køberen – betegnes i forarbejderne som "en naturlig Konsekvens af Køberens Afvisning af Salgsgenstanden efter dens Modtagelse".

Forarbejderne understreger endvidere, at der efter § 33 som udgangspunkt ikke påhviler køberen en selvstændig "aftagelsespligt" på linje med betalingspligten:

*Der er f. Eks. ingen Grund til at give Sælgeren Ret til at hæve Købet, fordi Varen ikke aftages, naar Købesummen er fuldt betalt.*

Men bestemmelsen udelukker ikke ophævelse alene på grund af manglende aftagelse i særlige tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning for sælgeren, at genstanden fjernes til aftalt tid – forarbejderne nævner salg af en bygning til nedrivning.

Ved successive leveringer med særskilt betaling gælder [købelovens § 29](#): indtræder der for en enkelt levering en forsinkelse, som efter § 28, stk. 1, anses for væsentlig, kan sælgeren hæve for de følgende leveringers vedkommende, medmindre der ikke er nogen grund til at befrygte gentagelse. Bestemmelsen gælder udtrykkeligt, selv om sælgeren efter § 28, stk. 2, er afskåret fra at hæve for netop den levering, betalingen angår. Denne konstruktion – ophævelse fremadrettet ved gentagen betalingsmisligholdelse i et løbende leveringsforhold – genfindes i praksis i [BS-46/2002-SHR](#), [BS-6750/2021-SHR](#) og [H-32-02](#), hvor det netop var udsigten til fortsat misligholdelse af de kommende leverancer, der bar ophævelsen af den samlede aftale.

I [BS-22674/2022-SHR](#) valgte leverandøren derimod at fastholde og kræve betaling: køberen havde afgivet en bindende ordre på specialmaling, men aftog hverken varerne eller betalte de udestående fakturaer. Sø- og Handelsretten fandt ophævelsen berettiget og tilkendte betaling for både færdigvarer og specialindkøbte råvarer i medfør af samhandelsaftalens udtrykkelige vilkår – dog med fradrag af 137.750 kr., fordi leverandøren havde produceret mere maling, end ordren omfattede.

|         |                                                                                                                                              |                                |                                |                                |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 28, stk. 2</a>                                                                                                       | <a href="#">Købeloven § 29</a> | <a href="#">Købeloven § 33</a> | <a href="#">Købeloven § 70</a> |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer       |                                |                                | 30.11.2023                     |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse       |                                |                                | 20.01.2022                     |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                        |                                |                                | 20.01.2006                     |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler - erstatning for væsentlig betalingsmisligholdelse |                                |                                | 20.12.2005                     |

## § 7 Reklamationspligten efter §§ 31 og 32 – »uden ugrundet ophold« og »straks« i handelskøb

Sælgerens valgret efter § 28 er ikke ubetinget: den skal udøves loyalt og hurtigt, og begge grene af valget er reklamationsbelagte.

Vil sælgeren **fastholde** købet, følger det af [købelovens § 31](#), at han – når købesummen ikke er betalt, betalingstiden er forløbet, og salgsgenstanden ikke er overgivet til køberen – på forespørgsel fra køberen uden

ugrundet ophold skal give meddelelse herom. Undlader han det, taber han retten til at fastholde købet. Det samme gælder, selv uden forespørgsel, hvis han ikke inden rimelig tid meddeler, at han vil fastholde.

Begrundelsen fremgår af forarbejderne til § 28, som udtrykkeligt knytter reklamationspligten sammen med spekulationsfaren:

*Kun skal det bemærkes, at Bestemmelsen i Udkastets § 31 om Reklamationspligt for Sælgeren sætter den fornødne Grænse for den utilstadelige Spekulation i Prissvingninger, som en uindskrænket Ret til at fastholde Købet vilde aabne Muligheden for, navnlig ved Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art.*

Forarbejderne til § 31 tilføjer to præciseringer. "Betalingstiden" betegner det tidspunkt, hvor køberen er pligtig at betale (eller give accept mv.), hvilket ved ubestemt henstand først indtræder efter påkrav, jf. § 12. Og sælgeren behøver ikke give meddelelse, hvor salgsgenstanden allerede er overgivet til køberen, "da Køberen i saa Fald efter selve den foreliggende Situation maa vide, at Købet vil blive fastholdt", jf. § 28, stk. 2.

Vil sælgeren hæve, skal han efter købelovens § 32 give køberen meddelelse herom – "i handelskøb straks og ellers uden ugrundet ophold". Undlades det, tabes ophævelsesretten. Fristens strengthed i handelskøb er den processuelle pendant til, at enhver forsinkelse anses for væsentlig: sælgeren må ikke kunne afvente markedsudviklingen, før han vælger.

Praksis viser, at velvarslede ophævelser står stærkt. I BS-6750/2021-SHR blev der lagt vægt på, at ophævelsen skete inden for den aftalte reaktionsfrist efter et formelt påkrav med 10 hverdages frist. I H-67-14 blev advokatbrevet af 15. juli 2014 af retten alene læst som en varsling, og først e-mailen dagen efter – umiddelbart efter køberens tilkendegivelse af, at betaling ikke kunne ske – udgjorde den retmæssige ophævelse. Og i H-32-02 var ophævelsen forudgået af gentagne rykkere og tre udtrykkelige varsler om ophævelse i maj og juni 2000.

Også efter opgørelsen af mellemværendet gælder almindelige loyalitetskrav. I H-0052-99 blev et krav om tilbagebetaling af for meget betalt købesum for et reservedelslager anset for fortabt ved passivitet, da der efter resultatløse forhandlinger i 1996 ikke havde været kontakt mellem parterne frem til stævningen i 1999.

| LOV     | KøbeLoven § 12                                                                                                                  | KøbeLoven § 28, stk. 2 | KøbeLoven § 31 | KøbeLoven § 32 |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------|----------------|
| PRAKSIS | Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af for meget betalt beløb for reservedelslager ved virksomhedsovertagelse         |                        |                | 22.03.2024     |
|         | Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse |                        |                | 20.01.2022     |
|         | Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af købsaftale vedrørende mink - Betalingsmisligholdelse og erstatningsopgørelse         |                        |                | 23.10.2015     |
|         | Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                  |                        |                | 20.01.2006     |

## Erstatningsopgørelsen efter ophævelse: dækningssalg efter § 30, stk. 2, og kravene til forsvarlighed

Hæver sælgeren købet i medfør af §§ 28-29, har han krav på skadeserstatning efter reglerne i § 24, jf. købelovens § 30, stk. 1. I mangel af bevis for, at anden skade er lidt, fastsættes erstatningen til det beløb, hvormed købesummen overstiger prisen for genstande af samme art og godhed på det tidspunkt, da forsinkelsen indtrådte. Foretages salg af genstanden "på forsvarlig måde og inden for en rimelig tid efter ophævelsen", lægges

den ved salget opnåede pris til grund, jf. § 30, stk. 2. Bestemmelsen er sælgersidens spejlbillede af køberens dækningskøb efter § 25.

Dækningssalgets to krav – forsvarlighed og rimelig tid – er det centrale tvistepunkt i praksis.

I H-69-12 skulle Sø- og Handelsretten tage stilling til et dækningssalg af 308 drægtige kvier til 1.595 euro pr. stk., efter at den oprindelige køber ikke betalte restkøbesummen på 462.000 euro. Køberen gjorde gældende, at salget hverken var sket til en uafhængig tredjemand eller på markedsvilkår. Retten lagde vægt på de faktiske afsætningsvilkår:

*På denne baggrund finder retten, at det foretagne dækningssalg til Hunland Trade, Ungarn, for 1.595 euro pr. kvie, var en sund og fornuftig forretningsmæssig disposition, idet man herved kunne afhænde kvierne uden en fornyet udvælgelse og karantæne mv.*

*Retten finder, at prisen må anses for rimelig henset til det meget begrænsede antal aktører i markedet og henset til den omstændighed, at det tidsrum hvori kvierne kunne afhændes uden fornyet udvælgelse og karantæne var meget snævert.*

Køberen havde ikke ført bevis for en forbindelse mellem sælgeren og dækningskøberen, der kunne bryde armslængdeprincippet. Afgørelsen viser, at prisen ikke måles mod en teoretisk optimalpris, men mod det, der realistisk kunne opnås inden for det tidsvindue, misligholdelsen efterlod.

Samme realistiske tilgang findes i H-32-02, hvor 345 uafhængte motorcykler måtte afsættes på det danske marked over en femårig periode. Retten fandt dækningssalget forsvarligt, fordi de opnåede priser svarede til listepriserne og var de bedst mulige under hensyn til markedssituationen, og tilkendte 3.902.943 kr. opgjort af en statsautoriseret revisor som prisdifferecen med tillæg af lagerleje.

I H-67-14 blev princippet om, at sælgeren alene skal stilles som ved rigtig opfyldelse, håndhævet stramt. Sælgeren havde modtaget 560.000 euro i depositum og 435.000 euro fra dækningssalget, i alt 995.000 euro, mens den aftalte (nedsatte) købspris var 810.000 euro. Retten udtalte:

*European Fur skal som følge af Nedfarms misligholdelse i økonomisk henseende stilles som om, aftalen var behørigt opfyldt.*

Sælgeren kunne derfor kun beholde 375.000 euro og skulle tilbagebetale 185.000 euro. Kravet på yderligere 58.500 euro for pasningsomkostninger og døde dyr blev afvist som udokumenteret.

Også på købersiden anvendes dækningsprincippet. I BS-48358/2019-SHR indhentede køberen tre tilbud, før der blev foretaget dækningskøb af en ny skorstensforing til 230.000 EUR; retten fandt tabsbegrænsningspligten opfyldt, men afviste en tabspost på 29.422,43 EUR som utilstrækkeligt dokumenteret og reducerede skønsmæssigt den samlede erstatning med 40 % på grund af medvirkende årsager.

## LOV

Købeloven § 24

Købeloven § 25

Købeloven § 30, stk. 1-2

## PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Mangelfuld GRP-foring i skorsten førte til erstatningsansvar med skønsmæssig reduktion 15.05.2023

**Sø- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af købsaftale vedrørende mink - Betalingsmisligholdelse og erstatningsopgørelse 23.10.2015

**Sø- og Handelsretten** · Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår 18.02.2014

**Sø- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg 20.01.2006

## Abstrakt prisdifference uden dækningssalg – Højesterets afklaring 2024-2026

Spørgsmålet, om sælgeren kan opgøre sit tab som den **abstrakte prisdifference** mellem aftalt pris og markedsværdi uden at have foretaget dækningssalg, har været genstand for en fireleddet sagskæde, der nu er afklaret. Selv om sagen angår fast ejendom, hviler den udtrykkeligt på de almindelige obligationsretlige principper, der har deres kodificerede udtryk i [købelovens § 25](#) og [§ 30](#), og den er derfor direkte styrende også for løsørekøb.

Sagen udsprang af en købsaftale af 24. november 2020 om en ejendom i Hjørring til 5.000.000 kr., hvor køberne ikke deponerede købesummen, og sælgerne hævede handlen den 26. januar 2021. Ejendommen blev hverken udbudt eller forsøgt solgt efterfølgende; tabet blev i stedet opgjort ved syn og skøn til 250.000 kr.

**Første led** – [BS-37087/2021-HJO](#) – gav sælgerne medhold. Retten i Hjørring fastslog:

*Retten finder, at et eventuelt tab må fastlægges med udgangspunkt i, at Sagsøger 1 og Sagsøger 2 henset til, at der var indgået en bindende aftale, har krav på økonomisk at blive stillet som om, at handlen var gennemført i henhold til købsaftalen, og at tabet således skal opgøres til forskellen på den aftalte købesum og markedsprisen for ejendommen på det tidspunkt, hvor handlen blev hævet.*

Om indsigelsen vedrørende manglende dækningssalg udtalte retten kort og principielt:

*Det forhold, at de ikke har foretaget dækningssalg eller forsøgt dette, kan ikke føre til andet resultat henset til, at dækningssalg ikke er en erstatningsbetingelse, men alene et bevismiddel.*

**Andet led** var [BS-48656/2023-HJR](#), hvor Højesteret den 8. februar 2024 ophævede landsrettens afvisning af anken efter [retsplejelovens § 368 a](#) med den begrundelse, at spørgsmålet var uafklaret:

*Der ses ikke at foreligge retspraksis om anvendelse af en abstrakt prisdifference ved opgørelse af sælgers erstatningskrav i tilfælde, hvor en sælger af en fast ejendom hæver handlen som følge af købers misligholdelse.*

**Tredje led** blev [BS-53946/2022-VLR](#), hvor Vestre Landsret den 20. februar 2025 frifandt køberen. Landsretten anfægtede ikke princippet, men fandt tabet ugodtgjort under de konkrete omstændigheder: ejendommen var ikke forinden udbudt til salg, ikke efterfølgende solgt, udbudt eller forsøgt solgt, der forelå ikke oplysninger om sammenlignelige handler eller om markedsændringer i den korte periode mellem aftale og ophævelse, og en vurdering af en "mere speciel ejendom" er forbundet med usikkerhed. Konklusionen lød:

*Herefter og i hvert fald under de foreliggende omstændigheder, hvor markedsværdien ifølge skønserklæringen kun i mindre omfang afviger fra den aftalte købesum, finder landsretten det samlet set ikke godtgjort, at [sælgerne] har lidt et tab, der kan erstattes efter principperne om erstatning for positiv opfyldelsesinteresse.*

**Fjerde og afgørende led** er Højesterets dom af 9. februar 2026, [BS-36449/2025-HJR](#). Højesteret fastslog, at de almindelige obligationsretlige principper finder anvendelse, at det **ikke** er en betingelse for at kræve erstatning, at der foretages dækningssalg eller dækningskøb, og at sælgeren derfor kan opgøre tabet som en abstrakt prisdifference. Sælgeren skal dog godtgøre, at markedsværdien var lavere end den aftalte pris – hvilket her var sket ved skønserklæringen på 4.750.000 kr., understøttet af et senere salg i januar 2026 til 4.100.000 kr. Højesteret stadfæstede dermed byrettens dom på 250.000 kr.

Retsstillingen efter 2026 kan sammenfattes således:

| Spørgsmål                                       | Retsstilling                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Er dækningssalg en betingelse for erstatning?   | Nej – dækningssalg er et bevismiddel, ikke en betingelse                                                                                      |
| Kan tabet opgøres som abstrakt prisdifference?  | Ja, jf. principperne i købelovens §§ 25 og 30                                                                                                 |
| Hvem bærer bevisbyrden for prisforskellen?      | Sælgeren                                                                                                                                      |
| Kan et syn og skøn løfte bevisbyrden?           | Ja, hvis der ikke er grund til at tilsidesætte vurderingen                                                                                    |
| Er tabet altid godtgjort ved en skønserklæring? | Nej – landsretspraksis viser, at en beskeden afvigelse kombineret med manglende salgsbestræbelser kan føre til frifindelse i den konkrete sag |

LOV

[KøbeLoven § 25](#)[KøbeLoven § 30](#)[Retsplejeloven § 368a](#)

PRAKSIS

**Højesteret** · Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference 09.02.2026

**Højesteret** · Højesterets ophævelse af landsrettens afvisning af ankesag om abstrakt prisdifference ved ejendomshandel 08.02.2024

**Landsretten** · Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab 20.02.2025

**Byretten** · Erstatningsansvar for købere efter misligholdt ejendomshandel baseret på markedsprisdifference 13.12.2022

## Tabsbegrænsningspligt og påregnelighed – hvad sælgeren ikke får erstattet

§ 10

Selv når ophævelsen er berettiget, beskæres erstatningskravet regelmæssigt af tabsbegrænsningspligten og af kravet om påregnelighed.

Tabsbegrænsningspligten fik afgørende betydning i [BS-46/2002-SHR](#). Forhandleren, der med rette havde hævet på grund af leverandørens betalingsmisligholdelse, fik betaling for de allerede monterede moduler, men **ikke** erstatning for 262 bestilte, umonterede moduler, fordi han havde afslået leverandørens tilbud om at få dem monteret mod betaling. Kravet om tabt fremtidig omsætning uden for det aftalte eneretsområde blev ligeledes afvist:

*Det findes ikke dokumenteret, at Sgr. ApS kunne forvente at montere 2.000 sporingsmoduler inden for entreprenørbranchen, herunder hos medlemmer af DE, i tiden, indtil aftalen lovligt kunne opsiges af Guard.*

Højesteret forhøjede i [BS-76/2006-HJR](#) beløbet betydeligt, men fastholdt den skønsmæssige tilgang: erstatningen for tabt fortjeneste blev fastsat til ca. 1.700 kr. pr. modul efter fradrag af variable omkostninger og alene for ca. 500 moduler i opsigelsesperioden – mod de påståede 2.000.

Påregnelighedskravet blev afgørende i [H-37-10](#). Køberen af et parti frosne kyllingefødder havde et ubestridt avancetab på 10.826,40 EUR, som blev erstattet som positiv opfyldelsesinteresse. Derimod blev et valutakurstab på 61.402,40 EUR, som fulgte af købers eget interne nettoafdækningssystem, afvist:

*... Nowacos interne valutadispositioner til sikring mod valutatab findes at være Paya Ray uvedkommende og kan ikke anses som en påregnelig følge af ophævelsen, hvorfor Paya Ray frifindes for dette krav.*

En tilsvarende linje ses i [BS-22674/2022-SHR](#). Sø- og Handelsretten fandt tabsbegrænsningspligten opfyldt, fordi leverandøren havde foretaget dækningssalg af råvarer for ca. 1,2 mio. kr. og havde dokumenteret, at de resterende specialråvarer ikke kunne afsættes. Men den maling, der var produceret ud over ordren "i forventning om yderligere ordrer", kunne ikke faktureres køberen, og kravet blev nedsat med 137.750 kr.

Også i forbrugerforhold gælder loyalitetspligten begge veje. I [21/11199](#) fandt Forbrugerklagenævnet en forbrugers annullation af et køb af en specialfremstillet bjælkehytte uberettiget, men fastslog samtidig, at den erhvervsdrivende havde en loyalitetspligt til at begrænse sit tab mest muligt. Den erhvervsdrivende havde videresolgt vindue og dør og fik derfor kun lov at beholde 5.000 kr. af depositummet svarende til det dokumenterede, uundgåelige tab.

Endelig viser [H 61/04](#), at også den skadelidte parts bevisførelse kan svigte: da forhandleren ikke kunne dokumentere konkrete ordrer, der var nægtet leveret, fastsatte retten erstatningen skønsmæssigt til præcis det beløb, forhandleren selv skyldte leverandøren, og frifandt begge parter for hinandens påstande.

|         |                                                                                                                                                                         |                                |            |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">KøbeLoven § 24</a>                                                                                                                                          | <a href="#">KøbeLoven § 30</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteretsdom i sag om ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler                                                                            |                                | 17.02.2009 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer                                  |                                | 30.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Uberettiget annullation af aftale om frosne kyllingefødder - Krav på erstatning for tabt avance, men ikke valutatab |                                | 30.06.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kreditaftale mellem leverandør og forhandler                                                                     |                                | 23.06.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler - erstatning for væsentlig betalingsmisligholdelse                            |                                | 20.12.2005 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger ikke berettiget til at ophæve køb af specialfremstillet bjælkehytte, trods leveringsforsinkelse                                 |                                | 19.12.2022 |

## § 11 Sælgerens tilbageholdelses- og standsningsret ved købers insolvens efter §§ 39 og 41

Er der givet henstand med betalingen, kan sælgeren normalt ikke påberåbe sig samtidighedsgrundsætningen. [Købelovens § 39](#) gør undtagelse ved købers efterfølgende insolvens.

Efter [§ 39, stk. 1](#) har sælgeren, hvis køberen efter køkets afslutning kommer under konkurs eller rekonstruktionsbehandling, ret til at holde salgsgenstanden tilbage eller – hvis den er forsendt fra leveringsstedet – at hindre dens overgivelse til boet, indtil betryggende sikkerhed stilles for købesummens betaling til forfaldstid. Er leveringstiden kommet, og stiller boet ikke sikkerhed på opfordring, kan sælgeren hæve købet. Efter [§ 39, stk. 2](#) gælder det samme ved resultatløs eksekution, betalingsstandsning hos en handlende, eller når formueforholdene i øvrigt viser sig at være sådanne, "at han må antages at ville være ude af stand til at betale købesummen, når den forfalder".

Forarbejderne til § 39 forklarer, at bestemmelsen generaliserer den standsningsret, sølovgivningen hidtil havde hjemlet ved konnossementsvarer, og at den svarer til almindelig europæisk ret. Om den vide formulering i stk. 2 bemærkes, at man bevidst gik videre end konkurs, betalingsstandsning og forgæves eksekution, fordi "Sælgeren ikke bør gaa tabt af sin Tilbageholdelsesret eller Standsningsret overfor en virkelig insolvent Køber, selv om det endnu ikke er kommet til saadanne Yderligheder". Forarbejderne fremhæver samtidig to vigtige begrænsninger og en konsekvens:

- Insolvens, der ikke er fastslået ved konkurs, betalingsstandsning eller forgæves eksekution, kommer kun i betragtning, hvis den er indtrådt **efter** køkets afslutning – ellers ville reglen fremme "en usund Kreditgivning", fordi sælgeren kunne undlade at undersøge køberens soliditet forud.
- Boet kan indtræde i købet, men skal – når leveringstiden er kommet, og sælgeren forlanger det – stille betryggende sikkerhed for betaling til forfaldstid. Lovgiver valgte bevidst et mellemstandpunkt mellem sølovens krav om straks-betaling og konkurslovens massegældsordning, bl.a. fordi "et Konkursbo [kan] gaa fallit".
- Anvendes § 39, viger § 15-forbuddet mod at undlade afsendelse; sælgeren kan altså holde varen helt tilbage. Forarbejderne bemærker derfor udtrykkeligt, at § 39 "ogsaa faar Betydning for Køb, i hvilke der ikke er givet Henstand med Købesummens Betaling".

Forarbejderne fastslår endelig, at benyttelsen af ophævelsesretten efter § 39 ikke afskærer sælgeren fra at anmelde et erstatningskrav i køberens konkursbo efter almindelige regler, og at tilbagelevering af det modtagne reguleres af § 57.

Er genstanden allerede overgivet til boet efter konkursens begyndelse uden at være betalt, kan sælgeren efter [købelovens § 41](#) kræve den tilbage, medmindre boet erklærer at ville indtræde og betaler eller på opfordring stiller sikkerhed. Har boet afhændet eller rådet over genstanden, så den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret stand, kan sælgeren anse boet som indtrådt. Bestemmelsen fremhæves i forarbejderne til § 28 som "en særlig begrundet Undtagelse" fra reglen i § 28, stk. 2, om, at ophævelse er afskåret efter overgivelse.

Standsnings- og tilbageholdelsesretten må dog udøves inden for sine grænser. [H-0086-97](#) viser, at en tilbageholdelse, der sker for at sikre et krav mod en **anden** end den, der har betalt og ejer varen, er uberettiget og udløser fuldt erstatningsansvar for det derved forspildte videresalg.

LOV

[KøbeLoven § 15](#)[KøbeLoven § 28, stk. 2](#)[KøbeLoven § 39, stk. 1-2](#)[KøbeLoven § 41](#)[KøbeLoven § 57](#)PRAKSIS **Sø- og Handelsretten** · Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind

20.11.2023

## § 12 Morarenter, rykkergebyrer og inddrivelse af den ubetalte købesum

Når sælgeren vælger at fastholde købet, aktualiseres rentelovens regler. Loven gælder for rente af pengekrav på formuerettens område, jf. [rentelovens § 1, stk. 1](#), og er som udgangspunkt deklatorisk, jf. [§ 1, stk. 3](#).

Rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen, jf. [rentelovens § 3, stk. 1](#) – hvilket ved købesummer typisk vil være tilfældet, når betalingsbetingelser er aftalt. I andre tilfælde løber renten, når der er gået 30 dage efter afsendelsen af betalingsanmodningen, jf. [§ 3, stk. 2](#), dog tidligst 30 dage efter, at skyldneren kunne indhente de oplysninger, der er nødvendige for at bedømme kravet, jf. [§ 3, stk. 3](#), og senest

fra retsforfølgningens begyndelse, jf. [§ 3, stk. 4](#). Netop fordi forfald ikke var indtrådt ved fakturaens udstedelse i [BS-4483/2023-LYN](#), kunne der alene tilkendes procesrente fra sagens anlæg.

Morarenten udgør referencesatsen – Nationalbankens officielle udlånsrente pr. 1. januar og 1. juli – med et tillæg på 8 pct., jf. [rentelovens § 5, stk. 1](#). Kan fordringshaveren på andet grundlag kræve højere rente, bevares retten hertil, jf. [§ 6](#). Mellem erhvervsdrivende kan en højere aftalt sats derfor håndhæves – i [BS-6750/2021-SHR](#) blev der tilkendt kontraktmæssig morarente på 2 % pr. påbegyndt måned fra 60 dage efter hver fakturas forfaldsdato, og tilsvarende i [BS-54801/2023-VLR](#).

I forbrugerforhold er beskyttelsen ufravigelig: [rentelovens § 7, stk. 1](#) forbyder fravigelse af [§ 5](#) til skade for en skyldner, der hovedsagelig handler uden for sit erhverv, og den erhvervsdrivende har bevisbyrden for, at aftalen ikke er omfattet. Fogedretspraksis håndhæver dette. I [FS-5720/2018-HOL](#) afviste fogedretten et betalingspåkrav med en aftalt årlig rente på 150 % og en morarente på 37 %, dels fordi renten var eksorbitant og kunne tilsidesættes efter [aftalelovens § 36](#), dels fordi rentekravet ikke var begrundet, jf. [retsplejelovens § 477 c, stk. 1](#). Tilsvarende blev en morarentesats på 37 % anset for mangelfuldt dokumenteret i [FS-2650/2014-ODE](#).

Udenretlige inddrivelsesomkostninger kan kræves efter [rentelovens § 9 a](#), medmindre forsinkelsen ikke beror på skyldnerens forhold, og satserne er fastsat i [bekendtgørelse om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling](#). Efter bekendtgørelsens [§ 3](#) forudsætter et inkassosalærkrav, at der forinden er sendt en rykkerskrivelse med angivelse af, at manglende betaling inden mindst 10 dage kan udløse yderligere omkostninger. Rykkergebyret kan efter [rentelovens § 9 b, stk. 2](#) højst udgøre 100 kr. pr. skrivelse, højst for 3 skrivelser om samme ydelse og kun med mindst 10 dages mellemrum; inkassogebyret er ligeledes maksimeret til 100 kr., jf. [§ 9 b, stk. 3](#).

Endelig forudsætter et morarentekrav, at kreditor selv har handlet i overensstemmelse med aftalen. I [328/2022](#) fandt Det Finansielle Ankenævn, at købers pengeinstitut burde have deponeret garantisummen på overtagelsesdagen, men afviste alligevel sælgernes morarentekrav mod banken, dels fordi der ikke var godtgjort noget tab, dels fordi købsaftalens morarentebestemmelse var rettet mod køberen og ikke mod banken.

|         |                                                                                                                                                             |                                           |                                          |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Aftaleloven § 36</a>                                                                                                                            | <a href="#">Renteloven § 1, stk. 1, 3</a> | <a href="#">Renteloven § 3, stk. 1-4</a> |
|         | <a href="#">Renteloven § 5, stk. 1</a>                                                                                                                      | <a href="#">Renteloven § 6</a>            | <a href="#">Renteloven § 7, stk. 1</a>   |
|         | <a href="#">Renteloven § 9a</a>                                                                                                                             |                                           |                                          |
|         | <a href="#">Renteloven § 9b, stk. 2-3</a>                                                                                                                   |                                           |                                          |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret: Usigneret ordrebekræftelse anset for bindende i sag om betaling for vikarudlejning                                    |                                           | 14.03.2025                               |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse                      |                                           | 20.01.2022                               |
|         | <b>Byretten</b> · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag                                            |                                           | 21.02.2024                               |
|         | <b>Byretten</b> · Sag om afvisning af betalingspåkrav grundet urimelig høj rente og manglende begrundelse for morarente                                     |                                           | 21.01.2019                               |
|         | <b>Byretten</b> · Fogedretten i Odense: Sag om morarente på 37%                                                                                             |                                           | 12.03.2014                               |
|         | <b>Det finansielle ankenævn</b> · Sælgere får ikke medhold i krav om frigivelse af deponeret købesum og morarenter efter købers ophævelse af ejendomshandel |                                           | 23.06.2023                               |

## Fordringshavermora: sælgerens omsorgspligt og selvhjælpssalg efter [§§ 33-36](#)

Betalingsiden af købet må ses i sammenhæng med reglerne om køberens fordringshavermora, fordi de afgør, hvem der bærer omkostningerne, mens tvisten om betaling verserer.

Undlader køberen at afhente eller modtage salgsgenstanden i rette tid, eller har hans forhold i øvrigt bevirket, at den ikke er kommet i hans besiddelse, skal sælgeren efter [købelovens § 33](#) for køberens regning drage omsorg for genstanden, indtil forsinkelsen ophører, eller sælgeren gør brug af sin ophævelsesret efter § 28. Omsorgspligten er dog begrænset ved forsendelseskøb, hvor genstanden er nået frem: her gælder den kun, hvis nogen på sælgerens vegne kan tage den i besiddelse uden væsentlig omkostning eller ulempe.

Kan sælgeren ikke uden væsentlig omkostning eller ulempe fortsætte omsorgen, eller råder køberen ikke over genstanden inden rimelig tid efter opfordring, har sælgeren efter [købelovens § 34](#) ret til at sælge den for køberens regning. Sker salget ved forsvarligt bekendtgjort auktion eller på anden forsvarlig måde, kan køberen ikke gøre indsigelse mod den opnåede pris. Ved hurtigt fordærlige varer eller uforholdsmæssigt store bevaringsomkostninger er sælgeren efter [§ 35](#) forpligtet til at sælge. Og efter [købelovens § 36](#) kan sælgeren kræve erstatning for de merudgifter, køberens forsinkelse har påført ham – og holde genstanden tilbage til sikkerhed herfor. Netop denne bestemmelse gav i [H-32-02](#) grundlag for, at lagerlejeomkostningerne kunne indgå i tabsopgørelsen ved siden af prisdifferencen.

Systemets underliggende princip – at fordringshavermora ikke fritager skyldneren, men kan lempe forpligtelsen – blev udtrykt af Forbrugerklagenævnet i [01-08-7151](#) om forudbetalte fægebilletter, der ikke blev brugt inden udløbsdatoen. Nævnet fandt, at der forelå fordringshavermora, men lagde til grund, at almindelige retsgrundsætninger tilsiger, at skyldneren ikke fritages for at præstere sin ydelse; forpligtelsen kan alene lempes, så den ikke bliver mere byrdefuld, jf. principperne i [købelovens §§ 33-37](#). Den erhvervsdrivende kunne derfor have krævet betaling for merudgifter såsom prisstigninger, men skulle i øvrigt levere som aftalt; den blanke nægtelse udgjorde væsentlig misligholdelse og gav forbrugeren ret til at hæve og få vederlaget tilbage.

## LOV

[KøbeLoven § 28](#)[KøbeLoven § 33](#)[KøbeLoven § 34](#)[KøbeLoven § 35](#)[KøbeLoven § 36](#)

## PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg

20.01.2006

**Forbrugerklagenævnet** · Afgørelse om forældede fægebilletter og fordringshavermora

15.07.2009

## § 14 Særligt om forbrugerkøb: ufravigelighed, prisfastsættelse og forudbetaling

Reglerne om købesummens betaling er også i forbrugerkøb som udgangspunkt deklaratoriske. [Købelovens § 1, stk. 2](#) opregner udtømmende de bestemmelser, der ikke kan fraviges til skade for forbrugeren, og hverken [§ 12](#), [§ 14](#) eller [§ 28](#) er blandt dem. Forbrugerkøb er defineret i [købelovens § 4 a](#), hvor sælgeren har bevisbyrden for, at købet ikke er et forbrugerkøb.

Prisfastsættelsen sker efter [købelovens § 72](#), der i modsætning til § 5 ikke tager udgangspunkt i sælgerens fordring, men i hvad der "under hensyn til salgsgenstandens art og beskaffenhed, gængs pris ved aftalens indgåelse samt omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt". Leveringsbegrebet er ligeledes særskilt reguleret i [købelovens § 73](#), hvorefter levering ved forsendelse først anses for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse – hvilket forskyder samtidighedspunktet i forbrugers favør i forhold til [§ 10](#).

Den praktisk vigtigste begrænsning i forbrugerkøb ligger uden for købeloven. I sin afgørelse af 26. marts 2024 om [ulovlig opkrævning af betaling før levering](#) fastslog Forbrugerombudsmanden, at en betaling som udgangspunkt skal ske, når varen leveres – ved fjernsalg samtidig med afsendelsen. Fravigelse kræver **både** en aftale om forudbetaling **og** en saglig og rimelig grund. En virksomhed, der som følge af systemtekniske og manuelle fejl havde trukket beløb fra forbrugeres konti før afsendelse, havde derfor handlet i strid med [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#) og [§ 4](#). Forbrugerombudsmanden understregede udtrykkeligt, at samtidighedsudgangspunktet gælder både ved fjernsalg og i fysiske forretninger.

Betalingsstrukturen i forbrugerkøb rejser også spørgsmål om tilbagebetaling og fradrag ved uberettiget annullation. I [21/11199](#) fandt Forbrugerklagenævnet, at en forbruger, der havde betalt 15.840 kr. i depositum for en specialfremstillet bjælkehytte, ikke kunne ophæve køb på grund af leveringsforsinkelse, da hun hverken havde fremsat påkrav om levering eller gjort indsigelse, men tværtimod selv havde anmodet om udskydelse. Annullationen var derfor uberettiget – men den erhvervsdrivende måtte som følge af sin loyalitetspligt til tabsbegrænsning tilbagebetale alt ud over de dokumenterede 5.000 kr., der ikke kunne undgås.

For tilbageholdelse af købesummen som mangelsbeføjelse i forbrugerkøb – herunder [købelovens §§ 76-79](#) – henvises til [mangelsbeskyttelse](#) og [forbrugerklage-vare-tjenester](#). Kreditfinansieret berigtigelse behandles under [kreditaftaler](#) og [ejendomsforbehold-tilbagebetaling-forbrugerkreditkøb](#).

|         |                                                                                                                                         |                                                 |                                         |                                |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 2</a>                                                                                                   | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 1</a>          | <a href="#">Købeloven § 10</a>          | <a href="#">Købeloven § 72</a> |
|         | <a href="#">Købeloven § 73, stk. 1</a>                                                                                                  | <a href="#">Markedsføringsloven § 3, stk. 1</a> | <a href="#">Markedsføringsloven § 4</a> |                                |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger ikke berettiget til at ophæve køb af specialfremstillet bjælkehytte, trods leveringsforsinkelse |                                                 |                                         | 19.12.2022                     |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik                                    |                                                 |                                         | 26.03.2024                     |

## § 15 Sammenfatning af praksismønstrene

Praksis på området tegner et sammenhængende billede, hvor købelovens 120 år gamle bestemmelser fortsat er styrende, men hvor tyngdepunktet i tvisterne er flyttet fra hjemmelsspørgsmålet til bevisspørgsmålet.

**Om betalingens forfald og struktur.** Købelovens udfyldningsregler træder kun til, hvor parterne har været tavse. I praksis er tvisten næsten altid, hvad der er aftalt – ikke hvad loven siger. Ordrebekræftelser, standardvilkår og fakturaers indsigelsesfrister tillægges betydelig vægt, når modparten ikke har protesteret, jf. [BS-54801/2023-VLR](#), [BS-28970/2021-VLR](#) og [BS-11639/2023-OLR](#). Fortolkningen af et forfaldsvilkår har direkte renteretlig virkning, jf. [BS-4483/2023-LYN](#).

**Om samtidighed og tilbageholdelse.** Forarbejdernes grænse mod "smaalig eller chikanøs Adfærd" er levende ret. Beskedne kreditoverskridelser berettiger ikke til at annullere kreditvilkår uden varsel eller påkrav, jf. [H 61/04](#), og en tilbageholdelse, der sikrer et krav mod tredjemand, er ansvarspådragende, jf. [H-0086-97](#).

**Om ophævelse.** I handelskøb er tærsklen lav – enhver forsinkelse er væsentlig – men den skal være reel og velvarslet. Manglende bankgaranti eller anticiperet betalingsmisligholdelse er selvstændige ophævelsesgrunde, jf. [H-32-02](#) og [H-67-14](#). Den, der hæver på et forkert grundlag, bærer standpunktsrisikoen, jf. [H-20-10](#) og [H-37-10](#).

**Om erstatningen.** Retsstillingen er efter Højesterets dom af 9. februar 2026 i [BS-36449/2025-HJR](#) klar: dækningssalg er et bevismiddel, ikke en erstatningsbetingelse, og tabet kan opgøres abstrakt. Men bevisbyrden

er reel. Et forsvarligt og rettidigt dækningssalg er fortsat den sikreste dokumentation, jf. [H-69-12](#), og hvor sælgeren hverken sælger, udbyder eller kan pege på sammenlignelige handler, kan kravet falde, jf. [BS-53946/2022-VLR](#).

**Om erstatningens grænser.** Uanset ansvarsgrundlag beskæres kravet regelmæssigt: for afviste afviklingsmuligheder, jf. [BS-46/2002-SHR](#); for overproduktion ud over ordren, jf. [BS-22674/2022-SHR](#); for upåregnelige interne dispositioner, jf. [H-37-10](#); og for udokumenterede tabsposter, jf. [H-67-14](#) og [BS-48358/2019-SHR](#).

For øvrige spor henvises til [misligholdelse-ophævelse-erstatning-kontrakt](#), [betalingspaakrav-forenklet-inkassoproces](#), [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#) og [condictio-indebti-tilbagesøgning-fejlbetaling](#).

## LOV

[KøbeLoVen § 14](#)[KøbeLoVen § 28, stk. 1-2](#)[KøbeLoVen § 30, stk. 1-2](#)[KøbeLoVen § 39, stk. 1](#)

|         |                                                                                                                                                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference                                                  | 09.02.2026 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster byretsdom: Betalingskrav for VVS-arbejde godkendes, da påstand om kontant betaling ikke blev bevist                        | 11.04.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret: Usigneret ordrebekræftelse anset for bindende i sag om betaling for vikarudlejning                                               | 14.03.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab                                    | 20.02.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betaling af faktura for leje af gravemaskine                                                                        | 22.04.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer                                 | 30.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind                                                                           | 20.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Mangelfuld GRP-foring i skorsten førte til erstatningsansvar med skønsmæssig reduktion                                                   | 15.05.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af købsaftale vedrørende mink - Betalingsmisligholdelse og erstatningsopgørelse                                         | 23.10.2015 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår                                                                 | 18.02.2014 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Uberettiget annullation af aftale om frosne kyllingefødde - Krav på erstatning for tabt avance, men ikke valutatab | 30.06.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af tøris - Konkurrencedygtig pris                                                          | 10.01.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Uberettiget ophævelse af kreditaftale mellem leverandør og forhandler                                                                    | 23.06.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                                                  | 20.01.2006 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler - erstatning for væsentlig betalingsmisligholdelse                           | 20.12.2005 |
|         | <b>Byretten</b> · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag                                                       | 21.02.2024 |

## REFERENCE Lovgrundlag

12 paragraffer

[KøbeLoVen § 5](#)[KøbeLoVen § 12](#)

|                |          |                |          |
|----------------|----------|----------------|----------|
| Købeloven § 14 |          | Købeloven § 15 |          |
| Købeloven § 28 | stk. 1-2 | Købeloven § 30 | stk. 1-2 |
| Købeloven § 31 |          | Købeloven § 32 |          |
| Købeloven § 39 | stk. 1-2 | Købeloven § 70 |          |
| Renteloven § 3 | stk. 1   | Renteloven § 5 | stk. 1   |

## MATERIALE Citerede afgørelser

27 afgørelser

|                                    |                                                                                                                            |                   |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS       |                                                                                                                            | 3                 |
| 09.02.2026                         | Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference                          | 36449-2025        |
| 08.02.2024                         | Højesterets ophævelse af landsrettens afvisning af ankesag om abstrakt prisdifference ved ejendomshandel                   | bs-48656-2023-hjr |
| 17.02.2009                         | Højesteretsdom i sag om ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler                                                   | 4530-5432         |
| LANDSRET TEN · ANKEINSTANS         |                                                                                                                            | 4                 |
| 11.04.2025                         | Landsretten stadfæster byretsdom: Betalingskrav for VVS-arbejde godkendes, da påstand om kontant betaling ikke blev bevist | 10219-11994       |
| 14.03.2025                         | Vestre Landsret: Usigneret ordrebekræftelse anset for bindende i sag om betaling for vikarudlejning                        | 10137-11893       |
| 20.02.2025                         | Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab             | 4679-8757         |
| 22.04.2022                         | Landsretten stadfæster dom om betaling af faktura for leje af gravemaskine                                                 | 4642-5574         |
| SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET |                                                                                                                            | 12                |
| 22.03.2024                         | Sag om tilbagebetaling af for meget betalt beløb for reservedelslager ved virksomhedsovertagelse                           | H-0052-99         |
| 30.11.2023                         | Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer                   | BS-22674/2022-SHR |
| 20.11.2023                         | Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind                                                             | H-0086-97         |
| 15.05.2023                         | Mangelfuld GRP-foring i skorsten førte til erstatningsansvar med skønsmæssig reduktion                                     | BS-48358/2019-SHR |
| 20.01.2022                         | Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse                   | 179-211           |
| 23.10.2015                         | Sag om ophævelse af købsaftale vedrørende mink - Betalingsmisligholdelse og erstatningsopgørelse                           | H-67-14           |

|                                                |                                                                                                                                           |            |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 18.02.2014                                     | Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår                                                                  | H-69-12    |
| 30.06.2011                                     | Sø- og Handelsretten: Uberettiget annullation af aftale om frosne kyllingefødder - Krav på erstatning for tabt avance, men ikke valutatab | H-37-10    |
| 10.01.2011                                     | Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af tøris - Konkurrencedygtig pris                                                           | H-20-10    |
| 23.06.2006                                     | Uberettiget ophævelse af kreditaftale mellem leverandør og forhandler                                                                     | H 61/04    |
| 20.01.2006                                     | Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                                                   | H-32-02    |
| 20.12.2005                                     | Berettiget ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler - erstatning for væsentlig betalingsmisligholdelse                            | 4514-5415  |
| BYRET TEN · F Ø R S T E I N S T A N S          |                                                                                                                                           | 4          |
| 21.02.2024                                     | Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag                                            | 9683-11302 |
| 13.12.2022                                     | Erstatningsansvar for købere efter misligholdt ejendomshandel baseret på markedsprisdifference                                            | 4677-5618  |
| 21.01.2019                                     | Sag om afvisning af betalingspåkrav grundet urimelig høj rente og manglende begrundelse for morarente                                     | 1477-1789  |
| 12.03.2014                                     | Fogedretten i Odense: Sag om morarente på 37%                                                                                             | 1505-1817  |
| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS     |                                                                                                                                           | 2          |
| 19.12.2022                                     | Forbruger ikke berettiget til at ophæve køb af specialfremstillet bjælkehytte, trods leveringsforsinkelse                                 | 21/11199   |
| 15.07.2009                                     | Afgørelse om forældede færgebilletter og fordringshavermora                                                                               | 01-08-7151 |
| DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                           | 1          |
| 23.06.2023                                     | Sælgere får ikke medhold i krav om frigivelse af deponeret købesum og morarenter efter købers ophævelse af ejendomshandel                 | 328/2022   |
| FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS    |                                                                                                                                           | 1          |
| 26.03.2024                                     | Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik                                                                     |            |

# 06

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over mangelsbeføjelser ved køb (købeloven §§ 76-79)

*Forbruger køb efter varedirektivets gennemførelse (2022)*

Version 2 · Opdateret 15. jul. 2026 · 49 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Købelovens kapitel om forbruger køb (§§ 72-87) indeholder de præceptive regler om, hvornår en solgt vare er mangelfuld, og hvilke beføjelser forbrugeren har: afhjælpning, omlevering, forholdsmæssigt afslag, ophævelse og erstatning. Beføjelserne er ordnet i et fast to-trins-system, hvor forbrugeren primært har krav på afhjælpning eller omlevering og først sekundært på afslag eller ophævelse. Reglerne blev nyaffattet, da varedirektivet (2019/771/EU) og direktivet om digitalt indhold (2019/770/EU) blev gennemført ved lov nr. 1173 af 8. juni 2021 med virkning fra 1. januar 2022 – mangelsbegrebet blev delt op i §§ 75 a-75 e, holdbarhed blev et selvstændigt kvalitetskrav, digitalt indhold blev omfattet, og formodningsperioden blev forlænget fra 6 måneder til 1 år. Den konkrete praksis er ganske omfattende og navnlig udviklet af Forbrugerklagenævnet, hvis afgørelser tegner linjerne for mangelsbedømmelse, antal afhjælpningsforsøg, væsentlighedskrav og bevisbyrde.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Forbruger købsreglerne §§ 72-87 er præceptive, jf. § 1, stk. 2, og kan ikke fraviges til skade for forbrugeren; generelle "som beset og forefindes"-forbehold er derfor uvirksomme i forbruger køb.
- 02 Mangelsbedømmelsen er både subjektiv (aftalen og dens forudsætninger) og objektiv (hvad forbrugeren med rimelighed kan forvente ud fra varens art, pris og oplysninger), og sælgerens tilsidesættelse af sin loyale oplysningspligt er en selvstændig mangelsgrund efter § 76.
- 03 Naturlige egenskaber ved en vare – fx at pels fælder eller uld falmer – udgør ikke en mangel, når egenskaben er almindeligt kendt; er egenskaben derimod ikke almenkendt, skal sælgeren oplyse om den.
- 04 Beføjelserne er et to-trins-system: køberen har primært krav på afhjælpning eller omlevering (§§ 78-78 a) og kun sekundært på forholdsmæssigt afslag eller ophævelse (§ 78 b).
- 05 Afhjælpning og omlevering skal ske gratis, inden rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren (§ 78 a, stk. 4, jf. § 79); ved vurderingen af "rimelig tid" indgår varens art, manglens beskaffenhed og forbrugers behov.

- 06** Forbrugeren skal som udgangspunkt kun tåle ét – højst nogle få – afhjælpningsforsøg for samme fejl; slår afhjælpningen gentagne gange fejl, kan forbrugeren gå videre til afslag eller ophævelse.
- 07** Ophævelse forudsætter, at manglen ikke er uvæsentlig, og sælgeren har bevisbyrden for uvæsentlighed (§ 78 b, stk. 2); ved bagatelagte mangler tilkendes i stedet et – ofte skønsmæssigt fastsat – forholdsmæssigt afslag.
- 08** Forholdsmæssigt afslag fastsættes efter værdiforskellen mellem den mangelfulde og en mangelfri vare (§ 78 c, stk. 1) og udmåles i praksis ofte skønsmæssigt svarende til udbedringsomkostningerne.
- 09** Formodningsreglen i § 77 a, stk. 3 vender bevisbyrden: en mangel, der viser sig inden 1 år efter leveringen (før 2022: 6 måneder; for levende dyr fortsat 6 måneder), formodes at have været til stede ved leveringen, medmindre formodningen er uforenelig med varens eller manglens art.
- 10** Ved skjulte elektronikfejl, som forbrugeren ikke selv kan diagnosticere, og hvor der ikke er tegn på uhensigtsmæssig brug, pålægger praksis sælgeren at godtgøre, at fejlen ikke var til stede ved leveringen.
- 11** Erstatning efter § 80 forudsætter både en mangel og et selvstændigt ansvarsgrundlag (uhæderlighed, urigtige oplysninger, tilsidesat oplysningspligt, manglende tilsikrede egenskaber eller sælgerens forsømmelse).
- 12** Reklamation skal ske inden rimelig tid og er altid rettidig inden 2 måneder (§ 81), og mangler kan som udgangspunkt ikke påberåbes senere end 2 år efter leveringen (§ 83); fristerne gælder dog ikke ved svig eller grov uagtsomhed (§ 82) eller ved vanhjemmel.

## Systemet: præceptive forbrugerregler og et to-trins beføjelseshierarki

§ 1

Købeloven gælder for alle løsørekøb bortset fra fast ejendom, men reglerne i §§ 72-87 gælder kun i forbrugerkøb, jf. § 1 a. Et forbrugerkøb foreligger, når en forbruger køber hos en erhvervsdrivende, der handler som led i sit erhverv, og køberen hovedsagelig handler uden for sit erhverv, jf. § 4 a. Sælgeren har bevisbyrden for, at et køb ikke er et forbrugerkøb – og Forbrugerklagenævnet ser på helhedsindtrykket: i [sag 2003-521/7-95](#) og [sag 2004-521/7-332](#) blev en bilforhandlers salg af egne biler fra forretningsadressen anset for forbrugerkøb, uanset at sælgeren hævdede at handle privat.

Det centrale er, at forbrugerbeskyttelsesreglerne – herunder mangelsbegrebet og beføjelserne i §§ 75 a-80 – ikke kan fraviges til skade for køberen, jf. § 1, stk. 2. Det betyder, at aftalevilkår, der stiller forbrugeren ringere end loven, er uvirksomme.

Mangelsbeføjelserne er bygget op som et **to-trins-system**:

- **Primære (afhjælpningstrin):** afhjælpning (reparation) eller omlevering, jf. § 78 og § 78 a.
- **Sekundære (ophævelsestrin):** forholdsmæssigt afslag eller ophævelse, jf. § 78 b, som køberen først kan gøre gældende, når afhjælpning/omlevering ikke er sket, er slået fejl eller ikke kan kræves.
- Ved siden heraf står **erstatning** efter § 80, der forudsætter et selvstændigt ansvarsgrundlag.

Den konkrete praksis administreres i vidt omfang af Forbrugerklagenævnet, hvis sekretariat varetages af Nævnenes Hus, jf. [bekendtgørelse om behandling af forbrugerklager i Nævnenes Hus samt Forbrugerklagenævnet § 6](#). Nævnet kan behandle sager, hvor prisen ligger over en reguleret undergrænse (fx 1.050 kr., dog 680 kr. for tøj og sko) og højst 100.000 kr., jf. [samme bekendtgørelse § 7](#). Nævnets afgørelser er ikke domme, men de er velbegrundede og retningsgivende, og parterne vejledes om adgangen til efterfølgende domstolsprøvelse.

|         |                                                                                                                                    |                                |                                |                                |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 2</a>                                                                                              | <a href="#">Købeloven § 1a</a> | <a href="#">Købeloven § 4a</a> | <a href="#">Købeloven § 78</a> |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt |                                |                                | 26.09.2005                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbruger køb?                             |                                |                                | 31.12.2003                     |

## § 2 Reformen 2022: varedirektivet, det nye mangelsbegreb og den etårige formodning

Forbruger købsreglerne har rødder i forbruger købsreformen fra 1979 (i kraft 1980) og blev tilpasset forbruger købsdirektivet 1999/44/EF ved reformen med virkning fra 1. januar 2002. Den gældende affattelse skyldes gennemførelsen af [varedirektivet \(2019/771/EU\)](#) og [direktivet om digitalt indhold \(2019/770/EU\)](#) ved **lov nr. 1173 af 8. juni 2021** (fremsat som [L 223 \(2020-21\)](#) af justitsminister Nick Hækkerup), der trådte i kraft 1. januar 2022. Loven bygger på en delbetænkning fra et sagkyndigt udvalg (**delbetænkning nr. 1576/2021**). Varedirektivet er totalharmoniserende, hvilket sætter snævrere rammer for national fravigelse end det tidligere minimumsdirektiv.

De væsentligste ændringer for mangelsbeføjelserne var:

- **Nyt, opdelt mangelsbegreb.** Det tidligere samlede mangelsbegreb i § 75 a blev afløst af krav i [§§ 75 b-75 e](#): subjektive krav efter aftalen ([§ 75 b](#)) og objektive krav om normal anvendelighed, sædvanlig kvalitet og holdbarhed ([§ 75 c](#)).
- **Digitalt indhold og digitale tjenester** blev omfattet af forbruger købsreglerne, herunder krav om opdateringer ([§ 75 d](#)) og særlige regler ved ophævelse ([§ 78 d](#)).
- **Beføjelserne blev omstruktureret.** § 78 blev nyaffattet som en overordnet bestemmelse, og de nærmere regler blev fordelt på [§§ 78 a-78 e](#). Som forarbejderne udtrykker det, fastslår [§ 78](#) nu blot, at køberen ved en mangel »har ret til afhjælpning, omlevering, forholdsmæssigt afslag i prisen eller ophævelse af købet efter reglerne i §§ 78 a-78 e«.
- **Formodningsperioden blev fordoblet.** Efter [§ 77 a, stk. 3](#) formodes en mangel, der viser sig inden **1 år** efter leveringen (mod tidligere 6 måneder), at have været til stede ved leveringen; for levende dyr er perioden fortsat 6 måneder.
- **Levende heste** blev undtaget fra forbruger købsreglerne.

Denne omnummerering har praktisk betydning ved læsning af ældre afgørelser: langt de fleste af de refererede nævnsafgørelser anvender den dagældende § 78, stk. 1-4 (hvor beføjelserne stod samlet), mens den gældende lov placerer afhjælpning/omlevering i § 78 a, afslag/ophævelse i § 78 b og vurderingen af »rimelig tid« i § 79. De materielle principper er dog i vidt omfang videreført.



LOV

Købeloven § 75b

Købeloven § 75c

Købeloven § 75d

Købeloven § 77a, stk. 3

Købeloven § 78

## § 3 Mangelsbegrebet: aftalens forudsætninger, forbrugers berettigede forventninger og sælgers loyale oplysningspligt

En vare er mangelfuld, hvis den afviger fra, hvad der følger af aftalen (§ 75 b), eller hvad forbrugeren efter varens art, pris og de foreliggende omstændigheder med rimelighed kan forvente (§ 75 c – tidligere samlet i § 75 a og § 76, stk. 1, nr. 4). Dertil kommer den selvstændige regel i § 76 om **sælgers loyale oplysningspligt**. Om denne pligt udtaler forarbejderne til den oprindelige forbrugerkøbslov (Folketingstidende 1978-79, tillæg A, sp. 1073 ff.):

»Efter forslagens stk. 1, nr. 3, skal genstanden anses for mangelfuld, hvis sælgeren har forsømt at give køberen oplysning om forhold, der har haft betydning for købers bedømmelse af genstanden, og som sælgeren kendte eller burde kende. Sælgeren siges i så fald ikke at have opfyldt sin loyale oplysningspligt.«

**Berettigede forventninger – grænsen mod almindelige eller naturlige egenskaber.** Praksis afviser mangel, hvor det påklagede forhold er en normal og almindeligt kendt egenskab ved varen. En vaskemaskine, der efterlod sæberester på mørkt tøj på grund af moderne maskiners lave vandforbrug, var ikke mangelfuld, [sag 01-10-9893](#), og en kaninpelsvest, der fældede »ikke mere end forventeligt«, var heller ikke mangelfuld, [sag 0329-11-01](#). Tilsvarende gik slidte hæle og udvidet skind på et par Church-støvler ikke ud over det forventelige, [sag 16/04814](#). Modsat forelå mangel, hvor et par robuste udendørsstøvler på grund af konstruktionen var særligt modtagelige for vandindtrængen – det havde forbrugeren ikke grund til at forvente, [sag 2002-62/7-99](#) og [sag 0756-09-01](#) – og hvor en individuelt tilpasset og dyr hvilestol ikke passede til de mål, tilpasningen byggede på, [sag 2006-650/7-1040](#).

**Oplysningsmangel (§ 76).** Sælgeren hæfter, når en ikke-almenkendt begrænsning ved varen ikke oplyses. Et ur, der krævede daglig opladning i lys, var mangelfuldt, fordi køberen ikke var oplyst herom, [sag 01-10-9927](#); det samme gjaldt et køle-/fryseskab, der satte ud under en bestemt rumtemperatur, [sag 13/00316](#), et uldtæppe, der fælmede markant, [sag 2001-661/7-563](#), og lyse lædersofaer, hvis dækfarve smittede af ved brug med cowboybukser, [sag 2006-650/7-989](#). En utilstrækkelig brugsvejledning kan i sig selv være en mangel, jf. kødhakkeren i [sag 2003-412/7-10](#).

**Urigtige og vildledende oplysninger (§ 76, stk. 1, nr. 1-2).** Køberen kan støtte ret på urigtige oplysninger i annoncer og markedsføring – også fra tidligere salgslid. Et »lykkearmbånd« markedsført til daglig brug, men reelt af bijouteri, der mistede belægningen ved normal brug, var mangelfuldt, [sag 01-09-2969](#) og [sag 01-09-3383](#), og en forkert angivet grøn ejeravgift på et bilprisskilt, der ikke blev rettet inden aftalen, udgjorde en mangel efter § 76, stk. 2, [sag 2005-521/7-860](#).

LOV

Købeloven § 75c, stk. 1

Købeloven § 76, stk. 1, 2

PRAKSIS

|                                                                                                           |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om manglende medhold i klage over slidte og udvidede støvler      | 06.07.2017 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om køleskabs temperaturbegrænsning berettiger ophævelse | 17.12.2014 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om opladning af ur berettigede til ophævelse af køb     | 25.10.2011 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Vaskemaskine efterlod sæberester – spørgsmål om mangel                      | 28.09.2011 |

|                                                                                                                                |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Kaninpelsvest fældede ikke overdrevent: Forbrugerens krav om at hæve købet blev afvist           | 28.04.2011 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuldt lykkearmbånd: Vildledende markedsføring og væsentlig mangel                          | 25.03.2010 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuldt lykkearmbånd: Vildledende markedsføring og ret til ophævelse                         | 25.03.2010 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfulde skindstøvler: Konstruktionsfejl og manglende vejledning berettigede ophævelse af køb | 20.05.2009 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld individuelt tilpasset hvilestol - Hævelse af køb                                      | 20.12.2007 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld lædersofa: Oplysningspligt vedrørende begrænsninger i brug                            | 09.08.2007 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger berettiget til afslag i købesum pga. urigtig oplysning om grøn ejerafgift på prisskilt | 27.10.2006 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfulde læderstøvler: Ret til at hæve købet grundet manglende vandtæthed                     | 31.12.2003 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld brugsvejledning ved køb af kødhakker                                                  | 31.12.2003 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuldt uldtæppe pga. manglende oplysning om falmning                                        | 31.12.2002 |

## § 4 Brugte varer og virkningsløse "som beset"-forbehold

En stor del af praksis angår **brugte biler**, og her er hovedreglen, at generelle forbehold ikke fritager sælgeren. Fordi mangelsreglerne er præceptive, jf. [§ 1, stk. 2](#), kan en erhvervsdrivende ikke ved vilkår som »solgt som beset og prøvet, uden garanti af nogen art« afskære forbrugeren fra at gøre mangler gældende. Det fastslog nævnet i [sag 2005-521/7-766](#) (Chrysler med defekt gearkasse og revnet motorblok – væsentlige, sikkerhedsmæssige mangler, køb hævet) og i [sag 2004-521/7-398](#), hvor et forbehold om, at »køber selv ønsker at reparere bilen«, var uvirksomt, fordi det ikke specificerede de konkrete fejl. Et vilkår om, at bilen var solgt »uklargjort«, betyder blot, at forbrugeren må forvente almindelig klargøring – ikke væsentlige sikkerhedsmæssige fejl, [sag 01-09-4234](#).

Grænsen går ved, hvad forbrugeren efter bilens alder, kilometerstand og pris med rimelighed kan forvente. Typiske mangler, der er anerkendt, er sikkerhedsmæssige fejl, der ville medføre kassation ved syn (fx [sag 2003-521/7-95](#) og [sag 2002-521/7-1568](#)), en tandrem, der brister før det anbefalede skifteinterval, [sag 01-09-4234](#), samt en afmonteret trækkrog, der var på bilen ved aftalens indgåelse, [sag 2002-521/7-117](#).

Efter [§ 77](#) gælder en lempeligere mangelsbedømmelse ved køb af brugte genstande **på offentlig auktion**, hvor køberen har let adgang til klar oplysning om, at de almindelige krav ikke gælder – her kan mangel typisk kun påberåbes, hvis genstanden er i væsentlig ringere stand end forventet, eller sælgeren har givet urigtige oplysninger eller tilsidesat oplysningspligten. Uden for auktionssalg er der derimod ikke plads til generelle ansvarsfraskrivelse i forbruger køb.

|         |                                                                                                          |                                |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 2</a>                                                                    | <a href="#">Købeloven § 77</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sælger skal give afslag i pris for mangelfuld brugt bil med defekt tandrem |                                | 29.04.2010 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger kan hæve køb af bil grundet væsentlige mangler                   |                                | 19.10.2006 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende trækkrog og betaling af forsikring på lånebil                    |                                | 22.06.2005 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger vinder sag om mangelfuld brugtbil og får afslag i købesummen     |                                | 21.03.2005 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbruger køb?   |                                | 31.12.2003 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil  |                                | 31.12.2002 |

## § 5 Bevisbyrde og formodningsreglen (§ 77 a)

Manglen bedømmes efter varens beskaffenhed på **leveringstidspunktet** – foreligger manglen (eller dens årsag) da, hæfter sælgeren, selv om den først viser sig senere, jf. § 77 a, stk. 1. Udgangspunktet er, at det er køberen, der skal bevise, at varen er mangelfuld. Det bekræftede nævnet i [sag 23/06160](#) (2025), hvor en forbruger ikke kunne kræve en gratis teknisk undersøgelse af et grafikkort på grund af en formodet, men ukonstateret, fabriksfejl:

*»Nævnet bemærker indledningsvis, at det efter almindelige bevisbyrde regler er køberen, der skal godtgøre, at den købte vare er fejlbehæftet, og at sælgeren ikke i almindelighed er forpligtet til at undersøge varen med henblik på at konstatere, om dette er tilfældet.«*

Dette udgangspunkt modificeres af **formodningsreglen** i § 77 a, stk. 3: viser en mangel sig inden 1 år efter leveringen (før 1. januar 2022: 6 måneder; for levende dyr fortsat 6 måneder), formodes manglen at have været til stede ved leveringen, medmindre formodningen er uforenelig med varens eller manglens art. I de refererede afgørelser fra før reformen er 6-månedersreglen anvendt – fx i [sag 2002-521/7-1568](#) og ved gennemslidt for i et par støvler efter fire måneder, [sag 2002-62/7-1355](#), hvor sælgeren ikke afkræftede formodningen.

Ud over den lovbestemte formodning har praksis udviklet en **skærpet bevisbyrde for sælgeren ved skjulte elektronikfejl**: når køberen har sandsynliggjort et komponentsvigt, der ikke lader sig diagnosticere uden specialudstyr hos sælgeren/producenten, og der ikke er tegn på uhensigtsmæssig brug, påhviler det sælgeren at godtgøre, at fejlen ikke var til stede ved leveringen. Det skete for en iPod, der svigtede efter ca. 1 år og 5 måneder, [sag 2004-4011/7-136](#), og for en bærbar computers bundkort efter ca. 16 måneder, [sag 2006-4031/7-2201](#); i begge tilfælde løftede sælgeren ikke bevisbyrden, og varen blev anset for mangelfuld. Omvendt kan formodningen afkræftes ved dokumenteret **fejlbrug**: en tablet med brækkede USB-kontakter »som følge af en uhensigtsmæssig brugspåvirkning« var ikke mangelfuld, [sag 13/03990](#).

|         |                                                                                                                                      |            |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 77a, stk. 1, 3</a>                                                                                           |            |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger fik ikke medhold i krav om gratis undersøgelse af grafikkort ved mistanke om produktionsfejl | 17.12.2025 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afslag på ophævelse af køb og tilbagebetaling af undersøgelsesgebyr ved uhensigtsmæssig brug af tablet | 10.03.2014 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Computer defekt efter 16 måneder – Forbruger vinder sag om mangelfuld vare                             | 19.10.2007 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · iPod - reklamation - bevisbyrde for mangel                                                             | 13.01.2007 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil                              | 31.12.2002 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfulde støvler: Slitage på indvendigt for                                                         | 31.12.2002 |

## § 6 De primære beføjelser: afhjælpning og omlevering (§§ 78, 78 a, 79)

Ved en mangel har forbrugeren primært krav på **afhjælpning** (reparation) eller **omlevering**, jf. § 78 a-. Afhjælpning/omlevering skal ske **gratis, inden rimelig tid og uden væsentlig ulempe** for køberen, jf. § 78 a, stk. 4. Ved bedømmelsen af »rimelig tid« indgår efter § 79 navnlig genstandens art, manglens beskaffenhed og køberens behov, herunder om sælgeren har stillet en erstatningsgenstand til rådighed. Reformens forarbejder til den oprindelige lov beskriver sælgerens ret til at afværge de øvrige beføjelser ved at tilbyde afhjælpning som en »væsentlig udvidelse«, [Folketingstidende 1978-79, tillæg A](#).

**"Rimelig tid" i praksis.** En reparation, der tog 27 dage – hvoraf en stor del gik til forsendelse til producenten i udlandet – var inden for rimelig tid for en kikkert, [sag 18/05720](#), og et delt nævn nåede samme resultat ved 28

dages reparation af en bærbar computer, [sag 18/06740](#). Omvendt var afhjælpning ikke sket inden rimelig tid, da en computer efter tre reparationer og gentagne rykkere fortsat var defekt, [sag 2006-4031/7-2161](#), eller da en ladcykel aldrig kunne samles og sælgeren ikke reagerede rettidigt, [sag 15/05159](#).

**Antal afhjælpningsforsøg.** Forbrugeren skal ikke tåle et ubegrænset antal reparationsforsøg for samme fejl. I [sag 2003-521/7-41](#) havde sælgeren allerede én gang udskiftet en mangelfuld gearkasse med en anden brugt gearkasse, der også var defekt; køberen var da ikke forpligtet til at tåle endnu et forsøg og bevarede sine mangelsbeføjelser, jf. [§ 79](#). Tilsvarende kunne en forbruger gå videre til ophævelse efter fire mislykkede reparationsforsøg på samme telefonfejl, [sag 13/07074](#) og [sag 13/07873](#).

**Sælgerens valgret og køberens ret til selv at afhjælpe.** Sælgeren kan som udgangspunkt vælge mellem afhjælpning og omlevering og kan afvise en beføjelse, hvis den er umulig eller vil påføre uforholdsmæssige omkostninger, jf. [§ 78 a, stk. 1-3](#). Ved en let og billig udbedring kan sælgeren derfor nøjes med at reparere, [sag 2005-620/7-433](#) og [sag 620/7-414](#). Men sælgeren kan ikke unddrage sig afhjælpningspligten ved i stedet at tilbyde ophævelse, hvis afhjælpning ikke er uforholdsmæssig, [sag 01-09-4234](#), og sælgeren må ikke ensidigt bortskaffe varen i stedet for at afhjælpe, [sag 2003-4012/7-300](#). Slår sælgerens tilbud fejl inden for kort tid, kan forbrugeren derimod være afskåret fra at hæve – således afhjælp sælgeren i [sag 01-09-7856](#) en opvaskemaskine og tilbød derefter omlevering inden for ca. en måned, og forbrugeren kunne da ikke hæve. Efter [§ 78 a, stk. 5](#) kan forbrugeren lade manglen afhjælpe for sælgerens regning, hvis sælgeren ikke selv afhjælper rettidigt, og det kan ske uden uforholdsmæssige omkostninger.

**Omlevering forudsætter en artsbestemt genstand.** Ved specieskøb (individuelt bestemte genstande) kan omlevering ikke kræves. En demonstrationsmodel af et tv var en speciesgenstand, hvor omlevering var udelukket, [sag 2003-4012/7-300](#), og en udgået sæson-habit købt på udsalg kunne heller ikke omleveres, [sag 612/7-699](#).

| LOV     | <a href="#">Købeloven § 78</a>                                                                                                                                        | <a href="#">Købeloven § 78a, stk. 4</a> | <a href="#">Købeloven § 79</a> |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------|
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afvisning af ophævelse: 28 dages reparationstid for bærbar computer var inden for rimelig tid                                           |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 09.07.2018                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Den erhvervsdrivende havde afhjulpet fejlen inden for rimelig tid, og forbrugeren havde ikke krav på at ophæve købet                    |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 05.04.2018                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugeren kunne hæve købet af en ladcykel over for den erhvervsdrivende, som blev anset for at være aftalepart og ikke blot formidler |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 07.12.2016                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangler ved telefon - Ophævelse af køb                                                                                                  |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 17.12.2014                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om mangler ved telefon og ophævelse af køb                                                                                    |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 17.12.2014                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger ikke berettiget til at hæve køb af opvaskemaskine grundet tilbud om afhjælpning inden for rimelig tid                         |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 29.11.2010                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sælger skal give afslag i pris for mangelfuld brugt bil med defekt tandrem                                                              |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 29.04.2010                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet: Ophævelse af køb grundet manglende afhjælpning af fejl på computer                                                |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 19.10.2007                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Ikke erstatning for prisdifference ved ophævelse af køb af udsalgsvare                                                                  |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 19.12.2006                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Reparation af støvler: Afhjælpningspligt og mindre prisafslag                                                                           |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 05.12.2006                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse i sag om reparation af herrestøvler                                                                                           |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 05.10.2006                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Erstatning for kasseret fjernsyn                                                                                                        |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 08.06.2004                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Køber ikke forpligtet til at acceptere gentagne reparationsforsøg af gearkasse                                                          |                                         |                                |
|         |                                                                                                                                                                       |                                         | 31.12.2003                     |

## De sekundære beføjelser: forholdsmæssigt afslag og ophævelse (§§ 78 b-78 c)

Er afhjælpning eller omlevering ikke sket, slået fejl eller udelukket, kan forbrugeren gå videre til de sekundære beføjelser efter [§ 78 b](#): forholdsmæssigt afslag eller ophævelse. Efter [§ 78 b, stk. 1](#) er dette bl.a. tilfældet, når varen forbliver mangelfuld trods afhjælpningsforsøg, når manglen er så alvorlig, at et omgående afslag eller ophævelse er berettiget, eller når det fremgår, at sælgeren ikke vil afhjælpe inden rimelig tid eller uden væsentlig ulempe.

**Væsentlighedskravet ved ophævelse.** Ophævelse forudsætter, at manglen **ikke er uvæsentlig**, og efter [§ 78 b, stk. 2](#) har sælgeren bevisbyrden for uvæsentlighed. Ved bagatelagtige mangler henvises forbrugeren i stedet til et forholdsmæssigt afslag. En rævepelsvest, der fældede lidt for meget, udgjorde en mangel, men en uvæsentlig én, så forbrugeren fik ikke ophævelse, men et skønsmæssigt afslag på 200 kr., [sag 14/02191](#); en fagligt korrekt, men synlig, reparation af et par støvler gav alene et afslag på 100 kr., [sag 620/7-414](#), og en sko, hvor en løsnethælflik uden held var forsøgt limet, var en uvæsentlig mangel, [sag 2003-62/7-96](#). Modsat blev køb hævet ved væsentlige mangler – fx en hvilestol, der ikke passede, [sag 2006-650/7-1040](#), en bil med gennemgribende sikkerhedsfejl, [sag 2005-521/7-766](#), og gentagne uafhjulne telefonfejl, [sag 13/07074](#).

**Udmåling af afslag.** Afslag fastsættes efter [§ 78 c, stk. 1](#) forholdsmæssigt ud fra værdiforskellen mellem den mangelfulde og en mangelfri vare. I praksis udmåles afslaget ofte skønsmæssigt svarende til udbedringsomkostningerne – fx 10.000 kr. for en defekt tandrem, [sag 01-09-4234](#), 9.000 kr. for sikkerhedsfejl ved en brugt bil, [sag 2002-521/7-1568](#), og 7.500 kr. i [sag 2004-521/7-398](#) – eller egentligt proportionalt efter værdiforringelsen, jf. den detaljerede opgørelse i [sag 2003-521/7-10](#). Forbrugeren kan indgå bindende forlig om at give afkald på beføjelser mod udbedring af nærmere angivne fejl; misligholder sælgeren forliget, genopstår kravene, [sag 521/7-1146](#).

**Tilbagelevering og fradrag for brug ved ophævelse.** Ved ophævelse skal sælgeren tilbagebetale købesummen, og køberen tilbagelevere varen i væsentlig samme stand, jf. [§ 78 c, stk. 2](#) og [§ 78 e](#). Forbrugerklagenævnet har traditionelt været **tilbageholdende** med at indrømme sælgeren fradrag for forbrugerens nytte af varen og har krævet »helt særlige omstændigheder«, bl.a. under henvisning til Højesterets praksis (U 2014.578 H, hvor der ved ophævelse af et tv-køb blev anerkendt et fradrag på ca. 10 % af købsprisen pr. år for brug), jf. drøftelserne i [sag 13/00316](#), [sag 13/07074](#) og [sag 13/09817](#). Ved brugte biler foretages derimod rutinemæssigt et fradrag for kørte kilometer/brug, fx 15.000 kr. i [sag 01-08-6681](#).

### LOV

[Købeloven § 78b, stk. 1, 2](#)
[Købeloven § 78c, stk. 1](#)
[Købeloven § 78e](#)

### PRAKSIS

|                                                                                                                         |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Forbrugerklagenævnet · Rævepelsvests fældning – mangel og ophævelse af køb                                              | 20.02.2015 |
| Forbrugerklagenævnet · Mangler ved telefon - Ophævelse af køb                                                           | 17.12.2014 |
| Forbrugerklagenævnet · Manglende oplysning om køleskabs temperaturbegrænsning berettiger ophævelse                      | 17.12.2014 |
| Forbrugerklagenævnet · Afhjælpning af mangel ved cykelkøb – spørgsmål om berettigelse til ophævelse og fradrag for brug | 17.12.2014 |
| Forbrugerklagenævnet · Sælger skal give afslag i pris for mangelfuld brugt bil med defekt tandrem                       | 29.04.2010 |
| Forbrugerklagenævnet · Manglende oplysning om motorændring og afgiftsbetaling ved salg af brugt bil                     | 15.05.2009 |
| Forbrugerklagenævnet · Mangelfuld individuelt tilpasset hvilestol - Hævelse af køb                                      | 20.12.2007 |
| Forbrugerklagenævnet · Reparation af støvler: Afhjælpningspligt og mindre prisafslag                                    | 05.12.2006 |
| Forbrugerklagenævnet · Forbruger kan hæve køb af bil grundet væsentlige mangler                                         | 19.10.2006 |

|                                                                                                         |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger vinder sag om mangelfuld brugtbil og får afslag i købesummen    | 21.03.2005 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld sko? Limning af hælflik ikke tilstrækkelig afhjælpning?        | 31.12.2003 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum        | 31.12.2003 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil | 31.12.2002 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende reparationer og afslag i købesum                                | 31.12.2001 |

## § 8 Erstatning ved mangler (§ 80)

Ud over de øvrige beføjelser kan forbrugeren kræve **erstatning** for tab som følge af en mangel, jf. § 80. Erstatning forudsætter for det første, at der overhovedet foreligger en mangel – er varen ikke mangelfuld, er der intet at erstatte, [sag 13/10654](#) (killinger, hvis sygdom ikke kunne føres tilbage til leveringstidspunktet).

For det andet kræves et **ansvarsgrundlag**. Efter § 80, stk. 1 kan køberen kræve erstatning, hvis sælgeren har handlet i strid med almindelig hæderlighed (nr. 1), har givet vildledende oplysninger uden føje (nr. 2), har forsømt at oplyse om en mangel, sælgeren kendte eller burde kende (nr. 3), hvis varen savner tilsikrede egenskaber (nr. 4), eller hvis manglen efter aftalen er forårsaget ved sælgerens forsømmelse (nr. 5). Ved artsbestemte køb gælder desuden det skærpede kontrolansvar, jf. § 80, stk. 2, der henviser til § 43, stk. 3. Forarbejderne fremhæver, at nr. 1-3 i første række præciserer det ansvar, som allerede fulgte af retspraksis, [Folketingstidende 1978-79, tillæg A](#).

Oplysningsmangel og erstatning kan gå hånd i hånd: i [sag 2006-521/7-1134](#) havde en bilforhandler forsømt at oplyse om en kendt risiko for tilfrysning af krumtapudluftningen, og sælgeren blev erstatningsansvarlig efter § 80, stk. 1, nr. 3 for det efterfølgende motorhavari. Erstatning omfatter det påregnelige tab, herunder rimelige reparations- og undersøgelsesudgifter, jf. [sag 2005-521/7-766](#), og et selvstændigt tab, hvor sælgeren ansvarspådragende havde skrottet forbrugerens tv under en reklamation, [sag 2003-4012/7-300](#). Der er derimod ikke automatisk erstatning for enhver prisforskel: i [sag 612/7-699](#) manglede et ansvarsgrundlag for prisdifferencen mellem en mangelfuld udsalgshabit og en dyrere erstatningsvare.

|         |                                                                                                                                                   |                                           |            |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 43, stk. 3</a>                                                                                                            | <a href="#">Købeloven § 80, stk. 1, 2</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Afgørelse om mangler ved kattekøb: Mellemøretændelse og øremider ikke tilstrækkeligt til ophævelse eller erstatning |                                           | 17.10.2014 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger            |                                           | 27.04.2007 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Ikke erstatning for prisdifference ved ophævelse af køb af udsalgsvare                                              |                                           | 19.12.2006 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger kan hæve køb af bil grundet væsentlige mangler                                                            |                                           | 19.10.2006 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Erstatning for kasseret fjernsyn                                                                                    |                                           | 08.06.2004 |

## § 9 Reklamationsfrister: rimelig tid, toårsfristen og undtagelserne (§§ 81-85)

Forbrugerens beføjelser bevares kun, hvis der reklameres i tide. Efter § 81 skal køberen give sælgeren meddelelse om manglen **inden rimelig tid**, efter at den er opdaget, og en meddelelse givet **inden 2 måneder** er altid rettidig. Der er tale om en »neutral« reklamation, dvs. køberen behøver ikke angive, hvilken beføjelse der vælges – som forarbejderne til den oprindelige lov beskriver det, [Folketingstidende 1978-79, tillæg A](#).

Dertil kommer den **absolutte toårsfrist** i § 83, stk. 1: har køberen ikke inden 2 år efter leveringen meddelt sælgeren, at han vil påberåbe sig en mangel, kan den ikke gøres gældende senere – medmindre sælgeren har

indestået for varen i længere tid eller har handlet i strid med almindelig hæderlighed. En reklamation over et komfur, hvor det centrale forhold indtraf efter fristens udløb, var derfor for sen, [sag 2003-4112/7-6](#) (afgjort efter den dagældende étårsfrist for et køb fra 2000).

Fristerne er dog forsynet med flere undtagelser:

- **Svig og grov uagtsomhed.** Efter [§ 82](#) gælder rimelig tids-reglen i [§ 81](#) ikke, hvis sælgeren har handlet i strid med almindelig hæderlighed eller groft uagtsomt.
- **Reklamation afbryder fristen for den pågældende mangel.** Har forbrugeren først reklameret over en mangel, er de efterfølgende krav vedrørende samme mangel ikke længere begrænset af toårsfristen, men af de almindelige forældelsesregler (tidligst 3 år efter, at fejlen blev eller burde være opdaget, jf. [forældelsesloven § 3](#)). Det fastslog nævnet ved gentagne reklamationer over samme telefonfejl, [sag 13/07074](#).
- **Vanhjemmel er ikke omfattet.** Toårsfristen i [§ 83](#) angår kun faktiske mangler, ikke retsmangler. Køber af en brugt cykel, der viste sig at være stjålet, kunne derfor hæve på grund af vanhjemmel næsten tre år efter købet, uanset sælgerens gode tro, [sag 2005-523/7-205](#).
- **Reklamation til producent m.fl.** Køberen kan efter [§ 84](#) og [§ 85](#) reklamere til en producent eller anden erhvervsdrivende, der har påtaget sig at afhjælpe mangler. En producents manglende afhjælpning kan da få virkning over for sælgeren, [sag 2006-4031/7-2161](#).

Efter varedirektivets gennemførelse er der desuden indsat særlige frister for digitalt indhold og varer med digitale elementer i [§ 83, stk. 2-4](#), ligesom toårsfristen ikke gælder for byggematerialer eller varer, der tilbagekaldes af sikkerhedshensyn.

LOV

[Forældelsesloven § 3](#)[Købeloven § 81](#)[Købeloven § 82](#)[Købeloven § 83, stk. 1](#)[Købeloven § 85](#)

|         |                                                                                                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangler ved telefon - Ophævelse af køb                                                   | 17.12.2014 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet: Ophævelse af køb grundet manglende afhjælpning af fejl på computer | 19.10.2007 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Køb af stjålet cykel: Forbruger havde ret til at hæve købet                              | 12.12.2006 |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · For sen reklamation af komfur                                                            | 31.12.2003 |

## § 10 Sammenfattende linjer i mangelspraksis

Praksis på området er præget af, at forbrugerbeskyttelsesreglerne er ufravigelige, at bevisbyrden ofte flytter til sælgeren i varens første leveår, og at beføjelserne følger et fast hierarki. De gennemgående linjer kan sammenfattes således:

- **Mangel afgøres ud fra berettigede forventninger.** Naturlige og almenkendte egenskaber (fældende pels, falmende uld) er ikke mangler; ikke-almenkendte begrænsninger skal oplyses, ellers foreligger en oplysningsmangel efter [§ 76](#). Jf. [sag 0329-11-01](#) over for [sag 01-10-9927](#).
- **Generelle forbehold virker ikke.** "Som beset", "uden garanti" og lignende afskærer ikke mangelsindsigelser i forbrugerkøb, jf. [§ 1, stk. 2](#) og [sag 2004-521/7-398](#).
- **Afhjælpning før ophævelse – men ikke i det uendelige.** Sælgeren har ret til at forsøge afhjælpning inden rimelig tid, men gentagne mislykkede forsøg på samme fejl åbner for afslag eller ophævelse, jf. [sag 2003-521/7-41](#).

- **Ophævelse kræver en ikke-uvæsentlig mangel; ellers afslag.** Bagateller udløser et – ofte skønsmæssigt – forholdsmæssigt afslag, mens væsentlige (typisk sikkerhedsmæssige eller gennemgribende) mangler kan begrunde ophævelse, jf. § 78 b.
- **Erstatning kræver mangel plus ansvarsgrundlag** efter § 80.
- **Reklamation i tide er en forudsætning:** inden rimelig tid (altid rettidig inden 2 måneder, § 81) og inden for toårsfristen (§ 83), med undtagelser ved svig og vanhjemmel.

Denne oversigt angår løsørekøb i forbrugerforhold. Fortrydelsesret og urimelige aftalevilkår behandles under [forbrugerbeskyttelse](#), og mangler ved fast ejendom under [køb og salg af fast ejendom – mangler](#). Da langt størstedelen af den offentliggjorte praksis stammer fra Forbrugerklagenævnet og fra tiden før 2022-reformen, bør det ved anvendelsen holdes for øje, at nyere sager skal bedømmes efter det opdaterede mangelsbegreb i §§ 75 a-75 e og den etårige formodningsregel i § 77 a, stk. 3.

|         |                                                                                                                      |                                 |                                |                                |                                |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 76</a>                                                                                       | <a href="#">Købeloven § 78b</a> | <a href="#">Købeloven § 80</a> | <a href="#">Købeloven § 81</a> | <a href="#">Købeloven § 83</a> |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om opladning af ur berettigede til ophævelse af køb                |                                 |                                |                                | 25.10.2011                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Kaninpelsvest fældede ikke overdrevent: Forbrugerens krav om at hæve købet blev afvist |                                 |                                |                                | 28.04.2011                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger vinder sag om mangelfuld brugtbil og får afslag i købesummen                 |                                 |                                |                                | 21.03.2005                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Køber ikke forpligtet til at acceptere gentagne reparationsforsøg af gearkasse         |                                 |                                |                                | 31.12.2003                     |

## REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

|                                |                                 |        |
|--------------------------------|---------------------------------|--------|
| <a href="#">Købeloven § 76</a> | <a href="#">Købeloven § 77a</a> | stk. 3 |
| <a href="#">Købeloven § 78</a> | <a href="#">Købeloven § 78b</a> | stk. 1 |
| <a href="#">Købeloven § 79</a> | <a href="#">Købeloven § 80</a>  | stk. 1 |
| <a href="#">Købeloven § 83</a> |                                 | stk. 1 |

## MATERIALE Citerede afgørelser

49 afgørelser

| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                         |  | 49       |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|----------|
| 17.12.2025                                 | Forbruger fik ikke medhold i krav om gratis undersøgelse af grafikkort ved mistanke om produktionsfejl                                  |  | 23/06160 |
| 09.07.2018                                 | Afvisning af ophævelse: 28 dages reparationstid for bærbar computer var inden for rimelig tid                                           |  | 18/06740 |
| 05.04.2018                                 | Den erhvervsdrivende havde afhjulpet fejlen inden for rimelig tid, og forbrugeren havde ikke krav på at ophæve købet                    |  | 18/05720 |
| 06.07.2017                                 | Afgørelse om manglende medhold i klage over slidte og udvidede støvler                                                                  |  | 16/04814 |
| 07.12.2016                                 | Forbrugeren kunne hæve købet af en ladcykel over for den erhvervsdrivende, som blev anset for at være aftalepart og ikke blot formidler |  | 15/05159 |

|            |                                                                                                                       |                  |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 20.02.2015 | Rævepelsvests fældning – mangel og ophævelse af køb                                                                   | 14/02191         |
| 17.12.2014 | Manglende oplysning om køleskabs temperaturbegrænsning berettiger ophævelse                                           | 13/00316         |
| 17.12.2014 | Mangler ved telefon - Ophævelse af køb                                                                                | 13/07074         |
| 17.12.2014 | Afgørelse om mangler ved telefon og ophævelse af køb                                                                  | 13/07873         |
| 17.12.2014 | Afhjælpning af mangel ved cykelkøb – spørgsmål om berettigelse til ophævelse og fradrag for brug                      | 13/09817         |
| 17.10.2014 | Afgørelse om mangler ved kattekøb: Mellemørebetændelse og øremider ikke tilstrækkeligt til ophævelse eller erstatning | 13/10654         |
| 10.03.2014 | Afslag på ophævelse af køb og tilbagebetaling af undersøgelsesgebyr ved uhensigtsmæssig brug af tablet                | 13/03990         |
| 25.10.2011 | Manglende oplysning om opladning af ur berettigede til ophævelse af køb                                               | 01-10-9927       |
| 28.09.2011 | Vaskemaskine efterlod sæberester – spørgsmål om mangel                                                                | 01-10-9893       |
| 28.04.2011 | Kaninpelsvest fældede ikke overdrevent: Forbrugerens krav om at hæve købet blev afvist                                | 0329-11-01       |
| 11.03.2011 | Læderarmbåndets holdbarhed ved brug med tilkøbt vedhæng                                                               | 01-10-3109       |
| 29.11.2010 | Forbruger ikke berettiget til at hæve køb af opvaskemaskine grundet tilbud om afhjælpning inden for rimelig tid       | 01-09-7856       |
| 29.04.2010 | Sælger skal give afslag i pris for mangelfuld brugt bil med defekt tandrem                                            | 01-09-4234       |
| 25.03.2010 | Mangelfuldt lykkearmbånd: Vildledende markedsføring og væsentlig mangel                                               | 01-09-2969       |
| 25.03.2010 | Mangelfuldt lykkearmbånd: Vildledende markedsføring og ret til ophævelse                                              | 01-09-3383       |
| 20.05.2009 | Mangelfulde skindstøvler: Konstruktionsfejl og manglende vejledning berettigede ophævelse af køb                      | 0756-09-01       |
| 15.05.2009 | Manglende oplysning om motorændring og afgiftsbetaling ved salg af brugt bil                                          | 01-08-6681       |
| 20.12.2007 | Mangelfuld individuelt tilpasset hvilestol - Hævelse af køb                                                           | 2006-650/7-1040  |
| 19.10.2007 | Forbrugerklagenævnet: Ophævelse af køb grundet manglende afhjælpning af fejl på computer                              | 2006-4031/7-2161 |
| 19.10.2007 | Computer defekt efter 16 måneder – Forbruger vinder sag om mangelfuld vare                                            | 2006-4031/7-2201 |
| 09.08.2007 | Mangelfuld lædersofa: Oplysningspligt vedrørende begrænsninger i brug                                                 | 2006-650/7-989   |
| 27.04.2007 | Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger              | 2006-521/7-1134  |
| 13.01.2007 | iPod - reklamation - bevisbyrde for mangel                                                                            | 2004-4011/7-136  |
| 19.12.2006 | Ikke erstatning for prisdifference ved ophævelse af køb af udsalgsvare                                                | 612/7-699        |
| 12.12.2006 | Køb af stjålet cykel: Forbruger havde ret til at hæve købet                                                           | 2005-523/7-205   |

|            |                                                                                                      |                 |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 05.12.2006 | Reparation af støvler: Afhjælpningspligt og mindre prisafslag                                        | 620/7-414       |
| 27.10.2006 | Forbruger berettiget til afslag i købesum pga. urigtig oplysning om grøn ejerafgift på prisskilt     | 2005-521/7-860  |
| 19.10.2006 | Forbruger kan hæve køb af bil grundet væsentlige mangler                                             | 2005 521/7-766  |
| 05.10.2006 | Afgørelse i sag om reparation af herrestøvler                                                        | 2005-620/7-433  |
| 26.09.2005 | Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt | 2004-521/7-332  |
| 22.06.2005 | Manglende trækkrog og betaling af forsikring på lånebil                                              | 2002-521/7-117  |
| 21.03.2005 | Forbruger vinder sag om mangelfuld brugtbil og får afslag i købesummen                               | 2004-521/7-398  |
| 08.06.2004 | Erstatning for kasseret fjernsyn                                                                     | 2003-4012/7-300 |
| 31.12.2003 | Mangelfulde læderstøvler: Ret til at hæve købet grundet manglende vandtæthed                         | 2002-62/7-99    |
| 31.12.2003 | For sen reklamation af komfur                                                                        | 2003-4112/7-6   |
| 31.12.2003 | Mangelfuld brugsvejledning ved køb af kødhakker                                                      | 2003-412/7-10   |
| 31.12.2003 | Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum                                   | 2003-521/7-10   |
| 31.12.2003 | Køber ikke forpligtet til at acceptere gentagne reparationsforsøg af gearkasse                       | 2003-521/7-41   |
| 31.12.2003 | Bilforhandlers salg af egen bil fra forretningsadressen – Forbrugerkøb?                              | 2003-521/7-95   |
| 31.12.2003 | Mangelfuld sko? Limning af hælflik ikke tilstrækkelig afhjælpning?                                   | 2003-62/7-96    |
| 31.12.2002 | Mangelfuldt uldtæppe pga. manglende oplysning om falmning                                            | 2001-661/7-563  |
| 31.12.2002 | Afgørelse om afslag i købesum efter konstatering af mangler ved brugt bil                            | 2002-521/7-1568 |
| 31.12.2002 | Mangelfulde støvler: Slitage på indvendigt for                                                       | 2002-62/7-1355  |
| 31.12.2001 | Manglende reparationer og afslag i købesum                                                           | 521/7-1146      |

# 07

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over mangler ved løsøre i handelskøb og civilkøb (købeloven §§ 42-54)

*Mangelsbegreb, species/genus-sondring og mangelsbeføjelser efter købelovens almindelige regler*

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 34 afgørelser · 2001-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Købelovens §§ 42-60 regulerer køberens beføjelser ved mangler ved løsøre i handelskøb mellem erhvervsdrivende og i civilkøb mellem private – altså alt løsørekøb uden for forbrugerkapitlet. Loven definerer ikke selv, hvad en mangel er; det spørgsmål overlod lovgiver i 1905 udtrykkeligt til domstolene, og retspraksis afgør det efter aftalen og almindelig retsopfattelse med det klassiske kriterium, at genstanden er uskikket eller mindre egnet til sin sædvanlige eller aftalte brug. Reglerne er deklaratoriske, jf. § 1, stk. 1, og fortrænges i praksis regelmæssigt af salgs- og leveringsbetingelser, garantier og branchekutyper. Oversigten kortlægger, hvordan domstolene – navnlig Sø- og Handelsretten, landsretterne og Højesteret – udmønter mangelsbegrebet, species/genus-sondringen, uvæsentlighedsgrænsen for ophævelse, forholdsmæssigt afslag, erstatningsansvaret og ophævelsens restitutionsvirkninger.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Købeloven definerer ikke "mangel"; efter de originale forarbejder fra 1905 træffes afgørelsen af domstolene efter almindelig retsopfattelse, hvorefter der foreligger en mangel, når genstandens tilstand gør den uskikket eller mindre egnet til sædvanlig eller aftalt brug.
- 02** Mangelsreglerne uden for forbrugerkøb er deklaratoriske, jf. § 1, stk. 1, og viger for udtrykkelig aftale, forudsat aftaleindhold, handelsbrug og anden sædvane – herunder "som den er/forefindes" (tel quel) og aftalte reklamationsfrister.
- 03** Sælgerens eget markedsføringsmateriale kan skabe en berettiget forventning hos en professionel køber, og manglende opfyldelse af den forventning udgør en væsentlig mangel.
- 04** Ved specieskøb kan køberen efter § 42, stk. 1, hæve eller kræve forholdsmæssigt afslag, men erstatning kun ved manglende tilsikrede egenskaber, sælgerens efterfølgende forsømmelse eller svig, jf. § 42, stk. 2.
- 05** Ved genuskøb kan køberen tillige kræve omlevering, og sælgeren hæfter efter § 43, stk. 3, objektivt for erstatning med kun § 24's snævre force majeure-undtagelse.

- 06 Om et køb er species eller genus afgøres af, om sælgeren efter aftalen har valgfrihed ved opfyldelsen; en sælger kan ikke ved at angive fabriksnummer på en fabriksny vare omdanne et reelt genuskøb til et specieskøb for at slippe med culpaansvar.
- 07 Uvæsentlige mangler berettiger ikke til ophævelse, jf. § 42, stk. 1, 2. pkt., og § 43, stk. 2 – men spærringen falder bort ved sælgerens svig, og i genuskøb tillige ved sælgerens onde tro på et tidspunkt, hvor mangelfri levering endnu kunne være skaffet.
- 08 Lovgiver afviste i 1905 udtrykkeligt Handelsstandens ønske om, at enhver mangel i handelskøb skulle anses for væsentlig, af hensyn til risikoen for chikanøs afvisning af salgsgenstanden.
- 09 Forholdsmæssigt afslag beregnes efter forholdet mellem den mangelfri og den mangelfulde genstands værdi og fastsættes i praksis skønsmæssigt på grundlag af syn og skøn.
- 10 Mangelsbedømmelsen sker efter § 44 på tidspunktet for farens overgang, medmindre manglen er hidført ved sælgerens forsømmelse.
- 11 Har køberen undersøgt genstanden før købet, uden skellig grund undladt at efterkomme en opfordring hertil eller haft lejlighed til at undersøge en prøve, afskærer § 47 ham fra at påberåbe sig mangler, der burde være opdaget – medmindre sælgeren har handlet svigagtigt.
- 12 Ved auktionssalg kan mangler efter § 48 kun påberåbes, hvis genstanden ikke svarer til sin betegnelse, eller sælgeren har handlet svigagtigt – dog ikke når en handlende sælger sine varer ved auktion.
- 13 Køberen mister efter § 57, stk. 1, adgangen til at hæve, hvis han ikke kan tilbagelevere genstanden i væsentlig samme stand; § 58's undtagelser dækker ikke forringelser, som køberen selv har forårsaget ved dispositioner uden sammenhæng med manglen.
- 14 Den absolutte reklamationsfrist i § 54, stk. 1, er 2 år fra overgivelsen, men gælder ikke ved indeståelse, svig, sikkerhedsbetingede myndighedstilbagekaldelser eller ved køb af byggematerialer.
- 15 Ved erstatning efter ophævelse fastsættes tabet efter § 45, jf. § 25, som prisforskellen – ved forsvarligt og rettidigt dækningskøb dog efter den faktisk opnåede pris – og dækningskøb/-salg er efter Højesterets praksis et bevismiddel, ikke en betingelse for erstatning.
- 16 Ved internationale handelskøb uden for Norden gælder CISG, hvor ophævelse kræver væsentlig misligholdelse, jf. art. 25 og 49, og hvor der gælder en tilsvarende absolut 2-årsfrist for reklamation efter art. 39, stk. 2.

## Lovgrundlaget: deklaratoriske mangelsregler for handelskøb og civilkøb

§ 1

Købelovens almindelige mangelsregler i §§ 42-60 gælder for alle løsorekøb, der ikke er forbrugerkøb – dvs. både **handelskøb** mellem to erhvervsdrivende og **civilkøb** mellem to private. Forbrugerkøbets særlige

beføjelsestrappe i §§ 75 b-87 hører under [mangelsbeskyttelse](#) og Forbrugerklagenævnets praksis under [forbrugerklage-vare-tjenester](#) og behandles ikke her.

Det helt centrale udgangspunkt er, at reglerne er **deklaratoriske**. Efter [købelovens § 1, stk. 1](#) kommer lovens bestemmelser "kun til anvendelse, for så vidt ikke andet er udtrykkelig aftalt, eller må anses for indeholdt i aftalen eller følger af handelsbrug eller anden sædvane". Ufravigelighed gælder alene i forbrugerkøb, jf. [§ 1, stk. 2](#), samt for beskyttelsen af senere ikke-erhvervsmæssige erhververe i [§ 54, stk. 4](#), jf. [§ 1, stk. 3](#).

Allerede lovmotiverne fra 1905 fremhævede rækkevidden af denne fravigelighed på mangelsområdet:

*Det kan naturligvis forekomme, - at Genstanden er solgt med saadant Forbehold, at Køberen skal nøjes med det "som den er eller forefindes", "som den falder", "hvad enten den er bedre eller daarligere" o. s. v. ("tel-quel"), hvilket atter har Indflydelse paa Fastsættelsen af Købesummens Størrelse. I saa Fald følger det af Udkastets § 1, at Reglerne i § 42 ikke finde Anvendelse*

Og videre om branchekutymen:

*Det følger iøvrigt af Udkastets § 1, at de særlige Kutymen om bestemte Spillerum for Kvalitetsafvigelser, som i Henseende til Køberens Ret til at afvise Salgsgegenstanden ... allerede ere eller i Fremtiden maatte blive fæstnede for visse Brancher, forblive uberørte af Regelen i § 42.*

(Bemærkningerne findes i [lovforslaget til købeloven af 15. november 1905](#).)

Den praktiske konsekvens ses tydeligt i erhvervspraksis. I Vestre Landsrets dom i [BS-18203/2024-VLR](#) om mangelfulde "Power Packs" til svovlbrintereduktion var det ikke købelovens frister, men sælgerens egne salgs- og leveringsbetingelser pkt. 8.5 med en **aftalt reklamationsperiode på 6 måneder**, der udgjorde prøvelsesgrundlaget. Omvendt sætter aftalefriheden ikke enhver klausul igennem: i Sø- og Handelsrettens dom i [H-43-06](#) om mangelfuld teltdug blev sælgerens ansvarsbegrænsning tilsidesat, selv om der var tale om et rent handelsforhold.

Ved grænseoverskridende køb uden for Norden er det ikke købeloven, men [den internationale købelov](#) (CISG), der gælder; loven finder efter [§ 2](#) ikke anvendelse, hvis både sælger og køber har forretningssted i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige.

LOV

[International købelov § 2](#)
[Købeloven § 1, stk. 1-3](#)
[Købeloven § 42](#)
[Købeloven § 54, stk. 4](#)

PRAKSIS

**Landsretten** · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum 05.02.2025

**Sø- og Handelsretten** · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold 11.08.2009

## Det ulovbestemte mangelsbegreb – uskikket eller mindre egnet til sædvanlig eller aftalt brug

§ 2

Købeloven indeholder ingen definition af mangelsbegrebet uden for forbrugerkøb. Det var et bevidst valg. Motiverne til [§ 42](#) formulerer det klassisk:

*Bortset fra Regelen i § 44 om, hvilket Tidspunkt der bliver at lægge til Grund ved Afgørelsen af, om en Genstand er behæftet med en Mangel, indeholder Udkastet ingen Bestemmelse af Mangelens Begreb. Afgørelsen maa derfor træffes af Domstolene i Overensstemmelse med den almindelige Retsopfattelse. Herefter vil det i Almindelighed blive anset som en "Mangel" ved Salgsgegenstanden, at dens Tilstand gør den uskikket eller mindre egnet til dens sædvanlige Brug eller til den Brug, som Genstanden ifølge Aftalen har maattet forudsættes at skulle anvendes til af Køberen.*

Motiverne understreger samtidig, at aftalen både kan udvide og indskrænke mangelsbegrebet, men at det "regelmæssig er en naturlig Forudsætning for Aftalens forbindende Kraft for Køberen, at Sælgeren ikke svigagtig har skjult Mangelen".

**Berettigede forventninger skabt af sælgerens eget materiale.** I [BS-18203/2024-VLR](#) havde sælgeren i præsentationer og brochurer angivet, at produktet reducerede svovlbrinte "med op til 80 %", henholdsvis 85 %, og at behandlingen "meget hurtigt og fuldstændigt nedbryder svovlbrintemolekylet". Landsretten fandt, at køberen "med rette" kunne forvente en væsentlig reduktion, og at den udeblevne effekt derfor var en mangel:

*Efter bevisførelsen, herunder navnlig forklaringerne fra medarbejderne hos forsyningsselskaberne og mailkorrespondancen mellem dem og Innocleaner DK ApS og Biotech Innovation ApS, lægger landsretten til grund, at de leverede og installerede Power Packs ikke havde en væsentlig og længerevarende effekt på indholdet af svovlbrinte i forsyningsselskabernes ledningsnet.*

**Loyal oplysningspligt som mangelsskabende faktor.** Fortielse af forhold, som køberen med rimelighed måtte forvente oplyst, behandles i praksis som en mangel, der kan begrunde ophævelse. I [BS-2384/2009-OLR](#) havde sælgeren af en café undladt at oplyse om en omsætningsnedgang på ca. 70 % i forhold til det udleverede regnskab. Østre Landsret placerede bevisbyrden hos sælgeren og udtalte:

*Da der er tale om en meget betydelig omsætningsnedgang i forhold til det regnskab, der blev udleveret til Person, har det været berettiget til at have handelen.*

Tilsvarende fandt Sø- og Handelsretten i [H-3-02](#), at fortielse af ordrestop fra hovedkunden, af en skjult huslejerestance og af skattemæssige uregelmæssigheder samlet udgjorde en væsentlig misligholdelse, der berettigede køberen til at hæve – "uanset at sagsøger havde accepteret en betydelig risiko ved at indgå aftalen" på et "quick and dirty"-grundlag uden due diligence.

**Levende dyr som klassisk civilkøbsområde.** Hestehandler er et af de områder, hvor det ulovbestemte mangelsbegreb i dag udfoldes hyppigst. Praksis viser, at både fysiske lidelser og adfærdsmæssige forhold kan være mangler: [BS-44568/2021-ODE](#) (kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas), [BS-47535/2023-OLR](#) (manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler), [BS-30467/2022-HJO](#) (personfarlig adfærd og tilsidesat oplysningspligt) og [BS-54880/2023-VLR](#) (sælgers tilsidesættelse af oplysningspligt om adfærdsproblemer). Motiverne fra 1905 forudså netop, at de almindelige regler – herunder prisafslaget – ville være "særdeles anvendelig paa Kreaturhandelen".

## LOV

[Købeloven § 42, stk. 1](#)[Købeloven § 44](#)

## PRAKSIS

**Landsretten** · Vestre Landsrets dom om ophævelse af hestekøb: Sælgers tilsidesættelse af oplysningspligt om adfærdsproblemer

27.03.2025

**Landsretten** · Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler

27.02.2025

**Landsretten** · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum

05.02.2025

|                                                                                                                                            |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Landsretten</b> · Sælger af café havde loyal oplysningspligt om væsentlig omsætningsnedgang                                             | 06.09.2010 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Hævelse af anpartskøb grundet manglende oplysninger om ordreophør, huslejerestance og uregelmæssig bogføring | 23.04.2003 |
| <b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet personfarlig adfærd og tilsidesat oplysningspligt                                          | 24.10.2023 |
| <b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas                           | 14.09.2023 |
| <b>Byretten</b> · Sag om ophævelse af hestekøb grundet væsentlig mangel                                                                    | 03.10.2006 |

### § 3 Species eller genus – sontringen der afgør beføjelsernes rækkevidde

Købeloven opererer med to parallelle mangelsbestemmelser, og valget mellem dem er den mest konsekvensrige enkeltbeslutning i en mangelssag uden for forbrugerkøb.

|                        | Specieskøb – § 42                                                                               | Genuskøb – § 43                                                                              |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ophævelse              | Ja, hvis manglen ikke er uvæsentlig                                                             | Ja, hvis manglen ikke er uvæsentlig                                                          |
| Forholdsmæssigt afslag | Ja                                                                                              | Ja                                                                                           |
| Omlevering             | Nej                                                                                             | <b>Ja</b>                                                                                    |
| Erstatning             | Kun ved tilsikrede egenskaber, sælgerens efterfølgende forsømmelse eller svig, jf. § 42, stk. 2 | <b>Objektivt/garantilignende</b> , jf. § 43, stk. 3, med kun § 24's force majeure-undtagelse |

Motiverne til § 43 begrundet omleveringsbeføjelsen og det skærpede ansvar med, at sælgeren i genuskøb selv vælger opfyldelsesgenstanden:

*Hvad dernæst angaar Køberens Ret til Skadeserstatning i Anledning af Mangler ved Leveringen følger det af Sagens Natur, at Sælgeren maa være ansvarlig for sit Valg af Varen, og at Betingelserne herfor maa fastsættes i Lighed med Betingelserne efter § 24 for Køberens Ret til Skadeserstatning i Tilfælde af Forsinkelse fra Sælgerens Side.*

**Afgrænsningskriteriet.** Justitsministeriets udvalg formulerede kriteriet præcist i [betænkning nr. 1502/2008 om visse køberetlige regler om sikkerhedsmangler, s. 141](#):

*Udvalget bemærker i den forbindelse, at det afgørende for, om der foreligger et genus- eller et specieskøb, er, om sælgeren i henhold til parternes aftale har valgfrihed, idet vedkommende kan opfylde sin leveringsforpligtelse med en hvilken som helst genstand, som hører til den art, der er defineret i aftalen. Selv om en aftale efter sin ordlyd ikke levner sælger nogen valgfrihed, men udpeger en bestemt fysisk genstand som salgsgenstanden, kan fortolkning af aftalen føre til, at der foreligger et genuskøb.*

Udvalget tilføjede, at en sælgers interesse i at få et reelt genuskøb til at fremtræde som specieskøb – "f.eks. ved angivelse af fabrikationsnummer på en fabriksny vare" – for derved at slippe med den lempeligere culperegulering, "ikke er beskyttelsesværdig".

Sontringen har konkret betydning i erhvervstvister. Sø- og Handelsretten anvendte i [H-32-02](#) om køb af motorcykler bl.a. § 43, stk. 2 og § 49 i en sag om ophævelse og erstatning for tab ved dækningssalg, og i [H-14-06](#) om en distributionsaftale om tekstiler indgik § 43, stk. 1 i afgørelsesgrundlaget. Også i den store leverancesag [H-23-05](#) om interiør til 60 togsæt indgik § 43, stk. 1, sammen med § 25.

At sondringen fortsat kan virke tilfældig for tab, der udspringer af salgsgenstandens farlige egenskaber, var netop baggrunden for udvalgsarbejdet i [betænkning nr. 1502/2008](#), der pegede på, at ansvarsgrundlaget "ofte er fremført som et synspunkt, der taler imod en køberetlig regulering af produktansvar".

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                           |                                          |                                        |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 24</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <a href="#">Købeloven § 42, stk. 1, 2</a> | <a href="#">Købeloven § 43, stk. 1-3</a> | <a href="#">Købeloven § 49</a>         |
| PRAKSIS | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for manglende levering og uberettiget opsigelse af distributionsaftale<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg |                                           |                                          | 12.10.2009<br>01.12.2008<br>20.01.2006 |

## § 4 Uvæsentlighedsgrænsen for ophævelse – og dens gennembrud ved svig og ond tro

Både [§ 42, stk. 1, 2. pkt.](#) og [§ 43, stk. 2](#) spærrer for ophævelse, når manglen "må anses som uvæsentlig". Spærringen er ikke absolut:

- **Specieskøb:** ophævelse kan alligevel ske, hvis **sælgeren har handlet svigagtigt**.
- **Genuskøb:** ophævelse og omlevering kan alligevel ske ved svig **eller** hvis sælgeren "har kendt manglen på et sådant tidspunkt, at han uden urimelig opofrelse havde kunnet skaffe mangelfri genstand".

Et centralt retspolitisk valg blev truffet allerede i 1905, da lovgiver afviste erhvervslivets ønske om en skærpet regel for handelskøb:

*Man har dog ikke ment at kunne følge Handelsstandens Fællesrepræsentation i dens Ønske om en bestemt Regel, hvorefter - i Lighed med, hvad der er foreskrevet i § 21 om Forsinkelse fra Sælgerens Side - enhver Mangel ved Handelskøb anses for væsentlig, end ikke med den subsidiært henstillede Tilføjelse: "naar den ikke aabenbart savner al Betydning." Under Hensyn til, at Afgørelse af, om en Genstand er mangelfri eller ej, i Modsætning til Afgørelsen af, om Leveringstiden er overholdt eller ej, ofte kan være meget vanskelig og yderst tvivlsom, vilde en Udtalelse i Loven af et saa almindeligt Indhold i betænkelig Grad aabne Døren for chikanøs Afvisning af Salgsgenstanden.*

Til gengæld fremhæver motiverne, at væsentlighedsvurderingen er **relativ og konkret**: køberens stilling som handlende og sælgerens kendskab til et særligt brugsformål kan gøre en mangel væsentlig, der "efter en almindelig Dom anses for uvæsentlig".

Denne relative bedømmelse ses klart i praksis. I [BS-18203/2024-VLR](#) var det netop produktets manglende evne til at levere den funktion, hele købsformålet hvilede på, der gjorde manglen væsentlig – uanset at leverandøren pegede på, at andre kunder ikke havde rejst krav. Tilsvarende i [H-0016-00](#), hvor Sø- og Handelsretten lagde afgørende vægt på købsformålet:

*Når henses til kampagnens særlige kreative idé, som Plakatreklamen var nøje bekendt med, finder retten, at de nævnte forhold må betegnes som væsentlige mangler ved Plakatreklamens ydelse.*

I hestesagerne slår væsentlighedskravet igennem som et spørgsmål om, hvorvidt dyret kan anvendes til det formål, køberen – sælgeren bekendt – havde: kroniske smertetilstande og manglende hestepas blev anset for væsentlige mangler i [BS-47535/2023-OLR](#), og personfarlig adfærd ved opstigning i [BS-30467/2022-HJO](#).

Uden for købelovens direkte område anvender domstolene den samme væsentlighedsstandard på løbende leverancer: i [BS-46631/2023-OLR](#) blev en virksomhed frifundet for betaling, fordi leverandørens misligholdelse var væsentlig, og i [BS-8688/2022-SHR](#) fandt Sø- og Handelsretten ophævelse berettiget under hensyn til branchens særlige karakter. Om den almindelige ophævelsesadgang i kontrakt henvises til [misligholdelse-ophævelse-erstatning-kontrakt](#).

|         |                                                                                                                                                |                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 42, stk. 1</a>                                                                                                         | <a href="#">Købeloven § 43, stk. 2</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse         |                                        | 18.03.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler              |                                        | 27.02.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum |                                        | 05.02.2025 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav                               |                                        | 06.02.2024 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Forholdsmæssigt afslag ved mangelfuld udførelse af udendørs reklamekampagne                                      |                                        | 22.03.2002 |
|         | <b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet personfarlig adfærd og tilsidesat oplysningspligt                                              |                                        | 24.10.2023 |

## Forholdsmæssigt afslag – den beføjelse købeloven selv indførte i § 5 1906

Adgangen til forholdsmæssigt afslag efter [§ 42, stk. 1](#) og [§ 43, stk. 1](#) var efter motiverne formentlig en nyskabelse i dansk ret. Begrundelsen er praktisk og gælder uændret:

*Køberen vil nemlig hyppig have en særlig Interesse i at beholde den mangelbehæftede Salgsgegenstand, for hvilken han kan have nødvendig Brug ... medens han ikke i Øjeblikket kan skaffe sig en tilsvarende Vare andetsteds fra eller kun kan skaffe sig den mod uforholdsmæssige Opofrelser.*

Beregningsprincippet fastlægges ligeledes i motiverne:

*Det Forhold, hvori Købesummen kan fordres nedsat, bliver herefter det samme Forhold, i hvilket Værdien af Salgsgegenstanden uden Mangel staar til Salgsgegenstanden med den forefundne Mangel. Spørgsmaalet om Mangelens "Væsentlighed" for Køberen faar ved Udøvelsen af denne Beføjelse naturligvis kun Betydning til Bestemmelse af Prisaflagets Størrelse.*

I praksis bliver afslaget dog næsten altid fastsat **skønsmæssigt** på grundlag af syn og skøn. I [BS-25773/2023-VLR](#) om en fugtskadet campingvogn til 98.675 kr. fastsatte Vestre Landsret afslaget skønsmæssigt til **45.000 kr.** – et beløb mellem skønsmændens estimat for udbedring af selve utætheden (10.000-15.000 kr.) og den fulde købesum, fordi vognens værdi samtidig var påvirket af købers egne dispositioner. Tilsvarende skønsmæssigt fastsatte Sø- og Handelsretten et afslag på 100.000 kr. i [H-109-01](#), hvor manglende budgetlægning i en professionel samarbejdsaftale blev anset for "en ikke uvæsentlig mangel", og i [H-0016-00](#) blev afslaget på 168.625 kr. taget fuldt til følge, fordi manglerne "må antages at have forringet værdien af reklamekampagnen i betydelig grad".

Afslagskrav ved virksomhedsoverdragelser bedømmes efter samme grundmodel – se [H-0096-96](#) om krav på afslag i købesummen på grund af manglende indtjening og fejlagtig skattemæssig saldo værdi. Ved brugte

genstande justerer landsretterne ofte byrettens udmåling, jf. [BS-1013/2010-VLR](#), hvor afslaget i købsprisen for en brugt bil blev nedsat.

En generel begrænsning ved afslagsbeføjelsen – men ikke ved erstatning – følger af Højesterets praksis om købers bevisbyrde, jf. [BS-32987/2021-HJR](#). Højesteret understregede senere i [BS-50238/2023-HJR](#), at disse begrænsninger netop **ikke** gælder erstatningskrav.

|         |                                                                                                                                                               |                                        |            |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 42, stk. 1</a>                                                                                                                        | <a href="#">Købeloven § 43, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Sælgeres erstatningsansvar for mangelfulde badeværelsesforbedringer i andelsbolig oversteg forbedringens pris                             |                                        | 20.02.2024 |
|         | <b>Højesteret</b> · Købers bevisbyrde for afslag i købesum ved mangler i andelsbolig solgt til maksimalpris                                                   |                                        | 28.06.2022 |
|         | <b>Landsretten</b> · Køber mistede retten til at ophæve handel med fugtskadet campingvogn efter at have afmonteret inventar                                   |                                        | 18.03.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten nedsætter afslag i købspris for brugt bil                                                                                    |                                        | 04.04.2011 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Mangelfuld budgettering i samarbejdsaftale om messe medførte forholdsmæssigt afslag                                             |                                        | 28.01.2005 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Forholdsmæssigt afslag ved mangelfuld udførelse af udendørs reklamekampagne                                                     |                                        | 22.03.2002 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om krav på afslag i købesum ved virksomhedsoverdragelse grundet manglende indtjening og fejlagtig skattemæssig saldo værdi. |                                        | 24.10.2001 |

## § 6 Erstatningsansvaret: tilsikring, forsømmelse og svig i specieskøb – objektivt ansvar i genuskøb

Efter [§ 42, stk. 2](#) kan køberen i specieskøb kun kræve erstatning, hvis genstanden ved køkets afslutning savnede **tilsikrede egenskaber**, hvis manglen efter køkets indgåelse er forårsaget ved **sælgerens forsømmelse**, eller hvis sælgeren har handlet **svigagtigt**. Motiverne fastslår, at sælgerens "Forsikring om eller Paatagelse af 'Garanti' for visse Egenskabers Tilstedeværelse ved Salgsgenstanden er i egentlig Forstand verbindende for ham".

En vigtig – og ofte overset – afgrænsning fremgår ligeledes af motiverne:

*Det ligger i Formuleringen, at § 42, 2det Stykke alene omhandler Sælgerens Pligt til at erstatte Køberen Tabet ved, at Salgsgenstanden er af ringere Værdi end forudsat og ikke tillige det Tab, som Køberen kan lide derved, at Salgsgenstandens Tilstand medfører Skade paa andre Ting.*

Produktskader falder altså uden for [§ 42, stk. 2](#), og skal søges dækket ad anden vej – se [produktansvar](#). Justitsministeriets udvalg foreslog i [betænkning nr. 1502/2008](#) netop at inddrage produktskader under købelovens mangelsbeføjelser for **alle** typer køb – "både inden for og uden for forbrugerkøb".

I genuskøb er ansvaret derimod objektivt. [§ 43, stk. 3](#) bestemmer, at sælgeren "selv om han er uden skyld" er pligtig at betale skadeserstatning, dog med [§ 24's](#) undtagelse for omstændigheder, sælgeren ikke burde have taget i betragtning ved køkets afslutning (hændelig undergang af hele arten eller partiet, krig, indførselsforbud og lignende). Udvalget i [betænkning nr. 1502/2008, s. 140](#) sammenfatter forskellen:

*Er der tale om køb af en genstand bestemt efter art (genuskøb), er sælgeren ansvarlig, medmindre vedkommende har taget forbehold, eller aftalen ikke kan opfyldes på grund af omstændigheder, som sælgeren ikke kunne have taget i betragtning ved køkets afslutning ... Hvis der er tale om køb af en individuelt bestemt genstand (specieskøb), er*

*sælger erstatningsansvarlig, hvis vedkommende har handlet culpøst, eller hvis salgsgenstanden savner egenskaber, som sælgeren har garanteret.*

**Garantier og erklæringer i erhvervshandler.** Hvor parterne har kontraheret om garantier, bliver det garantiens ordlyd og ikke købelovens ansvarsgrundlag, der styrer. I Højesterets dom i [201/2011](#) var en garanti om, at selskabet ikke var involveret i tvister, overtrådt, og køberen havde krav på erstatning "krone for krone" efter aftalens ordlyd; Højesteret afviste både passivitetsindsigelsen og indsigelsen om tilsidesat tabsbegrænsningspligt. Omvendt tilsidesatte Sø- og Handelsretten i [H-43-06](#) en ansvarsbegrænsning i et handelsforhold og tilkendte erstatning for mangelfuld teltdug.

**Erstatningens omfang.** Højesteret fastslog i [BS-50238/2023-HJR](#) som et almindeligt køberetligt princip:

*En købers erstatningskrav omfatter det fulde tab og er således ikke begrænset til det beløb, som køberen har betalt for en forbedring, der viser sig at være mangelfuld.*

Sagen angik ganske vist en andelsbolig, men præmissen er formuleret som en generel køberetlig grundsætning og fastslår tillige, at der ikke uden videre skal ske fradrag efter princippet om "nyt-for-gammelt".

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                        |                                        |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 24</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <a href="#">Købeloven § 42, stk. 2</a> | <a href="#">Købeloven § 43, stk. 3</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Sælgers erstatningsansvar for mangelfulde badeværelsesforbedringer i andelsbolig oversteg forbedringens pris 20.02.2024<br><b>Højesteret</b> · Sælgers erstatningsansvar for manglende oplysning om it-tvist ved aktieoverdragelse 13.02.2014<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om mangler ved hårfjerningsapparat – Ophævelse og erstatning 29.01.2010<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold 11.08.2009 |                                        |                                        |

## Erstatningsudmåling ved ophævelse – § 45, jf. § 25, og § 7 dækningskøbs bevisfunktion

Efter [§ 45](#) finder [§ 25](#) om skadeserstatningens beregning tilsvarende anvendelse, når købet hæves på grund af mangel. § 25 opstiller to spor:

- **Abstrakt prisdifference:** i mangel af bevis for andet tab fastsættes erstatningen til det beløb, hvormed prisen for genstande af samme art og godhed på leveringstiden overstiger købesummen.
- **Konkret dækningskøb:** foretager køberen dækningskøb "på forsvarlig måde og inden for rimelig tid efter ophævelsen", lægges den derved opnåede pris til grund.

Sø- og Handelsretten anvendte netop denne ramme i [H-32-02](#) om ophævelse af en aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg, og § 25 indgik ligeledes i den store leverancesag [H-23-05](#), hvor Sø- og Handelsretten tilkendte bod på 229.774 € og en skønsmæssig erstatning på 250.000 € for ekstra lønudgifter, mens udokumenterede poster blev afvist.

**Dækningsforretningen er et bevismiddel – ikke en betingelse.** Højesteret har i [BS-36449/2025-HJR](#) fastslået, at de almindelige obligationsretlige principper indebærer, at det ikke er en betingelse for erstatning, at der foretages dækningssalg eller dækningskøb; tabet kan opgøres som en abstrakt prisdifference mellem den aftalte pris og markedsværdien, forudsat at markedsværdien godtgøres – typisk ved syn og skøn. Dommen ændrede Vestre Landsrets modsatte resultat i [BS-53946/2022-VLR](#).

**Tabsbegrænsning.** Den skadelidte skal begrænse sit tab, men pligten strækkes ikke længere end rimeligt. I [H-0086-97](#) udtalte Sø- og Handelsretten:

*Interpelz har ikke været forpligtet til at foretage dækningskøb for det parti skind som skulle leveres til Colorfurs. Ved sit gensalg af pelsene har Interpelz foretaget tilstrækkelig tabsbegrænsning.*

Omvendt kan passivitet og manglende tabsbegrænsning koste kravet: i [BS-41309/2020-SON](#) blev slagteriet frifundet for opdrætters krav under en leveringsaftale om slagtekyllinger netop under henvisning til passivitet og tilsidesat tabsbegrænsningspligt. Om forældelse af sådanne krav henvises til [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

|         |                                                                                                                                                                        |                                |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 25</a>                                                                                                                                         | <a href="#">Købeloven § 45</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference                                                  |                                | 09.02.2026 |
|         | <b>Landsretten</b> · Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab                                    |                                | 20.02.2025 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind                                                                           |                                | 20.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler                                          |                                | 01.12.2008 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                                                  |                                | 20.01.2006 |
|         | <b>Byretten</b> · Misligholdelse af leveringsaftale om slagtekyllinger: Frifindelse af slagteri pga. opdrætters passivitet og tilsidesættelse af tabsbegrænsningspligt |                                | 10.11.2022 |

## § 8 Mangelsbedømmelsestidspunktet (§ 44), købers forudgående undersøgelse (§ 47), auktion (§ 48) og prøvekøb (§ 60)

**Bedømmelsestidspunktet.** Efter [§ 44](#) er det afgørende tidspunkt for, om salgsgenstanden lider af en mangel, det tidspunkt, "da faren gik over på køberen" – medmindre manglen er hidført ved sælgerens forsømmelse. Reglen knytter mangelsbedømmelsen direkte til risikoens overgang, der som selvstændigt emne behandles under søskende-emnet om risikoens overgang.

Sø- og Handelsretten kombinerede netop disse elementer i [BS-52536/2022-SHR](#) om tilbagebetaling af købesummen for en lodsåb erhvervet på auktion, hvor [§ 42](#), [§ 44](#), [§ 48](#) og [§ 17](#) indgik i afgørelsesgrundlaget – altså mangelsbedømmelse, auktionsreglen, undersøgelsespligt og risikoovergang i samme sag.

**Købers forudgående undersøgelse.** [§ 47](#) afskærer køberen fra at påberåbe sig mangler, der burde være opdaget, hvis han

- har undersøgt salgsgenstanden før køkets afslutning,
- uden skellig grund har undladt at efterkomme sælgerens opfordring til at undersøge den, eller
- har fået lejlighed til at undersøge en prøve af salgsgenstanden.

Undtagelsen er sælgerens svig. Bestemmelsen er en central grund til, at professionelle købere i praksis besigtiger og prøvekører, og at hestehandler ledsages af dyrlægeundersøgelse.

**Auktionskøb.** [§ 48](#) indeholder en markant skærpelse: ved salg ved auktion kan køberen som udgangspunkt slet ikke påberåbe sig mangler, medmindre genstanden ikke svarer til den betegnelse, hvorunder den er solgt, eller

sælgeren har handlet svigagtigt. Reglen gælder dog ikke, "når en handlende sælger sine varer ved auktion" – en vigtig undtagelse i erhvervsforhold.

**Køb på prøve eller besigtigelse.** Efter § 60, stk. 1 bliver køberen bundet, hvis han ikke inden aftalt tid eller inden passende frist meddeler sælgeren, at han ikke vil beholde genstanden, og efter § 60, stk. 2 bærer han faren, så længe han har genstanden til prøve eller besigtigelse.

**Sælgers afhjælpningstilbud.** Endelig indebærer § 49, stk. 1, at køberen må lade sig nøje med et tilbud om afhjælpning eller omlevering, hvis det kan ske inden udløbet af den tid, hvor han er pligtig at afvente levering, og det åbenbart ikke kan medføre omkostning eller ulempe for ham. Køberens ret til erstatning berøres ikke heraf, jf. § 49, stk. 2.

Det tilsvarende CISG-princip fremgår af art. 35, stk. 3, hvorefter sælger ikke er ansvarlig for en mangel, hvis køber på aftaletidspunktet kendte eller ikke kunne have været uvidende om den.

LOV

International købelov § 35, stk. 3

Købeloven § 44

Købeloven § 47

Købeloven § 48

Købeloven § 49, stk. 1, 2

Købeloven § 60, stk. 1, 2

PRAKSIS **Sø- og Handelsretten** · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåbå erhvervet på auktion - mangler, 22.03.2024 undersøgelsespligt og risikoovergang

## § 9 Reklamation og den absolutte 2-årsfrist i § 54

Reklimationspligten som selvstændigt emne hører under søskende-emnet om reklamation ved løsørekøb, men rammerne skal kort skitseres, fordi de afgør, om mangelsbeføjelserne overhovedet er i behold.

- § 51: i **handelskøb** skal køberen efter levering foretage "sådan undersøgelse, som ordentlig forretningsbrug kræver".
- § 52, stk. 1: meddelelse om manglen skal gives **straks i handelskøb** og ellers uden ugrundet ophold; ellers fortabes indsigelsen.
- § 52, stk. 2: vil køberen hæve eller kræve efter-/omlevering, skal særskilt meddelelse gives uden ugrundet ophold.
- § 53: reglerne om fortabelse gælder ikke ved sælgerens svig eller ved grov uagtsomhed, der medfører betydelig skade for køberen.
- § 54, stk. 1: den **absolutte** frist på 2 år fra genstandens overgivelse, medmindre sælgeren har indestået i længere tid eller handlet svigagtigt.

Højesteret har anerkendt § 52, stk. 1, som udtryk for en almindelig obligationsretlig grundsætning. I BS-5817/2021-HJR hedder det:

*Dette svarer til, hvad der følger af almindelige obligationsretlige grundsætninger, hvorefter en part, der ønsker at påberåbe sig en mangel, skal give sin medkontrahent meddelelse herom uden ugrundet ophold fra det tidspunkt, hvor parten opdagede eller burde have opdaget manglen, jf. herved princippet i Købeloven § 52, stk. 1.*

I BS-2213/2006-VLR om hesten "Tjerk" mistede en mellemliggende køber sine mangelsbeføjelser, fordi hun i 2½ måneds ejertid aldrig havde reklameret og tværtimod havde tilkendegivet, at hun elskede hesten:

*Set fra Appellant 2's ... synspunkt må Appellant 1 ... på den baggrund anses for at have accepteret hestens tilstand, og hun var derfor og som følge af den tid, der var gået, siden hun havde købt den, afskåret fra nu at have handlen eller i øvrigt gøre mangelsbeføjelser gældende, jf. herved Købeloven § 52, stk. 1.*

**Fristens begyndelsestidspunkt ved tekniske produkter.** I [BS-18203/2024-VLR](#) fandt Vestre Landsret, at den aftalte 6-måneders frist "efter karakteren af de leverede Power Packs og den påberåbte mangel først kunne regnes fra installationen og en vis driftsperiode" – reklamationen var derfor rettidig. Sælgerens deltagelse i afhjælpningsforsøg indgik i vurderingen. Reklamationsspørgsmål indgik ligeledes i Sø- og Handelsrettens sag [H 72/02](#) om mangler ved børnesikrede låg til medicinemballage, hvor [§ 52, stk. 1](#) indgik i afgørelsesgrundlaget.

**Undtagelserne fra 2-årsfristen.** § 54 rummer i dag tre gennembrud ud over indeståelse og svig:

- [§ 54, stk. 2](#): fristen gælder ikke, hvis salgsgenstanden i henhold til påbud fra en offentlig myndighed skal tilbagekaldes eller destrueres, fordi den udgør en fare.
- [§ 54, stk. 3](#): fristen gælder ikke ved køb af **byggematerialer**. Denne særregel blev oprindelig indsat ved lov nr. 391 af 14. juni 1995, hvor forarbejderne præciserede, at der ved byggematerialer forstås "materialer, som efter deres art er bestemt til sædvanligvis at indgå i bygningskonstruktioner" – mursten, lægter, spær, betonelementer og tagsten – mens "selvstændige" produkter som gulvtæpper, udendørslamper og fodriste ikke er omfattet.
- [§ 54, stk. 4](#): aftaler om kortere frister kan ikke gøres gældende over for en senere erhverver, der hovedsagelig handler uden for sit erhverv.

Baggrunden for stk. 2 fremgår af [betænkning nr. 1502/2008, s. 177](#), hvor udvalget udtrykkeligt fastslog, at gennembruddet gælder **alle** mangelsbeføjelser uden for forbruger køb:

*Hvis salgsgenstanden lider af en sikkerhedsmangel, kan køberen således – også selv om der er forløbet mere end 2 år siden salgsgenstandens overgivelse – kræve ophævelse af købsaftalen, omlevering, forholdsmæssigt afslag i købesummen eller erstatning, jf. købelovens § 42 og § 43, der fastlægger køberens mangelsbeføjelser uden for forbruger køb.*

**Indeståelsesundtagelsen fortolkes snævert.** [Betænkning nr. 1403/2001 om gennemførelse af forbrugerkøbsdirektivet](#), der lå til grund for [LOV nr 213 af 22. april 2002](#), sammenfatter retstilstanden således:

*I lyset heraf må den absolutte reklimationsfrist således i dag antages at medføre, at selv helt fundamentale mangler som udgangspunkt ikke kan påberåbes efter fristens udløb, medmindre der fra sælger foreligger en udtrykkelig tilkendegivelse, der kan fortolkes som en indeståelse.*

Udvalget henviste bl.a. til [U 1998.886 H](#) om smuldrende eternitplader og [U 1984.1077 H](#). Diskussionen om en generel forlængelse af den absolutte frist blev genoptaget i [betænkning nr. 1576/2021, s. 241](#), hvor et flertal ikke fandt grundlag for en forlængelse, mens et mindretal ønskede differentierede frister.

Bemærk endelig, at branchestandarder for byggeri opererer med en tilsvarende, men kortere frist for løsøre: efter AB Forenklet [§ 45, stk. 3](#) og ABT 18 § 53, stk. 3 forkortes 5-årsfristen til **2 år**, hvis kravet angår "løsøregenstande og inventar, som ikke er særligt tilpasset eller fast monteret".

|                                                                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Landsretten</b> · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum | 05.02.2025 |
| <b>Landsretten</b> · Landsretsdom om ophævelse af købsaftale af hest og regreskrav                                                             | 10.04.2008 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om mangler ved børnesikrede låg til medicinemballage                                                         | 31.05.2007 |

## Ophævelsens retsvirkninger – restitution efter § 57 og undtagelserne

### § 10 i § 58

Ophævelse er en gensidig tilbageførsel. Efter [§ 57, stk. 1](#) er sælgeren ikke berettiget til at få genstanden tilbage, medmindre han tilbagegiver det modtagne vederlag, og køberen er ikke berettiget til at få købesummen tilbage, medmindre han **tilbageleverer det modtagne i væsentlig samme stand og mængde**, hvori det var ved leveringen. Køberen har efter [§ 57, stk. 2](#) tilbageholdsret i genstanden, indtil sælgeren betaler skyldig erstatning eller stiller betryggende sikkerhed.

Vestre Landsret anvendte § 57, stk. 1, som den direkte hjemmel for tilbagebetalingen i [BS-18203/2024-VLR](#): sælgeren blev dømt til at betale 411.642,50 kr. **betinget af** køberens tilbagelevering af de effekter, der var omfattet af de nævnte fakturaer.

**Når køberen ikke kan tilbagelevere.** Netop § 57, stk. 1, koster i praksis mange købere ophævelsesretten. I [BS-25773/2023-VLR](#) var campingvognen ubestridt mangelfuld, men køberen havde under en planlagt renovering afmonteret seng, køkken og rundsiddegruppe. Landsretten udtalte:

*Det forhold, at [køber] ikke var i stand til at tilbagelevere campingvognen i væsentlig samme stand, som den var ved leveringen, medfører imidlertid, at hun var afskåret fra at ophæve købet og få købesummen tilbage, jf. dagældende købelovs § 57, stk. 1.*

Undtagelserne i [§ 58](#) – hændelig begivenhed, genstandens egen beskaffenhed, foranstaltninger, der udkrævedes til dens undersøgelse, eller foranstaltninger truffet inden manglen blev eller burde være opdaget – fandt ikke anvendelse, fordi afmonteringen ikke var foranlediget af manglen, men skete som led i en planlagt renovering. Resultatet blev derfor et forholdsmæssigt afslag på 45.000 kr. i stedet for ophævelse.

Restitutionsspørgsmål ved ophævede løsørekøb, herunder tilbagelevering af bytteyder, ses tilsvarende i [BS-874/2008-VLR](#), hvor både [§ 57](#) og [§ 58](#) indgik i afgørelsesgrundlaget, og i [BS-44568/2021-ODE](#), hvor § 58 blev anvendt i en hestehandel.

CISG har en parallel regel i [art. 82](#), der ligeledes fratager køberen retten til at hæve og kræve omlevering, hvis tilbagelevering i væsentlig samme stand er umulig – med undtagelser, der ligger tæt på § 58, herunder forringelse som følge af den undersøgelse, der er nævnt i art. 38, og forbrug eller omdannelse ved sædvanlig brug, før manglen blev eller burde være opdaget.

|         |                                                                                                                                                |                                           |                                |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">International købelov § 82</a>                                                                                                     | <a href="#">Købeloven § 57, stk. 1, 2</a> | <a href="#">Købeloven § 58</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Køber mistede retten til at ophæve handel med fugtskadet campingvogn efter at have afmonteret inventar                    |                                           |                                | 18.03.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum |                                           |                                | 05.02.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Ophævelse af bilkøb grundet motorskade og tvist om tilbagelevering af bytteyder                                           |                                           |                                | 12.05.2009 |
|         | <b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas                               |                                           |                                | 14.09.2023 |

## Kvantitetsmangel, successive leveringer og vanhjemmel – §§ 46, 50 og 59

**Kvantitetsmangel.** § 50 sidestiller for lille leveret mængde med en mangel, "såfremt køberen må gå ud fra, at det, som er leveret, er ment at skulle tjene som fuldstændig opfyldelse af aftalen". Køberen kan i så fald ikke kræve omlevering efter § 43, men i stedet **efterlevering** af det manglende – uanset om det udgør en større eller mindre del af det, der skulle leveres. Bemærk, at § 50 efter § 1, stk. 2 er ufravigelig i forbrugerkøb, men fravigelig uden for.

**Successive leveringer.** § 46 begrænser ophævelsesadgangen ved successive leveringer: er en enkelt levering mangelfuld, kan køberen som udgangspunkt kun hæve for den pågældende leverings vedkommende. Han kan dog hæve også for senere leveringer, hvis det må ventes, at også disse vil blive mangelfulde, eller hæve i det hele, hvis det er begrundet i sammenhængen mellem leveringerne. Motiverne til § 43 forudsatte tilsvarende, at køberen ved delvist mangelfuld levering kan beholde det mangelfri og hæve for resten, men understregede, at han ikke på egen hånd må udskille sig den mangelfri del ("skumme Varen").

Den tilsvarende CISG-regel findes i art. 51, hvorefter køberen kun kan hæve i det hele, hvis den delvise eller mangelfulde levering er en væsentlig misligholdelse.

**Vanhjemmel.** § 59 angår retsmangler: viser det sig, at salgsgenstanden ved køkets afslutning tilhørte en anden end sælgeren, kan køberen kræve skadeserstatning hos sælgeren – **selv om sælgeren var i en undskyldelig vildfarelse om sin adkomst**. Ansvarer er altså objektivt. Den eneste undtagelse er, at køberen ikke var i god tro ved køkets afslutning. Bestemmelsen får praktisk betydning ved handel med brugte køretøjer, maskiner og andet løsøre, der viser sig at være behæftet med tredjemands ejendomsforbehold, pant eller at være frastjålet den rette ejer.

Et beslægtet – men ikke identisk – spørgsmål er sælgerens uberettigede tilbageholdelse af en solgt genstand for at sikre krav mod tredjemand. I H-0086-97 fastslog Sø- og Handelsretten, at auktionshuset hæftede for køberens tab, fordi det var bekendt med, at den reelle ejer krævede skindene udleveret:

*På tidspunktet for tilbageholdelsen var Danske Pels Auktioner bekendt med at Interpelz gjorde krav på at få skindene udleveret. Danske Pels Auktioner måtte være klar over at tilbageholdelsen kunne medføre tab for Interpelz.*

LOV

International købelov § 51

Købeloven § 46

Købeloven § 50

Købeloven § 59

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind

20.11.2023

Byretten · Virksomhed dømt til at betale for reparation og leje af mejetærskere efter misligholdelse af lejeaftaler

05.03.2024

## § 12 Internationale handelskøb – CISG's mangelsregime

Ved handelskøb på tværs af landegrænser uden for Norden er det [den internationale købelov](#) (CISG), der regulerer mangelsspørgsmålet, jf. lovens § 1 og den nordiske undtagelse i § 2. Systematikken minder om købelovens, men afviger på afgørende punkter.

**Mangelsbegrebet.** [Art. 35](#) opstiller – i modsætning til købeloven – en positiv definition: varen skal svare til aftalen med hensyn til mængde, kvalitet og beskrivelse, og er i mangel af anden aftale kun mangelfri, hvis den er egnet til sædvanlige formål (litra a), til særlige formål, sælger er gjort bekendt med (litra b), svarer til en forelagt prøve eller model (litra c) og er sædvanligt emballeret (litra d).

**Ophævelse.** [Art. 49](#) kræver **væsentlig misligholdelse**, som defineres i art. 25 som misligholdelse, der "i betydelig grad berøver" den anden part det, han i henhold til aftalen er berettiget til at forvente, medmindre resultatet ikke var forudseeligt. Hertil kommer *Nachfrist*-modellen i [art. 47](#), og køberen mister ophævelsesadgangen, hvis han ikke hæver inden rimelig tid. Sælgerens spejlvendte ophævelsesadgang findes i [art. 64](#), som forudsætter væsentlig misligholdelse fra køberens side eller overskridelse af en fastsat yderligere frist – en bestemmelse, der har været påberåbt i tvister om leverancer af skibsmotorer.

**Afslag og omlevering.** [Art. 50](#) hjemler forholdsmæssigt afslag beregnet efter værdiforholdet på leveringstidspunktet, mens [art. 46](#) begrænser omlevering til væsentlige mangler og fastsætter en selvstændig afhjælpningsbeføjelse.

**Reklamation.** [Art. 39](#) kræver meddelelse "med angivelse af manglens beskaffenhed inden rimelig tid", og opstiller i stk. 2 en absolut frist på **2 år** fra den faktiske overgivelse – parallel til købelovens § 54, stk. 1 – medmindre fristen er uforenelig med en aftalt garantiperiode. [Art. 44](#) giver dog en køber med rimelig undskyldning adgang til afslag og erstatning (dog ikke for tabt fortjeneste) trods forsømt reklamation.

**Erstatning.** [Art. 74](#) fastsætter fuld erstatning begrænset af et forudseelighedskrav, og [art. 75](#) hjemler den konkrete dækningsforretningsdifference – funktionelt svarende til købelovens § 25.

Danske domstole har flere gange behandlet mangels- og ophævelsesspørgsmål i internationale leverancer. SØ- og Handelsretten fandt i [H-23-05](#), at ophævelse over for den italienske leverandør var berettiget både efter kontraktens frist- og manglsbestemmelser, og at ophævelsesretten ikke var bortfaldet ved manglende reklamation, fordi bygherren gentagne gange havde påtalt både forsinkelser og mangler. I [H-18-09](#) tog SØ- og Handelsretten stilling til prisreguleringer og minimumskøb i en international leveringsaftale. Internationale handelstvister afgøres i vidt omfang ved voldgift; om voldgift som tvistløsningsform se [voldgift](#).

## LOV

International købelov § 35

International købelov § 39, stk. 2

International købelov § 49, stk. 1

International købelov § 50

International købelov § 64, stk. 1

## PRAKSIS

**SØ- og Handelsretten** · Dom om kontraktfortolkning vedrørende prisreguleringer og minimumskøb i international leveringsaftale 08.04.2011

**SØ- og Handelsretten** · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler 01.12.2008

## § 13 Sammenfatning – de bærende linjer i praksis

Praksis om mangler ved løsøre uden for forbruger køb kan sammenfattes i seks linjer.

**1. Aftalen kommer først.** Fordi [§ 1, stk. 1](#) gør reglerne deklaratoriske, afgøres langt de fleste erhverbstvister på grundlag af salgs- og leveringsbetingelser, garantier og branchekutymmer. Domstolene anvender de aftalte frister og forbehold – jf. den aftalte 6-månedersfrist i [BS-18203/2024-VLR](#) – men er ikke afskåret fra at tilsidesætte en ansvarsbegrænsning, heller ikke i et rent handelsforhold, jf. [H-43-06](#).

**2. Mangelsbegrebet er funktionelt og forventningsbaseret.** Kernen er stadig 1905-formlen om, hvad der gør genstanden uskikket eller mindre egnet til sædvanlig eller aftalt brug – men i moderne praksis afgøres den ofte af, hvilke forventninger sælgeren selv har skabt gennem markedsføring, oplysninger og tilbageholdte oplysninger, jf. [BS-18203/2024-VLR](#), [BS-2384/2009-OLR](#) og [H-3-02](#).

**3. Species/genus-sondringen er stadig afgørende for erstatningsansvaret** – og efter [betænkning nr. 1502/2008](#) kan sælgeren ikke omgå genuskøbets objektive ansvar ved formelt at individualisere varen.

**4. Ophævelse er den vanskeligste beføjelse.** Den forudsætter en ikke-uvæsentlig mangel, rettidig reklamation og evnen til at tilbagelevere i væsentlig samme stand. Køberen i [BS-25773/2023-VLR](#) havde en reel mangel og tabte alligevel ophævelsesretten på [§ 57, stk. 1](#). Forholdsmæssigt afslag fungerer i praksis som den robuste opsamlingsbeføjelse.

**5. Reklamationsreglerne er den hyppigste faldgrube.** "Straks" i handelskøb efter [§ 52, stk. 1](#) er en streng norm, og passivitet kan i sig selv opfattes som accept af genstandens tilstand, jf. [BS-2213/2006-VLR](#). Den absolutte 2-årsfrist i [§ 54, stk. 1](#) gennembrydes kun ved udtrykkelig indeståelse, svig, sikkerhedsbetinget myndighedstilbagekaldelse eller ved køb af byggematerialer.

**6. Tabsopgørelsen følger de almindelige obligationsretlige principper.** Erstatning omfatter det fulde tab, jf. [BS-50238/2023-HJR](#), og dækningsforretning er efter [BS-36449/2025-HJR](#) et bevismiddel, ikke en betingelse – men tabet skal godtgøres, og tabsbegrænsningspligten skal iagttages, jf. [BS-41309/2020-SON](#).

For beslægtede afgrænsninger henvises til [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#), [koeb-salg-fast-ejendom-mangler](#) og [entrepreneoer-mangelsansvar-forsinkelse](#).

LOV

[Købeloven § 1, stk. 1](#)

[Købeloven § 52, stk. 1](#)

[Købeloven § 54, stk. 1](#)

[Købeloven § 57, stk. 1](#)

PRAKSIS

|                                                                                                                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Højesteret</b> · Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference                                                  | 09.02.2026 |
| <b>Højesteret</b> · Sælgers erstatningsansvar for mangelfulde badeværelsesforbedringer i andelsbolig oversteg forbedringens pris                                       | 20.02.2024 |
| <b>Landsretten</b> · Køber mistede retten til at ophæve handel med fugtskadet campingvogn efter at have afmonteret inventar                                            | 18.03.2025 |
| <b>Landsretten</b> · Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum                         | 05.02.2025 |
| <b>Landsretten</b> · Sælger af café havde loyal oplysningspligt om væsentlig omsætningsnedgang                                                                         | 06.09.2010 |
| <b>Landsretten</b> · Landsretsdom om ophævelse af købsaftale af hest og regreskrav                                                                                     | 10.04.2008 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                                              | 11.08.2009 |
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Hævelse af anpartskøb grundet manglende oplysninger om ordreophør, huslejerestance og uregelmæssig bogføring                             | 23.04.2003 |
| <b>Byretten</b> · Misligholdelse af leveringsaftale om slagtekyllinger: Frifindelse af slagteri pga. opdrætters passivitet og tilsidesættelse af tabsbegrænsningspligt | 10.11.2022 |

## REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

[Købeloven § 1](#)

stk. 1

[Købeloven § 42](#)

stk. 1, 2

|                |           |                |          |
|----------------|-----------|----------------|----------|
| Købeloven § 43 | stk. 1-3  | Købeloven § 44 |          |
| Købeloven § 47 |           | Købeloven § 54 | stk. 1-4 |
| Købeloven § 57 | stk. 1, 2 | Købeloven § 59 |          |

## MATERIALE Citerede afgørelser

34 afgørelser

### HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

|            |                                                                                                              |                   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 09.02.2026 | Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference            | 36449-2025        |
| 20.02.2024 | Sælgers erstatningsansvar for mangelfulde badeværelsesforbedringer i andelsbolig oversteg forbedringens pris | bs-50238-2023-hjr |
| 28.06.2022 | Købers bevisbyrde for afslag i købesum ved mangler i andelsbolig solgt til maksimalpris                      | bs-32987-2021-hjr |
| 01.09.2021 | Udlejers tab af krav ved for sen reklamation over skjulte mangler efter fraflytning                          | bs-5817-2021-hjr  |
| 13.02.2014 | Sælgers erstatningsansvar for manglende oplysning om it-tvist ved aktieoverdragelse                          | 201-2011          |

### LANDSRETTE · ANKEINSTANS

10

|            |                                                                                                                           |             |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 27.03.2025 | Vestre Landsrets dom om ophævelse af hestekøb: Sælgers tilsidesættelse af oplysningspligt om adfærdsproblemer             | 10361-12183 |
| 18.03.2025 | Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse         | 9809-11467  |
| 18.03.2025 | Køber mistede retten til at ophæve handel med fugtskadet campingvogn efter at have afmonteret inventar                    | 9894-11576  |
| 27.02.2025 | Ophævelse af hestekøb stadfæstet – manglende hestepas og helbredsmæssige mangler udgjorde væsentlige mangler              | 10720-12735 |
| 20.02.2025 | Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab            | 4679-8757   |
| 05.02.2025 | Køberetlig tvist om mangelfulde "Power Packs" til reduktion af svovlbrinte – Hævelse af køb og tilbagebetaling af købesum | 10235-12016 |
| 04.04.2011 | Landsretten nedsætter afslag i købspris for brugt bil                                                                     | 2450-2924   |
| 06.09.2010 | Sælger af café havde loyal oplysningspligt om væsentlig omsætningsnedgang                                                 | 4750-5719   |
| 12.05.2009 | Ophævelse af bilkøb grundet motorskade og tvist om tilbagelevering af bytteyder                                           | 6991-8387   |
| 10.04.2008 | Landsretsdom om ophævelse af købsaftale af hest og regreskrav                                                             | 5514-6602   |

### SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

14

|            |                                                                                                                    |                   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 22.03.2024 | Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbad erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang | BS-52536/2022-SHR |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|

|            |                                                                                                                                |           |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 06.02.2024 | Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav                                             | 4878-5885 |
| 20.11.2023 | Sag om erstatning for uberettiget tilbageholdelse af minkskind                                                                 | H-0086-97 |
| 08.04.2011 | Dom om kontraktfortolkning vedrørende prisreguleringer og minimumskøb i international leveringsaftale                          | H-18-09   |
| 29.01.2010 | Sag om mangler ved hårfjerningsapparat – Ophævelse og erstatning                                                               | H-98-04   |
| 12.10.2009 | Sag om erstatning for manglende levering og uberettiget opsigelse af distributionsaftale                                       | H-14-06   |
| 11.08.2009 | Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                                    | H-43-06   |
| 01.12.2008 | Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler                                | H-23-05   |
| 31.05.2007 | Sag om mangler ved børnesikrede låg til medicinemballage                                                                       | H 72/02   |
| 20.01.2006 | Sag om ophævelse af aftale om køb af motorcykler og erstatning for tab ved dækningssalg                                        | H-32-02   |
| 28.01.2005 | Mangelfuld budgettering i samarbejdsaftale om messe medførte forholdsmæssigt afslag                                            | H-109-01  |
| 23.04.2003 | Hævelse af anpartskøb grundet manglende oplysninger om ordreophør, huslejerestance og uregelmæssig bogføring                   | H-3-02    |
| 22.03.2002 | Forholdsmæssigt afslag ved mangelfuld udførelse af udendørs reklamekampagne                                                    | H-0016-00 |
| 24.10.2001 | Sag om krav på afslag i købesum ved virksomhedsoverdragelse grundet manglende indtjening og fejlagtig skattemæssig saldoværdi. | H-0096-96 |

BYRET TEN · F Ø R S T E I N S T A N S 5

|            |                                                                                                                                                      |             |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 05.03.2024 | Virksomhed dømt til at betale for reparation og leje af mejetærskere efter misligholdelse af lejeaftaler                                             | 9971-11666  |
| 24.10.2023 | Ophævelse af hestekøb grundet personfarlig adfærd og tilsidesat oplysningspligt                                                                      | 10222-11998 |
| 14.09.2023 | Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas                                                       | 10378-12209 |
| 10.11.2022 | Misligholdelse af leveringsaftale om slagtekyllinger: Frifindelse af slagteri pga. opdrætters passivitet og tilsidesættelse af tabsbegrænsningspligt | 10188-11959 |
| 03.10.2006 | Sag om ophævelse af hestekøb grundet væsentlig mangel                                                                                                | 5472-6557   |

FORARBEJDE **Betænkninger** 3 referencer

Betænkning nr. 1403 om gennemførelse af forbrugerkøbsdirektivet i dansk ret (del 1)

nr. 1403 · 2001 · Justitsministeriet

---

Betænkning om visse køberetlige regler om sikkerhedsmangler

nr. 1502 · 2008 · Justitsministeriet

---

Delbetænkning I om gennemførelse af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold

nr. 1576 · 2021 · Justitsministeriet

---

# 08

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

## Praksisoversigt over reklamation over mangler ved løsøre køb (købeloven §§ 47-54 og 81-86)

*Neutral og specificeret reklamation, fristernes begyndelse og de absolutte grænser i handelskøb, civilkøb og forbrugerkøb*

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 32 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

### INTRODUKTION

Reklamationslæren er købelovens vigtigste rettighedsfortabende mekanisme: en køber, der ikke i tide giver sælgeren meddelelse om en mangel, mister mangelsbeføjelserne – uanset at manglen er reel og væsentlig. Oversigten gennemgår den relative reklamation efter [købelovens § 52](#) (handelskøb "straks", ellers "uden ugrundet ophold"), undtagelsen ved svig og grov uagtsomhed i [§ 53](#), den absolutte toårsfrist i [§ 54](#) med dens undtagelser for byggematerialer, farlige produkter og senere forbrugererhververe, samt forbruger købssporet i [§§ 81-86](#) med den neutrale reklamation "inden rimelig tid" og tomånedersreglen. Praksis viser et markant strengt billede: fem måneders passivitet i et erhvervskøb, et år i et konkursbo-handelskøb og godt en måned ved en skjult mangel har alle ført til fuldstændigt bortfald af kravet.

### PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Købelovens § 52, stk. 1 kræver to ting: at manglen faktisk er opdaget eller burde være opdaget, og at meddelelse gives i handelskøb straks og ellers uden ugrundet ophold – undlades meddelelsen, fortabes mangelsbeføjelserne helt.
- 02** Højesteret har i BS-5817/2021-HJR fastslået, at reklamationspligten efter princippet i købelovens § 52, stk. 1 er en almindelig obligationsretlig grundsætning, der også gælder uden for køb, og at godt en måneds uforklaret passivitet efter opdagelsen ikke er "uden ugrundet ophold".
- 03** Fristen løber fra det tidspunkt, hvor køber opdagede ELLER burde have opdaget manglen – i MgO-pladesagen blev entreprenørens generelle branchekendskab fra marts 2015 lagt til grund, uanset at bygherren først reklamerede i april 2015.
- 04** Fem måneders forsinkelse i et erhvervskøb (MgO-sagen) og over et års forsinkelse i et handelskøb fra et konkursbo (P-4-15) er begge bedømt som for sent – også når manglen er ubestridt.
- 05** I handelskøb skal køberen efter § 51 selv undersøge det leverede, som ordentlig forretningsbrug kræver; den professionelle køber bærer risikoen for ikke at have foretaget en straksundersøgelse.

- 06 Individuelle undskyldende forhold som sygdom eller midlertidig bortrejse kan efter forarbejderne fra 1905 lempe fristen i civilkøb, men aldrig i handelskøb.
- 07 Reklamationsfristen er kort, men ikke absolut kort: Sø- og Handelsretten anerkendte i BS-36170/2022-SHR 22 dage som rettidigt, fordi båden opererede ud for Vestafrika og årsagen var vanskelig at fastlægge, og landsretten godtog i BS-1581/2018-VLR reklamation inden to uger efter købet.
- 08 Efter § 53 gælder fortabelsesreglerne i § 52 ikke, når sælgeren har handlet svigagtigt eller groft uagtsomt med betydelig skade for køberen – bevisbyrden herfor påhviler køberen.
- 09 Den absolutte frist i § 54, stk. 1 på to år fra overgivelsen gælder uanset hvornår manglen opdages, medmindre sælgeren har indestået i længere tid eller handlet svigagtigt; reklamation over fire år efter levering afskar hele regreskravet i BS-167/2007-GLO.
- 10 § 54, stk. 2 og 3 undtager helt tilbagekaldte/destruerede farlige produkter og køb af byggematerialer fra toårsfristen, og § 54, stk. 4 beskytter en senere ikke-erhvervsmæssig erhverver mod aftalte kortere frister.
- 11 I forbrugerkøb er reklamationen efter § 81 neutral (ingen pligt til straks at angive beføjelse) og skal ske "inden for rimelig tid", idet meddelelse inden to måneder efter opdagelsen altid er rettidig.
- 12 Forbrugerkøbsreglerne i §§ 81-86 er præceptive, jf. § 1, stk. 2 – aftalevilkår om 7 dages eller 30 dages absolut reklamationsfrist er blevet underkendt af Forbrugerombudsmanden.
- 13 Forbrugeren skal ikke blot reklamere, men også følge rimeligt op: to års passivitet efter at den erhvervsdrivende afviste reklamationen kostede forbrugeren kravet i Forbrugerklagenævnets sag 2004-650/7-655.
- 14 Reklamation kan efter § 84 gyldigt gives til producenten eller en erhvervsdrivende mellemmand, der har påtaget sig afhjælpning – men ikke til en selvstændig reparatør, som sælgeren blot har henvist til.
- 15 Efter § 86, jf. § 61, stk. 1, bærer sælgeren forsendelsesrisikoen for købers reklamation: forsinkelse eller bortkomst under forsvarlig befordring medfører ikke rettighedstab for køberen.
- 16 Reklamation afbryder ikke forældelse – den for sene reklamation og forældelsesloven § 3 optræder i praksis som to selvstændige, kumulative barrierer, sådan som MgO-sagen og byggeskadesagerne illustrerer.

## Reklamationspligtens to led i købelovens § 52 og dens placering i lovens system

### § 1

Købelovens reklamationsregler er ikke bevisregler, men **rettighedsfortabende** regler: overholdes de ikke, bortfalder mangelsbeføjelserne, uanset at manglen er både reel og væsentlig. Kernen er [købelovens § 52](#), der indeholder to selvstændige pligter.

Den **neutrale reklamation** følger af [§ 52, stk. 1](#):

*Viser det sig, at den solgte genstand lider af en mangel, har køberen, såfremt han vil påberåbe sig manglen, at give sælgeren meddelelse derom i handelskøb straks og ellers uden ugrundet ophold. Afgiver han ikke sådan meddelelse, uagtet han har opdaget eller burde have opdaget manglen, kan han ikke senere gøre den gældende.*

Den **specificerede reklamation** følger af [§ 52, stk. 2](#), hvorefter køberen – hvis han vil hæve købet eller kræve efterlevering eller omlevering – *uden ugrundet ophold* skal give særskilt meddelelse herom, og ellers har tabt sin ret til at afvise genstanden eller kræve efterlevering. Køberen skal altså i køb uden for forbrugerforhold både melde manglen og melde hvilken beføjelse han vil gøre gældende.

Sondringen mellem "straks" og "uden ugrundet ophold" knytter sig til, om købet er et **handelskøb**. Efter [§ 4, stk. 1](#) forstås herved køb, som indgås mellem handlende i eller for deres bedrift, og [§ 4, stk. 2](#) opregner udtømmende hvem der anses for handlende. Denne afgrænsning er ikke teoretisk: i **BS-1581/2018-VLR** (**BS-1581/2018-VLR**) fandt Vestre Landsret, at en varevogn købt til brug i en landbrugsvirksomhed havde en så erhvervsmæssig karakter, at der ikke var tale om forbrugerkøb efter [§ 4 a, stk. 1](#), men at købet heller ikke var et handelskøb, fordi landbrugsvirksomhed ikke er omfattet af [§ 4](#):

*Da landbrugsvirksomhed ikke er omfattet af købelovens § 4, er købet endvidere ikke et handelskøb. Købet må herefter anses for et civilkøb.*

Reklamationspligten er systematisk forbundet med to undersøgelsesregler. [§ 47](#) afskærer køberen fra at påberåbe sig mangler, der burde være opdaget ved en undersøgelse foretaget før køkets afslutning – eller ved en undersøgelse, køberen uden skellig grund undlod at foretage efter sælgerens opfordring – medmindre sælgeren har handlet svigagtigt. Og [§ 51](#) pålægger køberen i handelskøb, når genstanden er leveret, at foretage "sådan undersøgelse, som ordentlig forretningsbrug kræver". De to bestemmelser leverer materialet til [§ 52](#)'s "burde have opdaget".

Endelig er reglerne i køb uden for forbrugerforhold **deklaratoriske**, jf. [§ 1, stk. 1](#), og fraviges i praksis rutinemæssigt ved standardvilkår med endnu kortere frister. I forbrugerkøb kan §§ 81-87 derimod ikke fraviges til skade for køberen, jf. [§ 1, stk. 2](#), og [§ 54, stk. 4](#) er efter [§ 1, stk. 3](#) ufravigelig til skade for en senere ikke-erhvervsmæssig erhverver.

LOV

[Købeloven § 1, stk. 1-3](#)
[Købeloven § 4, stk. 1-2](#)
[Købeloven § 4a, stk. 1](#)
[Købeloven § 47](#)
[Købeloven § 51](#)
[Købeloven § 52, stk. 1-2](#)
[Købeloven § 54, stk. 4](#)

PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn 13.05.2019

## Forarbejdernes rationale: hvorfor handelskøberen bedømmes strengere end civilkøberen

De paragraf-specifikke bemærkninger til købelovens oprindelige [§ 52](#) i [lovforslaget af 15. november 1905](#) forklarer usædvanlig klart, hvorfor lovgiver valgte en fast "straks"-regel i handelskøb og en elastisk "uden ugrundet ophold"-standard uden for handelskøb. Udgangspunktet er, at undersøgelses- og reklamationspligten er en byrde, der pålægges køberen i **sælgerens interesse**:

*Men naar Sælgeren ikke er Handlende, stiller Forholdet sig i denne Henseende forsaavidt anderledes, som Sælgeren da regelmæssig enten vil være Producent af Salgsgenstanden eller have anskaffet den til eget Brug, saa at han dels kan forudsættes at have haft en Adgang til Kendskab om Salgsgenstandens Egenskaber, som den, der har erhvervet*

*Genstanden andetsteds fra, ikke uden videre kan antages at have, og dels ikke har nogen Regres til Trediemand, som han kunde gaa Glip af ved ikke i rette Tid at modtage Underretning om Genstandens Mangler.*

Den praktisk vigtigste konsekvens er udtrykt direkte i forarbejderne – og gælder uændret i dag:

*Ved denne Afgørelse vil der selvfølgelig blive taget et vist Hensyn til Køberens Egenskab af Handlende, men selv herefter bliver der dog altid den afgørende Forskel fra Handelskøb, at individuelle Forhold saasom Køberens Sygdom eller midlertidige Bortrejse kan afgive en Undskyldning for Køberen, som ikke kan gælde i Handelskøb.*

Det er altså ikke den handlende køber som sådan, men **handelskøbet** som transaktionstype, der udløser straks-normen. En handlende, der køber af en privat sælger, bedømmes efter civilkøbsstandarden – dog med et "vist Hensyn" til hans professionelle indsigt. Denne mellemposition er præcis den, Vestre Landsret placerede køberen i i **BS-1581/2018-VLR** ([BS-1581/2018-VLR](#)), hvor reklamation inden to uger efter købet blev anset for rettidig i et civilkøb af en varevogn.

Forarbejderne oplyser desuden, at reklamationsreglen i § 52, stk. 2, om hævelse, efterlevering og omlevering blev udformet i tilslutning til de tilsvarende meddelelsesregler ved forsinkelse i § 27 og § 32 – reklamationslæren er altså tænkt som ét sammenhængende system for alle misligholdelsestyper, ikke som en særregel for mangler.

LOV

[Købeloven § 27](#)

[Købeloven § 32](#)

[Købeloven § 52, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn 13.05.2019

### § 3 Fristens begyndelsestidspunkt: "opdaget eller burde have opdaget"

Fristen i § 52, stk. 1 løber ikke fra leveringen, men fra det tidspunkt, hvor køberen opdagede – eller **burde** have opdaget – manglen. Det er dette led, langt de fleste sager afgøres på.

**Branchekendskab kan starte fristen før den konkrete opdagelse.** I MgO-pladesagen, **BS-14245/2019-OLR** ([BS-14245/2019-OLR](#)), havde hovedentreprenøren allerede i november 2014 reklameret over for importøren og var i marts 2015 blevet bekendt med de generelle problemer med MgO-plader gennem artikler og advarsler fra Byggeskadefonden og BYG-ERFA. Bygherren reklamerede 15. april 2015, men entreprenøren reklamerede først videre til byggevareforhandleren 18. september 2015 – fem måneder senere. Østre Landsret afskar kravet:

*Landsretten finder, at Sagsøger A/S ... ikke reklamerede straks efter, at Sagsøger A/S fik kendskab til manglen ved MgO-pladerne, hvorfor der ikke er reklameret rettidigt. Dette gælder uanset, om det er DB12-betingelserne eller købelovens § 52, stk. 1, der finder anvendelse.*

**Den professionelle køber skal undersøge straks ved modtagelsen.** I **P-4-15** ([P-4-15](#)) købte en maskinfabrik kerneaktiver fra et konkursbo og gjorde et år senere gældende, at seks softwarelicensnøgler manglede. Sø- og Handelsrettens skifteret gav køberen medhold i, at nøglerne var et naturligt accessorium til det købte, men frifandt alligevel konkursboet:

*Når henses til, at materiellet er solgt af et konkursbo, sammenholdt med at det ifølge Christian Larsens egen forklaring var af væsentlig betydning, at licensnøglerne blev leveret sammen med aktiverne, finder retten, idet der er tale om et handelskøb, hvor Reka tilmed var den teknisk professionelle part, at denne straks ved modtagelsen af effekterne burde have undersøgt, om Reka også havde modtaget de nødvendige licensnøgler.*

**Manglende reaktion på ordrebekræftelser og delleverancer flytter fristen frem.** I **H-94-02** ([H-94-02](#)) havde en svensk emballagevirksomhed modtaget flere ordrebekræftelser på folie i den forkerte bredde og taget imod to leverancer, før den reagerede. Sø- og Handelsretten fandt reklamationen rettidig for forhold opstået efter 27. juni 2001, men for sen for de to første leverancer, og afviste derfor hele erstatningskravet, fordi kravet netop var opstået i forbindelse med disse.

**Kort ejertid uden reklamation kan i sig selv være diskvalificerende.** I hestesagen **BS-2213/2006-VLR** ([BS-2213/2006-VLR](#)) havde en mellemkøber ejt hesten i 2½ måned uden nogensinde at reklamere og havde tværtimod skrevet, at hun elskede hesten. Vestre Landsret fandt hende afskåret:

*Appellant 1 ... må anses for at have accepteret hestens tilstand, og hun var derfor og som følge af den tid, der var gået, siden hun havde købt den, afskåret fra nu at hæve handlen eller i øvrigt gøre mangelsbeføjelser gældende, jf. herved Købeloven § 52, stk. 1.*

Afskæringen slog igennem i hele kæden: fordi mellemkøberen ikke kunne rejse krav mod den oprindelige sælger, var hun også afskåret fra regres, uanset at hun selv blev dømt over for sin egen køber (jf. byretssagen **BS-459/2005-GRI**, [BS-459/2005-GRI](#)). Til sammenligning blev reklamationen anset for rettidig i **BS-44568/2021-ODE** ([BS-44568/2021-ODE](#)), hvor køberen af en araberhest reagerede umiddelbart efter overtagelsen.

**Undersøgelserforholdene indgår konkret.** Sø- og Handelsretten godtog i **BS-36170/2022-SHR** ([BS-36170/2022-SHR](#)) en reklamation afgivet 22 dage efter opdagelsen af vandindtrængning i en båd, fordi fartøjet opererede ud for Vestafrikas kyst med begrænsede værftsfaciliteter, og fordi årsagen kun kunne fastslås, når båden var ude af vandet. Retten lagde tillige vægt på, at sælgeren gentagne gange havde anmodet om yderligere oplysninger – et forhold, der taler imod, at sælgeren senere kan påberåbe sig for sen reklamation.

|         |                                                                                                                                            |                                        |            |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 51</a>                                                                                                             | <a href="#">Købeloven § 52, stk. 1</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation |                                        | 23.06.2021 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretsdom om ophævelse af købsaftale af hest og regreskrav                                                         |                                        | 10.04.2008 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om mangler ved levering af båd - Sø- og Handelsrettens dom af 24. november 2023                          |                                        | 24.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelser- og reklamationspligt          |                                        | 23.06.2017 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om manglende betaling for leveret folie: Fortolkning af ordreændring og reklamationsfrist                |                                        | 20.03.2006 |
|         | <b>Byretten</b> · Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas                           |                                        | 14.09.2023 |
|         | <b>Byretten</b> · Sag om ophævelse af hestekøb grundet væsentlig mangel                                                                    |                                        | 03.10.2006 |

## Højesterets generalisering: § 52 som almindelig obligationsretlig § 4 grundsætning

Købelovens reklamationsregel er i dag ikke blot en køberetlig specialregel. I **BS-5817/2021-HJR** ([BS-5817/2021-HJR](#)) anvendte Højesteret princippet i § 52, stk. 1 analogt på en udlejers krav mod fraflyttede lejere for en **skjult** mangel – den forkerte malingstype, som først viste sig under det efterfølgende malerarbejde.

[Lejelovens § 98, stk. 2](#) undtager skjulte mangler fra tougersfristen, men siger ikke, hvilken frist der så gælder. Højesteret udfyldte huller:

*Det følger imidlertid af forarbejderne til den tilsvarende bestemmelse i § 72, stk. 2, i lejeloven af 1937 ..., at sådanne skjulte mangler skal gøres gældende over for lejeren "uden uformødet ophold". Dette svarer til, hvad der følger af almindelige obligationsretlige grundsætninger, hvorefter en part, der ønsker at påberåbe sig en mangel, skal give sin medkontrahent meddelelse herom uden ugrundet ophold fra det tidspunkt, hvor parten opdagede eller burde have opdaget manglen, jf. herved princippet i [Købeloven § 52, stk. 1](#).*

Udlejeren fik kendskab til manglen i slutningen af marts 2017, men reklamerede først den 4. maj 2017. Da der ikke var oplyst forhold, der kunne forklare forsinkelsen, var kravet bortfaldet. **Godt en måneds uforklaret passivitet efter opdagelsen er altså ikke "uden ugrundet ophold"** – et niveau, der giver en brugbar tommelfingerregel også i civilkøb.

Samme analoge anvendelse ses i **BS-16756/2024-OLR** ([BS-16756/2024-OLR](#)), hvor en landmand nægtede at betale fire værkstedsfakturaer for arbejde på en mejetærsker. Østre Landsret afgjorde sagen alene på reklamationen:

*Allerede fordi det således ikke ses dokumenteret, at der er reklameret straks over for nogen af de opkrævede beløb, jf. princippet i købelovens § 52, tager landsretten Appelindstævnte A/S' ... krav til følge.*

Dommen illustrerer to praktiske pointer. For det første rækker påstande om **mundtlige** reklamationer sjældent: landsretten bemærkede, at det ikke fremgik af forklaringen, *hvornår* der var reklameret, og at der ikke i øvrigt forelå dokumentation. For det andet slog retten fast, at reklamlationsforsømmelsen i sig selv var tilstrækkelig – der var ikke behov for at tage stilling til, om timeforbruget faktisk var for højt.

De samme normer genfindes i kontraktforhold uden for købelovens område. I **BS-12372/2022-ARH** (-[BS-12372/2022-ARH](#)) blev en aftalt 3-dagesfrist for skriftlig reklamation over faglig standard håndhævet med den virkning, at hele fakturakravet skulle betales. Og i modsat retning viser **BS-40526/2021-KBH** ([BS-40526/2021-KBH](#)) og landsrettens stadfæstelse i **BS-54131/2022-OLR** ([BS-54131/2022-OLR](#)), at når manglen først er **skjult** og køberen reagerer straks efter opdagelsen – her ved en mail af 21. juni 2021 – er reklamationen rettidig, og undersøgelsespligten er opfyldt.

|         |                                                                                                                                          |                                        |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 52, stk. 1</a>                                                                                                   | <a href="#">Lejeloven § 98, stk. 2</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Udlejers tab af krav ved for sen reklamation over skjulte mangler efter fraflytning                                  |                                        | 01.09.2021 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation          |                                        | 14.03.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om mangler ved badeværelse                                                               |                                        | 23.06.2023 |
|         | <b>Byretten</b> · Dom om betaling for arbejdsleje af malere: Overskridelse af kontraktuelle reklamlationsfrister medførte betalingspligt |                                        | 22.05.2024 |
|         | <b>Byretten</b> · Sag om mangler ved badeværelse efter andelsboligkøb                                                                    |                                        | 09.12.2022 |

## § 5 Undtagelsen i § 53: svig og grov uagtsomhed med betydelig skade

[Købelovens § 53](#) fastslår, at § 52's fortabelsesregler **ikke** finder anvendelse,

*når sælgeren har handlet svigagtigt, eller når han har gjort sig skyldig i grov uagtsomhed, og denne medfører betydelig skade for køberen.*

De oprindelige forarbejder fra 1905 til reklamlationsreglernes svigsundtagelse redegør indgående for rationale. Sælgeren har hverken "Trang til eller retfærdigt Krav paa" beskyttelse, når han selv har fremkaldt køberens undladelse – eksemplerne er falsk mærkning, indpakning der skal dække manglen, eller indskibning, hvor "de sunde Varer ligge øverst og de fordærvede underst". Men undtagelsen rækker videre end den aktivt tilstræbte undladelse:

*Men dette gælder ogsaa, naar Sælgeren uden saaledes at have tilstræbt Køberens Undladelse paa anden Maade har sveget den Tillid, som Køberen ifølge Kontraktsforholdet har været berettiget til at nære til ham f. Eks. ved bevidst Fortielse af Mangler ved en individuelt bestemt Salgsgegenstand eller ved Tilsendelse af Varer, om hvilke Sælgeren véd, at de ere uantagelige.*

Sidestillingen af svig med grov uagtsomhed blev valgt bevidst – og bevisbyrdefordelingen er den bærende begrundelse for, at udvidelsen ikke udhuler reklamlationspligten:

*Afgørende herfor er det navnlig, at det efter Omstændighederne kan være særdeles vanskeligt eller endog umuligt for Køberen at føre Beviset for et forsætlig urigtigt Forhold hos Sælgeren ... Da Bevisbyrden for det af Sælgeren udviste Forhold ... vil komme til at paahvile Køberen, behøver man paa den anden Side ikke ved en saadan Udvidelse af Undtagelsen til flere Tilfælde at frygte for nogen almindelig Afsvækkelse af Undersøgelles- og Reklamlationspligten.*

I praksis påberåbes § 53 typisk sammen med et anbringende om, at køberen har svigtet sin undersøgelsespligt. Illustrationen er **H-43-06 (H-43-06)**, hvor en teltproducent havde købt 1.824 m teltduk betegnet som 1. sortering, som ved gennemlysning viste sig "flammende" og "spættet". Køberen gjorde gældende, at sælgeren havde handlet groft uagtsomt ved ikke at opdage fejlen ved udgangskontrollen, og at sælgeren derfor efter § 53 ikke kunne påberåbe sig købers manglende indgangskontrol. Sø- og Handelsretten nåede frem til, at køberen slet ikke havde svigtet sin undersøgelsespligt: en kontrol ville have krævet udrulning og gennemlysning af 500 m lange baner, hvilket hverken var praktisk muligt eller sædvanligt i branchen, og sælgeren havde tidligere markeret fejl på rullernes kant – en markering, der denne gang manglede. Dommen viser, at **§ 51's standard om "ordentlig forretningsbrug" fastlægges efter den konkrete branchekutyme**, ikke efter en abstrakt maksimalnorm.

Samme sag rummer en beslægtet pointe om ansvarsbegrænsninger: sælgerens standardvilkår krævede skriftlig reklamation inden 15 dage og begrænsede ansvaret til det solgte partis værdi, men retten tilsidesatte begrænsningen, fordi parternes mangeårige samhandelspraksis viste, at betingelserne blev "håndteret pragmatisk" og aldrig håndhævet. Et aftalt reklamlationsvilkår kan altså bortfalde ved konkludent adfærd.

I **BS-1581/2018-VLR (BS-1581/2018-VLR)** blev en klausul om salg "engros uden garanti" tilsvarende ikke tillagt afskærende virkning:

*Et vilkår, hvorefter en køber afskæres fra at gøre mangler som de foreliggende gældende, skal være klart og utvetydigt for, at det kan anses vedtaget som en del af parternes aftale.*

LOV

Købeloven § 51

Købeloven § 52, stk. 1

Købeloven § 53

PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn

13.05.2019

**Sø- og Handelsretten** · Erstatning for mangelfuld teltduk og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold

11.08.2009

## § 6 Den absolutte toårsfrist i § 54 – og de fire undtagelser

Ved siden af den relative frist i § 52 gælder for andre køb end forbrugerkøb en **absolut** frist. Efter [§ 54, stk. 1](#) kan køberen ikke gøre en mangel gældende, hvis han ikke inden **to år efter genstandens overgivelse** har meddelt sælgeren, at han vil påberåbe sig den – medmindre sælgeren har påtaget sig at indestå for genstanden i længere tid eller har handlet svigagtigt. Fristen løber fra overgivelsen og er uafhængig af, hvornår manglen viser sig.

Virkningen er hård. I **BS-167/2007-GLO** ([BS-167/2007-GLO](#)) blev 11 rullegitre leveret og monteret i januar 1999, men det viste sig først efter et indbrud i februar 2004, at gitrene ikke var skruet fast i bærende konstruktioner, men i krydsfiner. Forsikringsselskabet rejste et regreskrav på ca. 3,3 mio. kr. og gjorde gældende, at aftalen var værksleje og ikke køb, så købelovens reklamationsregler ikke fandt anvendelse. Retten kvalificerede aftalen som en samlet ydelse – et bestillingskøb – og konkluderede kort:

*Da der er reklameret for sent efter købelovens § 54, er sagsørgers krav forældet.*

Sagen viser, at **kvalifikationsspørgsmålet køb kontra tjenesteydelse ofte er det reelle stridspunkt**, netop fordi § 54's absolutte frist er langt hårdere end forældelseslovens almindelige regler. Sælgersiden påberåbte sig § 54 med samme sigte i **P-4-15** ([P-4-15](#)).

De fire undtagelser fra toårsfristen er:

- **Indeståelse i længere tid eller svig**, jf. [§ 54, stk. 1 in fine](#). Garantitilsagn kan altså forlænge fristen – men garantien skal så også kunne dokumenteres opfyldt fra købers side, jf. **BS-11000/2022-SHR** ([BS-11000/2022-SHR](#)), hvor garantidækning for et motorhavari blev afvist, fordi servicereporterne var udarbejdet efter havariet på grundlag af en håndskreven logbog og ikke dokumenterede overholdelse af producentens serviceforskrifter.
- **Tilbagekaldelse eller destruktion af fareprodukter**, jf. [§ 54, stk. 2](#): fristen gælder ikke, når salgsgenstanden efter påbud fra en offentlig myndighed skal tilbagekaldes eller destrueres, fordi den udgør en fare.
- **Byggematerialer**, jf. [§ 54, stk. 3](#): toårsfristen finder slet ikke anvendelse ved køb af byggematerialer. Udvidelsen har sin oprindelse i **lov nr. 391 af 14. juni 1995**, som oprindeligt indførte en frist på 5 år fra byggeriets aflevering, dog højst 6 år fra overgivelsen. Forarbejderne definerer byggematerialer som materialer, "som efter deres art er bestemt til sædvanligvis at indgå i bygningskonstruktioner" – mursten, lægter, spær, betonelementer og tagsten er omfattet, mens "selvstændige" produkter som gulvtæpper, udendørslamper og fodriste samt sten, grus og uforarbejdet træ falder udenfor. Det er efter forarbejderne **uden betydning, hvad køberen konkret skal bruge materialerne til**. Baggrunden er udførligt beskrevet i [Betænkning nr. 1276/1994 om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom](#), som bl.a. begrundede 6-årsgrænsen med, at der ofte ikke findes nogen afleveringsdag, og at der kan gå lang tid fra levering til færdiggørelse.
- **Beskyttelsen af senere forbrugerehverver**, jf. [§ 54, stk. 4](#): en aftale om en kortere frist end toårsfristen – eller om nogen frist overhovedet ved køb omfattet af stk. 2 eller 3 – kan ikke gøres gældende over for en senere erhverver, som hovedsagelig handler uden for sit erhverv, i det omfang denne i øvrigt kan kræve erstatning for mangler. Bestemmelsen er efter [§ 1, stk. 3](#) ufravigelig til skade for en sådan erhverver. Reglen er den køberetlige pendant til de spørgsmål om **direkte krav og indtræden**, som blev afvist i MgO-sagen **BS-14245/2019-OLR** ([BS-14245/2019-OLR](#)) – hvor den manglende rettidige reklamation over for mellemeddet i sig selv afskar både mangelskravet og indtrædelseskrauet mod importøren.

LOV [Købeloven § 54, stk. 1-4](#)

|         |                                                                                                                                             |            |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Afvisning af friholdelseskra v vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation | 23.06.2021 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om dokumentationskrav ved reklamation under fabriksgaranti                                                | 07.11.2023 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationsspligt          | 23.06.2017 |
|         | <b>Byretten</b> · Sag om regreskrav efter indbrud og mangelfuld montering af rullegitre                                                     | 23.03.2009 |

## Forbrugerkøbsspo ret: den neutrale reklamation i § 81 og undtagelsen i § 82

Forbrugerkøbsreformen med ikrafttræden 1. januar 1980 indførte et selvstændigt reklamationsspor for forbrugerkøb. De specielle bemærkninger til [lovforslaget \(Folketingstidende 1978-79, tillæg A, s. 1073\)](#) beskriver præcist, hvad der blev ændret:

*Efter forslaget mister køberen adgangen til at påberåbe sig en mangel, hvis han ikke reklamerer inden rimelig tid, efter at han har eller burde have opdaget mangelen. I forhold til den gældende regel i købelovens § 52, hvorefter reklamation skal ske uden ugrundet ophold, medfører forslaget en forlængelse af reklamationssfristen i forbrugerkøb. Køberen har endvidere efter forslaget kun pligt til at afgive en såkaldt **neutral** reklamation, d.v.s. en reklamation, som ikke indeholder oplysning om, hvilken beføjelse der gøres gældende. Han fritages således for den pligt, han har efter § 52, til i givet fald uden ugrundet ophold at give meddelelse om, at han vil hæve købet eller kræve omlevering eller efterlevering.*

Den dobbelte lempelse – længere frist **og** bortfald af den specificerede reklamation efter § 52, stk. 2 – er det centrale strukturelle skel mellem forbrugerkøb og andre køb. [§ 81, stk. 1](#) lyder i dag:

*Vil køberen påberåbe sig en mangel, skal køberen give sælgeren meddelelse herom inden for rimelig tid, efter at køberen har opdaget mangelen. I modsat fald taber køberen retten til at påberåbe sig mangelen. Meddelelse givet inden to måneder efter, at køberen opdagede mangelen, er altid rettidig.*

Tomånedersreglen er en **sikker havn**, ikke en maksimalfrist: rimelig tid kan være længere, men aldrig kortere end to måneder. Reglen gælder ikke for aftaler om levering af digitalt indhold eller digitale tjenester, jf. [§ 81, stk. 2](#).

Undtagelsen i [§ 82](#) – "§ 81 gælder ikke, hvis sælgeren har handlet i strid med almindelig hæderlighed eller groft uagtsomt" – er efter forarbejderne bevidst gjort **bredere** end § 53's svigsbegreb, idet den også omfatter adfærd, der ikke kan karakteriseres som svig.

At § 81 er ufravigelig, jf. [§ 1, stk. 2](#), har direkte praktisk betydning. I Forbrugerklagenævnets sag **2005-521/7-790 (2005-521/7-790)** indeholdt et bilauktionsfirmas vilkår, at køberen kun kunne hæve, hvis køretøjet blev tilbagesendt senest én time efter auktionens ophør og ikke var indregistreret. Nævnet fastslog, at vilkåret stred mod § 81's minimumsfrist på to måneder og derfor ikke var bindende for forbrugeren, og pålagde auktionsfirmaet at erstatte forbrugers udgift til nummerplader, fordi afvisningen af reklamationen var uberettiget. Sagen viser tillige, at reklamationsspørgsmålet ofte afgøres af, om købet overhovedet er et forbrugerkøb, jf. [§ 4 a, stk. 2](#) – sml. **2004-521/7-332 (2004-521/7-332)**, hvor en autoforhandlers påstand om privatsalg blev underkendt, med den følge at forbrugerkøbsreglerne fandt anvendelse.

Forbrugerombudsmanden har håndhævet ufravigeligheden administrativt. I sagen refereret som **FOM-80417** ([Forbrugerombudsmandens sag om et 7-dages reklamationsvilkår](#)) begrænsede en netbutik reklamationsretten til 7 dage; efter varslings om påbud ændrede virksomheden vilkåret, så det overholdt § 83. Og i **FOM-80415** ([Forbrugerombudsmandens sag om en absolut 30-dages reklamationsfrist](#)) blev et vilkår om anmeldelse senest 30 dage efter kalendermånedens udløb kritiseret som stridende mod forældelsesloven, med den principielle tilføjelse, at

*det ikke var muligt generelt at fastsætte en tidsgrænse for, hvornår en forbruger kunne anses for at have fortabt sin ret til at reklamere, da dette altid ville kræve en konkret vurdering af den enkelte sag.*

Endelig gælder, at forbrugeren ikke blot skal reklamere, men også **følge rimeligt op**. I **2004-650/7-655** ([2004-650/7-655](#)) havde en forbruger reklameret over fnuldrende sofabetræk, fået reklamationen afvist og først indgivet klage til nævnet to år senere. Nævnet fandt, at forbrugeren ikke rettidigt havde fulgt op på reklamationen ved at foretage relevante retsskridt, og at mangelsbeføjelserne dermed var fortabt.

| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 2</a>                                                                                              | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 2</a> | <a href="#">Købeloven § 81, stk. 1-2</a> | <a href="#">Købeloven § 82</a> |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------|
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger mister retten til at klage over sofafejl pga. for sen indklagelse                          |                                        |                                          | 15.12.2007                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt |                                        |                                          | 26.09.2005                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Bilauktionsfirma pålægges at betale erstatning for afvist reklamation                                |                                        |                                          | 22.06.2005                     |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Virksomhed ændrer ulovligt vilkår om reklamationsret efter henvendelse fra Forbrugerombudsmanden    |                                        |                                          | 11.07.2014                     |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Forbrugerombudsmanden kritiserer absolut reklamationsfrist i aftalevilkår                           |                                        |                                          | 16.12.2010                     |

## § 8 Den absolutte toårsfrist i forbruger køb (§ 83) og de digitale særregler

[Købelovens § 83, stk. 1](#) er forbruger købenes pendant til § 54: har køberen ikke inden to år efter salgsgenstandens overgivelse meddelt sælgeren, at han vil påberåbe sig en mangel, kan han ikke senere gøre den gældende, medmindre sælgeren har påtaget sig at indestå i længere tid eller har handlet **i strid med almindelig hæderlighed**.

Historisk er § 83 udtryk for en gradvis udvidelse. Ved reformen i 1978-79 var fristen kun **ét år**; købelovudvalget havde foreslået to år, men Justitsministeriet ville udskyde spørgsmålet til den almindelige revision af købeloven, jf. forarbejderne til [lovforslaget](#). Til gengæld indebar reformen allerede dengang en forbedring i forhold til § 54, idet undtagelsen blev knyttet til "i strid med almindelig hæderlighed" og ikke kun til egentlig svig.

Étårsreglen er stadig synlig i ældre praksis. I Forbrugerklagenævnets sag **2003-4112/7-6** ([2003-4112/7-6](#)) blev et komfur leveret 12. august 2000, og nævnet fastslog kort, at reklamationsfristen udløb den 12. august 2001, hvorfor en efterfølgende reklamation var for sen. Sagen har fortsat betydning for et andet spørgsmål – hvem der gyldigt kan modtage reklamationen (se næste afsnit).

I dag suppleres toårsfristen af tre særregler:

- [§ 83, stk. 2](#): når digitalt indhold eller en digital tjeneste leveres **løbende over en periode**, udløber fristen tidligst ved leveringsperiodens udløb ved varer med digitale elementer, og 2 måneder efter leveringsperiodens udløb i andre tilfælde.

- [§ 83, stk. 3](#): ved enkelt levering eller en række enkeltstående leveringer udløber fristen tidligst ved udløbet af den periode, der er nævnt i [§ 75 d, stk. 1, nr. 2](#), for så vidt angår mangler som nævnt i § 75 d.
- [§ 83, stk. 4](#): toårsfristen finder ikke anvendelse, hvis salgsgenstanden efter myndighedspåbud skal tilbagekaldes eller destrueres som farlig, og heller ikke ved køb af byggematerialer – parallelt med [§ 54, stk. 2 og 3](#).

Stk. 2 og 3 blev indsat ved implementeringen af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold med virkning fra 1. januar 2022 (**lov nr. 1173 af 8. juni 2021**), mens byggematerialeundtagelsen som nævnt går tilbage til **lov nr. 391 af 14. juni 1995**, hvor den udvidede frist netop blev gjort beskyttelsespræceptiv i forbruger køb, jf. forarbejdernes bemærkning om, at

*I forbruger køb gælder i stedet for § 54 den næsten identiske reklamerationsregel i købelovens § 83. Den foreslåede bestemmelse ... medfører, at den udvidede reklamerationsfrist ikke ved aftale kan fraviges til skade for forbrugeren, når der er tale om erhvervsmæssigt salg af byggematerialer til en forbruger, jf. købelovens § 1, stk. 2.*

Den absolutte frist i § 83 er i praksis det, forbrugeren kender som "den 2-årige reklamerationsret", og det er den, Forbrugerombudsmanden håndhæver over for ulovligt korte aftalevilkår, jf. **FOM-80417** (- [Forbrugerombudsmandens sag om et 7-dages reklamerationsvilkår](#)).

|         |                                                                                                                                   |                                          |                                          |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 2</a>                                                                                             | <a href="#">Købeloven § 54, stk. 2-3</a> | <a href="#">Købeloven § 83, stk. 1-4</a> |
| PRAKSIS | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · For sen reklamation af komfur                                                                       |                                          |                                          |
|         |                                                                                                                                   |                                          | 31.12.2003                               |
|         | <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Virksomhed ændrer ulovligt vilkår om reklamerationsret efter henvendelse fra Forbrugerombudsmanden |                                          |                                          |
|         |                                                                                                                                   |                                          | 11.07.2014                               |

## § 9 Hvem kan reklamationen gives til – §§ 84-85 – og hvem bærer forsendelsesrisikoen (§ 86)

Forbruger købsreglerne udvider kredsen af gyldige modtagere af reklamationen. Efter [§ 84](#) kan meddelelser efter §§ 81 og 83 **også** gives til

- en producent eller anden erhvervsdrivende, der i forbindelse med købet har påtaget sig at afhjælpe eventuelle mangler ved salgsgenstanden, og
- i køb omfattet af [§ 4 a, stk. 2](#) (køb fra ikke-erhvervsdrivende formidlet af en erhvervsdrivende) den erhvervsdrivende, der har indgået eller formidlet aftalen for sælgeren.

Forarbejderne til 1978-reformen forklarer, at 2. pkt. blev tilføjet netop fordi udvalgets forslag om, at en erhvervsdrivende formidler skulle hæfte som sælger, ikke blev medtaget – man måtte derfor "i en særlig regel præcisere, at køberen også kan reklamere til en erhvervsdrivende mellemmand".

Grænsen for § 84 er skarp. I **2003-4112/7-6 (2003-4112/7-6)** havde sælgeren henvist forbrugeren til en **selvstændig reparatør**, som udførte den første reparation på sælgerens vegne, men udstedte regningen direkte til forbrugeren. Da en ny fejl opstod, reklamerede forbrugeren til reparatøren. Forbrugerklagenævnet fandt, at reklamationen ikke kunne tillægges retsvirkning over for sælgeren:

*Nævnet fandt ikke, at klageren med rette kunne forvente, at fremtidige reklamationer over mangler ved komfuret ville kunne indgives til indklagede 2 med bindende virkning for indklagede 1.*

En simpel henvisning til et værksted gør altså ikke værkstedet til modtager efter § 84 – der kræves et **afhjælpningstilsagn** afgivet i forbindelse med købet.

Vil køberen gøre manglen gældende **over for** producenten eller den erhvervsdrivende, der har givet afhjælpningstilsagn, gælder en selvstændig reklamationsregel i § 85 med samme struktur som § 81: meddelelse til sælgeren eller den anden erhvervsdrivende inden rimelig tid efter opdagelsen, og meddelelse inden to måneder er altid rettidig. Praksis om afhjælpningstilsagn viser, at kravene til købers dokumentation kan være betydelige – i **BS-11000/2022-SHR** ([BS-11000/2022-SHR](#)) blev garantidækning afvist, fordi køberen ikke kunne dokumentere overholdelse af producentens serviceforskrifter.

Uden for forbrugerkøb findes ingen tilsvarende regel om reklamation til tidligere omsætningsled. MgO-sagen **BS-14245/2019-OLR** ([BS-14245/2019-OLR](#)) illustrerer konsekvensen: entreprenøren måtte reklamere over for sin egen sælger, og da det skete for sent, faldt både mangelskravet mod forhandleren og indtrædelseskravet mod importøren bort. Spørgsmålet om rækkevidden af en indtrædende købers beføjelser er fortsat under afklaring – Procesbevillingsnævnet har i **25/24714** ([25/24714](#)) meddelt 3.-instansbevilling om, hvilken købesum en køber af en brugt vare, der er indtrådt i sælgerens krav og har reklameret direkte til den oprindelige forhandler, kan kræve tilbage.

Endelig placerer § 86 forsendelsesrisikoen: § 61, stk. 1 gælder også for meddelelser efter §§ 81 og 83-85. Er reklamationen indleveret til befordring med post eller andet forsvarligt befordringsmiddel, medfører det **ikke rettighedstab for afsenderen**, at meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem. Samme regel gælder efter § 61, stk. 1 direkte for meddelelser efter §§ 52 og 54 uden for forbrugerkøb. Forarbejderne fra 1978 anfører kort, at forslaget "bl.a. medfører, at postforsendelse af reklamationer over mangler sker på sælgerens risiko". I praksis rammer bevisproblemet dog køberen fra en anden vinkel: det er køberen, der skal godtgøre, **at** og **hvornår** der er reklameret, jf. **BS-16756/2024-OLR** ([BS-16756/2024-OLR](#)), hvor udokumenterede mundtlige reklamationer ikke kunne lægges til grund. I **H-94-02** ([H-94-02](#)) fandt Sø- og Handelsretten omvendt, at der ikke var grundlag for at antage, at købers telefaxer ikke var kommet frem til sælgeren.

|         |                                                                                                                                                                                       |                                        |                                |                                |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 4a, stk. 2</a>                                                                                                                                                | <a href="#">Købeloven § 61, stk. 1</a> | <a href="#">Købeloven § 84</a> | <a href="#">Købeloven § 85</a> |
|         | <a href="#">Købeloven § 86</a>                                                                                                                                                        |                                        |                                |                                |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation                                                       |                                        |                                | 14.03.2025                     |
|         | <b>Landsretten</b> · Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation                                            |                                        |                                | 23.06.2021                     |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om dokumentationskrav ved reklamation under fabriksgaranti                                                                                          |                                        |                                | 07.11.2023                     |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om manglende betaling for leveret folie: Fortolkning af ordreændring og reklamationsfrist                                                           |                                        |                                | 20.03.2006                     |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · For sen reklamation af komfur                                                                                                                           |                                        |                                | 31.12.2003                     |
|         | <b>Procesbevillingsnævnet</b> · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler |                                        |                                | 15.01.2026                     |

## Reklamation, forældelse og almindelig retsfortabende passivitet – tre § 10 selvstændige spærringer

Reklamationsreglerne står ikke alene. En køber kan miste sit krav ad tre uafhængige veje, og domstolene behandler dem rutinemæssigt som kumulative barrierer.

**1. For sen reklamation.** Behandlet ovenfor. Kravet bortfalder helt, uanset manglens grovhed.

**2. Forældelse.** Reklamation afbryder ikke forældelse. I MgO-sagen **BS-14245/2019-OLR** (-[BS-14245/2019-OLR](#)) blev både [købelovens § 52, stk. 1](#) og [forældelseslovens § 3](#) påberåbt side om side, og i **BS-167/2007-GLO** ([BS-167/2007-GLO](#)) blev spørgsmålet, om aftalen var køb eller værksleje, netop afgørende for, om [købelovens § 54](#) eller forældelseslovens suspensionsregel skulle anvendes.

Højesteret har senest i **BS-47576/2025-HJR** ([BS-47576/2025-HJR](#)) fastslået, at forældelsesfristen for et mangelskrav regnes fra dispositionsdagen, og at kravene mod både sælgere og ejendomsmægler var forældet, selv om der var reklameret og ført klagenævns sag undervejs. Rettidig reklamation redder altså ikke et forældet krav – og en verserende klagenævns sag suspenderer ikke uden videre fristen.

**3. Almindelig retsfortabende passivitet.** Ved siden af de lovbestemte frister gælder den ulovbestemte passivitetsgrundsætning. Procesbevillingsnævnet har i **21/26338** ([21/26338](#)) meddelt 3.-instansbevilling i en sag, hvor byretten ikke fandt passivitet, mens landsretten frifandt sælgere – selv om køberen havde reklameret mundtligt i 2015/2016 og i mellemtiden aktivt forfulgt kravet via ejerskifteforsikring og den byggesagkyndige. Spørgsmålet om, hvor længe en køber må afvente en forsikringssag, før passiviteten bliver rettighedsfortabende, er dermed principielt uafklaret.

Uden for køberetten udmåles passivitetstærsklen ofte i måneder til år. I Det finansielle ankenævns sag **1078/2009** ([1078/2009](#)) havde kunder modtaget fondsnotaer og årsopgørelser, hvoraf en bankfejl fremgik, men reagerede først ca. et år senere; nævnet fandt, at de havde udvist retsfortabende passivitet, uanset at fejlen ubestridt var bankens. Og på forbrugerklagesiden førte to års passivitet efter afvisningen af reklamationen til fortabelse i **2004-650/7-655** ([2004-650/7-655](#)).

Omvendt er der en grænse for, hvor langt man kan skematisere passiviteten. Forbrugerombudsmanden fremhævede i **FOM-80415** ([Forbrugerombudsmandens sag om en absolut 30-dages reklamationsfrist](#)), at det ikke er muligt generelt at fastsætte en tidsgrænse for, hvornår en forbruger har fortabt retten til at reklamere – det kræver altid en konkret vurdering.

En fjerde, aftalebaseret spærring skal nævnes: standardvilkår med kortere frister. I MgO-sagen påberåbte forhandleren sig DB12's krav om reklamation senest ét år efter levering, i **H-43-06** ([H-43-06](#)) et krav om skriftlig reklamation inden 15 dage, og i **BS-12372/2022-ARH** ([BS-12372/2022-ARH](#)) en 3-dagesfrist, der blev håndhævet. I entreprisforhold findes tilsvarende regler i [AB 18 § 55 om mangelsansvarets ophør](#) (5 år efter aflevering, dog 2 år for løsøregenstande og inventar, som ikke er særligt tilpasset eller fast monteret) og i [ABR 18 § 47](#), der kræver skriftlig meddelelse "inden rimelig tid" efter at manglen er eller burde være opdaget. Sådanne vilkår kan dog bortfalde ved konkludent adfærd, jf. **H-43-06**, og fortolkes strengt mod den, der har affattet dem, jf. **BS-1581/2018-VLR** ([BS-1581/2018-VLR](#)).

| LOV     | <a href="#">Forældelsesloven § 3</a>                                                                                                                     | <a href="#">Købeloven § 52, stk. 1</a> | <a href="#">Købeloven § 54, stk. 1</a> |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteret: Forældelsesfrist for mangelskrav ved boligkøb regnes fra dispositionsdagen – krav mod sælgere og ejendomsmægler forældet |                                        |                                        |
|         | <b>Landsretten</b> · Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation               |                                        |                                        |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn                                                 |                                        |                                        |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                                |                                        |                                        |

|                                                                                                                                                                                         |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Byretten</b> · Dom om betaling for arbejdsleje af malere: Overskridelse af kontraktuelle reklamlationsfrister medførte betalingspligt                                                | 22.05.2024 |
| <b>Byretten</b> · Sag om regreskrav efter indbrud og mangelfuld montering af rullegitre                                                                                                 | 23.03.2009 |
| <b>Det finansielle ankenævn</b> · Afvisning af krav om tilbageførsel af dobbeltkøbte aktier grundet retsfortabende passivitet                                                           | 28.12.2010 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger mister retten til at klage over sofafejl pga. for sen indklagelse                                                                               | 15.12.2007 |
| <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Forbrugerombudsmanden kritiserer absolut reklamlationsfrist i aftalevilkår                                                                               | 16.12.2010 |
| <b>Procesbevillingsnævnet</b> · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om retsfortabende passivitet ved ejendomskøb – mundtlig reklamation og forfølgelse via ejerskifteforsikring | 01.06.2022 |

## Reklamation i internationale køb og i erhvervsleverancer: CISG og § 11 standardvilkår

Ved internationale løsøre køb mellem parter i forskellige stater fortrænges købelovens reklamlationsregler ofte af **CISG** (den internationale købelov), som indeholder en tilsvarende, men selvstændigt formuleret reklamlationsordning.

I **H-0126-98** ([H-0126-98](#)) havde en køber af frossen makrel først reklameret over fangsttidspunkt og kvalitet syv måneder efter levering. Sø- og Handelsretten fandt, at køberen havde mistet retten til at påberåbe sig manglerne efter CISG, og frifandt sælgeren, som tillige fik medhold i sit modkrav på restkøbesummen. Sagen er en påmindelse om, at reklamlationsnormen i internationale handelskøb er lige så hård som den danske – og at kvalifikationen af varen (her den latinske artsangivelse i specifikationen) i sig selv kan afgøre, om der overhovedet foreligger en mangel.

Omvendt viser **BS-47340/2021-SHR** ([BS-47340/2021-SHR](#)), at rettidig reklamation kombineret med en dokumenteret afvigelse fra den aftalte specifikation – THC-indhold under det aftalte minimum – kan bære en ophævelse og et krav på tilbagebetaling af købesummen plus erstatning efter CISG.

I rene danske erhvervsleverancer er billedet, at reklamationsspørgsmålet næsten altid rejses sammen med spørgsmål om standardvilkår og ansvarsbegrænsning:

- I **O-6-09** ([O-6-09](#)) blev to pantebrevskøbere frifundet af sælgersiden, fordi begge havde reklameret for sent over en fortiet kunstig værdistigning på pantets ejendom – også ved køb af fordringer gælder reklamlationsnormen.
- I **BS-52536/2022-SHR** ([BS-52536/2022-SHR](#)) var det afgørende, at afsejlingen af en lods båd købt på auktion udgjorde endelig afhentning og dermed godkendelse efter auktionsbetingelserne – undersøgelses- og godkendelsestidspunktet fastlægger, hvornår køberens reklamlationsvindue åbner.
- I **8A-9510/2012** ([8A-9510/2012](#)) blev leverandøren af specialmaskiner pålagt ansvar for væsentlige konstruktionsfejl, men erstatningen nedsat, og ansvarsbegrænsningsklausulen i leveringsaftalen indgik i vurderingen.

Den praktiske lære er, at en erhvervskøber i en tvist typisk møder **tre** indsigelser samtidig: at der er reklameret for sent efter kontraktens frist, at der er reklameret for sent efter [købelovens § 52, stk. 1](#), og at kravet under alle omstændigheder er forældet. Det er derfor sjældent tilstrækkeligt at reklamere rettidigt efter én af normerne.

|         |                                                                                                                                                  |            |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Erstatningsansvar for mangelfuld leverance af specialmaskiner og driftstab                                                  | 26.02.2013 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbåd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang | 22.03.2024 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Mangelfulde cannabisblomster – Hævebegrundende mangler og erstatning efter CISG                                    | 14.12.2022 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om ophævelse af pantebrevskøb grundet manglende oplysninger om ejendomsværdi                                   | 12.12.2013 |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Tvistsag om levering af frossen makrel – artsbestemmelse og reklamationsfrist                                      | 31.01.2002 |

## EU-rammen og de kommende ændringer: varedirektivet og reparationsdirektivet

§ 12

Forbruger købssporet i §§ 81-86 hviler i dag på **varedirektivet**, [direktiv \(EU\) 2019/771 om visse aspekter af aftaler om salg af varer](#), som blev implementeret i dansk ret ved **lov nr. 1173 af 8. juni 2021** med virkning fra 1. januar 2022.

Direktivet harmoniserer ikke reklamationspligten, men **tillader** den udtrykkeligt. [Artikel 12](#) bestemmer:

*Medlemsstaterne kan opretholde eller indføre bestemmelser, der fastsætter, at forbrugeren for at kunne nyde godt af sine rettigheder skal underrette sælgeren om en mangel inden for en periode på mindst to måneder fra den dato, hvor forbrugeren opdagede manglen.*

Det er præcis denne bemyndigelse, tomånedersreglen i [§ 81, stk. 1, 3. pkt.](#) udnytter. Direktivets betragtninger gør desuden klart, at medlemsstaterne frit kan vælge mellem at operere med en ansvarsperiode (eventuelt kombineret med en forældelsesfrist) eller alene med en forældelsesfrist, blot beskyttelsesniveauet fastholdes – Danmark har valgt modellen med en absolut ansvarsperiode i § 83 kombineret med de almindelige forældelsesregler. De beføjelser, en rettidig reklamation åbner for, følger af [artikel 13](#) (afhjælpning, omlevering, forholdsmæssigt afslag, ophævelse) – behandlet nærmere i praksisoversigten om [mangelsbeskyttelse](#).

**En ændring er undervejs.** Justitsministeriet sendte den 19. januar 2026 et udkast i høring: [Forslag til ny lov om reparation af varer samt ændringer i købeloven for at fremme reparation](#), der gennemfører EU's reparationsdirektiv. Forslaget indebærer en **potentiell forlængelse af reklamationsretten med 12 måneder**, betinget af at forbrugeren vælger reparation frem for omlevering, samt en ny informationsforpligtelse.

Høringssvarene tegner et klart billede af, hvor de retlige knaster ligger:

- Ingen af de 18 høringsparter afviser forslaget; uenigheden angår ambitionsniveauet. Erhvervssiden (Dansk Erhverv, Dansk Industri, APPLiA/Elektronikbranchen) bakker udtrykkeligt op om **ikke** at overimplementere, dvs. at holde forlængelsen på direktivets 12 måneder.
- Forbruger- og miljøsidens ønsker markant mere: Forbrugerrådet Tænk foreslår, at reklamationsretten for varige forbrugsgoder forlænges fra 2 til 6 år med fokus på reparation frem for ombytning, Københavns Kommune opfordrer til at udnytte direktivets mulighed for en forlængelse på op til 24 måneder, og Klimabevægelsen ønsker producentansvaret forlænget til minimum 5 år.
- **Danske Advokater** peger på det retligt vanskeligste punkt: forholdet mellem den nye § 83, stk. 4 om 12 måneders forlængelse og dansk rets almindelige forældelsesregler, og om ændringen påvirker gældende praksis for fortolkningen af § 83 – herunder situationer, hvor **samme fejl viser sig igen efter reklamationsfristens udløb**.

Det sidste spørgsmål er netop det, praksis om gentagne afhjælpningsforsøg allerede kredser om, og det bør følges tæt. Så længe forslaget ikke er vedtaget, er retsstillingen uændret: [§ 83, stk. 1](#) gælder med sin toårsfrist fra overgivelsen.

LOV

Købeloven § 81, stk. 1

Købeloven § 83, stk. 1

## § 13 Sammenfatning: reklamationsnormerne på tværs af købstyper

Reklamationslæren kan sammenfattes i tre spørgsmål, som skal besvares i rækkefølge: (1) **Hvilken købstype er der tale om?** (2) **Hvornår burde køberen have opdaget manglen?** (3) **Er både den relative og den absolutte frist overholdt – og er kravet i øvrigt hverken forældet eller fortabt ved passivitet?**

|                                   | Handelskøb                                                            | Civilkøb                                                        | Forbrugerkøb                                                                           |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Afgrænsning                       | <a href="#">§ 4</a> – mellem handlende i eller for deres bedrift      | Alt andet uden for <a href="#">§ 4</a> og <a href="#">§ 4 a</a> | <a href="#">§ 4 a</a>                                                                  |
| Relativ frist                     | "Straks", <a href="#">§ 52, stk. 1</a>                                | "Uden ugrundet ophold", <a href="#">§ 52, stk. 1</a>            | "Inden rimelig tid", dog altid rettidigt inden 2 måneder, <a href="#">§ 81, stk. 1</a> |
| Specificeret reklamation          | Ja, <a href="#">§ 52, stk. 2</a>                                      | Ja, <a href="#">§ 52, stk. 2</a>                                | Nej – kun neutral reklamation                                                          |
| Undersøgelsespligt ved levering   | Ja, "ordentlig forretningsbrug", <a href="#">§ 51</a>                 | Konkret vurdering under "burde have opdaget"                    | Konkret vurdering                                                                      |
| Undskyldende individuelle forhold | Nej                                                                   | Ja (sygdom, bortrejse mv.)                                      | Indgår i "rimelig tid"                                                                 |
| Undtagelse for sælgers adfærd     | <a href="#">§ 53</a> – svig eller grov uagtsomhed med betydelig skade | <a href="#">§ 53</a>                                            | <a href="#">§ 82</a> – i strid med almindelig hæderlighed eller groft uagtsomt         |
| Absolut frist                     | 2 år fra overgivelsen, <a href="#">§ 54, stk. 1</a>                   | 2 år fra overgivelsen, <a href="#">§ 54, stk. 1</a>             | 2 år fra overgivelsen, <a href="#">§ 83, stk. 1</a>                                    |
| Kan fraviges?                     | Ja, <a href="#">§ 1, stk. 1</a>                                       | Ja, <a href="#">§ 1, stk. 1</a>                                 | Nej til skade for køber, <a href="#">§ 1, stk. 2</a>                                   |

De centrale takeaways fra praksis:

- **Tidsgrænserne i praksis.** Godt en måned uden forklaring var for længe ved en skjult mangel i [BS-5817/2021-HJR](#) ([BS-5817/2021-HJR](#)); fem måneder var for længe i erhvervsforhold i [BS-14245/2019-OLR](#) ([BS-14245/2019-OLR](#)); et år var for længe i handelskøb i [P-4-15](#) ([P-4-15](#)). Omvendt var to uger rettidigt i [BS-1581/2018-VLR](#) ([BS-1581/2018-VLR](#)) og 22 dage rettidigt under vanskelige undersøgelsesforhold i [BS-36170/2022-SHR](#) ([BS-36170/2022-SHR](#)).
- **Skriftlighed og dokumentation er afgørende.** Udokumenterede mundtlige reklamationer blev ikke lagt til grund i [BS-16756/2024-OLR](#) ([BS-16756/2024-OLR](#)); til gengæld bærer sælgeren efter [§ 61, stk. 1](#) risikoen for forsinkelse eller bortkomst under forsvarelig forsendelse.
- **Sælgerens egen adfærd kan neutralisere indsigelsen.** Gentagne anmodninger om supplerende oplysninger talte imod indsigelsen om for sen reklamation i [BS-36170/2022-SHR](#), og en mangeårig praksis for ikke at håndhæve standardvilkår afskar sælgeren fra at påberåbe sig dem i [H-43-06](#) ([H-43-06](#)).
-

**Reklamationen skal følges op.** Både forbrugere og erhvervskøbere kan miste kravet ved efterfølgende passivitet, jf. **2004-650/7-655** ([2004-650/7-655](#)) og **BS-47576/2025-HJR** ([BS-47576/2025-HJR](#)).

For de beføjelser, en rettidig reklamation udløser, henvises til [mangelsbeskyttelse](#); for Forbrugerklagenævnets konkrete afgørelsespraksis til [forbrugerklage-vare-tjenester](#); for privatsalg af brugt bil til [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#); for forældelsesreglerne til [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#); for den almindelige passivitetsgrundsætning til [retsfortabende-passivitet](#); og for mangler ved fast ejendom til [koebssalgsfast-ejendom-mangler](#).

|         |                                                                                                                                                          |                                |                                        |                                        |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 52, stk. 1-2</a>                                                                                                                 | <a href="#">Købeloven § 53</a> | <a href="#">Købeloven § 54, stk. 1</a> | <a href="#">Købeloven § 61, stk. 1</a> |
|         | <a href="#">Købeloven § 81, stk. 1</a>                                                                                                                   | <a href="#">Købeloven § 82</a> | <a href="#">Købeloven § 83, stk. 1</a> |                                        |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteret: Forældelsesfrist for mangelskrav ved boligkøb regnes fra dispositionsdagen – krav mod sælgere og ejendomsmægler forældet |                                |                                        | 11.08.2026                             |
|         | <b>Højesteret</b> · Udlejers tab af krav ved for sen reklamation over skjulte mangler efter fraflytning                                                  |                                |                                        | 01.09.2021                             |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation                          |                                |                                        | 14.03.2025                             |
|         | <b>Landsretten</b> · Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation               |                                |                                        | 23.06.2021                             |
|         | <b>Landsretten</b> · Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn                                                 |                                |                                        | 13.05.2019                             |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om mangler ved levering af båd - Sø- og Handelsrettens dom af 24. november 2023                                        |                                |                                        | 24.11.2023                             |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationspligt                        |                                |                                        | 23.06.2017                             |
|         | <b>Sø- og Handelsretten</b> · Erstatning for mangelfuld teltdug og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                                |                                |                                        | 11.08.2009                             |
|         | <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger mister retten til at klage over sofafejl pga. for sen indklagelse                                                |                                |                                        | 15.12.2007                             |

|                                |                                |               |
|--------------------------------|--------------------------------|---------------|
| REFERENCE                      | <b>Lovgrundlag</b>             | 6 paragraffer |
| <a href="#">Købeloven § 47</a> | <a href="#">Købeloven § 52</a> | stk. 1-2      |
| <a href="#">Købeloven § 53</a> | <a href="#">Købeloven § 54</a> | stk. 1-4      |
| <a href="#">Købeloven § 81</a> | <a href="#">Købeloven § 83</a> | stk. 1        |

|                              |                                                                                                                                      |                  |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| MATERIALE                    | <b>Citerede afgørelser</b>                                                                                                           | 32 afgørelser    |
| HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS |                                                                                                                                      | 2                |
| 11.08.2026                   | Højesteret: Forældelsesfrist for mangelskrav ved boligkøb regnes fra dispositionsdagen – krav mod sælgere og ejendomsmægler forældet | 11031-14210      |
| 01.09.2021                   | Udlejers tab af krav ved for sen reklamation over skjulte mangler efter fraflytning                                                  | bs-5817-2021-hjr |
| LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS   |                                                                                                                                      | 6                |

|            |                                                                                                                       |              |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 14.03.2025 | Landsretten stadfæster dom om betalingspligt for serviceydelser på mejetærsker grundet for sen reklamation            | 10227-12007  |
| 23.06.2023 | Landsretten stadfæster dom om mangler ved badeværelse                                                                 | 4464-5360    |
| 23.06.2021 | Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation | 1650-1987    |
| 13.05.2019 | Landsretten stadfæster byrettens dom om mangler ved engros køb af Mercedes varevogn                                   | 938-1136     |
| 26.02.2013 | Erstatningsansvar for mangelfuld leverance af specialmaskiner og driftstab                                            | 8A-9510/2012 |
| 10.04.2008 | Landsretsdom om ophævelse af købsaftale af hest og regreskrav                                                         | 5514-6602    |

**SØ - OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET**

9

|            |                                                                                                                     |                   |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 22.03.2024 | Sag om tilbagebetaling af købesum for lods båd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang | BS-52536/2022-SHR |
| 24.11.2023 | Sag om mangler ved levering af båd - Sø- og Handelsrettens dom af 24. november 2023                                 | BS-36170/2022-SHR |
| 07.11.2023 | Sag om dokumentationskrav ved reklamation under fabriksgaranti                                                      | BS-11000/2022-SHR |
| 14.12.2022 | Mangelfulde cannabisblomster – Hævebegrundende mangler og erstatning efter CISG                                     | BS-47340/2021-SHR |
| 23.06.2017 | Fordringsprøvelse i konkursbo: Køb af aktiver og licensnøgler – Undersøgelses- og reklamationspligt                 | P-4-15            |
| 12.12.2013 | Sag om ophævelse af pantebrevskøb grundet manglende oplysninger om ejendomsværdi                                    | 0-6-09            |
| 11.08.2009 | Erstatning for mangelfuld teltduk og tilsidesættelse af ansvarsbegrænsning i handelsforhold                         | H-43-06           |
| 20.03.2006 | Sag om manglende betaling for leveret folie: Fortolkning af ordreændring og reklamationsfrist                       | H-94-02           |
| 31.01.2002 | Twistsag om levering af frossen makrel – artsbestemmelse og reklamationsfrist                                       | H-0126-98         |

**BYRET TEN · FØRSTE INSTANS**

5

|            |                                                                                                                       |             |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 22.05.2024 | Dom om betaling for arbejdsleje af malere: Overskridelse af kontraktuelle reklamationsfrister medførte betalingspligt | 10162-11924 |
| 14.09.2023 | Ophævelse af hestekøb grundet kroniske smertetilstande i nakke og lænd samt manglende hestepas                        | 10378-12209 |
| 09.12.2022 | Sag om mangler ved badeværelse efter andelsboligkøb                                                                   | 4395-5274   |
| 23.03.2009 | Sag om regreskrav efter indbrud og mangelfuld montering af rullegitre                                                 | 4371-5246   |
| 03.10.2006 | Sag om ophævelse af hestekøb grundet væsentlig mangel                                                                 | 5472-6557   |

**FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS**

4

|            |                                                                             |                |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 15.12.2007 | Forbruger mister retten til at klage over sofafejl pga. for sen indklagelse | 2004-650/7-655 |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------------|

|                                                |                                                                                                                                                         |                |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 26.09.2005                                     | Forbrugerklagenævnet: Afvisning af reklamation på bilkøb under henvisning til privat salg underkendt                                                    | 2004-521/7-332 |
| 22.06.2005                                     | Bilauktionsfirma pålægges at betale erstatning for afvist reklamation                                                                                   | 2005-521/7-790 |
| 31.12.2003                                     | For sen reklamation af komfur                                                                                                                           | 2003-4112/7-6  |
| FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS    |                                                                                                                                                         | 2              |
| 11.07.2014                                     | Virksomhed ændrer ulovligt vilkår om reklamationsret efter henvendelse fra Forbrugerombudsmanden                                                        |                |
| 16.12.2010                                     | Forbrugerombudsmanden kritiserer absolut reklamationsfrist i aftalevilkår                                                                               |                |
| PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS   |                                                                                                                                                         | 2              |
| 15.01.2026                                     | Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om ophævelsesbeføjelser for køber af brugt vare, der er indtrådt i sælgers krav mod oprindelig forhandler   | 25/24714       |
| 01.06.2022                                     | Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om retsfortabende passivitet ved ejendomskøb – mundtlig reklamation og forfølgelse via ejerskifteforsikring | 21/26338       |
| DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                                         | 1              |
| 28.12.2010                                     | Afvisning af krav om tilbageførsel af dobbeltkøbte aktier grundet retsfortabende passivitet                                                             | 1078/2009      |
| PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS    |                                                                                                                                                         | 1              |
| 07.12.2022                                     | Twist om handicapparkering: Betydningen af manglende symboler på asfalten over for tydelig skiltning                                                    | park-1136      |

## FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom

nr. 1276 · 1994 · Justitsministeriet

## 09

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

# Praksisoversigt over risikoens overgang ved løsørekøb

*Købelovens §§ 17, 37, 44 og 73 – fra afhentningskøb til forsendelse, Incoterms og CISG*

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 21 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Risikoens overgang afgør, hvem der bærer tabet, når salgsgenstanden går til grunde eller forringes ved en hændelig begivenhed mellem aftalens indgåelse og leveringen. Købelovens hovedregel i § 17, stk. 1, lægger faren hos sælgeren indtil levering – uafhængigt af ejendomsrettens overgang – men modificeres af afhentningsundtagelsen i § 17, stk. 2, af fordringshavermora i § 37 og i forbrugerkøb af den ufravigelige besiddelsesregel i § 73. Praksis viser, at det afgørende spørgsmål næsten altid er et leveringsspørgsmål: retterne fastlægger først, om købet er et afhentnings-, plads- eller forsendelseskøb, og lader dernæst risikoen følge leveringstidspunktet. I handelskøb og internationale køb forskydes billedet af leveringsklausuler (franco, ab fabrik/EX WORKS, FOB, NLM/AB-vilkår) og af CISG art. 66-70, mens forbrugerkøb er beskyttelsespræceptivt reguleret efter forbrugerrettighedsdirektivets art. 20.

**PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS**

- 01** Hovedreglen i købelovens § 17, stk. 1, er, at sælgeren bærer faren for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse indtil levering – risikoovergangen er koblet til leveringen, ikke til ejendomsrettens overgang.
- 02** Afhentningsundtagelsen i § 17, stk. 2, forudsætter fire kumulative betingelser: købet skal angå en bestemt genstand, genstanden skal hentes af køberen, afhentningstiden skal være inde, og sælgeren skal holde genstanden rede.
- 03** Ved artsbestemte køb kan risikoen aldrig gå over på køberen før leveringen efter § 17 – kun § 37 om fordringshavermora kan flytte den, og da først når bestemte genstande er udskilt for køberen.
- 04** Ligger der en transportforpligtelse hos sælgeren – også blot til et indladningssted inden for pladsens grænser – foreligger der efter forarbejderne ikke et afhentningskøb i § 17, stk. 2's forstand.
- 05** Uden en udtrykkelig franco-klausul, jf. § 65, er udgangspunktet i civil- og handelskøb et forsendelseskøb efter § 10, hvor risikoen går over ved overgivelsen til fragtføreren; fragtmandens egen påtegning "francolevering" og sælgerens tegning af transportforsikring ændrer ikke dette.

- 06** Leveringsklausuler fortolkes efter parternes fælles forståelse – også når en søretlig klausul som FOB anvendes på en flytransport, den ikke er skrevet til.
- 07** Har parterne aftalt et standardregelsæt med egen risikoregel (NLM 94, AB 18), skal den, der påstår klausulen fraveget ved en tilføjelse som "ab fabrik", bevise det; ellers overgår risikoen først ved overtagelsen af den samlede kontraktmæssige ydelse.
- 08** Ved EX WORKS-salg ophører sælgerens forpligtelse, når godset stilles til rådighed på sælgers plads, og køberen bærer herefter selv risikoen for, at transporten er kontraheret forsvarligt – en hjælpende hånd ved læsningen skaber ikke ansvar.
- 09** Efter § 44 bedømmes manglens eksistens på det tidspunkt, da faren gik over på køberen, medmindre manglen er hidført ved sælgerens forsømmelse; en fejl, der først opstår efter risikoovergangen, er køberens.
- 10** En mangel, der først viser sig efter leveringen, men som må antages at have været til stede allerede ved risikoovergangen, kan gøres gældende mod sælgeren.
- 11** I forbrugerkøb anses levering efter § 73, stk. 1, først for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse – også i forsendelseskøb – og reglen kan ikke fraviges til skade for forbrugeren for så vidt angår § 73, stk. 2.
- 12** Undtagelsen i § 73, stk. 2, forudsætter, at forbrugeren selv har indgået aftale med fragtføreren, og at fragtføreren ikke var blandt dem, sælgeren tilbød; det er ikke nok, at forsendelsesformen er valgt efter forbrugeren's ønske, hvis sælgeren indgår transportaftalen.
- 13** Bærer sælgeren risikoen under forsendelsen, er det sælgeren – ikke forbrugeren – der må godtgøre, at bortkomst eller beskadigelse ikke kan bebrejdes sælgersiden.
- 14** Vælger sælgeren selv forsendelsesmåden og transportøren, bliver en transportskade som udgangspunkt hændelig i forhold til forbrugeren og afskærer ikke forbrugeren's beføjelser.
- 15** For digitalt indhold, digitale tjenester og varer med digitale elementer er leveringstidspunktet efter § 73, stk. 3-5, knyttet til tilrådgivelsesstillelsen i køberens sfære, ikke til en fysisk besiddelsesovergang.
- 16** Efter CISG art. 67 går risikoen ved forsendelseskøb over ved overgivelsen til den første transportør, men aldrig før varen er udskilt til køberen ved mærkning, transportdokument eller meddelelse.
- 17** Efter CISG art. 66 fritager varens undergang efter risikoovergangen ikke køberen for at betale købesummen, medmindre tabet skyldes sælgers handling eller forsømmelse, og efter art. 70 afskærer risikoovergangen ikke køberens beføjelser ved sælgers væsentlige misligholdelse.

## Hovedreglen i § 17, stk. 1 – faren følger leveringen, ikke ejendomsretten

§ 1

Købelovens udgangspunkt er kortfattet og kategorisk. Efter [købelovens § 17, stk. 1](#) bærer sælgeren faren for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse, indtil levering har fundet sted. Reglen knytter risikoovergangen til **leveringen** – ikke til aftaleindgåelsen og ikke til ejendomsrettens overgang. Går genstanden til grunde før levering, bortfalder køberens betalingspligt; går den til grunde efter, skal købesummen betales alligevel.

Bestemmelsens systematiske placering blev præciseret i 2013, hvor henvisningen til købelovens §§ 9-11 udgik af § 17, stk. 1. Baggrunden var, at § 17, stk. 1, finder anvendelse også i forbruger køb, mens §§ 10 og 11 ikke gør det, hvorfor henvisningen efter lovgivers opfattelse kunne give anledning til usikkerhed. Ændringen blev gennemført ved **lov om ændring af købeloven og forskellige andre love (ændringer som følge af forslag til ny forbrugeraftalelov m.v.)** med ikrafttræden 13. juni 2014; lovforslaget er tilgængeligt på [retsinformation](#).

De oprindelige forarbejder fra [lovforslaget til købeloven af 15. november 1905](#) forklarer, hvorfor lovgiver valgte en så skarp skæringsregel. Udgangspunktet var, at spørgsmålet inden loven var uafklaret:

*Medens der ikke kan være delte Meninger om, at Køberen bærer Faren (Risikoen): for Salgsgenstanden efter dens "Levering", saaledes at Tabet ved dens hændelige Undergang herefter rammer ham, er det under den fuldstændige Mangel af Lovregler herom til en vis Grad omtvistet, hvem af Parterne, der bærer Risikoen for Genstandens hændelige Undergang i Tidsrummet mellem Køkets Afslutning og Salgsgenstandens Levering.*

Det bærende hensyn er **forsikringssynspunktet**. Forarbejderne fremhæver, at den part, der bærer risikoen, i praksis dækker sig ved forsikring og derfor har krav på at vide med sikkerhed, om risikoen er hans:

*den af Parterne, der bærer Risikoen, i mangfoldige Tilfælde ved Forsikring kan og vil dække sig imod Tab herved og derfor har Krav paa at vide med Sikkerhed, om Risikoen er hans, ligesom omvendt den anden Part har et billigt Krav paa ikke at komme til at tegne en. Forsikring, som bag efter viser sig at være spildt.*

Netop derfor afviste lovgiver bevidst at knytte undtagelsen til et skønsmæssigt kriterium om, hvis interesse det tjente, at genstanden blev hos sælgeren, og valgte i stedet objektive, konstaterbare betingelser. Det er baggrunden for, at moderne dansk praksis om risikoens overgang næsten altid afgøres som et **leveringsspørgsmål**: fastlægger man leveringsstedet og leveringstidspunktet, følger risikoen af sig selv.

LOV

[KøbeLoven § 10](#)[KøbeLoven § 11](#)[KøbeLoven § 17, stk. 1](#)

## § 2 Afhentningskøbet i § 17, stk. 2 – fire kumulative betingelser og forvarersynspunktet

Undtagelsen findes i [købelovens § 17, stk. 2](#): angår købet en bestemt genstand, som skal hentes af køberen, er tiden inde, da den ifølge aftalen kan hentes, og holdes genstanden rede, bærer køberen faren og må betale købesummen, selv om genstanden hændeligt er gået til grunde eller forringet.

Der er tale om **fire kumulative betingelser**:

- købet skal angå en *bestemt* (individualiseret) genstand,
- genstanden skal efter aftalen hentes af køberen,
- afhentningstiden skal være inde, og
- sælgeren skal holde genstanden rede til afhentning.

Forarbejderne fra 1905 begrundede undtagelsen med et **forvarersynspunkt**: når sælgeren alene beholder genstanden af hensyn til køberens interesser, er hans stilling analog med en forvarer, og en forvarer bærer ikke faren for den ting, han har i forvaring:

*I saadanne Tilfælde er Sælgerens Forhold til Salgsgenstanden i alt væsentlig analogt med den, der indtages af en Forvarer, om hvem det efter gældende Ret er utvivlsomt, at han ikke bærer Faren for den i Forvaring givne Ting.*

At betingelsen om, at genstanden skal "holdes rede", har selvstændigt indhold, fremgår udtrykkeligt: skal sælgeren efter aftalen bringe genstanden i en anden stand end den, hvori den var ved køkets afslutning, og er dette ikke sket, bærer sælgeren fortsat risikoen. Tilsvarende afgrænses afhentningskøbet skarpt mod køb med en transportforpligtelse:

*den Betingelse, at "Salgsgenstanden skal hentes af Køberen", ikke foreligger i Tilfælde, i hvilke Sælgeren ifølge Aftalen skal besørge nogen Del af Transporten, selv om det alene er en ubetydelig Transport til et Indladningssted indenfor Pladsens Grænser, og selv om det paahviler Køberen at skaffe en Fragtfører til Genstandens Modtagelse*

Et praktisk eksempel på afhentningsvurderingen er Sø- og Handelsrettens dom i [BS-52536/2022-SHR](#) om en lodsåb erhvervet på auktion. Køberen gjorde gældende, at afsejlingen alene havde karakter af prøvesejlads, så risikoen ikke var overgået, mens sælgeren påberåbte sig [købelovens § 17](#). Retten lagde efter vidneforklaringer og køberens egen mail ("We just today pick up the boat") til grund, at afsejlingen var den **endelige afhentning**, at båden dermed var godkendt i overensstemmelse med auktionsbetingelserne, og at risikoen var overgået. Den motorskade, der indtraf under sejladsen en time senere, ramte derfor køberen. Dommen illustrerer, at afhentningsspørgsmålet er et bevisspørgsmål om parternes faktiske adfærd – ikke om etiketten på den enkelte disposition.

Sælgerens omsorgspligt for genstanden i tiden op til afhentningen står tilbage ved siden af risikoreglen. Forbrugerklagenævnets praksis om opbevaring viser konturerne: i [01-08-4771](#) blev en erhvervsdrivende, der havde overtaget en opbevaringsaftale og opkrævet betaling uden at sikre sig, at netop klagerens flygel blev opbevaret, fundet erstatningsansvarlig for bortkomsten, mens den erhvervsdrivende i [01-12-2275](#) blev frifundet, fordi lageret var aflåst og forsynet med skudrigel, og bortkomsten derfor ikke skyldtes fejl eller forsømmelse. Skellet mellem *hændelig* undergang (som følger risikoreglen) og *culpøs* bortkomst (som følger erstatningsreglerne) er dermed helt centralt.

## LOV

[Købeloven § 17, stk. 2](#)

## PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåb erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024

**Forbrugerklagenævnet** · Forbruger ikke berettiget til erstatning for stjålet indbo, da erhvervsdrivende havde taget nødvendige sikkerhedsforanstaltninger 19.12.2012

**Forbrugerklagenævnet** · Flygel bortkommet under opbevaring – Erstatningsansvar for erhvervsdrivende ved opkrævning af betaling for opbevaring 25.03.2009

## Afhentningskøb, pladskøb og forsendelseskøb – leveringsstedet som risikoens omdrejningspunkt

### § 3

Uden for afhentningskøbet afgøres risikoens overgang af leveringsreglerne. Købeloven sonderer mellem tre grundtyper:

| Købstype        | Leveringsregel | Risikoen går over                                                              |
|-----------------|----------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Afhentningskøb  | § 17, stk. 2   | Når afhentningstiden er inde og genstanden holdes rede (bestemt genstand)      |
| Pladskøb        | § 11           | Når genstanden er kommet i køberens besiddelse                                 |
| Forsendelseskøb | § 10           | Ved overgivelsen til fragtføreren (ved skibsforsendelse: inden for skibssiden) |
| Francokøb       | § 65, stk. 1   | Når varen er kommet frem til det angivne sted                                  |

Sondringen mellem pladskøb og forsendelseskøb beror på, om leveringsstedet ligger inden for eller uden for "pladsen" – efter forarbejderne til § 73 forstået som det område, hvor sælgeren normalt bringer varer ud ved egne folk.

Østre Landsrets dom i [BS-2274/2008-OLR](#) er det klareste danske eksempel på forsendelseskøbets risikovirkning uden for forbrugerkøb. En vinforretning i Odense solgte 36 flasker vin til en køber bosat mere end 100 km væk. Fakturaen indeholdt ingen leveringsoplysninger; i efterfølgende mailkorrespondance påtog sælgeren sig at forsende vinen uden beregning. Fragtmanden påførte fragtbrevet betegnelsen "francolevering", og sælgeren havde tegnet transportforsikring. Landsretten fandt alligevel ikke, at der var indgået aftale om francolevering:

*Efter en samlet vurdering af sagens oplysninger og uden udtrykkelig angivelse af fran-coklausul - "leveret" eller "frit" (franco) - i fakturaen eller mailkorrespondancen finder landsretten ikke, at der er grundlag for at fastslå, at der mellem Appellant ApS og If Forsikringscenter Århus blev indgået en aftale om francolevering, jf. købelovens § 65. Det forhold, at fragtmanden på fragtbrevet har påført, at der er tale om en francolevering og det forhold, at Appellant ApS havde tegnet forsik-ring for forsendelsen kan ud fra de foreliggende oplysninger, herunder Person 1's for-klaring for byretten ikke føre til andet resultat.*

Der var dermed tale om et forsendelseskøb efter § 10, og risikoen var gået over ved overgivelsen til fragtføreren, jf. § 17. Sælgeren blev frifundet. To bevismæssige pointer kan udledes: **franco-klausulen skal fremgå udtrykkeligt af parternes eget aftalegrundlag**, og hverken fragtførers egen påtegning eller sælgers tegning af transportforsikring er i sig selv tilstrækkelig til at flytte leveringsstedet.

Bemærk, at § 65, stk. 3, udtrykkeligt slår fast, at ordet »leveret« i sammensætning med »fragtfrit«, »c & f«, »c f«, »cif« eller »caf« ikke har betydning for forståelsen af disse klausuler – en advarsel mod at læse franco-virkning ind i særetlige omkostningsklausuler.

LOV

[Købeloven § 10](#)[Købeloven § 11](#)[Købeloven § 17](#)[Købeloven § 65, stk. 1-3](#)

PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin

22.06.2009

## Leveringsklausuler i handelskøb – FOB, EX WORKS og aftalte standardregelsæt

§ 4

I handelskøb fortrænges købelovens deklaratoriske regler oftest af parternes leveringsklausul, jf. [købelovens § 1, stk. 1](#). Praxis fra Sø- og Handelsretten og landsretterne viser tre gennemgående mønstre.

**1. Klausulen fortolkes efter parternes fælles forståelse – også når den er "forkert" valgt.** I [H-85-15](#) var 18.028 tørklæder solgt FOB Mumbai, men transporteret med fly til København, hvor de ankom våde og beskadigede. Køberen gjorde gældende, at FOB-klausulen analogt med søtransport måtte betyde, at risikoen først overgik ved ombordlastning i flyet. Retten udtalte:

*FOB-klausulen regulerer imidlertid specifikt søtransport. Klausulen kan ikke direkte anvendes til at fastslå tidspunktet for risikoens overgang ved flytransport, og der foreligger ikke nærmere oplysninger om, på hvilket tidspunkt risikoen i forbindelse flytransport – når klausulen er anvendt – sædvanligvis antages at gå over i Indien eller i Danmark.*

*Der må på denne baggrund lægges afgørende vægt på parternes forståelse af betydningen af klausulen.*

Da begge parter havde forstået aftalen sådan, at risikoen overgik ved overgivelsen til fragtføreren DSV i Mumbai lufthavn, og da hverken House Airwaybill eller Airwaybill bar anmærkning om beskadigelse, lagde retten til grund, at leverancen var mangelfri ved risikoovergangen. Sælgeren fik medhold i sit betalingskrav på 130.887,85 EUR, uanset at det ikke kunne fastslås, om skaden var sket i Mumbai, Doha eller København. Dommen illustrerer også samspillet med [§ 44](#): når risikoen først er gået over, bærer køberen bevisbyrden i den forstand, at et uafklaret skadessted falder ud til sælgerens fordel.

En beslægtet FOB-tvist ses i [BS-23440/2019-SHR](#), hvor tre skibsskruer var solgt FOB, og speditøren – antaget af FOB-køberen – krævede flydekransomkostninger af sælgeren. Sælgeren blev frifundet, fordi speditøren ikke kunne dokumentere omkostningernes størrelse. Sagen viser, at FOB-klausulens fordeling af *omkostninger* og af *risiko* skal holdes adskilt og hver for sig underbygges bevismæssigt.

**2. Ved EX WORKS ophører sælgerens forpligtelse ved rådighedsstillelsen på hans egen plads.** I [H-0644-97](#) var ni stålcoils solgt EX WORKS fra Sverige til USA. Lasten var kun sikret til landevejstransport og forskubbet sig under søtransporten. Køberen påberåbte sig bl.a., at mangelfuld pakning udgjorde en mangel efter [købelovens § 44](#). Retten lagde til grund, at sælgerens forpligtelse ophørte, da godset blev stillet til rådighed på pladsen, og at køberen bar transportrisikoen:

*Det forhold at truckføreren og chaufføren, som ikke havde kendskab til den videre transportmåde, gav en hjælpende hånd i forbindelse med læsningen, kan ikke føre til at Avesta eller DanTransport bliver ansvarlig for følgerne af at godset ikke var forsvarligt læsset til søtransport, når der ikke forelå særlige omstændigheder der tydede på at læsningen ikke var forsvarlig.*

Og videre:

*Det må derfor falde tilbage på APV at selskabet ikke kontraherede på en sådan måde at enten leverandøren, Avesta, eller transportøren, DanTransport, påtog sig at sikre at læsning blev forsvarlig i henseende til søtransport.*

EX WORKS-køberen bærer altså ikke bare transportrisikoen, men også **risikoen for sin egen kontraheringsmåde** – for at få instrueret leverandør eller transportør om den sikring, den valgte transportform kræver.

### 3. Har parterne aftalt et standardregelsæt med egen risikoregel, skal fravigelsen bevises. I

[BS-1309/2004-VLR](#) var et isværk solgt med montage, opstart og indkøring på vilkåret "ab fabrik i henhold til NLM 94". To uger før montagens afslutning nedbrændte anlægget. Efter NLM 94 pkt. 42, stk. 1, overgår risikoen ved overtagelsen efter gennemførte overtagelsesprøver. Landsretten udtalte:

*Efter bevisførelsen har Uni-Food Technic A/S ikke godtgjort, at parterne med leveringsbetingelsen "ab fabrik i henhold til NLM 94" har tilsigtet at fravige udgangspunktet i NLM 94 pkt. 42, stk. 1, således, at risikoens overgang var tidspunktet for levering af maskinerne og ikke overtagelsen af den samlede kontraktmæssige ydelse. Da branden indtrådte, var risikoen for anlægget derfor endnu ikke gået over.*

Leverandøren måtte tilbagebetale de erlagte a conto-rater på 982.500 kr. **Bevisbyrden for, at en tilføjelse fraviger standardvilkårets risikoregel, ligger hos den, der påberåber sig fravigelsen.**

Tilsvarende aftalte risikoregler kendes fra entrepriseretten, hvor [AB 18 § 27](#) lægger risikoen for skade på eller bortkomst af arbejde og materialer hos entreprenøren indtil afleveringen, mens § 27, stk. 7, for rene løsørelevrancer uden montage lader risikoen gå over, når materialerne er kommet i bygherrens henholdsvis entreprenørens besiddelse – altså en besiddelsesregel, der ligger tæt op ad købelovens forsendelseslogik.

Endelig viser [BS-45496/2019-SHR](#), at risikofordeling i kommercielle aftaler også kan angå andet end fysisk undergang: da en befragtningsaftale ikke var betinget af slutkundes godkendelse, bar befragteren risikoen for, at slutkunden afviste skibet, og måtte betale den aftalte befragtningssum.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                |                                |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Købeloven § 1, stk. 1</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <a href="#">Købeloven § 44</a> | <a href="#">Købeloven § 65</a> |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning 10.08.2006<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om betaling af flydekransomkostninger i Hamburg Havn under FOB-vilkår 11.01.2021<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Afgørelse om befragtningsaftale – Betinget af slutkundes godkendelse? 16.11.2020<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport – EX WORKS klausul og fragtføreransvar 15.03.2000 |                                |                                |

## Fordringshavermora efter § 37 og kravet om udskillelse ved artsbestemte køb

§ 5

[Købelovens § 37](#) fastsætter, at når sælgeren bærer faren, men køberens forhold har bevirket, at genstanden ikke bliver leveret i rette tid, overføres faren på køberen – ved køb af genstande bestemte efter art dog ikke, før bestemte genstande er udskilt for ham.

Bestemmelsen er den vigtigste modifikation af hovedreglen uden for afhentningskøbet, og forarbejderne fra 1905 forklarer dens grundlag som en almindelig formueretlig grundsætning:

*Ogsaa dette er fast antaget i Praksis som hjemlet ved almindelige formueretlige Grundsætninger, hvorefter Sælgerens Krav paa Købesummen er uafhængigt af Salgsgenstandens Skæbne, saa længe Køberens Forhold hindrer Sælgerens Frigørelse ved Levering.*

For **artsbestemte køb** opstiller forarbejderne en afbalanceret udskillelsesstandard. Det er hverken nok, at der hos sælgeren blot findes genstande, hvormed købet kunne opfyldes, eller nødvendigt, at køberen faktisk har modtaget meddelelse om udskillelsen:

*Det maa ogsaa i Almindelighed anses for tilstrækkelig betryggende for Køberen, at Genstande, hvorved Aftalen kan opfyldes, forefindes individualiserede hos Sælgeren paa en saadan Maade, at der ikke kan herske nogen fornuftig begrundet Tvivl om, at Sælgeren paa Tidspunktet for den tilfældige Undergang eller Forringelse ogsaa virkelig har tilsigtet at opfylde Aftalen ved Levering af disse Genstande.*

Som eksempler på tilstrækkelig udskillelse nævner forarbejderne mærkning med køberens særlige mærke, overgivelse til en fragtfører under køberens adresse og efter omstændighederne selve tilstedeværelsen af varerne i den bestemte mængde og de særlige dimensioner, nuancer og former, hvori de efter aftalen skal leveres. Det er uden betydning, om udskillelsen er sket før eller efter forsinkelsens indtræden, og udskillelsen behøver ikke at være sket netop på leveringsstedet.

To forbehold er dog væsentlige. For det første kan aftale eller sædvane skærpe kravet:

*Hvad særlig angaar den sidstnævnte Begrænsning, er det en i Handelsforhold meget udbredt Sædvane, at Risikoen først overgaar paa Køberen ved Sælgerens Afsendelse af en Meddelelse om, at Udskilning har fundet Sted, efter Omstændighederne endog først ved Køberens Modtagelse af saadan Meddelelse.*

Begrundelsen er igen forsikringshensynet: køberen skal sættes i stand til at dække sig. For det andet består sælgerens omsorgspligt under fordringshavermoraen, men i lempet form – forarbejderne overlader målestokken til det frie dommerskøn under hensyn til, at omsorgen alene er en byrde, der er pålagt sælgeren i køberens interesse.

Udskillelseskravet i § 37 svarer indholdsmæssigt til [CISG art. 67, stk. 2](#), hvorefter risikoen først går over på køber, når varen er blevet udskilt til køber ved mærkning, transportdokument, meddelelse eller på anden måde, og til [CISG art. 69, stk. 3](#), hvorefter en uudsilt vare ikke anses for stillet til købers rådighed.

LOV

Købeloven § 17

Købeloven § 37

## § 6 § 44 – manglens eksistens bedømmes på risikoovergangstidspunktet

Risikoreglen og mangelsreglen hænger sammen gennem [købelovens § 44](#), hvorefter det ved afgørelsen af, om salgsgenstanden lider af en mangel, er tidspunktet, da faren gik over på køberen, der skal tages i betragtning – for så vidt manglen ikke er hidført ved sælgerens forsømmelse.

Forarbejderne fra 1905 forklarer sammenhængen direkte:

*I Farens Overgang paa Køberen, jfr. Udkastets § 17, ligger, at Køberen er pligtig at betale Købesummen, selvom Salgsgenstanden herefter gaar til Grunde eller forringes ved en tilfældig Begivenhed. Mangler, der opstaa ved saadanne Begivenheder, kunne altsaa ikke af Køberen gøres gældende imod Sælgeren.*

To vigtige præciseringer følger umiddelbart efter. For det første indebærer § 44 **ikke** en undersøgelsespligt ved leveringen, og for det andet er en senere manifesteret mangel ikke afskåret, hvis den var til stede ved risikoovergangen:

*Denne Regel medfører natnrligvis ikke, at Køberen i et For sendelseskøb er pligtig at undersøge Varen og eventuelt lade dens Tilstand konstatere samt fremsætte Reklamation allerede ved Leveringen, jfr. tværtimod § 51, saalidt som at en Mangel, der først aabenbarer sig efter Leveringen, men maa antages at have været til Stede allerede ved Leveringen, ikke kan gøres gældende mod Sælgeren.*

Forbeholdet for sælgerens forsømmelse rækker efter forarbejderne ikke ud over overleveringen; forsømmelse udvist derefter medfører alene almindeligt erstatningsansvar som for enhver tredjemand.

Skæringsprincippet slår igennem i praksis. I [BS-52536/2022-SHR](#) blev køberen af lodsåden afskåret fra ophævelse, fordi risikoen var overgået ved den endelige afhentning, og båden svarede til den betegnelse ("in usable condition, but lesser faults can occur"), den var solgt under; retten lagde bl.a. vægt på, at en kilerem er en sliddel, og at køberen selv havde valgt at sejle uden at afvente udskiftning af et defekt printkort. I forbrugerkøb ses samme mekanik i Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2005-521/7-791](#), hvor en tandrem sprang tre dage efter leveringen af en 15 år gammel bil. Nævnet fandt, at sælgeren havde opfyldt sin oplysningspligt, og at det ikke var godtgjort, at bilen var i ringere stand end forventeligt – og at bilen, da risikoen var overgået til køberen på det tidspunkt, hvor tandremmen sprang, ikke var behæftet med køberetlige mangler.

Modsat falder tilfælde, hvor fejlkilden beviseligt var til stede allerede ved leveringen, uden for risikoreglens rækkevidde. I [2006-521/7-1134](#) blev sælgeren af en brugt varebil erstatningsansvarlig, fordi han kendte eller burde kende bilmodellens kendte risiko for tilfrysning af krumtapudluftningen og havde undladt at oplyse køberen herom – manglen var da hidført ved sælgerens forhold og ikke ved en hændelig begivenhed efter risikoovergangen.

Grænsen mod almindeligt slid trækkes af Højesteret i [BS-15898/2020-HJR](#) om en ca. 17 år gammel lystbåd: svigt i udstødningssystemet skyldtes sædvanlig slitage som følge af genstandens alder og udgjorde ikke en køberetlig mangel. Det er samme grundtanke som i § 44 – kun forhold, der forelå ved risikoovergangen, kan bære et mangelskrav.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                |                                |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| LOV     | <a href="#">KøbeLoven § 17</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <a href="#">KøbeLoven § 44</a> | <a href="#">KøbeLoven § 48</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Køb af 17 år gammel lystbåd: Sædvanlig slitage som følge af alder udgjorde ikke en køberetlig mangel 15.04.2021<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåid erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024<br><b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017<br><b>Forbrugerklagenævnet</b> · Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger 27.04.2007<br><b>Forbrugerklagenævnet</b> · Tandremsskade efter 3 dage: Afvisning af mangelindsigelse på grund af oplysningspligt overholdt 24.05.2006 |                                |                                |

## § 7 Udbytte og successive leverancer – §§ 18 og 22

Risikofordelingen har to sidestykker i købeloven, som ofte overses.

**Udbyttefordelingen i § 18** følger samme tidsmæssige logik som risikoen, men er knyttet til *leveringstiden* frem for til den faktiske levering. Efter § 18, stk. 1, tilkommer udbytte, som vindes af salgsgenstanden inden leveringstiden, sælgeren, medmindre det med grund kunne påregnes først at ville falde senere. Efter § 18, stk. 2, tilfalder udbytte vundet efter leveringstiden køberen, medmindre det med grund kunne påregnes allerede at ville falde forinden. Bestemmelsen er den positive pendant til § 17: den, der bærer risikoen for genstandens forringelse, tildeles spejlvendt afkastet. Ved forsinkelse i køberens forhold er det derfor væsentligt at holde de to skæringstidspunkter adskilt – risikoen kan være flyttet efter § 37, uden at leveringstiden efter § 18 er den samme.

**Successive leverancer** reguleres af § 22: sker der forsinkelse med en enkelt levering, kan køberen som udgangspunkt alene hæve for så vidt angår denne levering, men også for senere leveringers vedkommende, hvis gentagelse af forsinkelsen må ventes, eller endog hæve købet i dets helhed, hvis dette er begrundet i sammenhængen mellem leveringerne. Reglen betyder, at risikoen i successive leveringsforhold skal vurderes **leverance for leverance**: hver delleverance har sit eget leveringstidspunkt og dermed sin egen risikoovergang, mens ophævelsesadgangen kan række videre end den enkelte leverance.

Forarbejderne til forbrugerkøbsreformen viser, at § 22 også har praktisk betydning uden for rene handelskøb. I bemærkningerne til den nye § 74 om forsinkelse i forbrugerkøb drøftes netop subscriptionsværker – flerbindsværker leveret efterhånden – og det anføres, at der ved vurderingen af, hvor længe køberen må afvente levering af et forsinket bind, kan tages hensyn til de særlige forhold, og at køberen efter omstændighederne kan hæve købet af værket i sin helhed efter **købelovens § 22, 2. pkt.**, på grund af sammenhængen mellem leveringerne.

LOV

Købeloven § 18, stk. 1-2

Købeloven § 22

Købeloven § 37

Købeloven § 74

## § 8 Forbrugerkøb: § 73 og den ufravigelige besiddelsesregel

Forbrugerkøb er reguleret særskilt. Efter **købelovens § 73, stk. 1** anses levering – når sælgeren skal sende salgsgenstanden – først for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse. Reglen gælder også i forsendelseskøb og fraviger dermed bevidst § 10.

Reglen blev indført ved forbrugerkøbsreformen i **lovforslaget af 15. december 1978** med virkning fra 1. januar 1980. Bemærkningerne til § 73 udtaler direkte om risikoen:

*Køberen bærer endvidere risikoen for en hændelig undergang eller forringelse af salgsgenstanden, efter levering er sket.*

og om ændringen i forhold til § 10:

*Efter forslaget skal levering også i forsendelseskøb først anses for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse.*

Bemærkelsesværdigt er, at reglen oprindeligt var **fravigelig**. Forbrugerrådet foreslog under høringen, at § 73 blev gjort ufravigelig for så vidt angår risikoovergangen, men Justitsministeriet fandt, at der f.eks. ved forsendelse af kostbare genstande kunne være behov for at aftale, at forsendelsen sker på køberens risiko. Ministeriet anførte samtidig, at behovet for at tilsidesætte urimelige standardvilkår om forsendelsesrisikoen måtte antages at kunne imødekommes ved **aftalelovens § 36**.

Denne balance blev ændret i 2013, hvor der blev indsat et nyt [§ 73, stk. 2](#) til gennemførelse af [artikel 20 i forbrugerrettighedsdirektivet](#). Direktivbestemmelsen lyder:

*I aftaler, hvor den erhvervsdrivende afsender varerne til forbrugeren, overgår risikoen for tab eller beskadigelse af varer til forbrugeren, når denne eller den af forbrugeren angivne tredjemand, dog ikke befragteren, har fået varerne i fysisk besiddelse. Risikoen overgår dog til forbrugeren, når varen overdrages til befragteren, hvis forbrugeren har anmodet befragteren om at foretage transporten, og den valgte befragter ikke var blandt dem, der blev tilbudt af den erhvervsdrivende, uden at dette berører forbrugers rettigheder i forhold til befragteren.*

Forarbejderne til § 73, stk. 2, præciserer to ting. For det første indholdet af besiddelsesbegrebet:

*Begrebet besiddelse forudsættes såvel i relation til den foreslåede stk. 2, som til det gældende stk. 1 i § 73 at indebære, at den fysiske besiddelse af eller kontrol over genstanden er overgået til køberen. Med kontrol forstås i den forbindelse rådighed over varen frem for besigtigelse/gennemgang af det leverede.*

For det andet at undtagelsen er snæver – det er ikke nok, at forsendelsesformen er valgt efter forbrugers ønske:

*Hvor sælgeren eksempelvis indleverer en forsendelse til Post Danmark på baggrund af forbrugers anmodning om at anvende denne forsendelsesform, på trods af at denne ikke var blandt de muligheder, som sælgeren selv tilbød, anses levering således ikke for sket ved indlevering til Post Danmark.*

Afgørende er altså, at **forbrugeren selv har indgået aftalen med fragtføreren**, og at fragtføreren ikke var blandt dem, sælgeren tilbød. Samtidig blev § 73, stk. 2, optaget i [købelovens § 1, stk. 2](#), så bestemmelsen ikke kan fraviges til skade for forbrugeren.

Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2005- 650/7-877](#) viser, hvordan § 73 og § 17 spiller sammen i praksis. En sofa til 21.000 kr. kunne ikke passere opgangen til forbrugers lejlighed på 6. sal, og forbrugeren måtte selv leje en lift for 3.975 kr. Nævnet fastslog, at sofaen ikke kunne anses for leveret, før den var i forbrugers besiddelse på det aftalte sted, jf. [købelovens § 73](#), og at sælgeren bar risikoen for hændelig undergang eller forringelse indtil levering, jf. [købelovens § 17](#); uforudsete leveringsomkostninger var som udgangspunkt sælgers risiko. Sælgers standardvilkår om "fri passage" og "uhindret adgang" blev fortolket til fordel for forbrugeren efter [aftalelovens § 38 b, stk. 1](#).

At forbrugeren derimod må bære konsekvenserne, hvis han **selv** arrangerer transporten, fremgår af Forbrugerombudsmandens vurdering i [sagen om et net-auktionsfirmas selvarrangerede transport](#), hvor firmaet ikke skulle betale forbrugers udgifter til selvarrangeret transport ved fortrydelse – men hvor Forbrugerombudsmanden samtidig fandt vilkårene usædvanlige og byrdefulde, så de skulle fremhæves tydeligt for forbrugeren, inden denne bød og valgte transportform. Vilkår, der reelt flytter forsendelsesrisikoen til forbrugeren, skal med andre ord både være hjemlede og tydeligt kommunikerede.

## LOV

[Aftaleloven § 36](#)[Aftaleloven § 38b, stk. 1](#)[Købeloven § 1, stk. 2](#)[Købeloven § 10](#)[Købeloven § 17](#)[Købeloven § 73, stk. 1-2](#)

## PRAKSIS

**Forbrugerklagenævnet** · Sofa kunne ikke leveres: Forbruger fik dækket udgifter til lift

19.12.2006

**Forbrugerombudsmanden** · Manglende tilbagebetaling af forsendelsesomkostninger ved fortrydelse af selvarrangeret transport

07.02.2014

## Bortkomne og beskadigede forsendelser i forbruger køb – bevisbyrde og risikoplacering

### § 9

Fordi risikoen i forbruger køb først går over ved den fysiske besiddelse, bliver forsendelsestvister i praksis til bevisspørgsmål om, hvorvidt varen faktisk nåede frem, og om hvem der valgte transportøren.

**Sælgeren bærer bevisbyrden for, at bortkomst i hans varetægt ikke kan bebrejdes ham. I**

Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2003-619/7-18](#) havde en forbruger sendt overdelen af en festkjole til sælgeren som anbefalet brev i anledning af en reklamation. Sælgeren returnerede den i et almindeligt brev, og forsendelsen nåede aldrig frem. Nævnet fastslog, at det påhvilede sælgeren, som havde toppen i sin varetægt, at godtgøre, at bortkomsten ikke skyldtes omstændigheder, som kunne bebrejdes ham, at denne bevisbyrde ikke var løftet, og at det måtte anses for sælgerens risiko, at han havde valgt at sende varen som almindelig postforsendelse uden kvittering. Der forelå væsentlig misligholdelse, og forbrugeren kunne hæve købet.

**Vælger sælgeren transportmåden, bliver transportskaden hændelig i forhold til forbrugeren. I [01-08-3972](#)**

havde sælgeren anvist en bestemt transportør til indsendelse af et mangelfuldt LCD-fjernsyn. Skærmen knækkede undervejs, og sælgeren nægtede at modtage den. Nævnet lagde vægt på, at sælgeren havde bestemt forsendelsesmetoden og ikke havde givet nærmere anvisninger om indpakningen ud over, at den skulle være forsvarlig, og at hverken transportør eller sælger havde gjort indsigelse mod emballagen. Skaden ansås derfor for hændelig i forhold til forbrugeren, jf. [købelovens § 58](#), så forbrugeren ikke var afskåret fra at hæve, jf. [§ 57](#).

Samme logik anvendes ved returforsendelser efter fortrydelse. I [2005-4112/7-122](#) blev et komfur beskadiget under returtransporten. Nævnet lagde til grund, at der var tale om typiske transportskader, at forbrugeren havde anvendt samme transportør, forsendelsesform og emballering som den erhvervsdrivende, og at det var uden betydning, hvem der havde rekvireret transporten; beskadigelsen kunne derfor ikke tilskrives forbrugeren, jf. [forbrugeraftalelovens § 20, stk. 2](#).

**Grænsen går ved bevisusikkerheden om, om levering overhovedet er sket.** To afgørelser fra Finansielle Ankenævn illustrerer det praktiske problem ved fjernkøb fra udenlandske netbutikker. I [445/2024](#) krævede en kunde 29.978,98 kr. tilbageført for tre guldmønter, der aldrig var modtaget, mens fragtfirmaets dokumentation viste levering; nævnet afviste at behandle sagen, fordi en afklaring af, om levering havde fundet sted, ville kræve bevisførelse, der ikke kan ske for nævnet. I [366/2024](#) fik kunden ikke medhold i et krav om tilbageførsel af købesummen for en modellastbil, som han hævdede at have returneret. Når risikoreglen er klar, men leveringsfaktum er omstridt, flyttes tvisten reelt til bevisretten.

**Risikoreglen har også en betalingsretlig side.** Forbrugerombudsmanden har i [afgørelsen af 26. marts 2024](#) behandlet en virksomhed, der trak betalingen fra forbrugernes konti, før varerne var afsendt, herunder i et tilfælde hvor varen ikke var på lager og ikke kunne udleveres. Tilsvarende vurderede Forbrugerombudsmanden i [sagen om forudbetaling ved nethandel](#) en praksis med at trække betaling straks efter bestillingen som urimelig. Sammenhængen med risikoreglen er ligefrem: så længe sælgeren bærer faren indtil den fysiske besiddelsesovergang, harmonerer en fuldstændig forudbetaling dårligt med parternes indbyrdes risikofordeling.

LOV

[Forbrugeraftaleloven § 20, stk. 2](#)[Købeloven § 17, stk. 1](#)[Købeloven § 57](#)[Købeloven § 58](#)[Købeloven § 73, stk. 1](#)

PRAKSIS

**Forbrugerklagenævnet** · Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamlationsforløb:  
Hæveadgang trods skade

31.03.2009

|                                                                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Forbruger får medhold i sag om skadet komfur under returtransport                                   | 21.06.2007 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation                                              | 31.12.2003 |
| <b>Det finansielle ankenævn</b> · Krav om tilbageførsel af betaling for guldmønter afvist på grund af bevisusikkerhed om levering | 14.05.2025 |
| <b>Det finansielle ankenævn</b> · Krav om tilbageførsel af købesum for mangelfuld modellastbil købt ved fjernsalg                 | 31.01.2025 |
| <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik                              | 26.03.2024 |
| <b>Forbrugerombudsmanden</b> · Forbrugerombudsmanden vurderer forudbetaling ved nethandel som urimelig                            | 12.03.2024 |

## Digitalt indhold, digitale tjenester og varer med digitale elementer –

### § 10 § 73, stk. 3-5

Ved varedirektiv-tilpasningen i 2021 blev [købelovens § 73](#) udvidet med tre nye stykker om leveringstidspunktet for digitale ydelser. Ændringen blev gennemført ved **lov om ændring af købeloven og lov om markedsføring (ændring af reglerne om forbruger køb som følge af implementering af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold)** med ikrafttræden 1. januar 2022; lovforslaget er tilgængeligt på [retsinformation](#).

Efter [§ 73, stk. 3](#) anses digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, for leveret, når indholdet eller andre midler egnede til at få adgang til eller downloade det er stillet til rådighed for køberen eller for en fysisk eller virtuel facilitet, køberen har valgt. Efter [§ 73, stk. 4](#) gælder tilsvarende for digitale tjenester, når tjenesten er gjort tilgængelig. Efter [§ 73, stk. 5](#) er varer med digitale elementer først leveret, når både varen er leveret efter stk. 1 eller 2 **og** de digitale elementer efter stk. 3 eller 4.

Forarbejderne præciserer skæringspunktet:

*De foreslåede stk. 3 og 4 indebærer, at digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, eller en digital tjeneste anses for at være tilgængeliggjort eller stillet til rådighed for køberen, når det digitale indhold eller den digitale tjeneste eller midler, der egner sig til at få adgang til eller downloade det eller den, har nået køberens sfære, og der ikke kræves yderligere foranstaltninger fra sælgerens side for at gøre det muligt for køberen at anvende det digitale indhold eller den digitale tjeneste i overensstemmelse med aftalen. Som eksempel kan nævnes et link eller en downloadmulighed.*

Valget af platform kan ikke tilskrives forbrugeren, hvis den reelt kontrolleres af sælgeren eller var det eneste tilbudte alternativ:

*En fysisk eller virtuel facilitet kan dog ikke anses for valgt af køberen, hvis den kontrolleres af sælgeren eller er aftalemæssigt forbundet med sælgeren, eller hvor køberen valgte den pågældende fysiske eller virtuelle facilitet til at modtage det digitale indhold eller den digitale tjeneste, men det valg var det eneste, der blev tilbudt af sælgeren*

I så fald har køberen samme beføjelser, som hvis sælgeren havde undladt at levere. Forarbejderne nævner som eksempel en lydbog købt til afspilning i en applikation, som ikke er valgt af køberen, hvor en fejl i applikationen forhindrer afspilningen.

Digitalt indhold leveret på et fysisk medium – f.eks. en dvd – falder derimod under [§ 73, stk. 1](#) og [stk. 2](#) og følger dermed den almindelige besiddelsesregel.

En beslægtet, men selvstændig ændring blev samtidig foretaget i [købelovens § 77 a](#), hvor udtrykket "risikoens overgang" blev ændret til "leveringen" for at præcisere, at formodningsreglen om manglers tilstedeværelse knyttes til leveringstidspunktet. I forbruger køb falder de to tidspunkter sammen efter § 73, men ændringen

fjerner tvivlen om skæringspunktet for formodningsreglen. Den bredere ramme er [varedirektivet \(EU\) 2019/771](#) og direktivet om digitalt indhold.

LOV

[Købeloven § 4a](#)[Købeloven § 73, stk. 3-5](#)[Købeloven § 77a](#)

## § 11 Internationale køb – CISG art. 66-70

For internationale løsøre køb omfattet af [den internationale købelov](#) gælder CISG's eget regelsæt om risikoens overgang i kapitel IV, art. 66-70. Systematikken minder om købelovens, men er finere gradueret.

**Grundreglen** i [artikel 66](#) fastslår virkningen af risikoovergangen:

*Går varen tabt, eller forringes den, efter at risikoen er gået over på køber, fritager dette ikke køber for hans forpligtelse til at betale købesummen, medmindre varens tab eller forringelse skyldes sælgers handling eller forsømmelse.*

**Forsendelseskøb** reguleres af [artikel 67](#). Skal varen forsendes, og er sælger ikke forpligtet til at overgive den på et bestemt sted, går risikoen over, når varen er overgivet til **den første transportør** med henblik på videreforsendelse til køber i overensstemmelse med købeaftalen. Er sælger forpligtet til at overgive varen til en transportør på et bestemt sted, går risikoen først over ved overgivelsen dér. Det har ingen virkning for risikoens overgang, at sælger har adgang til at beholde dokumenter, der giver ret til at råde over varen. Efter art. 67, stk. 2, går risikoen dog aldrig over, før varen er **udskilt** til køber ved mærkning, transportdokument, meddelelse eller på anden måde – det samme individualiseringskrav som i [købelovens § 37](#).

**Varer solgt under transport** reguleres af [artikel 68](#): risikoen går over på køber fra aftalens indgåelse, men fremgår det af omstændighederne, anses køber for at have påtaget sig risikoen fra overgivelsen til den transportør, der udfærdigede forsendelsesdokumenterne. Sælger bærer dog risikoen, hvis han ved aftaleindgåelsen vidste eller burde have vidst, at varen var gået tabt eller forringet, og ikke oplyste køber derom.

**Afhentning og kreditormora** reguleres af [artikel 69](#). I tilfælde uden for art. 67 og 68 går risikoen over, når køber modtager varen, eller – hvis han ikke gør det i rette tid – fra det tidspunkt, da varen stilles til hans rådighed, og han misligholder aftalen ved ikke at tage imod levering. Skal køber modtage varen på et andet sted end sælgers forretningssted, overgår risikoen, når leveringstiden er kommet, og køber er bekendt med, at varen er stillet til hans rådighed dér. Efter art. 69, stk. 3, anses en uudsilt vare ikke for stillet til købers rådighed. Sammenlignet med [købelovens § 17, stk. 2](#) er CISG-reglen mildere for køberen: den kræver kendskab til rådighedsstillelsen, hvor købeloven nøjes med, at afhentningstiden er inde, og genstanden holdes rede.

**Samspillet med væsentlig misligholdelse** fremgår af [artikel 70](#): har sælger begået væsentlig misligholdelse, afskærer art. 67-69 ikke køber fra at gøre sine beføjelser gældende. Risikoovergangen "låser" altså ikke køberen ude af ophævelse eller erstatning, når sælgers egen misligholdelse er årsagen.

Praksis om leveringsklausuler i internationale handelskøb – [H-85-15](#) om FOB ved flytransport og [H-0644-97](#) om EX WORKS – ligger tæt op ad CISG art. 67's logik, idet parternes klausul i praksis fastlægger, hvilken transportør risikoen knyttes til.

LOV

[Købeloven § 17, stk. 2](#)[Købeloven § 37](#)

PRAKSIS

**Sø- og Handelsretten** · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017

**Sø- og Handelsretten** · Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport 15.03.2000  
– EX WORKS klausul og fragtføreransvar

## § 12 Sammenfatning – sådan afgøres et risikospørgsmål i praksis

Praksis følger en genkendelig fremgangsmåde, der kan opstilles i fire trin.

**Trin 1 – Er der en aftalt risikoregel?** Købeloven er deklaratorisk uden for forbruger køb, jf. § 1, stk. 1-. Leveringsklausuler (franco, ab fabrik/EX WORKS, FOB, CIF) og standardregelsæt (NLM 94, AB 18) går forud. Den, der påstår, at et aftalt standardvilkårs risikoregel er fraveget ved en tilføjelse, bærer bevisbyrden – BS-1309/2004-VLR. Og klausulen fortolkes efter parternes fælles forståelse, ikke efter dens "rigtige" tekniske indhold – H-85-15.

**Trin 2 – Hvad er købstypen, og hvornår er der leveret?** Afhentningskøb, pladskøb (§ 11), forsendelseskøb (§ 10) og francokøb (§ 65) har hver sit leveringstidspunkt. Uden udtrykkelig franco-aftale er udgangspunktet forsendelseskøb med risikoovergang ved overgivelsen til fragtføreren – BS-2274/2008-OLR. Afhentningsundtagelsen i § 17, stk. 2 kræver alle fire betingelser opfyldt, og hvorvidt afhentning faktisk har fundet sted, er et bevisspørgsmål om parternes adfærd – BS-52536/2022-SHR.

**Trin 3 – Har køberens forhold forsinket leveringen?** I så fald flytter § 37 risikoen – men ved arts køb først når bestemte genstande er udskilt for køberen, og efter handelssædvane ofte først når meddelelse om udskillelsen er afsendt eller modtaget.

**Trin 4 – Er det et forbruger køb?** Så gælder § 73: levering – og dermed risikoovergang – indtræder først, når varen er i forbrugers fysiske besiddelse eller kontrol, også i forsendelseskøb. Kun den snævre undtagelse i § 73, stk. 2 om en fragtfører, forbrugeren selv har kontraheret med, og som ikke var tilbudt af sælgeren, flytter tidspunktet – og den kan ikke fraviges til skade for forbrugeren, jf. § 1, stk. 2. Konsekvensen er en klar bevisbyrdefordeling: sælgeren må godtgøre, at bortkomst eller beskadigelse i hans varetægt eller under en af ham valgt transport ikke kan bebrejdes ham – 2003-619/7-18 og 01-08-3972.

Når risikoovergangstidspunktet er fastlagt, følger mangelsbedømmelsen af § 44: kun forhold, der forelå ved risikoovergangen – eller som er hidført ved sælgerens forsømmelse – kan bære et mangelskrav. Selve mangelsbeføjelserne behandles ikke her; de hører under mangelsbeskyttelse og for forbruger køb under forbrugerklage-vare-tjenester og brugt-bil-privatkoeb-mangler. Kreditorsiden af forsinkelsen er behandlet under frigoerende-deponering-fordringshaver mora, ophævelses- og erstatningsspørgsmål under misligholdelse-ophævelse-erstatning-kontrakt, og transportørens eget ansvar over for den, der bærer risikoen, under speditoeransvar-nsab og soeret-transportoeransvar-og-global-ansvarsbegrænsning.

Købeloven er senest konsolideret 28. september 2021, og der er ikke vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer af risiko- og leveringsreglerne.

LOV

Købeloven § 1, stk. 1-2

Købeloven § 10

Købeloven § 11

Købeloven § 17, stk. 1-2

Købeloven § 37

Købeloven § 44

Købeloven § 65

Købeloven § 73, stk. 1-2

PRAKSIS

**Landsretten** · Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin

22.06.2009

**Landsretten** · Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning

10.08.2006

**Sø- og Handelsretten** · Sag om tilbagebetaling af købesum for lods båd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang

22.03.2024

|                                                                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sø- og Handelsretten</b> · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport | 20.02.2017 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamationsforløb: Hæveadgang trods skade        | 31.03.2009 |
| <b>Forbrugerklagenævnet</b> · Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation                                       | 31.12.2003 |

## REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

|                |          |                |          |
|----------------|----------|----------------|----------|
| Købeloven § 1  | stk. 2   | Købeloven § 10 |          |
| Købeloven § 17 | stk. 1-2 | Købeloven § 18 | stk. 1-2 |
| Købeloven § 37 |          | Købeloven § 44 |          |
| Købeloven § 65 | stk. 1   | Købeloven § 73 | stk. 1-5 |

## MATERIALE Citerede afgørelser

21 afgørelser

|                                            |                                                                                                                                   |                   |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS               |                                                                                                                                   | 1                 |
| 15.04.2021                                 | Køb af 17 år gammel lystbåd: Sædvanlig slitage som følge af alder udgjorde ikke en køberetlig mangel                              | bs-15898-2020-hjr |
| LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS                 |                                                                                                                                   | 2                 |
| 22.06.2009                                 | Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin                                                               | 5377-6450         |
| 10.08.2006                                 | Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning                                                                    | 2891-3426         |
| SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET         |                                                                                                                                   | 5                 |
| 22.03.2024                                 | Sag om tilbagebetaling af købesum for lods båd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang               | BS-52536/2022-SHR |
| 11.01.2021                                 | Sag om betaling af flydekransomkostninger i Hamburg Havn under FOB-vilkår                                                         | BS-23440/2019-SHR |
| 16.11.2020                                 | Afgørelse om befragtningsaftale – Betinget af slutkundes godkendelse?                                                             | BS-45496/2019-SHR |
| 20.02.2017                                 | Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport                                      | H-85-15           |
| 15.03.2000                                 | Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport – EX WORKS klausul og fragtføreransvar              | H-0644-97         |
| FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                   | 8                 |
| 19.12.2012                                 | Forbruger ikke berettiget til erstatning for stjålet indbo, da erhvervsdrivende havde taget nødvendige sikkerhedsforanstaltninger | 01-12-2275        |
| 31.03.2009                                 | Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamationsforløb: Hæveadgang trods skade                                             | 01-08-3972        |

|                                                |                                                                                                                       |                 |
|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 25.03.2009                                     | Flygel bortkommet under opbevaring – Erstatningsansvar for erhvervsdrivende ved opkrævning af betaling for opbevaring | 01-08-4771      |
| 21.06.2007                                     | Forbruger får medhold i sag om skadet komfur under returtransport                                                     | 2005-4112/7-122 |
| 27.04.2007                                     | Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger              | 2006-521/7-1134 |
| 19.12.2006                                     | Sofa kunne ikke leveres: Forbruger fik dækket udgifter til lift                                                       | 2005- 650/7-877 |
| 24.05.2006                                     | Tandremsskade efter 3 dage: Afvisning af mangelindsigelse på grund af oplysningspligt overholdt                       | 2005-521/7-791  |
| 31.12.2003                                     | Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation                                                                | 2003-619/7-18   |
| FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS    |                                                                                                                       | 3               |
| 26.03.2024                                     | Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik                                                 |                 |
| 12.03.2024                                     | Forbrugerombudsmanden vurderer forudbetaling ved nethandel som urimelig                                               |                 |
| 07.02.2014                                     | Manglende tilbagebetaling af forsendelsesomkostninger ved fortrydelse af selvarrangeret transport                     |                 |
| DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                       | 2               |
| 14.05.2025                                     | Krav om tilbageførsel af betaling for guldmønter afvist på grund af bevisusikkerhed om levering                       | 445/2024        |
| 31.01.2025                                     | Krav om tilbageførsel af købesum for mangelfuld modellastbil købt ved fjernsalg                                       | 366/2024        |